مياشتنی

حریت

د اسلامی انقلاب داهدافو خپروونکی

دامت د حماسو علمبردار

کابل! دماتمونو په دریاب کی دفاتحانو په انتظار

شورای نظار قدرتی فراهم آمــده از تبـلیغ

دشمال ائتلاف درامنځ ته کیدو لړزوونکی انکشافات؟!

* * *

دخوست تر فتحی وروسته « تخار » ولی تسلیم شو؟

ببرک کارمل د ائتلاف لوبه څه ډول توده کړه؟

* * *

یعقوبی او جنرال باقي چا ووژل؟

* * *

ددولتی امنیت وزارت پوستونه دمسعود او ببرک کارمل ترمنځ څنګه وویشل شول؟

استاذ ربانی دسیاسی انتحار په لـوری

بسم الله الرحمن الرحیم

الهی فرمان

اوجگړه « جهاد » و کړئ له هغو اهل کتابو سره چی ایمان نه راوړی پر خدای (ج) او د آخرت پر ورځ او حرام نه گڼی هغه شیان چی الله ا و رسول یې (ص) حرام گرځولی دی او نه اختیاروی «حق» دین

ترڅو چی دوی جزیه ورکړی په خپل لاس او ذلیل شی.

« التوبه آیه ۲۹ »

ضروری یادونه :

دوخت دتنگسی په وجه مو . نشو کړای چی دجهاد د مظلوم شهید انجنیر شاه محمود ژوند پاڼه خپره کړو .

د«حریت» په راتلونکی گڼه کی به انشاء الله زموږ ددی برمیال ورورد شخصیت په باب مفصل معلومات ولولی . په درناوی.

بسم الله الرحمن الرحيم

مياشتنی

حریت

داسلامي انقلاب داهدافو خپروونکی

دليكوالو دشوری ترنظر لانـــــدی
سرمحرر: محمد نذير« بشارت »

دوهم کال ، لومړی او دوهمه گنه د۱۳۷۱ کال د زمري او وږي مياشتی پر له پسي لمبر ۱٤ او ۱٥

ددی گڼې مطالب :

۱- سرمقاله.......................(۲)
۲- شورای نظار قدرت فراهم آمده از.......(٦)
۳- دامت د حماسو علمبردار.............(۹)
٤- دشمال د ائتلاف درامينځ ته کيدو ....(۱۰)
٥- حزب و جمعیت ....(۱۸)
٦- کابل دماتونو په گرداب کې..........(۲۰)
۷- نظام کامل حیات ....(۲۸)
۸- يو لويغاړی دوه ننداری...............(۳۳)
۹- ضرورت اکادمی های علمی و ....(۳٤)
۱۰- ديوی نوی دنيا جوړول...............(٤۰)
۱۱- ديوه پاکستانی ژورنالست مرکه.......(٤٦)
۱۲- نقدی بر مجموعه داستانی باران.......(٥۰)
۱۳- به جواب نقد برمجموعه داستانی ....(٥۲)
۱٤- شعرونه..........................(٥٤)
۱٥- دزړه له کومی مننه ....(٥٥)
۱٦- دحريت يو کلن ژوند دليکوالو........(٥٦)
۱۷- دشهيد جگتورن غنی خان په ياد......(۷۳)
۱۸- گرنگونه چی حادثو ته ....(۷٥)

بانکی پته

اکاونټ نومره (۷۰۱٤)
عمان بانك لميتد پشاور پاکستان

دگډون بيه :

کلني په پاکستان کي (۸٥) کلداري
په اروپا اوامريکا کـي (۳۰) ډالره
په عربي هيوادونوکي (۷٥) رياله
ديوي گڼي بيه په پاکستان کي (۱۰) روپي يادهغه معادل

مؤقت پستی آدرس:
مياشتنی حريت، پست بکس ۷۰٦
يو نيورستی ټاون پيښور

کمپوز و ديزاين از: مصطفی« سحر »

بسم الله الرحمن الرحيم

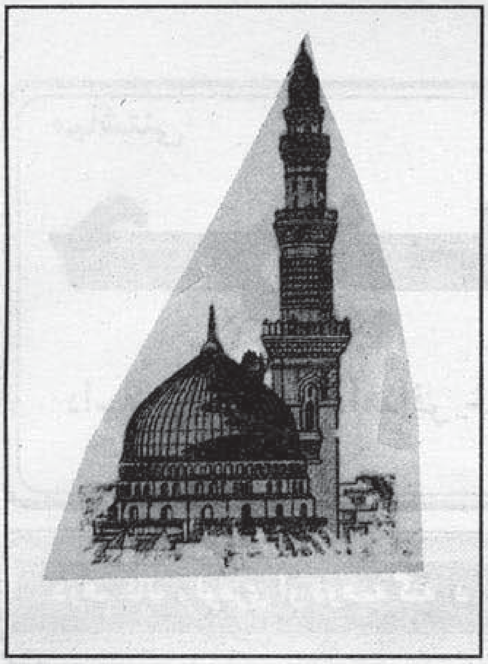

سرمقاله

بختور میلاد

د وږی(۱۸) مه د ربیع الاول له ۱۲ می د کائناتو د سردار حضرت محمد مصطفی(ص) د مبارك میلاد له ورځی سره برابره ده ، له هغه بختور میلاد سره چی د نړی برخلیك ور سره بدل شو دانبیاؤ دسالار میلاد کومه عادی پیښه نه وه ، ځکه دا دهغه چا دنیاته راتګ ؤچی د سترپروردګار لخوا د« رحمة للعلمین» په ویاړ من ویاړ لمانځل شوی دی.

له هغی ورځی نه چی د بی بی امنی کره د رحمت او نیکمرغی دغه زیری وشو، په مکه ، حجاز او ټوله نړی د الهی انوارو اورحمتونو داوریدو پیل ؤ.

محمد رسول الله(ص) دنور پیغمبر ؤ چی د جهل تیاری یی روښانه کړی دعدل او نیاو پیغام راوړونکی ؤ چی ټول د ظلم زور او بی عدالتی د ستورونه یی ونړول.

د انسانیت پیغمبرؤ چی انسانی پرګنو ته یی د انسانی ژوند « دود او قانون» راوړو دتوحید پیغمبرؤ چی دشرك کمپله یی ور ټوله کړه او اشرف المخلوقات یی د لات ، عزا او منات له بنده ګی نه خلاص کړ.

د حضرت محمد مصطفی(ص) میلاد دیوه نړیوال انقلاب زیری ؤ چی انسان یی له ځمکی نه معراج ته ورساوه .

هلته چی دمکی په یوه ګوښه کوډله کی د انبیاؤ سالار نړی ته پل ایښود نه یوازی په ځمکه او آسمانونو کی یو پر بل زیری کیدل بلکی دهغو مظلومو ارواوی هم آرامی شوی چی د شرك او کبر سردارانو دکبر او غرور په نیشو کی وژلی وو.

نور به معصومی لوڼی ژوندی نه خښیزی ، نور به لور دذلت نخښه نه دعزت نخښه وی ، نور به د تور اوسپین توپیر نه وی نور به آقا او غلام نه وی، انسان به دمال او حیوان په څیر نه خرڅیزی ، نور به انسانیت مسخ نه وی او.....

ځکه دهغه دین پیغمبر پر نړی پښه کیښوده چی رهبانیت یی جهاد دی، چی جنت پکی دتورو تر سیوری لاندی دی، چی عظمت او پرتم پکی یوه ستر رب ته په عبادت او عاجزی کی دی او چی د قوم سردار پکی د قوم خادم وی نه مالك او بادار، دهغه پیغمبر میلاد ؤ چی" اشداء علی الکفار رحماء بینهم"یی لوړ صفت دی دهغه پیغمبر میلاد چی « بشیر» او « نذیر» دی او دهغه پیغمبر چی « رحمة اللعلمین » دی.

محمد مصطفی(ص) دټول بشریت لپاره دهدایت او لار ښوونی پیغام راوړی او دټولو پیړیو او زمانو پیغمبر دی، هغه خو جسماً نن په مدینه کی،د بی بی عایشی په حجره کی « ویده » دی خو د انسانیت د اصلاح او فلاح لپاره یی روښانه لاره او هدایات پریښی چی که یوازی په همدی یوه هدایت یی عمل وکړو چی دنړی نه دجامو بدلولو په ورځو کی یی فرمایلی ؤ نن هم د کبر او جبر ټول بوتان را پرېوزی، دعدل ا و نیاو انسانی مینی او دهر ډول آرامی ا و خوښی نه ډکه دنیا به جوړیږی یوازی پردی ارشاد چی فرمایلی"دی:

ماستاسو په منځ کی دوه شیان پریښی دی چی که عمل ور باندی وکړی هیڅ کله به بی لاری نشی ، یو د خدای (ج) کلام او بل زما سنت .

اللهم صلی علی محمد و علی آله و اصحابه اجمعین

دا رنگ وطن او دامظلوم ملت له مور. نه څه غواړي ؟!

باید اوس په گران افغانستان کی سوله وای، نوردجگړی لمبی ناستی ! ، سکروټی یی مړی وای، مهاجرین مو په وطن کی ځای په ځای شوی وای، د هیواد اداره موسنباله وای، دولس دزخمونو دټکور ارادو او هڅو مو د ملت کړیدلی روح ارام کړی وای او دیوه خوشحاله افغانستان د جوړیدو تصمیمونو مو وطنوالوته د ښه مستقبل امید ورکړی وای او بالاخره د ترخی ماضی او خوږی راتلونکی ترمنځ مو د بیلتون پولی دریدلی وای.

دا ټول زموږ د مسلمان ملت انتظار ؤ ، دایی مسلم حق ؤ ، موږ لویه جگړه گټلی وه، لویه امپراتوری مو ماته کړی وه ، د جگړی دټولو عواملو په ځبلو بریالی شوی وو،

نور باید زموږ د ولس غوښتنه پوره شوی وای مگر چاچی نه غوښتل په افغانستان کی د«مجاهدینو» حکومت جوړ شی، هغه مجاهدین چی د عصر دیوی لویی حادثی د ایجاد ویاړ لری، د یوی خطرناکی جگړی تجربه لری، جهانی شهرت او تبارز لری او د اسلام او وطن د خدمت سر شاره جذبه لری، دهماغو ځواکونو د ظلم او تیری لاسونه راوغځیدل او د وطنفروش ببرک، جنایتکار دوستم... او متعصب احمدشاه« مسعود » له لستونی راووتل او دشمال دفاشیستی حرکت په‌جوړولو تمام شول.

د شمال فاشیستی جریان زموږ د محروم ملت دملیونونو لیتره مقدسی وینی په بیه دگټلی معرکی او دځوارلس کلنی بی مثاله مبارزی د سوبی د غلا کولو ناروا هڅه وه.

دی ائتلاف د افغان ولس په ارمانونو او انتظارونو بی رحمانه گوزار وکړ ، په‌دی برسیره چی دهغه عظیم الشانه فتحه یی سبوتاژ کړه زموږ په‌مجاهد ملت‌ئی یوبل ځورونکی جنگ تحمیل کړ، او زموږ ملی وحدت ته ئی خطرناك گواښونه راولاړ کړل.

اوس خود شمال دائتلاف ماهیت بیخی واضح شوی، زموږ باشهامته ملت له خپلو ټولو مشکلاتو سره سره دهغه په وړاندی ددریدو تصمیم نیولی، افغان بیدار ملت ورځ په ورځ دا درك کوی چی دشمال ټوله لوبه ددی لپاره جوړه شوه چی له دوی څخه د شهامت انتقام واخلی او دوی دی ته پرینږدی چی دښی ورځی خاوندان شی،

زموږ ولس په دی پوهیږی چی ببرك کارمل او نور بدنام ماتی خوړلی کمونیستان تری د غچ اخیستو هلی ځلی کوی، ددوی د حکومت دنړولو ، ددوی درسواکولو او ماتولو غچ او بالاخره د کمونیزم او کمونیستی امپراتوری د بلاك د لړزولو انتقام ، او داپه هیڅ توگه حیرانوونکی نه ده ، ببرك ، نجیب او دهغوی نورو کمونیستو ملگرو که د خپل ولس د قتل عام جرم کولای شوای او روسانو ته ئی خپل وطن، شرف، ناموس ، خپلواکی ا و خاوره په دواړو لاسو وړاندی کولای شوای، په روانه فاجعه باندی زموږ د ویرونو ځپلی ولس اخته کول باید هیچا ته د توقع خلاف نه وی،

مگر استاد« ربانی» او قوماندان احمد شاه مسعود چی زموږ له مقدس جهاد او ملت سره کومه جفا وکړه هغه ټولو مسلمانانو ته د حیرانتیا خبره ده.

په استاد ربانی او احمدشاه مسعود اوس هم لا ناوخته شوی نه ده هغوی کولای شی په خپله غوره کړی تگلار باندی تجدید نظر وکړی، له کمونستانو سره ئی ائتلاف پای ته ورسوی، دسیکتاریستی تمایلاتو د پاللو په ځای په خپل مظلوم ملت رحم وکړی، په خپل مستقبل زړه وسوځوی او پرینږدی چی تاریخ یی د اسلام او وطن د بد ترینو خاینانو په توگه نومونه ثبت کړی،

ددی ترڅنگ دټولو هغو اشخاصو او قوتونو په اوږو د مسؤلیت تر ټولو درروند پیټی پروت دی چی مجاهدین دی، دجهاد په ارمان معتقد دی ا و په دی باور لری چی دامظلوم قوم او برباد شوی وطن پری حق لری.

دهغوی رسالت دی چی د هیواد روانه وضعه خطرناکه او بدشگونه وبولی، د ملت د تباهی ا و وطن د لاسوځیدو او ړنگیدو سبب ئی و گڼی او بالاخره بدلون ئی د خپل ولس دمرگ او ژوند خبره وشمیری.

په همدی بنا پکار ده د ملت او وطن د ا سوی فریاد او دا ارمانی کړیکه دهر مسلمان او وطندوست افغان په غوږوکی تندریزی انگازی وکړی چی باید نور په قاطعیت او قوت هغه لاسونه غوڅ شی.

چی په نویو فاجعو باندی زموږ د مظلوم قوم داړولو لپاره را اوږدیږی ، باید هغه پښی لنډی شی چی په دی مظلوم وطن کی دنورو اورونو د بلولو لپاره قدم اخلی او هغه ارادی ماتی شی چی زموږ د فاتح او بهادر ملت په مبارزه، سرنوشت او مستقبل لوبی کوی.

استاذ «رباني» دسياسي انتحار په لوري:

د استاذ رباني په باب يو وخت دا ذهنيت ډير عام و چې، هغه دنرم او معتدل مزاج خاوند دی، ښه حوصله لری، او د نظر له وسعت څخه برخمن دی، همدارنګه ويل کيده چې هغه يو واقعيت ګرا سياست پوه دی، او دتفاهم او استدلال له لاری دقضاياوو په حل ټينګار کوی.

ددی مشخصاتو له مخی فکر کيده ، چې هغه کولای شی دبيلابيلو جهادی قوتونو اعتماد ور جلب کړی، او په دی توګه نه يواځی له نورو سره دده د مشکل ايجاد ته اجازه نه ورکوی، بلکی دمختلفو تنظيمونو ترمنځ دجنجالونو او کړکيچونو په حل کی د يوه ښه منځګړی نقش ترسره کړی،

هغه تر ډيره وخته دجهادی احزابو ترمنځ دائتلاف يا اتحاد مشرتوب او تمثيل ته غوره کانديد ګڼل کيده خو متأسفانه زموږ د اسلامی انقلاب دهر خم و پيچ بهير په اوږدو کی پورتني ذهنيت او نظر صحيح راونه خوت - او ورځ په ورځ واقعيتونو دهغه په برخه کی ددی په عکس قضاوت وکړ، فکر کيزی چې د استاذ رباني ځينی کمزورئ، دباندی داسی منعکسی شوی او تعبير شوی چې تري چپه مفهوم افاده کړی، د استاذ رباني رواني او فکری جوړښت داسی دی چې دحوا دڅو دمقابلی وس نلری ، دخطر قبلولو سياست ته زړه نشی ښه کولای دشرائطو له بدلون سره خپله وضعه بدلوی او ديوه مشخص روش څرګندی موضع او صريح سياست دعنوانولو د جرئت له عنصره بی برخی دی، تل هڅه کوی چې د اوضاع او شرايطو تر روښانه کيدو پوری نه واضح خبره وکړی ، او نه په څرګنده موضع و نيسی که څه هم هر څومره ئی نظرياتی مصلحت ايجاب کړی، او هرڅومره ئی دولس او وطن د ګټو تقاضاوی دهغه دغه مشخصات دی چې دده دشخصيت په باب ئی پاس ياد شوی غلط ذهنيت او برداشت رامنځ ته کړی و. مثلاً دهغو دا وضعه چې دخطر دقبلولو استعداد او زړورتوب نه لری او دقضاياوو په باب صريح قضاوت او موضعګيری نشی کولای داسی تعبير شوی چې ګنی هغه يو محتاط، معتدل او با سنجشه شخصيت دی، او دا حالت يی چې په خپل تنظيم کنترول نشی راوستلای، داداری اودسپلين کمزورتيا لری داسی بلل شوی چې ګويا هغه‌ډيری پراخی حوصلی څښتن دی، د شخصيتونو او قوتو د رشد او تبارز د نظرئی پلوی دی.

دری کاله وړاندی چې په فرخار کی دحزب او جمعيت دقوماندانانو نښته دجمعيت دڅو قوماندانانو په وژل کيدو تمامه شوه ، د لمر په څير واضح وه، چې د حزب اسلامی قيادت په هغه پيښه کی په هيڅ توګه ملوث نه و او استاذ رباني ترنورو ټولو خلکو په دی خبره زيات ښه پوهيده ، مګر هلته وضعه داسی وه دامريکا په مشری ټولو لويديزو هيوادونو، په هغوی پوری تړليو حلقو ، د ايران حکومت، دکابل مزدور رژيم ، مسکو، دپاکستان واکمن ګوند، او نورو بيلابيلوجهتونو غوښتل چې له هغی موضوع څخه دحکمتيار پر ضد يوه خطر ناکه تبليغاتی ، سياسی، حربه جوړه کړی. دحزب اسلامی مسئولينو او امير «حکمتيار» او دجهاد نورو مخلصو خواخوږو استاذ رباني ته ويل چې کفار او د جهاد بيلابيل دښمنان غواړی چې له دی پيښی څخه د خپلو شومو اهدافو لپاره استفاده وکړی، ته احتياط وکړه او ددی پيښی دتحقيق او پلټنی او بعدی اجراتو په باب چې ته څه ډول شرائط پيشنهادوی دهغو دتطبيق لپاره به اجرات وشی خو استاذ رباني ليدل، چې دحزب اسلامی په خلاف د تبليغاتو له امله بهرنی څواکونه تری خوشحاله کيزی او هغوی دحکمتيار ددښمنی په بيه رباني صاحب ته امتيازات ورکوی په همدی وجه ئی په داسی تبليغاتو لاس پوری کړ او داسی موضع يی و نيوه چې زموږ جهاد ته ئی لوی سرخوږ او ستر مشکلات جوړ کړل.

بيا څه دپاسه دری مياشتی دمخه چې کله دکابل انکشافات پيښ شول او د استاذ رباني په جمعيت پوری مربوط قوماندان احمد شاه مسعود پکی دمخکښ نقش ددرلودونکی په عنوان ياديده ، استاد رباني ژبه او لهجه يوډول وه يعنی دزور ، امتياز غوښتنی او عدم تفاهم په روحيه‌ګخبری کولی خو چې کله محترم مجددی په صحنه کی راوړاندی شو او دحزب اسلامی د امير په مخالفت کی يی د بهرنيو قوتونو د خوشحاله کولو دسازش دلومړی خط دبيرغ

وړونکی نقش ته ملاوتړله د استاذ ربانی حالت او لهجه بدله شوه ، هغه حکمتیار ته د التماس تر حده ځان نردی کولو هڅه وکړه غوښتل ئی چی دهغه دتوجه پهجلبولو سره دمجددی صاحب مخالفت ددی لپاره کوی چی هغه:

ددوه میاشتنی دوری له پای ته رسیدو سره سم ددولت دانتقالی ریاست کرسی ته ځان رسول له شکونو او خطرونو وباسی.

هغه به چی کله د حکمتیار ملاقات ته ورغی نو داخبره به یی په ژبه ناسته وه چی « وررور حکمتیاره: جمعیت په خطرناك مشکل کی لویدلی له دی ستونزی نه ئی په ایستو کی له ماسره مرسته وکړه » د استاذ ربانی مطلب دکابل په آئتلاف کی دجمعیت پری وتل ؤ خو محترم استاذ ربانی اوس هغه وضعه بدله کړی ده ، هغه غواړی چی دحزب اسلامی پرخلاف په دریدو سره دهغو ټولو کورنیو او بهرنیو ځواکونو توجه ځانته ور واړوی چی دحزب اسلامی او « حکمتیار» مخالفت ددي لپاره کوي چی هغه د آزاد، واحد او په ځان متکي افغانستان دجوړولولپاره لویه قوه او اهم فکتور گڼی ،

دکابل دوروستی نښتی په رابطه چی استاذ ربانی د «حکمتیار» او حزب اسلامی په برخه کی د خصومت او عقدی په کومه ژبه خبری وکړی هغه زموږ د پاس ټولو خبرو ښه ثبوت دی ، هیڅا فکر نه کاوه چی استاذ ربانی به دکاذب اقتدار په هوس کی دومره راټیټیږی چی د مسلمانو مجاهدینو په مقابل کی دهغو ملحدو قوتونو ددفاع وکیل شی چی ١٤ کاله له روسی لښکرو سره اوږه په اوږه زموږ د مظلوم ملت په وژلو او لوټولو بوخت وو لاسونه یی تر څنگلو پوری زموږ د بی دفاع ولس په وینو سره دی او دټول هیواد دړنگولو بی رحمه مجرمان دي، استاذ ربانی په دی کار ډیره تاوانی سودا کوی او یوه ناکامه تجربه تکراروی دا تجربه مجددی صاحب و ازمویله چی نتیجه یی موږ ټولو ته څرگنده ده او بی له دی چی ربانی په یوه مطلق سیاسی انتحار محکوم شی بله نتیجه نه لری،

کمونیستان به په استاذ ربانی عینی کانه کوی، له هغه نه به د جهاد په خلاف دومره استفاده کوی چی دهغه شخصیت بیخی مسخه کړی او بیا به یی یاپه ډیر ذلت له صحنی لری کوی او یابه ئی په ډیره بی عزتی په بشپړه توگه په ملنی کی ولویږی اوس عملاً په کابل کی د پخوانی رژیم بقایاوی واکمنی دی د پخوانی رژیم پاتی وسلوالی قواوی ابتکار په لاس کی لری او ددولتی امنیت شبکه یی په ټول جدیت په فعالیت بوخته ده .

مور دا د استاذ ربانی په خیرگڼو چی بی له دی چی پری ناوخته شی په خپل سیاست تجدید نظر و کړی د خپل جهاد او ملت پر ضد له ولاړو ځواکونو څخه خپل صف بیل او د اسلام دسر لوړی او دجگړی او بهرنیو لاسوهنو څخه دگران افغانستان د ژغورلو لپاره دخپلو مجاهدو وړونو ترڅنگ ودریږی.

د « حریت » ددوهم نشراتی کال دپیل له امله:

پروسږ دچنگابش په میاشت کي موږ « حریت » د اسلامي انقلاب د ځو مخلصو زامنو په مرسته په بشپړه توگه په دي نیت شروع کړه چي اسلام او خپل وطن ته خدمت و کړاي شو موږ په هیڅ توگه ددي ادعا جرئت نشو کولاي چي کار مو د خپل رسالت د اقتضأتو په معیار پوره ؤ ،ا و نه دا ویلاي شو چي د یوي ښې خپروني ډیري ځانگړتیاوي مو خپلي کړي خو داخبره په ډیر مسئولیت کولاي شو چي زیاتره مو هغه څه لیکلي او خپاره کړي چي یا دزړه له کومي پري معتقد وو او یا مونې خپراوي په یوه ډول نه یو ډول گټور گڼلي دي، نه مو دچا پلوي د شخصي تمایل او گټي په بنسټ کړي او نه مو مخالفت دخپل خوښ او ناخوښ له مخي کړي دي،زموږ د قضاوت او برخورد معیار د اسلام ا و ملت گټي وي ، داچي د هغو په تشخیص ا و درك كي څومره په سمه وو او څومره په غلطه ، هغه بیله خبره ده او دا قضاوت مو خپلو گرانو لوستونکو ته پریږدو شاید هغوي دخپل قضاوت زیاته برخه د هغو درنو لیکوالو په نظریاتو کي مطالعه کړاي شي چي په همدي گڼه کي به خپریږي .

موږ د حرت ددوهم کال دپیلیدو په مناسبت د اسلام او ملت د خدمت په لار کي د خپل خلوص تعهد نوي کوو او د لوي خداي(ج) دربار ته دتوفیق دعاکوو.

شورای نظار قدرتی فراهم آمده از تبلیغ!

ابو جاهد

در دوران جنگ دوم جهانی و اشغال کشور یوگوسلاویا نیروهای اشغالگر آلمان نازی، یك نیروی چریکی نسبتاً کوچك اما فعال وموثر برهبری(یولیپ بروز) نه تنها موفق گردید تا برای نیروهای اشغالگردرد سر های فراوان بوجود آورد وبا بهره گیری ازقدرت ضربه زدن و در عین حال تحرك سریع دشمن را غافلگیر نموده و بر آن ضربه وارد نماید بلکه در عین زمان توفیق اینرا نیز داشت تادر میان ملیت های مختلف ساکن دریوگوسلاویا بعنوان یك نیروی وحدت دهنده، تبارز نموده و در اندك مدتی یك ملیون نیروی رزمنده منظم راگرد آورد، این نیرو پشتوانه قدرتی بود که بعد از شکست آلمان نازی توانست ازسقوط یوگوسلاویا بکام استعمار شوروی و استالین جلوگیری کند، این (یولیپ بروز) همان کسی است که در تاریخ اورا بنام (مارشال تیتو) می شناسیم.

احمد شاه مسعود فرمانده شورای نظار کسی بود که در جریان نبرد بر علیه نیروهای اشغالگر روسی در افغانستان از طرف تحلیلگران نظامی غرب باتیتو مقایسه می شد بخصوص زمانیکه وی تلاش داشت تا با تاسیس شورای نظار بعنوان یك تشکل وحدت دهنده فرا تر از تنظیم های جهادی همه فرماندهان جهادی راقطع نظر از وابستگی های تنظیمی آنان دربرگیرد.

بوجود آمدن شورای نظار بعد از یکسلسله تلاش های ناموفق بود که مسعود برای گسترش دامنهء نفوذ خویش از راه نظامی علیه حزب اسلامی در کاپیسا، پروان و بعضی از نقاط شمال افغانستان به آن دست یازید، بخاطر همین سابقه توام باجنگ وخونریزی بود که شورای نظار تلاشی درجهت همان اهداف سابق مسعود تلقی گردید طبعا اگر این شورا قبل از درگیری های تنظیمی بوجود آمده بود شاید میتوانست بعنوان یك نیروی وحدت دهنده بصورت موثر ترعمل کند که در آنصورت میتوانستیم شباهت های بین مسعود و تیتو بیابیم.

تیتو در نبرد با اشغالگران نازی رشد کرد ولی رشد مسعود تنها درنتیجه نبرد وی بانیروهای روسی نبود مسعود این ابتکار را داشت که حتی درزمانیکه بانیروهای روسی قرار داد آتش بس امضا کرده بود خودرا درگیر با حزب اسلامی نشان دهد و به این ترتیب همدردی گرایش های هراسان از بنیاد گرایی اسلامی رانیز بخود جلب کند.

دراینکه مسعود یك جنگجوی خوب بود شکی نیست ولی این کمال نا انصافی خواهد بود اگر بگوئیم که اوتنهاجنگجوی خوب این پیکار بود، درست است که روسها در حمله به دره پنجشیر بارها طعم تلخ شکست را از نیروهای تحت فرمان مسعود چشیدند ولی ساختمان و شکل طبیعی این دره تنگ و صعب العبور رانباید درین شکست ها ازنظر دور داشت، مقایسه درهء پنجشیر بامناطق هموار و فاقد دفاع طبیعی مثلا درشمال و غرب افغانستان که مجاهدین درآن مناطق سالها در برابر روسهاجنگیده و قوای تجاوز گررا بارها به شکست مواجه ساختند نشان میدهد که مسعود شخصیت خارق العاده تر از سایر فرماندهان برجسته مجاهدین نبود اما دره پنجشیر بعلت موقعیت طبیعی خویش برای خبرنگاران خارجی این امکان را میسر می ساخت تاجریان نبرد مجاهدین پنجشیر باقوای روسی را ازفاصله نزدیك مشاهده نموده و بدون اینکه خطرزیادی متوجه جان آنان باشد ازصحنه جنگ فیلم تهیه کنند، پنجشیر همیشه مهماندار دهها خبرنگار خارجی بوده که میخواستند ازجنگ افغانستان فیلم وراپور و خبر تهیه کنند، لقب قهرمانی و شیر پنجشیرمسعود را بیش

ازاینکه مرهون نبرد خویش بادشمن باشد مدیون تبلیغاتی بود که رسانه های گروهی غرب برایش براه انداخت.

شورای نظار ازطرف مخالفینش همیشه متهم به جانبداری ازگرایش های التقاطی بوده است ولی درین میان دروجود یك گروه التقاطی اندیش یعنی سازمان (الحدید) درکنار مسعود تردیدی وجود ندارد.

تاقبل ازواقعه تخار که طی آن جمعی از برجسته ترین فرماندهان جمعیت بوسیله سیدجمال یکی از قوماندان حزب اسلامی به شهادت رسیدند مسعود در شورای نظار فرصت یکه تازی و توان اعمال استبداد رای را نداشت در میان شهدا چهره های چون قاضی اسلام الدین وجود داشت که ازنخستین همراهان کاروان تحریك اسلامی در افغانستان بود یعنی عناصر که بخاطرمصلحت های مقطعی هرگز حاضر به فداکردن اصول نبودند و باحضور آنان گرایش های انحرافی بحال تبارز و میدان عمل در شورای نظار نداشت .

این سوال هنوز بدون جواب باقی مانده است که چگونه یك قوماندان حزب اسلامی دست به عملی میزند که در صورتیکه میداند توان مقابله با عکس العمل طرف مقابل را ندارد، بسیار دشوار است اگر این عمل راناشی از اشتباه محاسبه توسط سیدجمال بدانیم زیرا قدرتمند ترین قوماندان حزب درتخار یعنی بشیر شهادتیار نیز روابط خوب با او نداشت وسیدجمال عملاً در برابر شورای نظار تنها بود.

بهرحال این دسیسه بوسیله یك قوماندان حزب عملی شد تا با سابقه اختلاف میان حزب و شورای نظار ، عملی کاملاً موجه جلوه نماید و فرصت بهر برداری تبلیغاتی علیه حزب اسلامی فراهم آید.

سید جمال بوسیله شورای نظار ستگیر گردید ولی در جریان تحقیق ازوی هیچ فرد بیطرفی حضور نداشت وفقط به بعضی از اعضای شورای نظار وجمعیت فرصت دیدار ازوی میسر گردید، ، اگر این تحقیق بوسیله یك کمیسیون بیطرف صورت می گرفت شاید انگیزه اصلی این جنایات چنین در پرده ابهام باقی نمی ماند وسید جمال و برادرش را زاین قتل هارا باخود بگور نمی بردند.

اکثر قوماندانان جمعیت که با شورای نظار و مسعود مخالف بودند وقتی به پشاور می آمدند وشیوه رفتار مقامات مسئول جمعیت بامجاهدین و پراگنده گی ها وبی سر و سامانی های این تنظیم را می دیدند در بازگشت دست بسوی مسعود دراز میکردند انجنیر بصیر خالد فرمانده جمعیت اسلامی در بدخشان (که مستقل ازشورای نظار عمل میکرد) وباقی اکثر قوماندانان جمعیت باشورای نظارتعهد کردند و با این ترتیب جمعیت اسلامی در شورای نظارورهبری احمد شاه مسعود خلاصه شد.

کودتای شهنواز تنی برضد نجیب و پشتیبانی حزب اسلامی ازآن مهمترین تحولی بود که بعد از خروج قوای روسی ازافغانستان اتفاق افتاد ، شکست این کودتا به تضعیف جناح خلق در اردوی رژیم کابل انجامید و درمقابل موقف پرچمی ها برهبری کارمل راتقویب نمود ، جناح کارمل که بعد از تحولات سریع در شوروی شکست کمونیزم راکاملاً حتمی می دیدند درصدد برآمدند تا با تغیر اید ئولوژی، نیروهای کمونیست درکابل راکه دچار سر درگمی بوده و از فقدان ایدئولوژی رنج می بردند باردیگر متشکل سازند، تغیر ایدئولوژی بشکلی صورت گرفت تا با در نظر گرفتن گرایش های قومی درمیان بعضی ازجناحهای مجاهدین، زمینه ائتلاف باآنان فراهم آید و به این ترتیب ازخطر حاکم شدن بنیاد گرائی اسلامی در افغانستان جلو گیری گردد.

یکی ازمهره های فعال درین بازی کشتمند بود او در تفاهم میان حزب وحدت وملیشه های فرقه اسماعیلیه نقش مهم بازی کرد و برادر کشتمند که شارزدافیر سفارت افغانستان در تهران بود درین رابطه باایرانی ها به تفاهم رسید، شرکت ایران درین طرح فقط درهمین حد محدود نماند بلکه ایرانی ها مستقیما با ملیشه های شمال برهبری دوستم نیز تماس برقرار نمودند .

حزب وحدت به تنهائی برای هدفی که کمونیست ها داشتند کافی نبود بلکه باید باشورای نظار که گرایش های قومی ولسانی درآن کاملاً محسوس بود تماس گرفته می شد. این تماس هاچگونه صورت گرفت؟

هیچکس درین رابطه صریح تر از کشتمند سخن نگفت هیچکس نیز سخن وی راتردید نکرد! کشتمند

هیچکس درین رابطه صریح تر از کشتمند سخن نگفت هیچکس نیز سخن وی راتردید نکرد! **کشتمند درهمان آغاز اعلام ائتلاف میان شورای نظار و جنبش اسلامی برهبری رشید دوستم در مصاحبه با بی بی سی گفت:**
این ائتلاف(باشورای نظار) ثمرهء ماهها بحث و مذاکره و تبادل نظر است که درین جلسات هم ماو هم طرف مقابل درقسمتی ازنظرات خویش تعدیل و تجدید نظر راپذیراشدیم و ازتندروی صرف نظرکردیم.

درهمان آغاز اعلام ائتلاف میان شورای نظار و جنبش اسلامی برهبری رشید دوستم در مصاحبه با بی بی سی گفت:

این ائتلاف(باشورای نظار) ثمرهء ماهها بحث و مذاکره و تبادل نظر است که درین جلسات هم ماو هم طرف مقابل درقسمتی ازنظرات خویش تعدیل و تجدید نظر راپذیراشدیم و ازتندروی صرف نظرکردیم.

زنجیر درکشیده شدن ازضعیف ترین حلقه ء خویش می گسلد... وضعیف ترین حلقه درمیان نیروهای جهادی شورای نظار بود که کمونیست ها از ضعف آن آگاه بودند، کمونیست ها ازطریق شبکه های وسیع اطلاعاتی خویش ازقدرت وضعف همه نیروهای جهادی بخوبی آگاه بودند و به این نکته بخوبی پی برده بودند که شورای نظار بیش از اینکه یك قدرت باشد سرابی است فراهم آمده ازتبلیغ و پروپاگند و هرچند از نظر تشکیلاتی وابسته به یك تنظیم بنیادگرای اسلامی بشمار می رود ولی در واقعیت امر از استقلال کامل در عمل و نظر برخوردار است بحدی که نیازی به اطاعت فکری ازجمعیت نداردبلکه این جمعیت است که باید بدنبال شورای نظار گام بردارد .

ملیشه ها وکمونیست ها پلان کار را بخوبی طرح کردند ، آنها فقط به قدسیت جهادی شورای نظار نیازمند بودند تادر پناه آن گذشته ننگین خودرا ازنگاه تیزبین ملت پنهان کند، شورای نظار چنین پناهگاهی رابرای آنان فراهم آورد وجنگ میان ملیشه های وابسته به جناح ببرك باحزب اسلامی جنگ حزب وجمعیت به سرفتح کابل عنوان گردید.

مسعود درمقام وزارت دفاع هرگز تلاش جدی برای ساختن یك نیروی مشترك ازتنظیم های جهادی برای تامین امنیت در کابل نکرد زیرا کمونیست ها نفع خویشرا در عدم امنیت درکابل می بینند تانیروهای خودرا بصورت منظم سازمان دهی نمایند، درطول سه جنگ میان حزب وحدت و اتحاد اسلامی ما شاهد این تحول هستیم که هر بار بهتر از بارقبل میان نیروهای ملیشه و حزب وحدت هماهنگی درعمل بوجود می آید و شورای نظار ظاهرابه عنوان بیطرف ومیانجی به تحکیم مواضع حزب وحدت برضد اتحاد اسلامی می پردازد .

درجنگ اول حزب وحدت باوجود تلاش فراوان قادر نشد تایکی از قرارگاه های اتحاد درتخنیك ثانوی را از آنان بگیرد بعداً شورای نظار ازاتحاد اسلامی خواست تاتخنیك ثانوی راتخلیه کنند، دلیل شورای نظار آن بودتا قوای شورای نظار درین جامستقر شده و بعنوان حائل میان نیروهای حزب وحدت و اتحاد عمل نماید، اتحاد تخنیك ثانوی رابه شورای نظار سپرد و نیروهای خودرا ازآنجا خارج کرد ولی فردای همان روز نیروهای شورای نظار آنجا را به نیروهای حزب وحدت سپردند!! درجنگ بعدی نیز عین همین عمل از طرف شورای نظار درخوشحال خان مینه تکرار شد، مسعود باحزب اسلامی بر سر خروج ملیشه ها ازکابل به توافق رسید ولی نه تنها این کار عملی نشد بلکه برعکس کار خلع سلاح مجاهدین در داخل کابل توسط ملیشه ها آغاز گردید! سلسله تحقیر و توهین مجاهدین بوسیله ملیشه ها در داخل شهرکابل ادامه دارد و روزی نیست که خبر از دستگیری مجاهد ویا سوء قصد بجان مجاهد در داخل شهرکابل نرسد. مسعود به یاران دیرینه خویش نیزجفا کرد، مولوی جلال الدین حقانی که مخلصانه در تلاش به پایان آوردن درگیری ها و استقرار امنیت درکابل بود اکنون مایوس است زیرا مسعود نمیخواهد او بعنوان میانجی مطرح باشد، بعضی از قوماندانان برجسته جمعیت در اطراف کابل نیز دست جانبداری از مسعود بر داشته اند .

شورای نظار بخاطر این بوجود آمد که به ادعای موسسین آن یك پیوند فراگیر میان همه نیروهای جهادی بدور از تعصب های تنظیمی بر قرار سازد و در ایجاد وحدت بکوشد ولی امرز این شورا از ایجاد وحدت درمیان اعضای خویش نیز بازمانده است .

برگردیم به مقایسه میان مارشال تیتوی یوگوسلاویا و جنرال مسعود خود ما، تیتو در یوگوسلاویا پل های وحدت میان ملیت های مختلف بوجود آورد که حدود نیم قرن بعد ازجنگ دوم جهانی این ملیت ها در مرزهای مشترك جغرافیائی حیات بسر بردند ولی تیتوی وطنی ما پل های پشت سرخویش را ویران می کند، تیتوی یوگوسلاویا بعد

> **شورای نظار ازطرف مخالفینش همیشه متهم به جانبداری ازگرایش های التقاطی بوده است ولی درین میان دروجود یك گروه التقاطی اندیش یعنی سازمان (الحدید) درکنار مسعود تردیدی وجود ندارد.**

از جنگ یك ملیون نیروی مسلح مردمی از ملیت های مختلف رادرکنار خویش داشت که استالین رابه مبارزه فرا خواند ولی تیتوی وطنی ما حتی پنج درصد از این نیرو رانیز در اختیار ندارد تا جانشین ملیشه ها درکابل ساخته و امنیت رابوسیلهء آنان برقرار سازد.

مسعود آبروی جهاد ومجاهدین وکارنامه های افتخار آفرین همسنگران خویشرا همراه با مقام قهرمانی خویش فدای رسیدن به قدرت کرد.... آیا او قادر به رسیدن به قدرت خواهد بود ؟

تکل

دامت د حماسو علمبردار

نن به دیوی حماسی اتل وینم، دسبانی تاریخ دیوه ویاړ من باب یو برمیال علمبردار! او د عصر دمعجزی یوتلپاتی کردار!

په زړه می دجذباتو توپان را والوزی ،د تصور په نیلی سپور شم دتاریخ پاڼی راته ژوندی ننداری شی، مقدونی سکندر می مخی ته راشی چه د زغره پوښوسپرو کتارونو په منځ کی په آس سپور دی د اسونو د پښو گردونه یی آسمان ته پورته کیږی...

په زړه کی را گرځی چی زه به نن یو بل سکندر وینم.... همدغسی په شان اودبدبه کی همدغسی د پوځونو تر دیوالونو شاته او د پولادینو کلاگانو په منځ کی !!!

ناپلیون وینم چی په سپین آس سپور دی په لاس کی یی توره ده او په مخه کی د فتحی منزلونه.

توره یی خوځیږی ، مرگونه زیږوی او ملکونه فتحه کوی ، یوځل بیا په زړه کی راتیره شی چی نن به زه د عصر له ناپلیون سره گورم ، نن به زه د یوه فاتح ولس له فاتح علمبردار سره وینم، په زړه می د جذباتو توپانونه نور هم گړندی والوزی، په خیال او تصور کی دعصر د اتل څیره راته مخکی مخکی کیږی، اوس به په مخه کی اوه کتاره کلکی پهری دریدلی وی، دپولادینو زغرو او وسلو د ځل بل په مینځ کی به دمعجزی اتل په شاهانه شان او غرور کی ناست وی ، پر تندی د فتحو ځلا، پر خوله د تکبر او غرور موسکا، آخر دایی حق هم دی باید همداسی وی ، لکه سکندر، لکه ناپلیون لکه ژول سزار او لکه نور فاتحین.!!!

دیوی ستری حماسی اتل دی ، دتاریخ د یوی عظیمی معرکی اتل دی او د یوه برمیال قوم یو توریالی سرلښکر.!

په همدغه تصور کی پر مخ روان یم ورو ورو چوپتیا او آرامی دزورورو چاودنو په شور کی رخصتیږی الوتکی په فضا کی دوری خوری، لاندی د بمونو لوخړی اوچتی دی ، درنو ټ زونو په ځمکه زلزله راوستلی ده .

دتورولوخړوپه منځ کی مرگو اتڼ اچولی دی او بیا ددغه تودی معرکی په ډگر د بمونو په درزهار او دراکهونو په ډنډوکار کی دیوی سپیری غونډی پرسر دیوی پربنی شاته یو ځوان ناست دی، خړ پکول پرسر په گردونو کی پټ او د تورو خوړنیو په منځ کی !

بلکل عادی انسان دی، نه یی پر سر د سکندر په څیر له غمیو ډك تاج شته اونه یی دناپلیون په څیر په څیره کی د فتحو غرور، خو همدغه عادی انسان د عصر دمعجزی اصلی قهرمان دی دیوه مرموز برم او پرتم وړانگی یی پر تندی خوری دی چی سکندر او ناپلیون ورته پیکه کیږیء د خاورین مورچل په غیږ کې د بمونو په دربله کی ناست اتل دخپل پروردگار د ربار ته دعجز لاسونه اوچت کړی پر شوندو یی د:

«حسبنا الله ونعم الوکیل، نعم المولی و نعم النصیر» مقدسه دعاده چی ده ته یی عظمتّ وربخښلی ، دلته ماته دتاریخ پاڼی یوځل بیا رامخی ته شی نوی حماسی او داستانونه می د ذهن په پرده ځان ښییُ:

طارق چی د اروپا پر ساحل بیړه سوځوی!!!

ابن قاسم چی د (داهر) دپیلانو او لښکرو مخی ته ځان جوړوی!

ایوبی چی القدس ، دیهودو اونصاراؤ له منگلو نه خلاصوی او غزنوی چی سومنات یی رانسکور کړی دی او په جواهرو یی د خدای (ج) بنده‌گان خوشحالوی....

زه دهمداسی یوه بل اتل په مخ کی ولاړیم.

د همداسی قهرمان چی په هیڅ کی هرڅه دی خو د یوه ولس ، یوه ټبر او یوی سیمی نه، دټول امت دی، په څیره کی دډیرو حادثو او حماسو داستانونه تصویر .... په سترگو کی دسترو بریو ا و فتحو دډاډ ځلا!!!

او په تندی کی د سترو ارمانونو او هدفونو د هیلو او تلوسو څرکونه ، د تللیو عظمتونو د بیرته گټلو ارمانونه او.........

نو! ژوندی دی وی دغه اتل ، بریالی دی وی د ملت او امت د حماسو دغه علمبردار!

محمد نذیر «بشارت»

دشمال ائتلاف درامنځ ته کیدو لړزوونکی انکشافات

د«خوست» تر فتحې وروسته «تخار» ولی تسلیم شو؟

نجیب دشمال له جریاناتو څرنګه بی خبره ساتل کیده؟

ببرک کارمل د ائتلاف لوبه څه ډول توده کړه؟

یعقوبی او جنرال باقی چا ووژل؟

ددولتی امنیت وزارت پوستونه د مسعود او ببرک کارمل ترمنځ څنګه وویشل شول؟

۱۳۶۵ کال دافغانستان دمجاهد ملت دجهاد او مقاومت دعروج کال و، روسانو زموږ د هیواد داشغال اووم کال پوره کاوه ، هغوی خپل وحشیانه زور ازمویلی ؤ خوبه دی نه وو بریالی شوی چی د افغان ولس حوصله ماته کړی، برعکس جهاد زور نیولی و او د ملت روحیه لوړه شوی وه،زما نه دروسانو په تاوان وه، هره شیبه چی تیریده هغوی ضربه خوړه ، دنیا د اشغالگرو په حیث محکوم کړی وو او څومره چی مقاومت اوږدیده هغوی بی آبرو کیدل، له بلی خواد جګړی دټګرونو خساری د روسانو په ملاباندی ماتوونکی ګوزارونه کول.

روسان د عصبانیت او غوسی په حال کی وو ، هغوی په یوه داسی ګرداب کی راګیر شوی وو چی مخه یی دب وه او په شاتګ هم ورته اسانه نه ؤ ، روسی واکمن خپلو کسانو او په افغانستان کی ئی ایجنټانو ته په قهر وو ، له هغوی حخه یی له هغی وضعی څخه د وتو ابتکار غوښت ، دهغه وخت روسی واکمن ګورباچوف په خپلونظامیانو فشار راووړ، هغوی ته یی د تشدد ازدیاداو جګړی دلاوحشیانه کولو حکم وکړ او د مقاومت د ځپلولپاره یی ټاکلی موده ورته مشخصه کړه.

ددی ترڅنګ یی په دی هم فکرکاوه چی په کابل کی دخپلو ګوډاګیانو په منځ کی څه بدلونونه راولی.

ددی حالت په مطالعه کولو سره په کابل کی دکمونست ګوند مشرانو هم د قدرت لوبه توده کړه ، غوښتل ئی هرمشر او دهغه ګروپ ځان ګورباچوف او دهغه نږدی ملګرو ته دنوی وضعی په مقتضیاتو او دروسیی دګټو په ایجاباتو پوره ثابت کړی.

نجیب چی ډیر مکار او متحرك و ، دخاد دشبکی درئیس په توګه یی له کی، جي ؛ بی سره له خپلی نږدی اړیکی استفاده وکړه او دګور باچوف مغزوته ددی خبری په ور رسولو بریالی شو چی دی بنه ترا کولای شی چی دراتلونکی پړاو لپاره موثر واقع شی، دا داسی وخت وچی په شمال کی داحمد شاه مسعود، خاد او روسانو دموافقی له مخی اوربند ؤ ، اودجګړی ټول لنګر دهیواد په مشرقی، جنوبی او جنوب غربی سیمو پروت ؤ.

نجیب په ډیر مهارت له دی ټکی ګټه پورته کړه ا و ګورباچوف ته یی د یوی غونډی دوقفی په منځ کی په داسی حال کی ځان ورساوه چی هغه د تفریح لپاره قدم واهه.

نجیب ،ګورباچوف ته وویل چی اوس ټوله جګړه او مقاومت د پښتنوپه سیمو کی روان دی، دی (نجیب) په دی وجه چی « پښتون » دی کولای شی د مقاومت شدت بیخی راکم کړی ، نجیب که څه هم په هیڅ توګه له خپلو ټولو هڅو سره سره له روسانو سره د خپلی دی وعدی په پوره کولو بریالی نشو خو دیوی مهمی نقطی په توګه یی دګورباچوف دپام ور اړولو په برخه کی تری اعظمی استفاده وکړه.

ګورباچوف ، کی ،جی ،بی، او د افغانستان دچارو نورو مسئولو اداروته حکم وکړ چی نجیب راوړاندی کړی.

دهمدی لپاره د ۱۳٦۵ په پسرلی کی د خلق دیموکراتیک گوند اتلسم پلینوم جوړ شو، ددی پلینوم په نتیجه کی ببرک کارمل لری شو او نجیب د گوند عمومی منشی وټاکل شو.

دی کار دنوموړی گوند خپلمنځی اخ و ډب تشدید کړ.

خو کشمکش هغه وخت لا زیات شو چی نجیب د «ملی روغی جوړی» سیاست دکمونیست گوند دستراتیژیکی تگلاری په توگه اعلان کړ، فرمایشی اساسی قانون او پارلمان منځ ته راغی او هغو «بی طرفانو» ته چی په نظریاتی لحاظ کمونیستانو ته نژدی وو، په کابینه کی برخه ور کړل شوه، نجیب دده په اصطلاح له اپوزیسیون سره ډیالوگ خپل شعارکړ.

دببرک پلویانو د نجیب دا تگلار او اقدامونه دگوند له اساسی خط مشی څخه انحراف او په اصطلاح دکار گری طبقی له ایډیالوژی سره خیانت وگاڼه، هغوی تر همدی نامه لاندی د خپلو افرادو سازماندهی پیل اود نجیب دنسکورولو لپاره یی د خپلو افرادو په صف بندی لاس پوری کړ.

دروسی لښکرو وتل زموږ د مسلمان ملت د جهاد یومهم هدف ؤ روسان د خپلو ټولو لارو او زوررونو ترازمویلو وروسته له افغانستان څخه وتوته مجبور شول، نجیب له دی پرته بله لار نه درلوده چی دهغوی له وتو سره موافقه وښیئ، ځکه نور هیڅ شی دروسانو دا یأس په امید نشوای بدلوای چی د افغانستان د اشغال د هوس ادامه د هغوی لازیاتی بربادی ته دبلنی ورکولو معنی لری.

دببرک کارمل ډلی له افغانستانه دروسی پوځونو وتل د «ثور انقلاب» ماتی او یو تاریخی خیانت باله، دوی ویل چی باید روسان ونه وځی، باید روسان ددوی د «انقلاب» نتایج له پامه و نه غورځوی او دگوند د ځلویست زرو« شهیدانو!!» دوینو دضایع کیدو

له کینی نه ښي خواته: کارمل- اسلم وطنجار او ملاعبدالعزیز

غلطی ونکړی.

دببرک کارمل گروپ دروسانو په دی «جرم» له افغانستانه دپوځونو په وتلو کی نجیب هم گړ تبلیغاوه، او دا ټکی یی هم د نجیب په خلاف دقدرت په وخ وډب کی استعمالاوه، د قدرت دامبارزه به کله پټه شوه او کله علنی، خو دنجیب تر اداری لاندی استخباراتی ارگانونو پری څارکاوه.

مخکی تردی چی په روسیه کی دگورباچوف دمرستیال «یانایف» په هڅری افراطی کمونیستان کودتا وکړی، ددی زمینه برابره شوه چی کارمل بیا هیواد ته راستون شی، ددی زمینی په برابرولو کی دنجیب توافق هم د خیل و، که څه هم ظاهراً دببرک دراستنیدو عوامل نور یادیدل خو اصلی نقشه داوه چی کله افراطی کمونیستان په روسیه کی قدرت تر لاسه کړی، دکابل واگی به کارمل ته سپارلی کیږی.

ببرک له نجیب سره ژوره عُقده درلوده، هغه په اردو او گوند کی خپل پلویان تنظیمول، غوښتل یی چی که ممکن وي د تشکیلاتو له لاری او کنه د پوځی اقدام په وسیله له نجیب څخه قدرت واخلی، دیانایف له کودتاسره دببرک دراستنیدو د ارتباط ټکی هغه وخت واضح شو چی کله دگورباچوف په خلاف حرکت وشو، ببرک کارمل او گروپ یی داحرکت د خپل بری په توگه

جشن ونیو.

دتعیش او شراب نوشی دمحفلونو په جوړولو یی یوبل ته مبارکی ویله ، او په بیلا بیلو ولایتونو کی ئی خپلو افرادو ته مبارکی لیږلی.

خو چی کله دیانایف دکودتا دماتیدو خبر خپور شو ، کارمل دروسیی دکمونیستانو په مرسته د اقتدار له تر لاسه کولو نا امیده شو، خودقدرت دتر لاسه کولو له هڅی او یاکم ترکمه له نجیبه د غچ اخیستو له کوښښه لاس په سر نشو.

دا داسی وخت و چی دجنرال شهنواز « تڼی» کودتا نجیب ډیر کمزوری کړی ؤ ، دی کودتا له یوی خواهغه ته دخساری او تلفاتو په وجه ضربه ورکړه او بل په دی چی چون دا اقدام د حزب اسلامی په ملاتړ شوی وو، نجیب دډیرو داسی لوړ رتبه منصبدارانو په تصفیه کولو لاس پوری کړ چی دببرک کارمل دپلویانو په وړاندی یی دده مرسته کولای شوای، دهغوی زیات شمیر یاونیول شول ا و یا وتښتیدل، دی پیښی دملی ترکیب له مخی د قدرت موازنه دهغو کسانو په گټه چی اکثریت یی دشمال اودببرک کارمل پلویان دی واړوله .

په دی منځ کی ځینو وگړو په ډیره ځیرکی په دولتی دستگاه او ادارو کی دپښتنو د نقش په برخه کی تبلیغات زیات کړل.

دتڼی کودتا نجیب مجبور کړ چی په نویو نظامی ځواکونو تکیه وکړی، له دی نقطی څخه د ببرک « کارمل » ډلی استفاده وکړه ، خپل قوتونه یی له رژیم نه ددفاع لپاره نجیب ته وړاندی کړل او په ځینو نورو فاشیستی حلقو یی هم کار و کړ ، داکار په دی تمام شو چی ددوستم ملیشه دپرسونل ا و تجهیزاتو له مخی ډیره پیاوړی او په شمال کی نوی قومی قطعی او جزوتامونه جوړ شی.

دمجاهدینو دبی سیاله مقاومت او جگړی په نتیجه کی دخوست فتحی هم یوحانگړی اغیزواچاو ، دببرک «کارمل » گروپ دخوست له سوبی څخه د نجیب داتوریتی دکمزوری ښودواو په شمال کی دخلو پلویانو د تشکل او سازماندهی لپاره گټه واخیسته ، دخوست په جگړه کی ځینی لوړ رتبه کمونیستان کابل ته په تیښته مجبور شول.

نورجنرالان او لوړ رتبه منصبداران چی له سربازانو سره یو ځای ونیول شول، هغوی ټول تر یوی مودی وروسته خوشی کړای شول، البته څه کسان چی دجگړی په دگر کی ووژل شول، دهغو حساب خو بیل دی.

دببرک « کارمل » پلویانو لا پخوا داخبره کوله چی"شرق، جنوب او جنوب غرب جنرالان زیږوی او شمال عسکر» دخوست تر سوبی یی وروسته داتبلیغات تاوده کړل چی له خوسته پښتانه جنرالان ژوندی راغلل خوددوستم د ملیشی افراد یامړه او یا بندیان شول دببرک کارمل « گروپ» او دشمال نورو فاشیستی حلقو دخوست تسلیمیدل یوملی سازش او دنجیب له خوا په پښتانه قوم پوری مربوطومجاهدینو ته یو امتیاز ور کول وباله ، هغوی داموضوع ډیره وشاربله

کشتمند

او فوق العاده زیاته تبلیغاتی او سیاسی گټه یی تری وکړه، هغوی نه یواځی په دی برخه کی په مجلسونو کی خبری

نجیب

کولی، بلکی مسئله یی لیکنو او مطبوعاتو ته هم وایستله « میهن» جریده چی د« ستم ملی» په سازمان پوری اړه لری. په دی لیکنی کولی چی گنی په خوست کی ددوستم افراد په ډله ایزه وژنه محکوم شوی ؤ، اود خلق گوند پښتانه غړی چی جنرالان دی ژوندی پریښودل شوی دی.

دوی خلکو ته دا تبلیغوله چی ددی معنی داده چی باید پښتانه باداران وی او نور قومونه رعیت او باید له دی رعیتی توب څخه ځانونه وژغورو ، په دی تبلیغاتو کی د محبوب الله « کوشانی» په مشری دستم ملی سازمان ، دخلق دیموکراتیک گوند د ننه گرو. کار گروپ چی فعال کسان ئی داوود امان الله په منگولیا کی د افغانستان سفیر، هاشم پیکار د فاریاب پخوانی والی، فضل احمد طغیان دکارمل پخوانی والی او وکیل د بهرنیو چارو وزیر ، ددوی ترڅنگ دببرک کارمل ډله چی زیاتره لویان یی دشمال دی او ستم ملی ته ورته تمایل لری، پیشقدم وو.

د« سازا » او« سفزا» په نامه دوه نوری کوچنی فاشیستی وی چی هغي ددی ځواکونو وا احمد شاه مسعود دشورای نظار ترمنځ دپله نقش تر سره کړ.

دی قوتونو دشورای نظار په گډون ددی په ځای چی نجیب دیوه مزدور ، کمونیست او جنایتکار په توگه محکوم

كرى،خپلو تبليغاتو ته يى داسى بڼه وركړى وه چى غواړى پښتون سالارى له منځه يوسى، په دى بنايى دحركت لورى نه درژيم په خلاف اونه

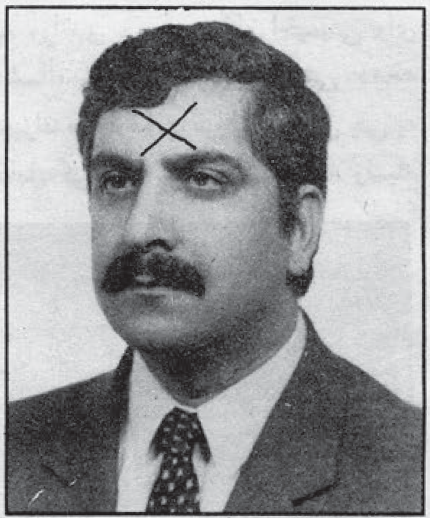

" برياليّ "

دكمونيستانو په ضد بلكى دپښتنو په خلاف توجيه كاوه.

ددى حلقو دگډ تفاهم په نتيجه كى تخار لايت احمدشاه مسعود ته وسپارل شو، دوى داكار د خوست د سوبى ځواب وگاڼه، نجيب دجمعه اخك ترقوماندانى لاندى تخار ته قطعات وليږل جمعه اخك بيرته تخار له احمد شاه مسعود څخه ونيو، او تر هغه وروسته يى د عبد الروف بيگى تر قوماندى لاندى يو قوت پكى ځاى په ځاى كړ، عبدالرؤف بيگى دتخار د بياتسليمى زمينه برابره كړه او تخار دوهمه پلا بيا احمد شاه مسعود ته وسپارل شو ، مسعود د مخكينى نقشى له مخى په تخار كى تسليم شويو افرادو ته نغدى روپى او جامى دسوغات په توگه وركړى او هغوى يى له دى تبليغاتى دستور سره كوروته وليږل چى په خوست كى زموږ افراد وژل كيږى او په شمال كى سوغاتونه وركولى كيږى.

ددى حوادثو په منځ كى له يوى خوا دببرك كارمل دپلويانو ستميانو او احمدشاه مسعود ترمنځ ناستى ولاړى تودى شوى له بلى خوا يى په ډير قوت او مهارت دتبليغاتو دا ځپه راپورته كړه چى حكمتيار غواړى د نجيب په مرسته ديوه كودتايى اقدام له لارى قدرت واخلى او دپښتنو واكمنى وساتى.

ډيره باورى خبره ده چى ددوستم ،بريالى ، احمدشاه مسعود او دهغوى ځينو نورو ائتلافى كسانو ترمنځ يوه غونډه وه چى په يوه برخه كى دوستم او مسعود د يوه بل لاسونه ټينگ كړل او په قهقهه خندايى داجمله بدرگه كړه چى........".ديگر هرچه كه ميشه امى يك چيز خو بين ماخوب مشترك اس كه بايد ده افغانستان حكومتى بيايد كه دروازه اداره راتك تك كنى و نه شنوى كه: « حوك يى؟............ »

له دى يوى ساده جملى نه د ائتلاف دنقشى كرښنى په ډاگه كيږى ددى روحيى د خپرولو اهداف په نورو برسيره داوچى دببرك كارمل گروپ درژيم هغه عناصر چى دشمال وو په نجيب يى باوره كړى او دهغه له مرستى لاس واخلى او په دى توگه يواځى پاتى شى، ځكه د نجيب په وروستيو شپو ورځو كى له اردو او څارندوى څخه پښتانه دهغو عواملو په بنا چى مخكى ورته اشاره وشوه زياتره ايستل شوى وو.

كه څوك پاتى هم وو دلاندى سطحى او جنگى پرسونل څخه بى برخى وو او په دى توگه درژيم زياتره جنگى ځواك دشمال وُ.

دلته داپوښتنه پيدا كيږى چى آيا نجيب په دى جريان خبرو او كنه؟ كه نه وُ خبر علت يى څه و؟ ددى پوښتنى په ځواب كى بايد ووايو چى ددولتى امنيت وزارت داټول مسايل له نژدى تعقيبول ا و خپل معلومات يى لوړو اداروته انتقالول ، خو يعقوبى او نجيب ته نه رسيدل ، ددولتى امنيت وزارت داوومى ادارى رياست ديوه مركزى نظرياتى رياست په توگه دنده درلوده چى دهيواد دسياسى او نظامى وضعى په باب چى ټول رپوټونه ترلاسه كيدل تر څيړنى او تحليل وروسته جمهور رئيس ته وليږى ، په اووم رياست پورى چى ددى رپوټونو دراټولوكوم مديريت وُ هغه خپل كار كاوه ، په دى توگه چى ترگوتو كړى معلومات يى دخپلى ادارى رئيس ته وړاندى كاوه، داوم رياست رئيس نصير نوميده او هغه د جنرال تنى تر كودتا وروسته د فريد«مزدك» او دهغه دوروريار محمد چى ددولتى امنيت دوزارت لومړى مرستيال لخوا په همدى چوكى ټاكل شوى وُ ، داسړى د ببرك « كارمل » پلوى وُ .. ده به راپور يار محمد ته وركاوه او بايد يارمحمد نجيب ته رسولى واى ، مگر يار محمد ټول هغه راپورونه چى دشمال د جرياناتو په هكله

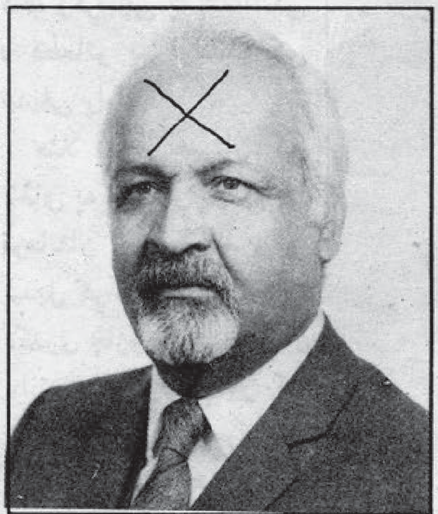

سليمان لايق

وو له ځان سره ساتل او يعقوبى ته يى نه ور بنودل. داراپورونه به د فريد« مزدك» او يارمحمد ترمنځ تر تبادله كيدوورووسته بيرته اجرايوى لاربنوونو اولومړنى ادارى ته سپارل كيدل، تقريباً يوكال دمخه دى او ځينو نورو اداروته داشك پيدا شو چى په پخوانيو راپورونو به دوزيرااويانجيب هدايتونه وو او كه به دانه وو ددوى شفرى علامي به وى پرى چى هغوى كتلى دى، تر يوه كال وروسته پوه شول چى ددوى راپورونه پټ ساتل كيږى. په دى لته كى شول چى له وزير سره دنيغ په نيغه اړيكى كانال پيداكړى او په دى كار بريالى هم شول.

يار محمد يو داسى سړى وُ چى

ډیری خبری یی نه کولی، په ظاهره ارام او کم جرئته معلومیده ، یعقوبی پری ډیر باور کاوه او هغه یی له خپلو خاصو فرمانبردارانو څخه ګانه، مګر هغه وروسته قانع شو او له دی سره موافق شو چی دیار محمد له خبریدو پرته راپورونه مستقیماً واخلی ، خو دا داسی وخت ؤ چی په شمال کی پټ فعالیتونه په ځرګندو پیښو باندی دبدلیدو په حال کی وو او نور په یعقوبی اونجیب ناوخته شوی وه ، هغوی نه د تصمیم وخت در لود او نه داساسی چاری وس، دوی هڅه وکړه چی په شمال کی د قطعاتو په قومانده کی تبدیلی راولی.

مثلا په حیرتان کی دځای په ځاي او یایمی لوا قوماندان جنرال مومن یی تبدیل کړ او ددولتی امنیت دکدری چارو مرستیال زمان «ارزو» ته وظیفه ور کړه شوه چی مومن مرکز ته راوغواړی خو په همدی ورځ یار محمد هم نظار شوری او هم جنرال دوستم او مومن ته خبر ور کړ چی که کابل ته راشي نجیب یی اعداموی، ددی ترځنګ جنرال دوستم ته خبر داری ورکړ شو چی محتاط و اوسی، نجیب پلان لری چی کابل ته یی دراتلو په وخت کی د سورلی الوتکه په راکټ وولی، ددی ترځنګ نجیب درسول قهرمان په نامه یو جنرال په شمال کی داتلسمی فرقی قوماندا ؛ او بشیر « پیوستون » دبلخ والی وټاکه ، ا و دهغه ولایت دڅارندویو او یایمی لوا وو قوماندانانیی هم نوی مقرر کړل ، داکسان زیاتره پښتانه وو.

دا داسی وخت ؤ چی دنجیب پښنی په لړزه وی او دهغه دبقا تضمین دهیچا په وس کی نه ؤ، نور که دهغه اقدامونه دده خپلو پلانونو ته منسوبیدای ، ډیر موجه نه واقع کیدل. خو «حکمتیار» یومسلم ځواک و ، هم یی د حالاتو دواګی دکنترول لپاره دابتکار قوه درلوده هم خپلی مخی ته په راوړاندی کیدونکو ځواکونو باندی دتهاجم نیرو.

دائتلاف مسؤلین پوهیدل چی نجیب ددوی په وړاندی دتم کیدونه دی، ددوی قدرت ته د رسیدو لپاره بله وسیله نه درلوده ، بایدچی دمجاهدینو احمق ګروپونه یی داقلیتونو د حقوقو ددفاع په نامه غولولی وای، او دخپلو رقیبانو په وړاندی یی تری کار اخیستی وای دشمال ترپیښنو دری میاشتی دمخه دببرک « کارمل» ګروپ غوښتل چی په کابل کی دیوه نظامی اقدام په وسیله

له کیڼی نه ښی خواته : اصف دلاور، نبي عظیمی او....؟

په مخ کی اساسی قوت «حکمتیار» دی نو په همدی بنایی دشمال په برخه کی دنجیب تصمیمونه دحکمتیار دستوروته تبلیغ کړل او ویل به یی چی حکمتیار غواړی په شمال کی دپښتنو واکمنی ټینګه کړی.

په دی ټولو هڅو کی دپلان جوړولو نقش دببرک کارمل ؤ ، دببرک کارمل ګروپ لومړی په دی کار وکړ چی دشمال دولتی قومانداناڼ له ځان سره هماهنګ کړی او بیا له شورای نظار څخه هم دځان په ګټه دنجیب په نسکورولو کی استفاده وکړی.

دژبنیو اختلافاتو له راپورته کولو څخه دببرک کارمل هدف داوُچی دځان لپاره یوه دتکیی نقطه پیداکړی، دهغه نجیب نسکور او اقتدار په لاس کی واخلی ، دوی مخکی له دی چی اقدام وکړی دا اوازی یی خپری کړی چی «حکمتیار» تصمیم لری د جنرال اسلم « وطنجار» رازمحمد «پکتین» سلیمان« لایق» او مانوکی« منګل » په مرسته کودتا وکړی دکارمل ګروپ په علنی تبلیغاتو کی په دی پروګرام کی دنجیب نوم نه اخیست خو په پټو کی یی هغه پری ګډ یاداوه .

دکابل ګارنیزیون عمومی قوماندان جنرال نبی عظیمی چی دکارمل له خاصو پلویانو څخه دی دښار په کمربندونو باندی ددښمن داحتمالی بریدونو د خطر په پلمه لومړی درجه احضارات اعلان کړل خو دنجیب

طرفدارانو یې مخه ونیوله،ددې پلان ترماتیدو وروسته کارمل په خپله دوهمه نقشه چې سناریوئې دمخه تیاره شوی وه جدي کار شروع کړ، هغه پلان داؤ چې له شورای نظار سره به ائتلاف کوي او خپل افراد به دشوري نظار او جمعیت تر پوښ لاندې په دولتي دستگاه کې ځای په ځای کوي.

دلته یوه پوښتنه راپیداکیږي چې دشمال ترپیښو وړاندې چې نجیب دببرک « کارمل» دپلویانو په عزایمو پوهیده هم، نو ولې ئې اقدام نه کاوه؟

ددې یو ځواب دادې چې نجیب خپل کوم اساسي قوت نه درلود د، کې،جې،بی په مټو رامنځ ته شوی ؤ او دمالي او پوځي امکاناتو په درلودو سره یې دبیلابیلواو له یوبل سره مخالفو حلقو له معجون څخه په کار اخیستو خپله واکمني ساتله، په دې بنا هغو ته دکارمل دپلویانو په گروپ چې مهم پوستونه یې اشغال کړي وو لاس اچول اسانه کار نه ؤ ، په تیره چې دجنرال تني تر اقدام وروسته ډیر کمزوری شوی هم ؤ.

خو زما په فکر ددې بل اساسي علت دادې چې نجیب غوښتل یوه پیچلې او ستومانوونکې وضعه رامنځ ته شي، دیوې خوفناکې جگړې اوربل شي ا و په دې توگه دیوه نږدې دوست خبره ده چې

،، اکرام پیگیر ،،

سره له دې چې هغه یوه نامعلوم مستقبل ته په مبهم انتظار کې بندي ناست دی.خوچې کله دده تر نسکوریدو وروسته د وضعې دخرابوالې خبرونه اوری خوند ترې اخلي، او وایې چې د اوضاع دپیچلتوب او ستونزو دایجاد خبرونه دهغه ټولې پریشانې لرې کوی.، دابنیې چې نجیب قصداً غوښتل زموږ په مظلوم ملت باندې له یوه تیاره ماښامه په خلاصیدو دبل ماښام تر وزمې راشي، اوس به راشو دشمال دپیښو شروع ته :

لکه مخکې موچې ووېل جنرال مومن ددولتي امنیت دگارډ داویایمې لوا چې په حیرتان کې پرته وه ، قوماندان ؤ دی دبغلان داندراب دی.

جنرال مومن یو متعصب او چپاولگر سړی دی دحیرتان په بندر کې دوظیفې درلودلو له لارې یې دقاچاق او تالان په کولو لویه پانگه ترلاسه کړه ، او اوس په تاشکند کې د مجللو بلډینگونو خاوند دی.

دنجیب دحکومت په اواخرو کې دکابل دمسئولینو ورسره اختلاف راغی، دا اختلاف په هیڅ توگه په دې بنسټ نه ؤ چې گنې هغه متعصب ، چپاولگراو جانې ؤ، بلکې په دې اساس ؤ چې دنجیب په خلاف اودببرک « کارمل» او شورای نظار په گټه یې خپل فعالیت او تحرک خورا تشدید کړ.

دکابل حکومت تصمیم و نیو چې راونې غواړي او په ځای یې دلوئاسیاسي آمر چې دلغمان ولایت ؤ وټاکې، په عین وخت دبلخ ولایت والي او د ځارندویو او اتلسمې فرقې قوماندانان نوی وټاکل شول.

جنرال مومن دببرک« کارمل» په دستور دتبدیلې له منلو سرغړاوه ور پسې جنرال دوستم هم دببرک او سیداکرام پیگیر په اشاره مرکز ته دبې اطاعتۍ پیغام راولیږه او د شورای نظار په هماهنگۍ یې دنویو تبدیلیو مخالفت کولو ته ځان چمتو کړ.

له بلې خوا دسیدکیان زوی هم دببرک کارمل او «سفزا» سازمان دهڅو په نتیجه کې په جریان ورگډ شو.

نجیب جنرال دوستم او مومن دپوځلاکولو لپاره دجنرال رفیع ، مانوکې منگل او نظامي خاد د رئیس په مشرې بیلابیل هیأتونه ولیږل، خو نتیجه یې ورنکړه ، په دې کې مانوکې منگل ډاکتر نجیب ته دشمال وضعه له کنتروله بهر او دانفجار په حال کې وبلله، وروستی هیأت چې دنجیب له خوا دشمال دیاغي جنرالانو دراضي کولولپاره ولیږه دکابل گارنیزیون قوماندان جنرال نبي « عظیمي» او ددولت سلاکاروزیر سید اکرام پیگیر پکې وو سره له دې چې دواړه کسان دببرک « کارمل » ډیر نژدې ملگري وو مگر نجیب پرې باور وکړ او دا هغه ټکې دی چې باید پرې ژور سوچ وشي.

دوستم

نبي عظیمي چې څرنگه بلخ ته ورسید مزار ته یې پیشنهاد وکړ چې دشورای نظار ځواکونه ځانونه دبلخ لویې لارې او کمر بند ته نږدې کړي ، په بلخ کې ددولت قوتونه په خپل منځې اختلاف اخته دي له مزاره ددفاع قابلیت نه لري، که جمعه اخك، دبلخ ددولتي امنیت رئیس تاج محمد او بلخ ته نور نوی لیږل شوی کسان بیرته کابل ته وغوښتل شي، جنرال رشید دوستم چمتو دی چې له جوزجان څخه خپل قطعات مزار ته ولیږي او دهغه ښار دفاع او امنیت تامین کړي، نجیب د نبي عظیمي پیشنهاد ومانه او جمعه

اڅك ، جنرال رسول « قهرمان » او تاج محمد یی مرکز ته راوغوښتل، جنرال عظیمی دا پیشنهاد هم وکړ چی جنرال دوستم دی دشمال د اوپراتیفی گروپ دقوماندان په توگه وټاکل شی، دا پوست دجمعه «اڅك » وُ ، خو نجیب یواځی

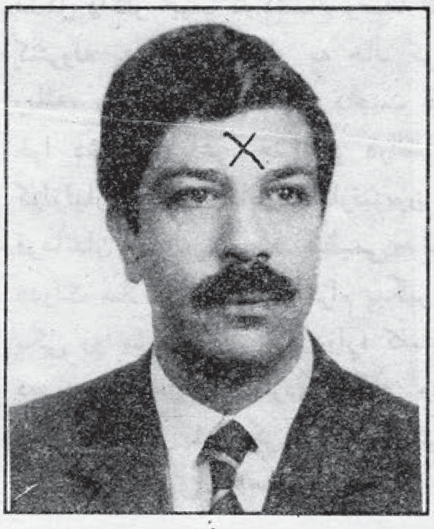

جنرال رفیع

داوپراتیفی قوماندانی دسرپرستی اجازه ورکړه، له دی سره جوخت ددوستم قطعاتو له شبرغانه حرکت وکړ او دوړیو لیوانو په څیر په ښار ورتل شول،جنرال دوستم دځپلو قطعاتو له ننوتو سره سم دشورای نظار او حزب وحدت افرادو ته هم دداخلیدو اجازه ورکړه، ددوستم ملیشی او شورای نظار افرادو په بلخ کی دتاریخ بدترین چور وکړ او زیاتره اموال یی شبرغان او سمنگان ، خلم او تخار ته ولیږدول.

په شمال کی درژیم اوکمونیست گوند قوماندانانو دوړواو لویو ښارونو دروازی شورای نظار ته پرانستلی، اودببرك کارمل له خوا ددی روحیی دځپریدو او دی تگلاری دځپلیدو نتیجه وه چی که دوی دشورای نظار لاس ونه نیسی او دهغی په استعمالولو او دشمال دنورو ځواکونواو حلقو په مرسته قدم وانه خلی، «حکمتیار» قدرت نیسی.دوی په دی نظر وو چی«حکمتیار» یوبنیاد گرا ، مجاهد دی که اقتدار ته ورسیږی دببرك «کارمل » په څیر کسانو سره حتماً سخته معامله کوی، بر عکس

داحمد شاه مسعود په برخه کی یی دانظر څپور کړی وُچی هغه یو میانه رو او لیبرال سړی دی او په دوو وروستیو کلونو کی پری زیات کار شوی او اوس هغه یو مجاهد مسعود نه بلکی دیوه اقلیت دحقوقو بیرغ وړونکی دی ، په شمال کی دمسعود وروستی سوقیات په پروان کی وو چی افرادئی ددولتی قواوو له مقاومت پرته چاریکارو ته ننوتل ، خودبگرا م ځلوبښتمی فرقی دمسعود په وړاندی دمقاومت تیاری ونیو.

په کابل کی تصمیم و نیول شو چی مرکز ته دجنرال جبار دملیشی دراوړلو لپاره کندهار ته الوتکی ولیږلی شی خو دهوایی قوی قوماندان فتاح دکندهار په ځای الوتکی بلخ ته واستولی او له هغه ځایه یی دجنرال دوستم افراد کابل ته راوړل اودبگرام او خواجه رواش په هوایی دگرونو او نورو مهمو پوځی اوسیاسی مرکزونو کی یی ځای په ځای کړی.

په دی افرادو کی دشورای نظار کسان هم وو حتی دببرك کارمل په شمول دهغه دنږدی ملگرو لکه محمود بریالی ، فرید مزدك ، کاویانی او یارمحمد دامنیت مسئولین داحمد شاه مسعود دشورای نظار کسان وو.

کابل ته دببرك کارمل دپلویانو په مرسته دجنرال دوستم او شورای نظار د کسانو راتگ ادامه درلوده چی دحمل په ۲۸ مه نیټه دنجیب ددولتی امنیت وزیر جنرال غلام فاروق « یعقوبی »او وړیسی جنرال باقی ترور شول، خودشپی دهغوی وژنه خود کشی اعلان شوه.

ددولتی امنیت دوزارت دقرارگاه په اووم ریاست کې دلسم مدیریت په نامه یو عمومی مدیریت جوړ شوی وُ دامدیریت هغه وخت جوړ شوی وُ چی یار محمد ددولتی امنیت داوومی اداری رئیس وُ چی کله نوموړی دوزارت مرستیال شو، لسم مدیریت یی هم دوزات قرارگاه ته ور سره انتقال کړ،

دنوموړی مدیریت دنده داوه چی دوزات او قرار گاه د لوړو کدرونو فزیکی امنیت تامین کړی.

دی مدیریت دگارد امتیازات اخیستل او پرسونل یی له ۱۸ څخه ددیرشو کلونو تر عمره ځوانان وو دی افرادو ته برسیره په دی چی په مختلف الانواع سپکو او درنو وسلو سنبال وو دکراتی او تکواندو ، بوکس او جودو زد کړه هم ور کوله کیده .

ددی مدیریت زیاتره پرسونل یادپنجشیر دسیمی وو ا و یادفریدمزدك خپلوان او پلویان داد احمدشاه

جنرال مجید

«مسعود » کاویانی، او فرید مزدك » دهغه تفاهم یوه برخه وه چی د مسعوددمرستیال ډاکتر عبدالرحمن او «سفزا » دسازمان په منځگړیتوب شوی وُ، ددی مدیریت مرستیال هم یو پنجشیری وُ چی ذبیح نومیده، او د مدیریت زیاتره صلاحیتونه له هغه سره وو.

جنرال فاروق یعقوبی دهمدی مدیریت د افرادو له خوا په قرار گاه کی ووژل شو ترده دمخه جنرال باقی له منځه وړل شوی وُ.

جنرال باقی ، ترخپلو وژل کیدو نیم ساعت دمخه دوزارت قرار گاه ته تللی وُ، غوښتل یی چی له یعقوبی سره ووینی. خو د لسم مدیریت د افرادو له لوری وزارت ته دننوتو اجازه ورنکړله شوه ، کله چی بیرته را وگرځید او

ددولتی امنیت دوزارت دپنځم عمومی ریاست په خوا روان شو ، د ریاست انگړ ته دننوتو په حال کی ؤ چی دلومړی ریاست مرستیال سید اکبر په تو مانچه وویشت او ځای په ځای مړ شو. سید اکبر دببرک « کارمل » ډیر نږدی ملگری دی، داټولی پیښنی چی مخکی ورته اشاری وشوی دببرک « کارمل»ددی سناریو قدم په قدم عملی کیدل ؤ چی غوښتل یی ددی مخه و نیسی چی له نجیب څخه قدرت یا د غیر متنازعه فیه کسانو هیأت ته وسپارل شی او یایی مستقیما مجاهدین په لاس کی واخلی او برعکس داسی ائتلافی حکومت جوړ شی چی ده ته پکی له خپلی ټولی شرمناکی ماضی سره سره برخه په لاس ورشی.

همدا اوس متأسفانه وضعه داسی ده چی دحکومت پوځی قدرت دجنرال دوستم دی او سیاسی رهبری دببرک کارمل او دهغه د پلویانو ده .

اساسا جنرال دوستم یوبی مغزه سړی دی، هغه ته دروش او جهت ورکولو کار دببرک کارمل کار دی ، او په دی توگه د پلان او تاکتیك په برخه کی دصحنی انځورونکي، ببرک دی.

هغه ددوستم له جنگی قوت څخه گټه اخلی او دجمعیت ا و شورای نظار له اسلامی اوجهادی صبغی څخه .

دکارمل ډله له دی ټول نقش او موقعیت سره سره د ملت دبی ساری تنفر په پام کی نیولو سره نشی کولای چی په زیاته ا و علنی توگه ځان په میدان کی گلوبنیی.

مگر اصلا واقعیت دادی چی دشمال دائتلاف ستراتیژی ددوی دی، او دوی دنوموړی ائتلاف دانکشافاتو مبتکران دی.

موږ غواړو دلته دنورو مشهورو واقعیتونو ترځنگ د ملی امنیت دوزارت د لوړي سطحی ټاکنی د « مشت نمونه خروار» په حیث یاد کړو.ددی ټکی یادول هم ضروری دی چی قیادی شوری څو واری پریکړه و کړه چی ددولتی امنیت پخوانی وزارت له خپلو ټولو پخوانیو تشکیلاتو او ترکیب سره منحل دی او له هیڅ راز قانونیت څخه برخمن نه دی ، خو گورو چی یواځی دهغه وزارت نوم ددولتی امنیت پر ځای ملی امنیت شوی، نور په بشپړه توگه«زوړ رباب »، زړه نغمه ده.

داوزارت دبلخ ولایت دخاد پخوانی رئیس او دببرک سخت پلوی خان آغا او دشورای نظار مرستیال ډاکتر عبد الرحمن چی د«شعله جاوید» دگوند پخوانی غړی دی په گډه پرمخ بیائی.

دشورای نظار غړی عارف دکابل دامنیتی چارو رئیس خلیل عامل دکابل دامنیتی چارو د ریاست مرستیال دی چی دکارمل دگروپ خورا فعال عضو دی ، همدارنگه دکارمل دډلی بل غړی امیر محمد چی دپروان دی دهمدی ریاست معاون دی،

دببرک « کارمل» یوبل پلوی عبد الاول چی دسمنگانو دی دامنیت ملی وزارت دکادر او پرسونل رئیس دی.

دا وو می اداری مرستیال تورن قدیر دی چی دشورای نظار غړیتوب لري.

ذبیح الله چی پخوا په اوومه اداره کی دلسم مدیریت مرستیال ؤ او دببرك « کارمل» دډلگی سړی دی، اوس د تعلیمی مرکز رئیس دی، همداراز دسیاسی چارو ریاست دببرک کارمل دگروپ یوه سرسخت غړی مبارك شاه ته سپارل شوی دی دځلورمی او پنځمی اداری رئیسان بیا داحمد شاه مسعود دشورای نظار غړی دی.

په دی علاوه دجنرال باباجان لوا چی ددولتی امنیت په وزارت پوری یی اړه درلوده او په خپله باباجان دکارمل ملگری دی، فرقی ته لوړه کړای شوی ده او هم دجنرال مومن ، دسیدکیان دزوی اوجنرال دوستم له خوا نوی اداری جوړی شوی دی چی کلیدی نقش پکی دهغو کدرونو دی چی دببرك کارمل په گروپ پوری تړلی دی.

اوس هلته قدم په قدم وضعه په دی لوری روانه ده چی ببرك «کارمل» ډله په مهمو چارو کنترول مومی، تردی چی هغوی دا تبلیغ بیخی علنی کړی چی دوی له داسی ربانی او احمد شاه مسعود سره سروکار لری چی دیوی مشخصی مرحلی لپاره به یی دشخصیتونو له اسلامی او جهادی صبغی استفاده کوی او که هغوی دوخت په تیریدو بی اعتباره شول او د پیښنو او قضایاوو بهیر یی ددوی د استفادی عنصر وسولاوه ، بیا به یی په نورو اشخاصو بدلوی او که احیانا تر اوږدی مودی وروسته دببرك« کارمل» دگروپ بیخی دا ارتیا لری شوه بیا به یی یو مخ له خپلی مخی لری کوی.

په پای کی ددی ټکی یادونه ښه گڼو چی پاس ټولی خبری راپه گوته کوی چی زموږ په مظلوم ملت ا و گران وطن یوه خوفناکه فتنه را روانه ده او دټولو مسلمانو او وطندوستو شخصیتونو او قوتونو مسئولیت دی چی پر هغی ژور سوچ وکړی او جدی عمل ته ملاوتړی، دهغوی تکلیف بیخی روښانه ده ددی جریان په مقابل کی دمحترم « حکمتیار» تر زعامت لاندی یوه مضبوطه جبهه ولاړه ده ، ددی جبهی په لیکو کی دریدل او یا په بل دول دهغی ملاتړ هغه کار دی چی دگران اسلام ، ملت او وطن په خلاف دخاینانو او ظالمانو دروان بوگنوونکی سازش په وړاندی د مبارزی ترټولو غوره او معقول نوم دي .

حزب و جمعیت و راه دشوار از مذاکره تا تفاهم

وحید « مژده »

آخرین دیدار میان استاد برهان الدین ربانی رئیس جمهور مؤقت افغانستان و حکمتیار امیر حزب اسلامی افغانستان که با وساطت و پا در میانی استاد سیاف و مولوی محمد نبی صورت گرفت، بار دیگر امید برای استقرار حکومت مجاهدین در افغانستان و استقرار و امنیت در کابل را قوت بخشید بخصوص که هر دو طرف بر سر مسایل مورد اختلاف بحث مفصل انجام داده و به موافقت های نیز دست یافته اند.

باتوجه به اینکه رهبران ما بار ها با هم بر سر میز مذاکره نشسته و بر سر حل مسایل مورد اختلاف به توافق دست یافته اند ولی با ختم مذاکرات اثری از پابندی به مفاد موافقتنامه ها به مشاهده نرسیده است، بسیاری درمورد اینکه موافقتنامه اخیر نیز بتواند قدم عملی درجهت رفع بن بست کنونی بر دارد شك و تردید دارند که البته اینگونه تردید ها بیجا هم نیست.

اینکه استاد ربانی فقط چند روز قبل از این دیدار با حکمتیار با لحنی بسیار شدید تر از حد معمول و رایج در درگیری های لفظی میان اهل تدبیر بروی تاخته وحتی خواهان محاکمه حکمتیار گردیده بود، امید های تازه از این دیدار را تاحد زیادی تضعیف می کند واین سوال را بمیان می آورد که استاد ربانی واقعا از روی اخلاص به این دیدار آمده بود ویا اینکه از روی ناچاری یا خواهش و تقاضای دیگران.

دیداری از این نوع چند ماه قبل میان حکمتیار و مسعود نیز صورت گرفت درین دیداردرحضور جمعی از برادران انصار، حکمتیار بامسعود نیز باموافقات مشابه دست یافت ولی این موافقات روی عمل را بخود ندید و در نتیجه حمله حزب اسلامی بر کابل تلفات وویرانی های فراوان ببار آمد.

درمواد مورد موافقت اخیر آنگونه که حزب اسلامی ادعا دارد استاد ربانی به مطالبه اصلی حزب اسلامی مبني بر بیرون شدن کامل ملیشه ها ازکابل ، سبکدوش شدن همه عناصر کمونیست از پست های دولتی، جواب مثبت داده است و نیز طرفین موافقه نموده اند که اختلافات خویش را از راه مذاکره حل و فصل نمایند ، تقریبا عین همین مواد از مواد مورد توافق میان حکمتیار و مسعود نیز بود، بنظر می رسد که حکمتیار خواسته است این بار شانس خود را درین مورد با استاد ربانی بیازماید ولی سوال اینجاست که کاری که احمد شاه مسعود نتوانست انجام دهد چگونه میتواند بوسیله استاد ربانی تحقق یابد؟

البته نباید تا این حد بدگمان بود که تصور کرد جمعیت اسلامی یکسره مجاهدین را کنار نهاده و دامن ملیشه ها و کمونست ها را گرفته است ، شاید واقعاً استاد ربانی و مسعود در آنچه که میگویند اخلاص دارند ولی جریان امور ازکنترول آنان خارج است ، کمونیست های وابسته به جناح پرچم بصورت بسیاردقیق و حساب شده جمعیت را به ورطه ئی کشانده اند که رهبران جمعیت احساس می کنند هم بیرون شدن از آن موجب ضعف شدید جمعیت است و هم ماندن در آن ، جمعیت بیم از آن دارد که اگر نیرو های ملیشه ازکابل بیرون بروند دیگر نیروئی که بتواند جلو پیشروی حزب اسلامی رابگیرد وجود نخواهد داشت باتوجه به خونهای ریخته شده میان دو طرف در درگیری های ذات البینی ، تجسم چنین وضعی برای جمعیت به منزلهء یك کابوس است در عین حال رهبران جمعیت بخوبي میدانند که ادامه این وضع و ماندن آنان درین ورطه نیز برای جمعیت به منزله خود کشی هم از نظر سیاسی و هم از نظر نظامی است، در شمال نیروهای ملیشه روز بروز عرصه را برمجاهدین جمعیت تنگ تر می سازند البته جمعیت در ابتدا امیدوار آن بود تا بانزدیك ساختن مجاهدین خویش به نیروهای ملیشه، ملیشه ها را تحت تاثیر قرار داده و آنان را به صف مجاهدین آورد در حالیکه دست آورد های حاصل از این تجربه لا اقل تا امروزقرین موفقیت نبوده است بطور مثال در ولایت فاریاب حفیظ ارباب یکی از فرماندهان شورای نظار بعد از اینکه به توصیه رهبران جمعیت باملیشه ها آشتی نمود بوسیله پهلوان رسول یکی از فرماندهان قدرتمند ملیشه در شمال کشته شد و همین اکنون فشار برمجاهدین درین ولایت بحدی شدید است که بسیاری از آنان مجبور به ترك منطقه شده اند درحالیکه حتی در زمان حضور روسها در افغانستان وضع چنین نبود.فرماندهان جمعیت اسلامی، آنانی که در طول چهارده سال با پایمردی از سنگر مقدس جهاد دفاع کردند از وضعی که بوجود آمده است سخت ناراضی اند در ولایت بغلان قرماندان نیرو مند جمعیت عبد الحی حقجو راه خود را ازجمعیت جدا نموده و به ادامهء جنگ با بقایای رژیم گذشته پا فشاری دارد، در بدخشان عبد البصیر خالد در همان ابتدای کار که رژیم نجیب سرنگون شد همین موقف را داشت.

طوریکه همه شاهد بودند در آخرین جنگ میان حزب و جمعیت درکابل شورای

نظار در و ادار ساختن مجاهدین به جنگ علیه حزب به مشکلات زیاد مواجه بود ،

بعضی عناصر خلقی ویا ملیشه درصف حزب اسلامی میتوانست تا حدی در ترغیب مجاهدین جمعیت برجنگ موثر باشد ولی هر قدر در تشدید چنین انگیزه ها برای جنگ تلاش صورت گیرد نمیتواند جای این دلسردی را بگیرد که مجاهدین جمعیت می بینند که هما ن عناصری که دیروز بخاطر جنگ بامجاهدین ازنجیب رتبه بالاتر نظامی می گرفتند امروز عین موقف را درجنگ علیه حزب ازجمعیت می گیرند.

اینها همه مشکلاتی است که جمعیت اسلامی با آن مواجه است شاید رهبران جمعیت درمحاسبه ء خویش دچار اشتباه شدند و نیرنگ بازی پرچمی ها را دست کم گرفتند ولی درین مورد هیچ تردیدی وجود ندارد که اگر میان رهبران تنظیم های جهادی روحیه ء اعتماد و تفاهم حاکم می بود وضع چنین نمی شد و اگر بیطرفانه درمورد قضاوت نمائیم . حزب اسلامی تا حد زیادی در بوجود آوردن چنین روحیه نقش داشته است درگذشته حزب اسلامی همیشه در تلاش بوده است تا بصورت انفرادی و مستقل ازدیگران دست به اقداماتی بزند و ابتکاراتی از خود نشان دهد ولی این طرز العمل حزب ازجانب دیگر تنظیم ها به قدرت طلبی و انحصار طلبی حزب اسلامی تعبیر گردیده و سایر رهبران مجاهدین به اینگونه عملکرد های حزب با سوء ظن و بدگمانی برخورد نموده اند.

همانگونه که اشاره شد جمعیت امروز بایك بن بست دست و گریبان است ولی حزب اسلامی درین رابطه چه میکند؟ آنچه که از حزب درچنین شرائط می بینیم اینست که میخواهد از مشکلات جمعیت بهره برداری نموده و رقیب خویش را در اذهان بکوبد .

آیا این موضع حزب اسلامی درست و معقول است؟

هیچکس درین واقعیت تردیدی ندارد که جمعیت اسلامی نیز در طول دوران جهاد یکی از بازوان پرتوان جهاد مقدس ما علیه کفر و کمونیزم بوده است وواقعیت های عینی مبین آنست که حزب و جمعیت هیچکدام نمیتوانند طرف مقابل را از آینده افغانستان حذف کنند، شاید حزب به این امید باشد تا از شرائط فعلی بهره برداری نموده و جمعیت راتضعیف نماید ولی تضعیف جمعیت اسلامی به نفع کیست؟

کمونیست ها طی یك پلان دقیق و ازقبل تنظیم شده در صدد اند تا اختلاف میان حزب و جمعیت را تا به مرحله ء غیر قابل سازش به پیش ببرند، اگر وضع به همین شکل جلو برود وجمعیت راه چاره را درین ببینند که بیشتر از پیش خود به عناصر کمونیست و ملیشه ها متکی سازد ، با یك محاسبه بسیار ساده می بینیم که تضعیف جمعیت فقط وفقط به نفع کمونیست هاست ، بعباره دیگر هرقدر درجهت تضعیف جمعیت تلاش گردد به اعتبار ملیشه ها و کمونیست ها حتی خارج از افغانستان نیز می افزاید چنانچه دیدار چند روز قبل مقامات فدراسیون روسیه و تاجکستان با دوستم و بعضی دیگر از جنرالهای رژیم کمونیستی در سرحد تاجکستان با افغانستان نمونه روشن از قوت گرفتن این روحیه در میان همسایگان ماست که در افغانستان حکومت مرکزی وجود ندارد و قدرت اصلی در دست کمونیست ها در شمال است و باید برای حل مشکل ذات البینی با آنها تفاهم صورت گیرد.

آیا رهبران جمعیت اسلامی از این وضع راضی اند؟ آیا استاد ربانی راضی است که رئیس جمهوری حتی بی اعتبار تر از مجددی باشد؟ آیا احمد شاه مسعود راضی استکه فقط به نام وزیر دفاع باشد؟

یقیناً چنین نیست ، رهبران جمعیت نیز از وضع موجود ناراضی اند و دقیقا به همین علت است که در ابتدا مسعود و اکنون استاد ربانی باحزب اسلامی بر سر خروج کمونیست ها ازدستگاه های دولتی و منحل شدن نیرو های ملیشه موافقت کردند، عدم رعایت مواد مورد موافقت ازطرف جمعیت را حزب اسلامی به سادگی به بد عهدی و پیمان شکنی جمعیت تعبیر نموده و از آن بعنوان یك حربه تبلیغاتی سود برد و البته ازطرف جمعیت نیز بعضی هابصورت غیرمسؤلانه ، ملیشه ها را جزء از اردوی اسلامی قلمداد نموده استدلال حزب اسلامی را قوت بخشیدند ولی در واقعیت امر پیمان شکنی چیزی است و عدم توانایی چیز دیگر، برای حل این بن بست فقط یك راه موجود است و آن اینکه ازطریق تفاهم راه برای ایجاد اعتماد بین طرفین هموار گردیده و روحیه سوء ظن و بدگمانی از میان برود، هر کدام از طرفین هر اقدام طرف مقابل را تلاشی علیه خویش تلقی نکند و از بیان بازی های بیجا و بیمورد علیه همدیگر خود داري ورزند، درین رابطه سایر رهبران محترم جهادی میتوانند نقش مهم داشته باشند و چنانچه می بینیم محترم استاد سیاف رهبر اتحاد اسلامی افغانستان و جناب مولوی محمدی رهبر حرکت انقلاب اسلامی با احساس چنین مسؤلیت خطیر پادر میان نهاده‌اند.

برای درك وحشت کمونیست ها و بقایای رژیم گذشته از این نزدیکیّ همین کافیست که عملاً دیده شد که آنها به انتقام این تلاش های خیر همزمان باتشکیل گردهمائی ء میان رهبران در پغمان آتش جنگ را بار دیگر در غرب کابل مشتعل ساختند، اگر رهبران حزب و جمعیت صادقانه قصد آن دارند تادست کمونیست ها وسایر دشمنان داخلی و خارجی جهاد از دامن وطن کوتاه گردد همین درس عملی برای آنان کافیست تابدانند که هر نوع سؤ تفاهم میان آنان موجب خوشنودی دشمنان اسلام و جهاد بوده و نزدیکی و تفاهم شان موجب وحشت و سراسیمگی دشمنان سوگند خورده داخلی و خارجی میگردد، بنابر این خیر اسلام جهاد و حزب اسلامی در این است تا باجلب اعتماد جمعیت اسلامی تلاش ورزد و جمعیت اسلامی را صادقانه و مخلصانه یاری دهد تا از این بن بست بیرون آید در مقابل رهبران محترم جمعیت نیز به تلاش های سایر رهبران جهادی در جهت حل معضلات باروحیهء حاکی از اعتماد جواب مثبت دهند، به امید اینکه باروحیه حاکی از اعتماد و تفاهم به پیشواز فردای بهتر برویم - انشاء الله.

سفر نامه

م.ز. شفیقی

کابل!

دماتمونو په گرداب کې، دفاتحانو په انتظار

دحریت درنو لوستونکو!
دغه لیکنه دلیکوال دهغه سفر دتاثراتو محصول ده چي دلوي اختر نه څلور- پنځه ورځې وړاندي دتورخم په لاره کابل ته تللی و،

دلوی اختر مخه ده،تبجنه گرمی ساه بندوی ، خوکه هر څو گرمی ده دلته دژوند گاډی پرمخ روان دی، گنه گوڼه ده ، شور ماشور دی او خلك همغسی سرگردانه یو تربل تیریږی، هماغسی سرگردانه ، لالهانده او په ځیرو دډول ډول تأثراتو نخښی انځور.

د بورد په دغه گنه گوڼه کی ، په دغه پریشانه بازار کی او د ژوندانه د سرگردانه ننداری پر دغه ستیژ نن یوه بله ناره هم اوریدل کیږی، سرله سهاره تر کمکی غرمی پوری دغه ناره اوریدل کیږی او بدرگه کیږی، که څه هم چی له باوره لری ده ، او شکمنه غوندې ښکاری ، خو شکونه حقیقتونه نشی بدلولی او اوس دا یو منلی حقیقت دی.

دبور د نهر تر غاړه « مینوبوس » موټر ولاړ دی او تر خوایی کلینر د « کابل والا، کابل ، کابل» ناری وهی دغه ناری سړی ته یوبل ډول احساس ور کوی ، ښایی ټولو ته نه، خو ډیرو هغو خلکوته چی دلته دا څوارلس کاله میلمانه اوسیدل دغه ناری یو خوږ او زړه وړونکی زیری دی،

دغه غږ به ډیرو ته د حیات‌اباد ، کار خانو..... او جم له .. غوندې بی تاثیره ښکاری خو ډیرو ته بیا یوه بله دنیا ور په یادوی ، یوبل احساس ور کوی او یوه بل جهان ته یی ور سره بیایی.

کابل آزاد دی که نه! خو په بورد کی د« کابل والا » ناری سړی ته دا احساس ور کوی چی بله معجزه هم پیښه شوی ده ، که هر څو باور ور باندی نشی کیدای ، خو داهم یو روښانه حقیقت دی چی ډیری بی باوره خبری دلته ربښتیا شوی دی.

کابل آزاد دی، څوارلس کلن میلمانه دانصارو له مینی نه د خپل کور او کلی په لوری روان دی، آیا دا ربښتیا ده ؟!

بلکل ربښتیا ده ، نور زموږ غوږونه د معجزو له اوریدو سره روږدی شوی دی دا تیره لسیزه موږ ته د معجزو لسیزه وه ، روسیه ټوټی ټوټی شوه د بخارا دجوماتونو له منارو نه د آذان آزانگی خوری شوی دکمو نیزم سومنات را نسکور شو...... او بالاخره دادی نن دلته د« کابل والا » ناره هم او چته شوه .

ماته هم د کلینر د کابل والا، کابل، کابل! ناره ښه را لگیږی ، هر څل چی هغه دکابل نوم واخلی زما د ذهن پر پرده دکابل یوتت غوندی تصویر جوړ شی، هغه زموږ کابل، زموږ د آرزوگانو زانگو، زموږ د هیواد مرکز، هغه ښکلی کابل زما د ذهن په پرده انځور شی او دغه انځور ورو ورو ما ور کش کاږی او بیا زه پکی گرځم ، میرویس میدان، دهمزنگ ، جاده ..... وینم . . .

همدغسی له گنی گوڼی ډك لكه دا بورد چی دی، لکه دا پیښور چی دی آسمایی غر وینم ، همغه خړپخوانی دیوالونه چی رنگین داستانونه لری، بالاحصار چی له حماسو ډك په افتخار ولاړ وی.... دپغمان غرچی پر سریی واوره لکه جالی داره خولی داسی ښکاری زه د خیال په سفر زر زر په همغه لیدلی کابل را وگرځم چی نن یی دادی دلته نوم اورم ، او بیا له یوه عجیب احساس سره په موټر کی کښینم ، زه به نن کابل ته ځم ، ډیر په گرانه باور کولی شم نه پوهیږم ولی شکمن یم، خودبی باوری او شك په ځپو کی زه دادی بیا هم دکابل په موټر کی

سپور یم او شکونه حقیقتونه نشي بدلولی، یوځل می ناڅاپه هغه ورځ سترګو ته و دریږی چی کابل می پریښود، له هغه ځایه په داسی حال کی وتم چی هر سړی راته غل ښکاریده. دکابل کوڅی او جادی می داسی ګڼلی لکه چی ما ځاری، په هره کوڅه کی می دمرګ پرینته احساسوله ، ماته ښه را یاد شی هغه څوارلس کاله وراندی ورځ چی له کابل نه وتلم ، په موټر کی سپوروم ، په ټیپ کی دناشناس دا سندره غږیدله !

خیبر په تاریخی دره کی مار پیچی لاره لندوی زه شاته ګورم څلور پنځه تنه زلمیان دی، په څیرو کی یی خوښی موجونه وهی، په کرس کرس خاندی، یوځل یی دغه خندا له نزاکت نه لری راته ښکاره شی، خو خپل احساس می بیرته په بله پام واړوی.

دوی هم دهماغه کابل په لوری روان دی چی تیره یوه نیمه لسیزه د ټولی نړی د خلکو پام ور اوښتی . دهمغه افسانوی کی ، تیریږو د خیبر په دره کی، خو سترګی مویل ځای وینی، هغه غرونه کمرونه ، لاری ، جادی او کوڅی چی د ژوند ډیری خوږی خاطری او یادونه مو ور پوری تړلی دی.

دځوانانو خندا یوځل بیا دټولو پام ور واړوی، او په همدغه کش او کړپ کی بالاخره دخپل هیواد پولی ته ورسیږو، دپاکستان له هلالی بیرغ نه تیریږو، تر ځنځیر موټر اوړی سمدستی انګریزی ټانون شاته پریږدو او موټر له کیڼ لاس نه د سرك ښی لاس ته اوړی، تر همدغه ځنځیر یوه لورته یوه دنیا ده او بل ته بله . یوازی یو اوسپنیز ځنځیر دی، یوشان فضا ، خاوره او اوبه دی خو دی لوری ته آبادی دی سمسوره دره ده ، بازار دی او تر ډیره حده د ژوند ګاډی په مخ روان .

او بیا دتورخم ځنځیر بلی خواته ، مرګو اتن اچولی دی، هر لوری ته د مرګونو ، بربادیو او وحشتونو مظاهر دی، د تور خم له ځنځیر نه یوازی څو ګامه وراندی د تیری یوی نیمی لسیزی خونړی معرکی نخښنی نغدی پر ځای پاتی دی، ویجاړی کوټی سوځیدلی کورونه او په مخه کی یی د ملت دغوسی په اور کی سوځیدلی ټانکونه ، افغانستان اوس د یوی کنډوالی نوم دی چی مرګونه پکی په نڅادی، په دښتو او غرونو کی یی د اورونو نخښنی دی، د عصر دچپاولګرانو دستم داغونه پکی دی، دلته اوس د آبادی دلیدو ټمه بی ځایه ده ، زموږ موټر په سوځیدلیو دښتو کی د جلال آباد د ښار په لور ګړندی روان دی، شاو خواته چی څومره سترګی ځار کولی شی هومره د ویجاړو کنډوالو نخښنی دی، غنی خیل، غازی آباد، اود جلال آباد نژدی اطراف ټول د ویرانیو ننداری وړاندی کوی، هره په ګولیو داغلی ونه ، هر یو په بمونو او

داهم د ویجاړ کابل یوه څنډه !

محبت اول آسانه په نظر راغی
په آخر کی می نصیب خون جګر راغی

دوحشتونو او ماتمونو هغه دور می را په یاد شی ، غونی می زیږه شی ، هیواد می د پردو په لاس کی لویدلی ؤ، ترډیره حده می همغه ترخی صحنی په ذهن کی را ژوندی شی، کور ، کلی او کابل هر څه پاتی وو، یو زه نه په زړګونو او لکونو هیواد وال موله همدی برخلیك سره مخامخ وو.....

دځوانانو کرسنده خندامی د خیال له نړۍ‌نه را وباسی، زموږ د سپارلی موټر د کابل په لوری چی زیر ځواکونه پکی ازمویل کیږی، بوتان پکی رانسکوریږی دولسونو د آزادی پریکړی پکی کیږی او امپراتوری پکی ړنګیږی ، دوی هم د پردیسی او هجرت له محیط نه افسانوی کابل ته روان وو ، بنایی د خپل وطن او کور کلی یاد به خوښ کړی وی.

د خیبر دره تر ډیره حده ښکلی ده خو زموږ ښکلا ته پام نه دی، نن خیبر څه چی د نړی تر ټولو ښکلی او زړه وړونکی ځای هم نشو کولی زموږ سترګی ورواړوی ، بنایی ټول به همداسی وو ناست په موټر

توپونو ویجاړ شوي کور او آن چې سوځیدلي دښتې او داغلي غرونه په واز کومې ددې فاجعې پر عاملانو لعنتونه وايي، ددې فاجعې په هغو عاملانو چې نن يې د ..... په غيږ کې پناه موندلې ده آيا دا هیواد هیڅوک هم نلري چې بدل یې واخلي؟

همدغه کنډوالي د حال په ژبه همدا پوښتنې کوي، زما د بېوزله هیوادوال ورانه جونگړه همدا فرياد کوي چې په کومه گناه دلته مرگو اړولي وو.

ددې ویجاړیو او بربادیو مسئولین څوك دي ، څه شول او آيا څوك به ددې پوښتنه تري کوي که نه ؟!!

هغه افغانستان چې نړيوال يې د عصر د یوې سترې حادثې قهرمان گڼي هغه هیواد چې پېړۍ په پېړۍ د یوه شیطاني ځواك د ماتې وياړ لري اوس په يوه لويه هديره بدل دی په يوه هيبتناکه کنډواله بدل دی په يوه شاړه او سوځیدلي دښته اوښتی چې هر لوري ته د ورانیو نخښې دي، د وحشتونو او ستمونو یاد گارونه دي.

افغانان د یوې سترې فتحې وياړ لري خو اوس دوی ته یوازې یو وياړ ور پاتې دی او بس، یوازې یو نوم، نور یې په هیواد کې د ژوند آثار نشته .

دلته د مرگ سیلي تیره شوې ده ، یو خونړی توپان راغلی ، د عصر دهسې خونخور یرغل تیر شوی چې سپاهیان یې ټول تر ستالين او چنگيز زيات وحشیان وو.

نور په موټر کې دچا له خولې سوبې نه خیژي ، ټول چوپ دي او که چوپ نه دي هم په کمزوري او له خفگانه ډك غږ خپل د ځنگ ملگري ته نويي کنډوالي ورښيي، دنو یو ورانیو یاد گارونه ور په گوته کوي ، ته به وايي قیامت دی لومړی شپیلي پوکله شويده هرڅه ویجاړ دي ، چیرته سوځیدلي وني چې په ملا ماتې وي لکه خداي (ج) ته په رکوع ولاړې وي او چیرته ، یونیم کور چې کوم دیوال یې روغ دریدلی وي او د یوې فاجعې کیسه کوي.

زموږ شاته ناست ځوانان هم چوپ دي، د هغوی غږ په ستونیو کې بندي، زه مخ ور اړوم هغوی هم د خپل کنډواله هیواد په وير د زړه ويني خوري ، په څیرو يې بندي دي خو بیاهم لا هغه لاس چانه دي لیدلي چې تر گریوان یې ونیسي او د پوښتنې او محاکمې ډگر ته يې راکش کړي، پردې کنډوالو د جهادي مشرانو تصویرونه را ځوړل شوي دي اوږدي ږیرې او په شریعت برابرې څیرې، خو کنډوالي آبادول غواړي، دغه د وحشتونو پر

نور زموږ غوږونه د معجزو له اوریدو سره روږدي شوي دي دا تیره لسیزه موږ ته د معجزو لسیزه وه ، روسیه توټې توټې شوه د بخارا دجوماتونو له منارو نه د آذان آزانگې خورې شوې ، دکمو نیزم سومنات را نسکور شو...... او بالاخره دادې نن دلته د« کابل والا » ناره هم او چته شوه .

اوس د غم پردې غوړیدلي دي، له شونډو نه يې د خندا کوترې الوتې دي، لکه دا وراندې کنډوالې چې دهمدوی کورونه وي – لکه په هغه بیرته هدیره کې چې ددوی دکورنې پر غړو شناختې لگې وي، لکه د غازي آباد دا شاړ او نیم ویجاړ فارم يې چې د پلار په قواله وي او اوس يې په هره سوځیدلې ونه زړونه داغ داغ دي..........

ددې ورانیو له هرې نخښې سره د جفا یو بشپړ داستان دی، د تاریخ یوه خونړۍ حادثه ده او ددغه هیواد پر سر د راغلې سره سیلاب یوه تراژیکه کیسه ده ، چې سړی یې په لیدو نه یوازې چې خوښي او هوس له لاسه ور کوي بلکې نژدې وي لیوني شي، او بیا د لیونتوب برید ته خو هغه وخت بلکل سړی ور ننوزي چې ویني او اوري چې ددغو بدمرغیو ، ورانیو، وژنو او وحشتونو عاملان يې اوس هم د برکیناستلو دعوه دار دي.

دعوه دار څه چې لوړ کینول شوي دي، له منگولو نه یې لا ددې ولس د مظلومو شهیدانو ويني څاځي، په داړو کې یې ددې هیواد د بچیانو غوښې لا یادگارونو بیرته د ژوندانه مانۍ آبادیدل غواړي، آیا دا مشران به داکار وکړي ؟

د ولس تقاضا خو داده ، وران افغانستان خو همدا غواړي، آخر تر څو به دلته مرگ په نڅا وي ؟ وحشتونه او ورانۍ به د ژوند په موسکا ملنډې وهي؟ ترڅو ؟!!

آیا افغانان انسانان نه دي؟ ښه ژوند ، آرامي او آبادي نه غواړي ؟مینه ، عاطفه او د تعمیر جذبه نه لري طبیعي ده چې لري یې داټول لري، نور دغه ځوریدلی ولس باید آرام شي، آرام دلټې او تنبلي په معنی نه ، یوازې دا چې له مرگونو نه يې مخ واوړي ، دآ بادۍ او پرمختگ په لوري گام واخلي او دعلم او پوهې په زور دغه ویجاړ کنډوالو ته هوسايي ، نعمتونه او خوښي راوړي . دغه شاړې ځمکې به ترڅو د اوبو په تمه شاړې پرتې وي، د وحشتونو پر دغه هیبتناکو یاد گارونو به کله بیرته د ژوند منارونه درېږي. ؟

ددې پوښتنې ځواب په همدې ویرانو کې د ځوړل شویو تصویرونو خاوندانو ته راجع دی، او راتلونکی به په ډاگه کړي چې دوی څه کوي؟ آیا دوی به د آبادۍ او

عمران له ازموینښت څخه هم همداسی سر لوړی را ووزی لکه د اور او وینو په بحر کی چی دجهاد له ازموینښت نه بریمن را ووتل ؟ دددی ولس ورانو کنډوالو ته چی څوك گوری نو په ډاگه ده چی دنورو ورانیو ځای پکی نشته، دغه هیواد اوس نوری تباهی ته هیڅ هم نه لری او باید نور زړه ور باندی و سوځول شی باید د بدمرغیو او تباهیو عاملان نور پرینښودل شی، باید غازی افغان د خپلی قربانی قدر وساتی او ښکاره ده چی پخپله به یی ساتی ، دښمن د چا یارنه دی، ددښمن په خوږو کی هم زهر دی او هوښیاران نه پری تیر وزی....

*　　　*　　　*

موږ د جلال آباد ښار ته رسیږو ، دغه ښار ما (۱۵) کاله پخوا لیدلی ؤ، په ذهن کی می چی د جلال آباد کوم تصویر پاتی ؤ له اوسنی وضعیت سره یی اړخ نه لگاوه ، دلته هم د ژوند ډیوه مړژواندی وه ، یوازی یو څه چی د ژوند نماینده ؤ دهغه ببر سریو مجاهدینو دخولو موسکا وه چی دښار په مینځ کی په مخه راتلل ، وسلی په اوږو کمر بندونه تر ملا او خوښ او خندان ، په څیرو کی یی د فتحی هیبت لا پر ځای دی.

افغانان دی ، مومن غازیان دی، موسکایی پر شونډو ابدی نقش ده ، هسی نقش چی دناپالم ، سکډ ، ډول ډول توپونو او نورو درنو وسلو گرز هار هم تری لری نه کړای شوه ، یوازی ددوی د څیرو په هنداره کی د هیواد را تلونکی لړ سړی ډاډه کړی ، د همدغو ننگیالیو چی سینی یی سپر کړی او دخونړی ښا مار له نس نه یی بیرته خپل هیواد روغ را ویوست.

جلال آباد له جلاله ډك دی، که اسمانڅکی مانۍ نه لری هم ، که ښکلی باغونه او ښایسته جادی پکی نشته هم خو جلال یی پر ځای دی مجاهد غاز یان پکی گرځی ، د ملت د قاتلانو نخښه هم نشته ، همدغه یی جلال دی .دذلت نخښی تری شړل شوی د عزت او عظمت پاسدارانو پکی اړولی دی، د ښار په دیوالونو اسلامی شعارونه لیکل شوی دی ، د ورور ولی او وحدت پر ساتلو د ترون تعهد شویدی- پرون دلته د ذلت او ډیری بدی

آیا دلته به هم دسولی کوتره کله خپل وزرونه پرانیزی؟

غلامی شعارونه وو چی لله الحمد اوس هغه پاك شویدی ، په ښار کی امن دی،وضعه تر ډیره حده عادی ښکاری ، ټانگونه او پوځی موټر نشته ، هرڅه پر خپل ځای دی، پوځی وسایل او مو ټر هم په قول اردو ، فرقه او ټاکلو نورو مرکزونو او قرار گاؤ کی دی.د لاری پر سر د مجاهدینو پوستی پرتی دی، پر دغه لاره زه پخوا هم څو ځلی راغلی او تللی وم ، خونن داسی فکر کوم چی هیڅ می نه وی لیدلی، ځکه لاره ټوله ډیره خرابه ده ، د پاخه سرك یوازی دومره نخښه چیرته په مخه راشی چی په دی سړی پوهوی چی دا سرك یو وخت پوخ ؤ، ددرونتی بند هم هغسی نه دی لکه یو وخت چی ؤ. دغه بند هم د جگړی ځپلی افغانستان په ویر

ویر من او سپیره ښکاری، وړاندی دوریښمین تنگی په لوری همدغسی ویجاړ سرك پر مخ تللی د موټرو بیرو بار ډیر زیات دی، لکه یو وخت به چی په ژمی کی په دی سرك د موټرو بیر و بار ؤ، هغه مهال چی جلال آباد به دشتمنو میله ځای ؤ او جوپی جوپی به ورته را روان وو، دموټرو بیرو بار هماغسی دی، سره ورته دی خو د سفر علتونه او لاملونه بیل دی، اوس هم د مسافرو په زړونو کی هوسونه دی خو د پخوا په څیرنه .

د سرك تر څنگ ځنی ځنی کلی چی یو وخت یی اوسیدونکی در لودل اوس بلکل نشته - دزمانی حادثو یی نخښی هم له مینځه وړی ، کله چی موټر په تنگی ور ننوزی او لږ وړاندی مزل کوی نو سمدستی ماحول بدلیږی - زموږ ویجاړ افغانستان ، مظلوم هیواد او د سری امپراتوری تر ناکردو لاندی خپل وطن مو د فاتح او سر لوړی هیواد څیره خپلوی، وریښمین تنگی دی، خو دښمن ته نه !

دښمن مو همدغسی سترو سهور له

داسى شرمناکى ماتى سره مخامخ کړ ، ورېښمين تنگى مو د سرى امپراتورى د جنگى ماشين پر هديره بدل شوى دى، دسرك دواړو غاړو ته سل دوه سوه گامه وروسته يوه هديره په مخه راځى د ټانگونو او پوځى موټرو هديره چى دلته يى سرونه خوړلى.

داسى هديرى به په ننگر هار کى هم وى چى اوس نشته ، دا زموږ دجهاد يو کمزورى اړخ ؤ چى ډير زر مو د جهاد او اتلولى يادگارونه ورك شول ، که نور هيڅ نه واى همدغه گوړ مات ټانکونه به مود ټپى زړونو تسل وو. دابه مو سترگو ته دريدل چى که موجونگړى ورانى شوى ، که مو هديرى په شاه ځلمو ډکى شوى که مو په هيلو او آرزوگانو شناختى لکى شوى نو دېنمن موهم په درشل گونډه وهلى، د جفا لښکر مو هم ريز مريز کړى دى.

هوکى ! لږ تر لږه به مو ډيرو يتيمانو ، کونډو بورو اوورارو ته دغه تسلى ضرور وه ، دغه سوځيدلى او شړيدلى ټانکونه به ددوى د ټپى زړونو لپاره لږ تسل وو که اوس دا پاتى ټانگونه او هديرى پاتى شى هم غنيمت ده ، لږ تر لږه دا دورېښمين تنگى او د هيواد په نورو بر خو کى چى لا ښى دى.

ورېښمين تنگى په اوسپنيز تنگى بدل شوى، اوس ددغى ځاى ترکاڼو نه داوسپنو ټوټى او شړيدلى ټانکونه ډير دى ، د سرى په روس زره يخ شى، چى تيرى کوى همدغه به يى انجام وى ، چى افغانانو ته په کم نظر گورى له همدغسى برخليك سره به مخامخ کيږى، دا يوازى روس نه دى چى نن يى دلته جنگى ماشين ويجاړ پروت دى، پر دغه تنگى يوازى څه د پاسه سل کاله وړاندى د يوى بلى امپراتورى لښکرى هم تيرى شوى وى يوه بل جابر هم افغانانو ته بد کتلى وو او دهغوى هم همدغسى انجام شوى ؤ ، په همدغه تنگى د شپارس نيم زره انگريزى پوځونو څخه يوازى يوتن داکتر « برايدن» ژوندى جلال آباد ته تير شوى ؤ.

دتنگى په غيږه کى د مؤمنو غازيانو د شهامت او غيرت داستانونه خوندى دى، په همدغو داستانونو کى ډير عبرتونه دى، ډير درسونه دى او ډير څه ترى زده کيداى شى، دغه تنگى د« کم من فئة قليلة» آيت ژوندى تفسير بنيى، دلته سړى وينى چى وسلى او زور د برى اسباب نه دى، او دلته سړى دا هم زده کوى چى په ننى جهان کى په اوسنى زمانه کى کمزورى جرم دى، بايد کمزورى نه وو، بايد پخپله په خپلو پښو ودريږو ، آخر تر څو به پيرى په پيرى پر دغه هيواد پردى دانگى ، او موږ به يى مقابله کوو. افغانان خو يوازى ددى لپاره نه دى پيداشوى چى و جنگيږى دغه هيواد خوبه ددى لپاره نه وى جوړ شوى چى کله دى څوك له ختيځ کله له لويديځ او کله له شمال نه پرى را دانگى دلته دى هديرى جوړيږى ، کلى دى ورانيږى او پر غل گردى هم ماتيږى او پناکيږى؟!!

دلته د سړى پام شى چى کمزورى گناه ده ، يو وخت به په دى لاره دسومنات او پانى پت د فاتحانو لښکرى تللى، يو وخت به په دى لاره د اسلام د هغو غازيانو د اسونو ترپهار ؤ چى دهند په ډاگونو کى يى د اسلام شعار اوچت کړى ؤ.

هغه وخت چى احمد او محمود غوندى غازيان ددى خاورى واکمن وو او د هيواد بقايى دتورى په سيورى کى ليدله.

دلته د سړى پام شى چى کمزورى گناه ده ، يو وخت به په دى لاره دسومنات او پانى پت د فاتحانو لښکرى تللى، يو وخت به په دى لاره د اسلام د هغو غازيانو د اسونو ترپهار ؤ چى دهند په ډاگونو کى يى د اسلام شعار اوچت کړى ؤ.
هغه وخت چى احمد او محمود غوندى غازيان ددى خاورى واکمن وو او د هيواد بقايى دتورى په سيورى کى ليدله.

نن دغه پر هر پر هر وطن د يوه بل احمد خان او بل غزنوى بتشکن انتظار دى ، دا وطن اوس هم له غازيانو ډك دى ، همدا اوس يى دکمونيزم سومنات را نسکور کړى دى، تر اوسه يى د تکبير ملکوتى چيغى دنړى په گوټ گوټ کى راغبرگيږى، خو چى غازيان دکوم بل نادرشاه د هوسونو قربانى نه شى. ا ويو ځل بيا هغه حادثه تکرار نشى چى دانگريزانو له ماتى وروسته په دى ولس راغلى وه .

دسرك بنى لورى ته لاندى مست سيند بهيږى ، مستى څپى چى له غټو غټو کمرونو سره ټکرى خورى، گردابونه جوړوى ، ځوږيى، او مار پيچى لاره وهى ، په مخه روان دى نه يى لوى لوى کمرونه مخه را بندولى شى او نه يى ټيلى او نور څه په مخه کى خنډ کيداى شى ، په شور او زوږ پر مخ روان دى، لکه چى زموږ د ولس د برميال پاڅون تمثيل کوى چى خنډونه او سازشونه يى لاره نشى ډب کولى، د سيند د خروخرو کمرونو سره سره ځاى ځاى خرخړ ټانگونه هم نسکور ښکارى چى د څپو له زوره زنگيږى هغه ټانکونه او زره پوښونه چى له سرك نه لاندى لويدلى اويا غورځول

شوی دی او اوس د سيند په غيږه کې دايمې پراته دي يوځای د سرك بنی غاړې ته يو زره پوښ ولاړ دی ، دفتحې بيرغ ور باندې رپيږي او په غټو تورو د خوشحال خان ختك دا شعر ور باندې کښل شوی:

ځود وس رسي په لوی درياب کې ګرځه
په وياله کې دي تاوان وينم نهنګه

ديران په خير چې يو موقې ايرې ترې پاتې وې، دسروبي د ښکلي باغ او دښهرك دمنظمو پارکونو نخينه هم نشته ، دلته هم هماغسې دورانيو تسلسل دی او سړی فکر کوی چې ټول کائنات ددوهمې شپيلې دپوکلو په انتظار دي.

لږ وړاندې د« رئيس باغ» هم چې نه وم رسيدلی ، دغه د برښنابند جوړيده هغه وخت چې دلته به سره وينبتان ، شنې سترګې او پردې پردې غوندې ځيرې روسان وو، هره خوا به د روس افغان دوستې شعارونه ځړيدل او زما په ذهن کې دا خبره نوره بالکل پوره ناسته وه چې روسان زموږ د هيواد تر ټولو سپه دوستان دی.ماته په خپل هغه طفلانه خيال خندا راشي، زموږ دښو دوستانو ددوستې کړه وړه مو ټول په مخ کې دی، دغوړيدلی کتاب په څير، خو زړه مې لږ داده شي چې ددوی ددوستې دين مو هم ادا کړی دی، دلته چې دنغلو دبند په تندي دکوم هيواد د مرستو او لورينو شعار ليکل شوی ؤ اوس دهغه هيواد نوم دنړې په جغرافيه کې نشته .

> دوی هم دهماغه کابل په لوري روان دي چې تيره يوه نيمه لسيزه د ټولی نړی د خلکو پام ور اوښتی . دهغه افسانوي کابل په لوري چې زبر ځواکونه پکی ازمويل کيږي، بوتان پکی رانسکوريږي دولسونو د آزادي پريکړي پکی کيږي او امپراتوري پکی رنګيږي ، دوی هم د پرديسي او هجرت له محيط نه افسانوي کابل ته روان وو ، ښايي د خپل وطن او کور کلي ياد به خوښ کړي وي.

د وربښمين تنګی دغه په لسګونو کيلومتره لاره همدغسې ګام په ګام دروسې شيلو ، توپونو ا و پوځې موټرو د لاشونو په بدرګه وړاندې ځې تردې چې سروبي ته رسيږو .

ماته سروبي دوهم کور غوندې ؤ چې د ژوند ډيرې حساسې شپې ورځې مې پکې تيرې شوی دی، د سروبي بازار هم اوس يوه عجيبه ننداره وړاندې کوی، زما دوروستې ځل او اوس ليدوتر منځ نږدې يوه نيمه لسيزه تيره شويده ، په يوه نيمه لسيزه کې د شلمې پيړی په اوسنې پرمختللې تخنيك کې شاړې دښتې آبادی شي، وچ ډاګونه سمسور باغونه شي، سپيره غرونه په شنو پارکونو او زړه وړونکو ښارونو بدل شي، خو دلته د انسان دوحشت لوری خپل کمال ښودلی دلته د انسان شيطانې ځيرې خپل جوهر ځلولی ، سروبی چې څه در لودل تن يې نه لري ، دهوټل باغ چې دونو او ګلانو منظم کتارونه به يې دشعر قافيې ته ورته وو تن د شليدلی ديوان په څير دی، دشليدلی نه د سوځيدلی

يووخت يې شنو « سروو» دهميشه بهار ننداره ښودله نن خزان وهلی ويجاړ بڼ ته ورته دی، ونې يې غوڅې شوی دی او چې کومې پاتې دی هم ددی شيمه پکې نشته چې د پسرلي نمايندګی وکړی او چاته سرور ور و بخښي، دهغوی مړ ژواندي حالت سړی په دې فکر کې اچوی لکه چې دغه ونې هم محکومې وی او دکمونيزم تر سزا لاندې راغلې وی ، او ښايي په همدې ګناه به ځوارلس کاله ترې ساتل شوی وی ، ګولی به پرې اوريدلی وی ، راکټونه او توپونه به پرې چليدلی وی ، ښايي دمجاهدينو کوم ګروپ يې په يخ سيوری کې ارام کړی وی . يايې کوم مجاهد دلته تر ګڼو تنو لاندې ددوی « کمونستانو» له وزو نه پناه موندلی وی بس دا زموږ د هيواد دځنګلونو او باغونو ګناه وه .....

درئيس له باغ سره له هغه دوه لارې نه تيريږو چې بنې لوری ته د نغلو د برښنا بند ته لاره ګرځيدلې ، ماته ددې سرك په ليدو يوځل بيا تير يادونه را په ياد شي، هغه شپې ورځې چې زه د بلوغ مرحلې ته

* * *

« ګرګامنده » شاته پريږدو او په ماهيپر ور ننوزو ، دماهيپر ګړنګونه همغسې ولاړ دی، لوړ لوړ غرونه ، همغسې لوړ سرونه دی، سيند هم په پخوانی جوش او خروش بهيږي، ځپو د لويو لويو کمرونو په منځ کې اتن اچولی دی، د زمانې له سړو تودونه بې پروا سيند او غر دواړه د افغانانو د زړه او پاخه طبيعت ترجمانی کوی ، دوی هم د ږونو او راکټونو له ګزهار او اوريدونه بې پروادی، نه يې ځای اونه يې تګلوری بدل دی او افغانان هم ، جګ غرونه دواړو خواؤ ته په وقار ولاړ دی ،

دوی دمؤمنو افغانانو د لوړ همت او بې مثاله حوصلې ترجمانی کوی، چې دزمانې حوادثو ته يې سينه سپر کړی، همدغه غرونه او ګړنګونه په مرموزه ژبه له ډيرو رازونو پرده پورته کوی ، سړی ته وايي: چاچې زموږ لاندې کولو جرئت کړی ؤ پخپله دزمانې ترګردو نو لاندې شول چاچې ددې هيواد دنوم ورکولو تکل کړی

ؤ پخپله یی نوم ورك شو او چی د افغانانو له سرونو نه یی څلی جوړول پخپله یی له سرونو نه د عبرت څلی ودریدل .

ماهیپر له خپلو ټولو عظمتونو او ګړنګونو سره نور شاته پریږدو بنی لوری ته دهغی ستری پوځی قشلی پیل دی چی یو وخت به ددغی غونډی پر سر په سپینو ډبرو لوی لوی د« خدا ، وطن ، شاه » کلمی وی ، هغه شاه ته دړندې وفاداری تعهد چی په غیبړه کی یی د وطن دښمنان پالل.

زمونږ ارواو یو ډول تنده محسوسوله ، سترګی مو دیوی ننداری په تمه وی او دغه تنده او تمه هسی اوسنی نه وه ، هغه اوږده تنده او تمه چی کلونه ور باندی تیر شوی وو ، خو نور د انتظار ټولی شیبی تیری شوی وی ، نور مو هغه جام پر سر اړاوه چی کلونه کلونه یی په انتظار وو، نور مو دهغی روژی دماښام آذان مهال ؤ چی ډیری میاشتی اوږده شوی وه او نور مو هغه کوڅی غرونه ، جادی او سرکونه تر سترګو لاندی وو چی یو وخت به دخیال په وزرونو ورته را الوتلی وو .

هو کی ! کابل ؤ، څرخی پل ؤ چی چپ لوری ته وړاندی یی دنورو تعمیرونو په مینځ کی هغه وحشتناك او خونړی جیل هم ښکاریده چی ددی هیواد ډیر ننګیالی بچیان یی په کومی کی ورك شول.

دڅرخی پله جیل له لیری د هټلړ دبیګار کیمپ ، دستالین دډله ئیزو وژنو دزندان او دچنګیز د قهر او غوسی په اوج کی د یوه نوی فتحه شوی ښار په څیر وهمناك ښکاری ، سړی فکر کوی چی اوس یی هم په شاو خوا فضا کی دهغو زرګونو تنو شهیدو ځوانانو ارواوی ګرځی چی دلته ددین او وطن د مینی په جرم شهیدان شول، داسی بریښی لکه د هغوی ارواوی چی همدلته ګرځی راګرځی ، له هر چا څخه پوښتنه کوی چی آیا زمونږ قاتلان و بخښل شول؟!

زمونږ مظلومی سلګی همداسی مظلومی او بی اسری پاتی شوی؟ زندان لری دی، خو سړی همدغه پوښتنی محسوسوی ، همدغه وضعیت لمسوی ، لکه د زندان په شاوخوا ډاګ کی چی شهیدان را پورته شوی وی، یایی ارواوی مجسمی شوی وی او له ژوندیونه دانصاف غوښتنی کوی، له هغو ژوندیو نه چی له دوی سره په ارمان او هدف کی شریك وو.

دا سي ښکاري لکه دا پوري را ووري غرونه چي ټول له هغو ککرو جوړ شوي وي چي په دغه زندان ننوتلي وي...

زه د څرخی پله د زندان له خیالونو نه راووزم او ځان نور د مکروریانو په غیږ کی محسوسوم ، کابل همغه کابل دی، خو زمونږ سترګو چی دڅه انتظار در لود هغه لا نشته ، زمونږ ارواوی چی په کوم شی پسی تږی وی لا همغسی تږی پاتی دی، زه شاوخواته ګورم، د مکروریانو دنګ دنګ تعمیرونه کتار ولاړ دی ، خو داسی محسوسم لکه ټول چی ژاړی ، لکه ټول چی له یو لوی ماتم نه د اندیښنو په ټال کی زانګی رښتیا هم دکابل کوڅو ژړل ، دکابل جادی او سرکونه د یوه ستروبر په څپو کی ډوب وو.

ماویل کابل به د تکبیرونو ازانګی زنګوی ، ماویل دکابل جادی به «دهورا» لعنتی چیغو سټړیا او ستومانی اوس د الله اکبر ملکوتی شعارو په آزانګو کی و باسی.

ماویل مونږ به هلته د خپلو ځوریدلو هیوادوالو څیری دخوښی او سوکالی په رڼا منوری وینو، خو داسی نه ده ، افسوس چی داسی نه ده !

پر کابل چم په چم دماتم ټغر غوړیدلی دی، دکابل د آزادی زیری ډیر تاوده خواره شول ، خو دلته لا د آزادی دناوی مخ لا چانه دی لیدلی، دلته لا د سر ، مال او عزت د سلامتی ډاډ چانه دی حاصل کړی.

پرنیم ویجاړ کابل لا ډاډ او امن وزرو نه

دکابل مظلوم ښاریان چه له څوارلس کلنی جګړی وروسته یی دائمی سولی ته انتظار درلود خو یو ځل بیا په ورانوونکی جګړه واوستل!

ندی غوړولی له کابل نه روسان ورك شول، خو روسی فکرونه لا شته دی له کابل نه د مسکو داړه ماران وتلی دی، خو د داړی لبنکری لا پر ځای پاتی دی، دکابل پر تخت خو اوس دبی ربړی نجیب پر ځای ربرور حضرت ناست دی، خو چی پرون ددی ښار د عزت او ناموس غله وو نن هم شته – چی پرون د خاد او واد خونړی قاتلان وو، نن هم وسله په اوږه ولاړ دی.

په کابل کی دمجاهدینو ډلگی هم شته خو په څېرو کی یی د فاتحانو نخښی نشته زه په کابل کی هغه احساس نه لرم چی باید در لودلای می،له ۱٤ کلونو جدایی وروسته ورته راغلی وم ، خو ماته نن بیا همغه ورځ یوځل بیا سترگوته ودریده چی له کابل نه وتلم او دتل لپاره وتلم ، هماغه احساس ، همٌغه پردی توب او همٌغه بوازیتوب احساسوم .

په ښار کی تر ډیره حده بیرو بار کم دی، داسی نه ښکاری چی دادی دیوه هیواد مرکز وی ، کابل داسی ښکاری لکه یوتر سترگو وتلی گوبنه ښار، خړ پړ، نیم ویجاړ او بدرنگه، یونیم ټانگ او پوځی گاډی گرځی چی وسله وال کسان پکی وی داسی کسان چی حیری یی مجاهدته نه پاتی کیری، په حیرو کی یی هغه نخښی نه ترسترگو کیری چی دیوه حوارلس کلن مجاهد په حیره کی باید وی له حیرو نه یی سري دامن پرحاي دويري، وير او تزوير احساس کوي.

همدلته ده چی سړی سمدستی احساسوی چی کابل لا دفاتحانو په انتظار دی.

دکابل کوڅی او جادی نور ددرنو ټانگونو د غوریدو او چلیدو توان نلری سړی فکر کوی چی دغه نیمه ورانی ودانی، کورونه او خړپرکتار دوکانونه ټول ژاړی، ټول ویرمن دی او ټول دیوه ربنتینی بدلون په انتظار دی.

کابل ، زما د آرزوگانو او ارمانونو زانگو، زما د هیواد مرکز او د اسلامی امت د یوه برمیال قوم اداری مرکز لا تر اوسه د ویر په وریځو کی ډوب دی، لاتر اوسه دماتم او ستم تر ژرنده لاندی دی، هلته چی لا د وینوبهول گناه نه گڼله کیږی دبل او خپل مال توپیر لانه دی شوی او دچا آبرو او عزت لا په امن نه دی.

کابل! چی د اوسیدونکو په څیرو کی یی په سلگونو پوښتنی تر سترگو کیږی او لوستل کیږی ، دبی باوری او بی اعتمادی فضا لاور باندی حاکمه ده ، اوسیدونکی یی اوس هم یو بل ته په شکمن نظرگوری، له یوبل نه په ویره او ترهه کی دی او په خولو دمرموزی خاموشی کولپونه پراته د باوری ، خواشینی ، او نا امیدی جنازی پورته کړی،

کابل په یوه غمجنه چوپتیاکی ډوب دی،، هسی چوپتیا چی دیوه لوی توپان دراتگ پیغام لری، خو داسی بریښی چی ددی ښار اوسیدونکی له دغی مرموزی او مرگونی چوپتیا نه دهماغه خونړی توپان راتگ ته خوښ وی، خونن لا چوپتیا ده، یو مرموز او غمجن سکوت، ددغسی سکوت تر پردو لاندی هره ورځ ددی ښار داوسیدونکو پر سر ، مال او آبرو د تیری لاسونه پورته کیږی.

هره ورځ هلته د انسان پر شرف او عزت لوبي کيږي ، هره گړي هلته دعزتونو او عصمتونو جنازي باروي کابل دماتم په درياب کی ډوب دی.

ددی ورانیو له هری نخښی سره د جفا یو بشپړ داستان دی، د تاریخ یوه خونړی حادثه ده او ددغه هیواد پر سر د راغلی سره سیلاب یوه ترازیکه کیسه ده ، چی سړی یی په لیدو نه یوازی چی خوښی او هوس له لاسه ور کوی بلکی نژدی وی لیونی شی، او بیا د لیونتوب برید ته خو هغه وخت بلکل سړی ور ننوزی چی وینی او اوری چی ددغو بدمرغیو ، ورانیو، وژنو او وحشتونو عاملان یی اوس هم د برکیناستلو دعوه دار دی. دعوه دار څه چی لوړ کینبنول شوی دی .

ی. دهرچا په سترگو کي دا پوښتني دي چي:

آیا موږ د آرامي او آزادي حق نه لرو؟!!

موږ به هم امن او سوله وونیو او له دي ښار نه به تبنتیدلي خوښي، سوله او سوکالي بیرته را غبرگه شي؟!!

کابل! چی همدا اوس هم د فاتحانو په انتظار دی، د تکبیردملکوتی شعارونو په انتظار دی، د اسلام دحاکمیت ، عدالت او امنیت ته سترگی په لار دی چی دبی

اصلاً کابل دوير او ماتم بل نوم دي!!!

هوکي:

کابل! دعصر دستری حادثی ا و معجزی زانگو د همدغی معجزی د اتلانو په انتظار.

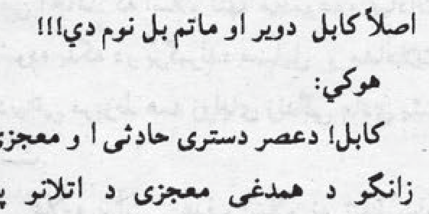

نظام کامل حیات

مؤخذ: کتاب مردم، پارلمان ، اسلام ، نویسنده: س ، م ، ظفر ، مترجم: ل « خرم»

خواننده گان گرامی !

مطلبی راکه در زیر میخوانید فصلیست ازکتاب (مردم ، پارلمان ، اسلام) نوشته اس ، م ظفر نویسنده ، پاکستانی که فصل اول آنرا در شماره، گذشته حریت ترجمه نموده و به نشر رسانیده بودیم.

درین فصل که عنوان دارد (نظام کامل حیات) گرچه موضوعات بیشتر بر محور تشکیل پاکستان و چگونگی حکومت آن میچرخد اما برای معلومات عمومی خالی از مفیدیت نیست ما بدون تبصره و اظهار نظر بر طرح این فصل آنرا ترجمه نموده و پیشکش شما مینمائیم.

«اداره»

اسلام نظام کامل حیات است ، آیه مبارکه « الیوم اکملت لکم دینکم» ثبوت واضح این مدعاست ، همین آیه به عنوان اصل بنیادی مباحثه برموضوع فرق میان دین و مذهب مورد استعمال مفکرین و علمای اسلامی قرار می گیرد، این آیه اسلام را از سایر مذاهب و ادیان جهان مشخص و متمایز میسازد، وبه این نتیجه می انجامد که اسلام تنها مجموعه، عبادات نبوده بلکه در برگیرنده مسایل و معاملات دنیائی مربوط همه زوایای زندگی مادی بشر است.

علاوه برآن هدف اسلام نه تنها بیان آساسات روابط بنده باخدایش بوده بلکه حاوی قواعد و ظوابط معین برای تنظیم و ترتیب روابط و علایق شحصی و اجتماعی ، سیاسی، اقتصادی و غیره انسانها بایکدیگر نیز می باشد.

این خصوصیت تنها در مسلمانان دیده میشود هیچ فردی درجهان و لو پابند هر مذهبی غیر از اسلام باشد به اندازه، مسلمانان در مطابقت دادن زندگی بادین خویش کوشا نبوده و در تلاش حصول اصول، راه و روش از مذهب برای زندگی خود نبوده است.

باید در نظر داشت که قوانین و مقررات همه جانبه ، که در اسلام و قرآن درج هستند در هیچ کتابی چه زمینی یا اسمانی وجود ندارد، اما باید دانست که مقصد ازینکه میگوئیم « اسلام نظام کامل حیات است» چیست؟

آیا مطلب آنست که گویا تو خواه در هرگوشه، ، ازجهان قرار داشته باشی با هرکسی که باشی و هر مشکلی که دامنگیرت شود و لو مشکل شخصی باشد یا اجتماعی ، حل کامل آنرا میتوانی از نظام زندگی اسلامی دریافت نمائی، مسئولیت تنها تلاش کردن آن است یا هدف اینست که تمامی آن اصول و پایه های نخستین که تو برای کار در هر شعبه زندگی ضرورت داشته ای و در پر توا ن میخواهی راهت را مشخص نمائی همه را نظام کامل اسلام برایت بیان داشته و به این ترتیب جای خالی راهنماو راهبر را برای تو پر نموده و دین ترا برایت مکمل کرده است، و حال این مسئولیت شخص تست تا باعقل و دانش و دلیل راه زندگی ات را مشخص ساخته و مسایل و پرابلم هایت را حل نمائی. این دو توجیه و برداشت از هم کاملاً متفاوت اند اولی جانب تقلید راگرفته و دومی جانب اجتهاد را .

آن عده از دانشمندان غرب که با غور ودقت در اصول اسلام بر داشت نوع اول را داشته اند به این عقیده اند که اسلام نمیتواند بادنیای امروز تطابق نموده و به خواسته های عصر جواب مقنع ارائه بدارد چونکه اگر ماحل تمام مسائل و معضلات را از یك ظابط واصل مشخص بخواهیم این کار ممکن نیست و بناءً کسانیکه بر اصول اسلام پابند بوده و به آن ایمان آورده اند

نیز وقتی دیدند نمیتوانند زندگی خویش را با آن عیار سازند به این باور میشوند که شاید اسلام نظام مکمل زندگی نیست و در ایمانشان خلل ایجاد میگردد.

در حقیقت مفکرین غربی اسلام را بانگاه مملو از تعصب مطالعه نموده اند بناءً نتوانسته اند اسلام واقعی را بشناسند و بفهمند ، اسلام هر عمل انسان را عبادت میداند به همین منظور هر لحظه حیات و هر عمل انسان در جهان ازجانب اسلام تثبیت شده است.

برخی از دانشمندان نیز به این امر اعتراف نموده اند که موج آزادی خواهی که بعد از سال ۱۹٤۷ باعث شد تاکشورهای زیادی استقلال خویش را بدست آرند نتیجهء مفکوره ء اسلامی بود

اسلام در مورد همهء معاملات زندگی انسان با همه جوانب آن اعم از عقاید و قوانین اجتماعی از یك روش استفاده می کند و یك چارچوب معین و مشخص به آن قائیل شده است تا زمانیکه جریان زندگی آدمی از زوایای این چارچوب خارج نگشته آنرا طرز زندگی اسلام مینمایم. دانشمندان غربی اکثراً ازحکمت این پابندی و حدودقاصرند، این پژوهشگران اگر آثار و نظریات دانشمندان بزرگ اسلام چون علامه سید جمال الدین افغان امام غزالی، ،عبدهء مشاطبی، شاه ولی الله محدث دهلوی اقبال و غیره را با دقت و تعمق مطالعه میکردند برایشان واضح میگردید که اسلام پس از بنیاد گذاری عمارت در ساختمان شکلی ورنگ و روغن آن تاچه اندازه از آزادی سلیقه ها حمایت میکند و اینکه اسلام باچه اعتماد و اطمینانی اجازه تغیر و تبدیل قوانین را طبق تحولات و تغیرات عصر به پیروان خویش داده است این مسأله را در اوایل تاریخ ظهور خویش حل نموده وواضح کرده که هدف از قوانین جامعه تضمین حیات ، فلاح و خوشبختی اعضای آن جامعه است و به قول ابو اسحاق شاطبی« اگر قانونی نتوانست در مطابقت باتقاضا های جامعه قرار بگیرد باید که هرچه زودتر تبدیل شود »

در زمینه سیاست نیز مسلمانان دین را از سیاست جدا نمی دانند و هر نظری را که در آن سیاست تابع مذهب نباشد به شدت رد می نمایند.

نویسنده کتاب Militant Islam (اسلام مبارز) حتی تا این حد نیز پیش رفته که گفته است «برای مسلمانان سیاست و اسلام دورخ یك سکه اند » محمد علی جناح بنیان گذار کشور پاکستان بنابر همین علاقه گفته بود« شعور سیاسی باخون مسلمانان عجین است». سیاست برای مسلمانان حیثیت ممنوعه را ندارد، تاریخ زندگی ملی و سیاسی مسلمانان از روزی آغاز یافت که قادر شدند کشور اسلامی را به وجود بیاورند وقتی آن حضرت (ص) به مدینه داخل گشتند قبل از همه امور پیمان مدینه تحریر گردید پیمانی که برای مملکت نوظهور اسلامی حیثیت قانون اساسی را داشت .دولت و حکومت خواهش طبیعی هر انسان است این مطلب را علامه ابن خلدون در قرن (٦) ع بیان داشته و علت آن را چنین بیان نموده که زندگی انسان به صورت منفرد و غیر اجتماعی اصلاً قابل تصور نیست یعنی انسانهانمی توانند جدا وبیگانه از هم بدون تعاون و کمك همدیگر زندگی نمایند .

وقتی دانستیم که انسان موجود اجتماعی است و مجبور است در اجتماع زندگی کندپس مسایل و معاملاتی چون داد و گرفت و خرید و فروش و غیره خود بخود شکل می گیردو عرض اندام می نماید و همچنان چون ظلم و تعدی خاصه طبیعت و سرشت انسان است پس در روابط اجتماعی عنصر حق تلفی ظلم و نا روا نیز پدیدار میگردد که در نقطه مقابل آن به صورت عنصر دفاع از حق مظلوم و احیای حق وی اخذ موقع می کند، لذا برای تعین حدود اعمال و اختیارات افراد در جامعه به حاکمیت و حکومت ضرورت احساس میگردد.

تاریخ پیدایش حکومات و نظام های اجتماعی از همین ضرورت سر چشمه میگیرد طرز تفکر مسلمانان را درین باره تنها در یك جمله خلاصه نموده میتوانیم که: « موجودیت دولتها و حکومات یکی از ضروریات مبرم و حیاتی جوامع بشری است این نیاز اجتماعی (یعنی موجودیت دولت و حکومت) رامسلمانان همچو ابجد سیاسی فرا گرفتند بناءً این طرف تفکر که مسلمان نمیتواند در غلامی به سر برده و با آن قانع شوند بخشی از شعور اجتماعی ماست، برخی از دانشمندان نیز به این امر اعتراف نموده اند که موج آزادی خواهی که بعد از سال ۱۹٤۷ باعث شد تاکشورهای زیادی استقلال خویش را بدست آرند نتیجهء مفکوره ء اسلامی بود.برای بسر بردن زندگی با روش و طریقهء اسلامی و جود تمامیت ارضی و حاکمیت ملی نیازی بود که سبب انقلاب و قیام مسلمانان بر ضد حاکمیت استعماری شان گردید و در نتیجه جنبش های آزادی بخش راهرچه بیشتر تقویت نمود.

ابن خلدون میگوید: ملتی ، بر فلسفه حیات خویش مغرور و مفتخر باشد نوعی تعصب دامنگیرش میگردد و ملتی که تعصب داشت هیچ فردی از اقوام بیگانه نمی تواند بر آن حکمرانی کند، نویسنده کتابMilitant Islam نیز در مورد جهان اسلام همین نکته را تذکر داده و گفته است که اگر در اسلام عصبیت یا قوه دافعه وجود نمی داشت ،چیزیکه در نتیجهء آن مسلمان به ایجاد حکومت مستقل

علاقمند گردیدند، شاید کشورهای نو به استقلال رسیده، افریقا و آسیا تا امروز روی آزادی را ندیده بودند.

امام الماوردی می نویسد که: از نظر اسلام مسلمان نه برای محکومیت بلکه برای حاکمیت (حکومت با الحق) آفریده شده است و بنابر مسئولیتی که در برابر انسان منحیث داعی خیر و فلاح او دارد باید نظام اسلامی را قایم سازد. خلاصه جائیکه مسلمانان در اکثریت اند آنجا مبارزه بر ضد بردگی و استثمار پایه گذاری و استحکام یك کشور آزاد ضرورت مبرم سیاسی ودینی آنان بشمار میرود.

پاکستان تحقق همین نیاز دینی و سیاسی است ، به تاریخ ١٤ اگست ١٩٤٧ کشوری که اکثریت آنرا مسلمانان تشکیل میداد از اسارت و تسلط برتانیا نجات یافت و بعد از آن بسیاری از کشور های اسلامی آزادی خودرا از استعمار انگلیس بدست آوردند، آیا این همه وقایع زائیده اتفاق و تصادف بود یا اینکه اصول وقانونمندی درکار بود ؟

از نظر ما وقایع فوق دلیل واضح این امر است که گرچه مسلمانان بعد از قرن ١٦م نتوانستند نفوذ و تسلط خودرا بر جهان حفظ کنند و ازجانب قوت های اروپائی متواتر شکست خوردند اما هویت ایدیالوژیکی فکری و فرهنگی آنان پابرجا ماند و دشمن نتوانست درین ساحه مسلمانان را با شکست مواجه کند، به اساس نظریه، ابن خلدون شکست نظامی باعث پیدایش نوعی عصبیت و حسن انتقام جوئی در مسلمانان گردید و بنابر آن آنان در انتظار فرصتی مناسبی نشستند که یاخود زورو قوتی بیابند و یاهم قدرت های استعماری ضعیف شوند .

در اینجا میخواهیم واضح بسازیم که وقتی کلمه، عصبیت را استعمال می کنیم این نه به معنی تعصب خشك و خالی در جهت منفی کلمه است بلکه به معنی ایمان و یقین کاملی است که در اثر آن تفکر و ایدیای مثبتی عرض اندام می کند. بناءً ثابت گشت که بدون داشتن همین احساس (عصبیت)و اظهارتشخص هیچ گاهی هم قومی و ملتی به وجود آمده نمی تواند و این امر برای تشکیل ملت ها بسیار ضروری و ارزشمند است .خلاصه در نتیجه همین مفکوره ، اسلامی کشور پاکستان به وجود آمد و همین اندیشه مردم مسلمان آنرا از تسلط انگلیس ومحکومیت اقتصادی و سیاسی هند وها نجات داد و به این ترتیب به عوض یك مشعل دومشعل فروزان گردید.

امروز در سازمان ملل متحد تقریباً ٤٠ کشور اسلامی عضویت دارند اعضای جنبش کشورهای غیر منسلك را اکثراً کشورهای تشکیل میدهند که قسمت اعظم نفوس آنان از مسلمانان ساخته شده است اعضای اتحادیه ، همبستگی کشور های آسیا و افریقا اکثریت ممالك اسلامی اند این همه اثرات همان طرز تفکر است که میگوید موجودیت دولت مستقل برای مسلمانان امر حتمی و ضروری می باشد تا بتوانند مطابق با اصول دین خویش زندگی کنند .

گرچه کشور پاکستان تکمیل همین نظریه است اما با آن هم داستان پیدایش این کشور و کسب استقلال آن بسیار دلچسپ و در عین حال تعجب انگیز است و آن اینکه گرچه این کشور به اساس نیاز مسلمانان به وجود آمده اما می بینیم که علمای دینی هندو پاکستان نخواستند درین تحریك آزادی خواهی مسلمانان شریك شوند . این سخن نیز عجیب می نماید که در زمان نفوذ انگلیس علمای دینی باتعصب هندی به مقابله بر خاستند اما هنگامیکه آفتاب امپراطوری آنان درین نیم قاره روبه افول نهاد بجای اینکه آنان به مبارزه برخیزند و قیام نمایند ، متعلمین و مولویان مساجد و مدارس ، به جد وجهد جهت کسب استقلال آغاز نمودند.

وقتی هم که پاکستان عرض وجود کرد این طبقه(علمای دینی) نتوانست یك کشور مستقل اسلامی را درك نموده و به مفهوم آن پی ببرد و بیشتر احزاب اسلامی با مسلم لیگ حزب موسس پاکستان و نظریه، ایجاد پاکستان به مخالفت برخاستند.

این امر به اثبات میرساند که آنها چنان از افکار متحول و جدید دور بودندکه برپایی یك کشور جدید باحدودجغرافیایی جدید برایشان غیر قابل درك بود و همچنان چون مبارزه و تصادم باهر دیده و روش جدید خاصه آنان بود بناء بیشتر از نیم قرن به دورادور خود دیواری از تعصبی آنگونه بپا داشتند که توانست تاحدی در مقابل مخالفین ایستادگی نموده و از آنها دفاع نماید ولی این دیوار در عین حالیکه در زمینه ، دفاع به آنان مفید تمام شد ضرری هم در پی داشت و آن اینکه محصورین خودرا ازمجموع ثمرات تحولات افکار و اقوال نوین محروم ساخت.. وقتی هم سر سید احمد خان (یکی از بنیان گذاران پاکستان)خواست آنان را ازین حالت رکود وجمود بدر ارد با القاب طعن آفرین رانده شد.

اما پس از ایجاد پاکستان فواید داشتن یك کشور آزاد و مستقل به همه مردم و از جمله به علمای دینی آرام آرام آشکار میشد و محسوس میگشت تا آنان را به سعی و تلاش درمورد ابراز وجود خویش در اجتماع وا داشت ، با اتکا به این دلیل که اساس و بنای پاکستان را نظریه، اسلام تشکیل داده و علمای دینی اولین و یگانه گروهی اند که صلاحیت وحق تشریح نظریه ایجاد کشور پاکستان را دارند داخل عرصه سیاست گردیدند و به تشریع و توضیح ازنوع خود پرداختند و اینرا هم علاوه نمودند که نظریه پاکستان چون اساس آنرا اسلام تشکیل میدهد بناءً

حدود آن را باید خود آنان تعین نمایند . در حالیکه طبقات دیگر جامعه با ابراز عکس العمل های اظهار میداشتند که آنان نیز میتوانند و میخواهند درین مورد کار نمایند چون آنها بودند که برای این هدف قربانی دادند ، تصویب شریعت بل در ولسی جرگه(اسامبلهء ملی) پاکستان و بعداً هم منسوخ کردن آن همه و همه جریان همین سلسله است.

عبال واحد قریشی درکتاب به نام تصامیم تاریخی(تاریخی فیصلے) تحریك آزادی پاکستان را با دقت مطالعه نموده و در آن به شواهد و اسناد مربوط به دوران قبل از استقلال و دوره بعد از آزادی پاکستان رجوع کرده است اگر فهرست نتایج انتخابات نخستین پاکستان رامطالعه کنیم مبارزه حزب مسلم لیگ با احزاب دیگر چنین به نظر میخورد .

مسلم لیگ توانست در هند ٥٢٤ نشست را بدست بیاورد و باقی کرسی ها دربین احزاب دیگر تقسیم گشت احزابی چون جمعیت علمای هند، مجلس احرار، مسلم مجلس ، سنی بورد و غیره یعنی مسلم لیگ ٨٦,٥ فیصد جمعیت علما یك فیصد مجلس احرارصفر اعشاریه ١٩ فیصد یعنی کمتر از نیم بدست آوردند درمورد رای ها نیز مسأله بسیار عجیب بود و آرای حاصل کرده مسلم لیگ بااحزاب دیگر اصلا قابل مقایسه نیست.

این موقف گیری علمای دینی را نباید حمل بر بدنیتی آنان در مقابل ایجاد پاکستان نمائیم بلکه علت این حالت نفرت و انزجاری بود که بعد از شکست مسلمین بدست غربیان در قرن ١٨ ع در نزد آنها به وجود آمده بود برای ابراز عکس العمل و تظاهر همان نفرت همچنان برای حفظ آرمان و تشخیص دینی خویش با هر تصور زائیده غرب سر مخالفت را گرفتند و به مقاطعه بر خاستند با آنان فرصت غورد و تعمق در مسائل مطرح شده و جود نداشت و نه هم فقیهه وجود داشت که با دلیری و شجاعت ادعا کند که نظر به ایجاد حکومت جمهوری منشاء اسلامی دارد، غرب آنرا صرف به صورت توضیحی پیشکش نموده در حالیکه ما میتوانیم آنرا دوباره از آن خود نمائیم.

در نتیجه این حالت عکس العمل ها و

> **در حقیقت مفکرین غربی اسلام را بانگاه مملو از تعصب مطالعه نموده اند بناءً نتوانسته اند اسلام واقعی را بشناسند و بفهمند**

برداشت های منفی روبه فزونی نهاد و در هنگامیکه آقای جناح میخواست توسط انتخابات در مورد قرار داد ایجاد پاکستان رای گیری نماید اکثریت علمای اسلامی از همکاری با او خود داری کردند ولی مردم عام که نمیخواستند در زیر نفوذ و تسلط بیگانگان به زندگی ادامه دهند بدون در نظر گرفتن رای و موقف علما به پشتیبانی جناح برخاسته و از او قائد ملی ساختند.

در١٩٤٦ وقتی بعد از انتخابات در شهر دهلی کنگره مسلم لیگ برگزار گردید محمد علی جناح طی خطابهء خویش تذکر داد که «مردم با تائید و رای موافق خویش به مسلم لیگ پیدایش و پایه گذاری یك پاکستان را حتمی کردند».

سید احمد خان در یکی از ممکاتیب خویش می نویسد:

« امروز اگر انگلیس ازین خطه(نیم قاره هند) رخت سفر بسته و حکمرانی اش خاتمه یافت میدانید چه خواهد شد؟ یا طوری خواهد شد که هند و ها مسلمانها را رام خویش ساخته و به استثمار و بهره کشی از آنان ادامه خواهند داد و یاهم مسلمانان به واسطه زور بازو و زور ایمانشان در مبارزه کسب آزادی موفق خواهند گشت .

ولی اگر چنین استدلال شود که هردو (هنود و مسلمان) یکجا باهم مساویانه حکومتی تشکیل دهند و با حقوق مساوی باهم زندگی کنند این غیر ممکن است».

بالاخره در نتیجه موضع گیری های اصولی رهبران و تائید آن ازجانب مردم ، پاکستان به وجود آمد .

درین کشوردر طی ٤٥ سال گذشته سه بار قانون اساسی نافذ گشته که قوانین اول و دوم منسوخ شدند و قانون سوم از سال١٩٧٧ تا ١٩٨٤ به حالت تعلیق در آمد تا اینکه بالاخره توسط یك حکم نظامی وفیصلهء اسامبلهء ملی دوباره نافذ گردید، قبل ازین طی ریفراندمی در مورد چگونگی اقدامات حکومت نظامی درجریان تعلیق قانون اساسی برای انفاذ دوباره آن رای گیری به عمل آمد که آیا مردم با این امر رضایت دارند یانه ؟ با اعلان نتایج رفراندم اسمبلهء ملی نیز این نتایج راتائید نمود و آنرا شکل قانونی بخشید، ازین امر واضح گردید که اقدامات یك حکومت نظامی نیز میتواند اسلامی باشد به شرطیکه آنرا بحیث وسیله برای انفاذ قانون اسلام استعمال کند .

ما مخالف این موضع هستیم و به این نظر مي باشیم که قبول یك حکومت نظامی ودیکتاتوری تنها وتنها نتیجهء مجبوریت های سیاسی است و این عمل را ناشی از فلسفه یا ایده ء خاصی گفته نمی توانیم .

این گفته که حکومت جمهوری در زمینه ء انفاذ قانون اسلام با شکست مواجه شد و حکومت نظامی توانست اقدامات مفیدی برای انفاذ آن انجام دهد و به همین سبب قدرت و صلاحیت و اهلیتِ دومی بیشتر از اولی است به استدلال معتادی میماند که میگوید غذای عادی برایش قابل هضم و قبول نیست و آن انرژی و

قوتی راکه از نشه بدست میآورد از غذای معمول روزانه به دست آورده نمی تواند بنابرین مواد مخدر غذای خوب و مقوی است.

با نادیده گرفتن نظام طبیعی و فطری جامعه و تائید حرفهای ازگونه فوق الذکر بالاخره منجر به اعتیاد جامعه به تزریق مواد مخدر (حکومت نظامی) خواهد شد اما فکر می کنم حالا نیز تزریق این ماده تاثیر خودرا نموده است و مردم از همدیگر می پرسند «حکومت نظامی چهارم چه وقت به وجود خواهد آمد؟»

من برای اعضای اسامبله، ملی نیز میخواهم بگویم که حمایت آنها از حکومت نظامی بیانگر ضعف سیاسی آنهاست و اصولیت و بصیرت سیاسی آنان را نفی می کند، این نخسین بار است که حکومتی یك اشتباه مسلم تاریخی را به عوض اینکه عفو نموده و در صفحات گذشته تاریخ محفوظ کند عملاً آنرا داخل قانون اساسی جاری کشور نموده و عملی می کند، از نگاه فقه با انفاذ ترمیم هشتم درقانون اساسی پاکستان درمورد مسأله شریعت اعضای مجلس نمایندگان گناه نابخشودنی رامرتکب گشته اند و تاریخ آنرا هرگز فراموش نخواهد کرد به نظر من این تصمیم شبیه مجلس حل و عقدیست که امیر معاویه برای میراثی نمودن خلافت دایر نموده بود و در آن خیر و فلاح مسلمین درین دانسته شد که پس از معاویه یزید به خلافت برسد.

یکی از محاکم شرعی پاکستان طی دعوای نظری را اعلان نمود مبنی بر اینکه انتخابات آزاد به طریقه ایکه امروز در کشورهای جمهوری دنیا صورت می گیرد و در کشور های جهان سوم از جمله پاکستان نیز طبق قانون اساسی۱۹۴۷ این طریقه مورد اجراء گذاشته شده است، به صورت کلی و مطلق مساعد نبوده و دنباله رو قوانین غربی می باشد بناء لازم است تا این قوانین منسوخ گردند.

درین پیشنهاد رای اکثریت ملت کاملاً از نظر افتیده است و با اظهار این عقیده که در اسلام شخص خود را برای رهبری ملت کاندید نمودن و پیشنهاد کردن اصلاً وجود ندارد این عمل را صرف به دایره کوچك صالحین ! محدود کرده است و به همین اساس روش معمول انتخابات که در آن کاندید های احزاب و گروه های مختلف وجود میداشته باشند کاملاً غلط گفته شده است.

درین پیشنهاد این مساله نیز تصریح شده که در اسلام اصلاً تعدد احزاب وجود ندارد چراکه با موجودیت آنان اختلافات و کشمکش ها بروز نموده که مثال بارز آنرا در پاکستان مشاهده می کنیم ، اینگونه طرز حکومت درین جا به صورت قطعی ناکام گشت.

چون در اسلام دین و سیاست لازم و ملزوم هم هستند یعنی نه سیاست ازدین جداست و نه دین از سیاست، لذا مادر برابر دعوای فوق الذکر هیچ عکس العملی رامشاهده کرده نمی توانیم.

اگر حکومت سیکولروبی دینی بر سر قدرت می بود مسأله آسان تر میشد، و میشد گفته شود که دعوای فوق دعوای مذهبی است به همین منظور از محدوده، استماع محکمه بیرون است، این اعتراض و دعوا در یك فضای باز به عمل آمد ومحکمه نیز برای ارائه جواب به نظریات اصحاب مختلف رجوع نموده و به آنها موقع اظهار نظر شانرا داد.

وقتی برای من موقع میسر شد تادرین باره رای خویش را بیان کنم یکی ازقاضیان به سلسله حرفهای من پرسشی را مطرح نمود که آیا پاکستان شرقی (بنگله دیش) درنتیجه، همین انتخابات سال۱۹۷۱ از ما (پاکستان غربی) جدا نشد؟ من در جواب به صورت مختصر اظهار نمودم که به عقیده ما بنگله دیش در نتیجه انتخابات ۱۹۷۱ نه بلکه در نتیجه رد کردن انتخابات و مخالفت با آن به وجود آمد که اگر تقدس رای دهی پایمال نمیشد شاید امروز نتیجه چیزی دیگری بود و حسب دلخواه ما.

به نظر ما ناکامی یا کامیابی نظامی نمیتواند دلالت بر اسلامی بودن یاغیر اسلامی آن کند ،اگر نتوانیم حکومت جمهوری راموفقانه به پیش بریم نمیتوانیم ادعاکنیم که حکومت نامبرده غیر اسلامی است و اگر چنین طرز تفکری داشته باشیم پس دیگر هرگز موفق نخواهیم شد تا در مورد اصلاح نظام حکومتی خویش بیندیشیم و نه هم بر کاستی ها و معاصی های خویش پی ببریم.

وقتی بدون وقت و ارزیابی در نقایص یك نظام آنرا مطلقاء غیر اسلامی بنامیم اندیشه ها به بن بستی دچار میشوند و ملت صلاحیت تفکر را از دست میدهد.

تاجائیکه مربوط موفقیت و کامیابی یك نظام میشود ما به صورت واضح بیان کرده می توانیم که نظام جمهوری که امروز در غرب و جود دارد فواید بیشماری را برای ملت هادر بر دارد و ازنقطه ء نظر فواید در شرق هم قابل اهمیت است ما در هند مشاهده می کنیم که این نظام با کامیابی و قدرت زیاد رویه پیشرفت است.

منحیث یك ملت برای ما لازم است تا در روشنائی این تجربه ها و مشاهدات به تقاضاهای عصر جواب بدهیم.

ما باید از روح سیاست کاملاً آگاه باشیم و بدانیم که اسلام درین زمینه برماچه حکم می کند تا ما نظام سیاسی راکه در کشور به وجود میآوریم با اطمینان یقین و اعتماد ادامه داده بتوانیم.

xxxxxxxxxxxx

تکل

يو لوبغاړی! دوې ننداري

«شفيقى»

نن مى په مخ کی د کبر بوت نسکور پروت دی، څومره عجيبه ننداره ده ، څومره له عبرتونو ډکه!

نن! همدانن زه به سترگو داسی څه وينم چی تصور يی گران ؤ، خو وينم ، يی ، په خپلو سترگويی وينم،

پاس دغونډيو په منځ کی دمجاهدينو په خولو د الله (ج) په عظمت او وحدانيت د شاهدی شعارونه اوچت دی.

الله اکبر........ الله اکبر الله ج لوی دی......

لکه ټول کائنات چی ديوه الله (ج) د خدايی او لويی، عظمت اوواکمنی ترانی زمزمه کوی. دژوند دفلسفی يو اړخ چی ديوه الله (ج) پر ازلی او ابدی ژوند او پاچهی شاهدی وايی په همدغه يوه شعار کی پټ دی، خو نور تفسير يی دهغه پوځی په خره ،بره ځيره کی پروت دی، څومره زر زوال مومی دغه بی بنياده دنيا، دغه له مادی ظواهرو ډکه دنيا چی ډير ور باندی دوکه شول او لا به نور هم ور باندی دوکه شی......

هغه اوس هم د زردالو دهغه لويی ونی څنگ ته ولاړ دی، له مانه سترگې چپوی ، لکهٔ چی زه يی پيژندلی يم، لکهٔ چی زما په زړه کی له را اوچت توپان نه خبر وی او يا لکه چی هغه ته هم زما په څير هماغه ورځ ور په ياديږی.

زه دوې متضادې ننداری په يوه وخت وينم دوی داسی ننداری چی لوبغاړی يی يودی، د ذهن په پرده مى يوه ننداره ده او د سترگو مخې ته مې بله ، دواړه په يوه وخت کی وينم ، همدا اوس هم په همدی شيبه کی!!........

دذهن په پرده مى د تيرو يادونو فلم چليږی، دهغو شپو ورځو يادونه دی چی زموږ د هيواد تراژيدی پيليږی، دهغو شپو ورځو چی پردی ملت د اور او وينو څپه راځی.

دکابل فضا د« هورا » نامأنوسو نارو ډکه کړی ده ، دپولتخنيك په جمنازيوم کی د بری جشن دی، شور دی، زوږ دی ، خوښی دی... دنوی تراژيدی لوبغاړی وينم ، په زړه مى دوير او ويرې پيريان ناست دی.....

دفتحی جشن دی، دچا د خوښيو جلب شليدلی او د چا په زړونو د ماتم رسالی پنډې دی.... شرابی شاعر« سليمان لايق» دميکروفون مخې ته ولاړ دی، له پټو رازونو نه د پردی پورته کولو زيری کوی.... له يوه اوږده سکوت نه وروسته يو ځل بيا دهغه غږ اوچت شی:

ملگریُ........ دی ستيژ ته تشريف راوړی!........

يو سور او سپين ځوان چی شنه پوځی دريشی يی اغوستی ده خرامانه ، خرامانه ستيژ ته پورته کيږی، ځکه چی دارگ په لوريی لومړی گولی فير کړی وه ،ځکه چی د« فتحی!» په لوری يی لاره ايستلی وه يوځل بيا د بوډا شرابی په غوښتنه دثور داړو دوړ نور لوبغاړی هم ستيژ ته درومی، ټول يو ځای کتار دريږی او بيا« لايق» له راز نه پرده پورته کوی:

.... دپرتمين انقلاب اتلان دغه ځوانان وو.....

.... دادی دثور انقلاب اتلان.........

دستيژ پر سر ولاړو پوځيانو په څيرو کی دکبر او غرور نخښی- راڅرگندی شی د تالار په منځ کی ددوی په وياړ!! لاسونه و پړقيږی د« هورا » چيغی اوچتی شی او بيا ملگری.... او نوز پوځيان د همدغه غرور په نيشه کی په اتڼ ورگډيږی.

هغه نن د يوی لويی حادثی د اتل په نوم معرفی شو، يو څوك چی تخت او تاج يی گټلی ؤ، خوڅوك څه خبر ؤ چی هغه دداسی فتحی قوماندان دی چی وړاندی يی په مخه کی بدو ماتو او شکستو نو لاره نيولی.... په مخ کی حسرتونو او ذلتونه ورته انتظار دی. . . .

اوچی زه يوځل بيا د خيال له نړی نه راووزم مخامخ گورم د زردالوونی څنگ ته لاهغه ولاړ دی، پکول يی پرسر دی، په رنگ کی يی دخوښی او سرور څرك نشته ، څيره يی يوی هديری ته پاتی کيږی هلته چی دارمانونو دخاوری کيدو او مرگونو حاکميت او راج وی ،پر تندی يی دخجالت او ذلت گردونه پراته دی، هغه يوبی وسه بنيادم دی چی اسير نه دی خو زهير دی، يو داسی څوك دی چی پاچهی يی ړنگه شوی ، چی پوځ يی مات شوی، چی قبله يی ورانه شوی او چی " بادار « روس» يی مړ شوی ، په څيره کی يی له ملت سره د خيانت د خجالت او ذلت علامی ښنی جوتی دی.

زه بيا هم ورته گورم د بوډا شرابی« لايق» خبره مى بيا بيا په غوږوکی کړنگيږی:

دادی دثور انقلاب اتلان.......

دادی د ثور انقلاب اتلان.......

او بيا هغه وينم چی دزردالو د ونی ترڅنگ ولاړ دی دثور د خونړی تراژيدی اصلی لوبغاړی او هماغه ماتی خوړلی او پناه اخستی جنرال!!!

وړاندی په شاوخوا غونډيو کی دستر رب(ج) پر وحدانيت او عظمت شعارونه نور هم اوچتيږی :

الله اکبر........ الله اکبر.... الله اکبر..... . !

ضرورت اکادمی های علمی و فرهنگی در روند انقلاب اسلامی

خواننده گان گرامی!

مقاله ذیل بیانگر افکار و نظریات نویسنده فاضل و محترم بوده و نمایندگی از افکار اداره مجله نمی نماید

« اداره »

قسمت اخیر

محمد معروف « فروغگر »

در روز های که تازه از افغانستان به پاکستان هجرت کرده بودم - و با امید ها و توقعات زیا د جبهه راترك و بصوب مرکز قیادت جهاد آمده بودم ، - بعد از یکماه انتظار - واسطه و ذریعه موفق شدم که با یکتن از رهبران پرکار و جدی تنظیمها با وصفی که از بسیار وقت به این سو وی را می شناختم ، گرچه وی مرا نمی شناخت- راستش را بگویم که علاقه یی مفرط داشتم همیشه درجنب وی و در سایه هدایاتش کار کنم و به پیکار مقدسم ادامه بدهم ، ملاقات نمودم ، بعد از بحث بسیار طولانی که تقریبا یك و نیم ساعت رادر بر گرفت (بسیار طولانی بخاطری گفتم که قانون نسبت را مراعات نکرده باشم، زیرا روشن است که رهبران جهاد ما نظر به تراکم کار و هجوم مراجعین از نیم ساعت و پانزده دقیقه زیاد به کسی وقت ملاقات نمی دادند) سه (۳) پیشنهاد به وی گردم.

یك - به وی گفتم که مشکل بزرگی صفوف منظم جهاد ما را تهدید می کند و آن مشکل، مشکل میرائی شدن قوماندانی ها در جبهات و قرار گاهای مجاهدین است ، به این معنی که : وقتی در یکی از جبهات مجاهدین قوماندانی به شهادت میرسد یابه مرگ طبیعی میمیرد، حتمی است که جایش را باید برادر، فرزند و یا پسر کاکای ناز پرورده اش که در سرکوبی و توهین مردم از هیچ حیله و نیرنگی دریغ نورزیده است و مردم محیط و منطقه هم از وی ناراض اند- پر کند ووظیفه یی خیلی ها خطیر و گران را بر دوش بگیرد - واضح بوده که این کار از دو حالت خالی نیست ، یکی این که حق مجاهدین بسیار ورزیده ، دانا و دانشمند وبلد با تاکتیکهای نظامی تلف می شود و دیگر اینکه یاس و نومیدی مردم ومجاهدین را به حدس اینکه مبادا با قوماندانان خوددرگیر شوند فرا میگیرد و همه قوای شان را به همین صوب مرکوز و مبذول میدارند، بهتر است در این زمینه - نظر به امکاناتی که لله الحمد امروز دراختیار قیادتهای مجاهدین است ، قانون عزل و نصب و مقرری و تبدیلی را علیه قوماندانان جبهات نافذ گردانند این کار اگر در صورتی از مطلق العناتی بعضی قوماندانهای فاقد علم و تقوی جلوگیری میکند از سوی دیگراین روحیه را به همگان میدهد که در این جهان نیز محاسبی هست که باما احتساب خواهد کرد و در صورت قانون شکنی مجازات خواهیم شد، بدینترتیب جلوژستهای استبدادی بعضی ها نیزگرفته میشود و احساس قومیت و نشنالیزم درهم کوبیده میشود...

پیشنهاد دومی ام این بودکه نفوذ عاملین ستون پنجم دولت ملحد در صفوف ومراکز مجاهدین بیشتر از آن شده است که تصور آن میرود و از طرفی هم امر تربیه و تزکیه مجاهدین بسیار بطی و درحقیقت امر مساوی با هیچ است در این قسمت باید اقداماتی صورت بگیرد، حلقه های دعوت وارشاد تشکیل گردد، وقتا فوقتا کارهای شان ارزیابی گردد و بر نتایج آن ضمن بحث اهل نظر تصامیم مترقی تری گرفته شود، زیرا مرض بی سوادی و بی خبری از شریعت غرای محمدی صلی الله علیه وسلم روز تا روز در صفوف مجاهدین و مردم عامه شیوع می یابد و خطر آن میرود که اگر تفنگ و جنگ را علم و فرهنگ رهبری نکند، توفانی از وحشت زمین وفضای افغانستان را فراخواهد گرفت.

پینشهاد سوم من این بود که : امکانات آن موجود است که با استفاده از وسایل دست داشته برمتون علمی، فکری، فرهنگی و فقهی کار شود برای تحقق این مسئوولیت شورای از اهل نظر و دانشمندان ساخته شود که با تثبیت و رهنمایی آنها در دو مرکز تحقیقاتی تألیف و ترجمه آثار گرانبهای فرهنگ غنی ایدیولوژی و جهانبینی اسلامی به زبانهای ملی ماترجمه و تالیف شود مرکز دیگر در تدوین تاریخ جهاد باتوجه جدی به آثار منظوم ومنثور

دوران جهاد، معرفی نویسندگان و شعرای دوران جهاد همت گمارد و هم چنان در این مرکز بورد و انجمن وجود داشته باشد که اخبار، تبصره ها و مؤامرات دشمنان انقلاب اسلامی و همکاری های دوستان این انقلاب را ثبت، و بررسی و ارزیابی و نتیجه گیری نماید، من به طرف مخاطبم گفتم که تا اکنون درافغانستان فقط چند نسخه کتاب از متون عربی به دری ترجمه شده است که از جمله ابو المنتهی شرح فقه اکبر امام ابو حنیفه رضی الله عنه است ، عدالت اجتماعی که کتابی است ازکتب معتبر بخش عدالت اجتماعی اسلام به قلم دوتن دانشمندان شهیر کشور (عبد الستار سیرت و محمدشاه ارشاد) نیز به دری ترجمه شده که اکنون نایاب است، سیرة النبی صلی الله علیه وسلم سید سلیمان ندوی و شبلی نعمانی به پشتو ترجمه شده و کتاب دیگر در سیرت ازمولینا محمد شاه ارشاد است که تالیف خودش و در دو جلد تالیف گردیده ، اسلامی روح ترجمه مولوی صاحب محمد یونس خالص که فکر میکنم تالیف طحاوی و در بخش عقاید اسلامی بوده باشد، این کتب هریك به نوبه خود مفید بوده ولی از آن جایی که به پیمانه وسیع طبع نگردیده و توزیع نشده، ملت مانتوانسته از آن استفاده بی حد اعظمی آن نماید و از جهتی در مقایسه با آثاری که باید ترجمه شود بسیار ناچیز است، این نقیصه را باید شما برادران اندیشمند که اکنون قیادت فکری و اعتقادی جامعه افغانستان رابه عهده دارید جبران نمایید، همین اکنون دردار هجرت دانشمندانی در جنب ماهستند که میتوانند از عهده ترجمه وشرح کتب و آثار دوران احیای مجدد نهضت اسلامی و قبل از آن به خوبی بر آیند و در آثار اسلامی تحقیق نموده و خود هم به تالیف و تصنیف و نگارش کتب جدید اقدام نمایند، این آغازی احسنی است که میتواند رفع فقر فرهنگی آینده مارا تضمین نماید و جامعه مارا ازکتب مسخ شده تالیف و ترجمه ایرانی آثار انحرافي دیگران بی نیاز گرداند!!!

میرهن است که کشور ایران دارای کمپنی های بزرگ طبع کتب در منطقه است ، و آزادی نسبی چاپ کتب بغرض تشویق و نویسندگان و افراد متعصب مذهبی زمینه یی را در آن جافراهم ساخته است که کتب غیر معیاری به پیمانه بسیار وسیع چاپ و توزیع گردد، چون جوانان ما از لحاظ فکری و فرهنگی در سطحی پایینی قرار دارند، ازینروچیزی راکه در آن کتب میخوانند به جامعه شان بازگو می کنند و خود نیز بر آن معتقد میگردند، درحالی که ساده ترین کتاب طبع ایران حتما نسبت بدی به صحابه کرام بخصوص خلفای راشدین رضی الله تعالی عنهم داشته میباشد که بصورت کل و در مجموع از ظر شریعت اسلامی جرم بزرگ محسوب میگردد و مرتکب این جرم باید مجازات شود ، ولی جوانان ماکه بد بختانه از کشور و طرز تفکر خودشان منبعی به دست ندارند مجبور اند به همین کتب خرافی مراجعه کنند که نتیجه آن روشن است ، بناء بسیار ضروری است که د ر همین دار هجرت یك اکادمی بزرگ علمی و فرهنگی تشکیل گردد و دانشمندان متخصص و اهل قلم در آن عضویت داشته باشند و بدین طریق طوری که قبلاً عرض کردم طور نسبی از مشکل جوانان و عامهء مردم ما در قسمت گسترش ووسعت فرهنگ و اید یولوژی شان کاسته شود، از این چه بهتر که این ابتکار راحضرت شما به عهده بگیرید. جانب مخاطبم تبسمی مملو از صمیمیت نموده در پاسخ سخنانم گفت که این امر را من نیز در نظر دارم ، انشاء الله در باره اقدام خواهم نمود ...

چون در آن ایام احزاب در اتحاد هفتگانه و سه گانه مدغم شده بودند، من نیز به تاسی از مشی تنظیمی که به آن وابستگی داشتم به کمیته فرهنگی اتحاد هفتگانه رفتم..... از آن روز بعد روزها و سالها سپری شد ولی اثر از اقدامی که برادرم به من قول داده بود در عمل پیاده نشد و بالاخره زمانی فرا رسید که به اثر لزوم دید بعضی از برادران به نصا ب تعلیمی یی که در راس آن « فتحی رباعی مصری» قرار داشت بروم ....

برادر عبدالاحد تارشی یکی از نخبه ترین شعرای دوران انقلاب و نویسندگان چیره دست این دوره - در این زمینه با داکتر عبد الله عزام شهید در تماس شدند، چون داکتر عزام شهید خود از وابسته گان نهضت جهان اسلام و ازجمله نویسندگانی بود که میتوان در روز گار ماحق اجتهاد واستنباط در امور شرعی رابه آن ها داد، از پیشنهاد این کار بسیار خوش شد وبه برادر ابو ابراهیم عراقی که یکتن از شاگردان وی بود سر پرستی این کار را تفویض نمود، گویا کار ترجمه آثار زایدهء عربی که عموماً از تالیفات نویسندگان و مفکرین شناخته شده جهان اسلام انتخاب شده بود از خزان سال ۱۳۶۶ هـ ش آغاز شد.....

در این جا باید نکته یی را به عرض برسانم که قبل از آغاز کار در قسم ترجمه مکتب خدمات ، چندین تن از برادران مربوط به نهضت اسلامی افغانستان ، آقای عبد الاحد « عشرتی » آقای نعمت الله «شهرانی» ، آقای مولوی زاهدی ،« احمد زی» و آقای محمد نسیم« ستانیزی»

درسطح قیادت تنظیم ها کسانی هم قرار داشتند که به بعضی افراد ابن الوقت باج میپرداختند، این افراد در پهلوی این که زبان بسیار آلوده و کثیف تبلیغاتی داشتنند شهرت کاذب آنها نیز در جامعه رسوخ به ایشان بخشیده بود و درحالی که در طول چهارده سال موفق به یك کار سازنده اجتماعی و سیاسی نشدند ولی نام آن ها تا اکنون سر زبانها است آنها نه از دانش بهره یی داشتند و نه جریانات سیاسی و بین المللی رامیدانستند چیزی که آنها را در مستوای بلند! اجتماعی جامعه ما قرار داده بود واژه های رکیك آمیز و دشنامهای ریشه دارآنها به بعضی ا رهبران جهاد بود

در این بخش خیلی کار کرده بودند و هر یك از این آقایون به ده ها کتاب ورساله راترجمه کرده بودند، ولی از آن جایی که کار شان زیر انسجام، نظم و دسپلین درست و منطقی مطبوعاتی به پیش نمیرفت، کار شان بجای نرسید و کتب شان در حلقه های موسساتی محصور ماند که از آن طریق ترجمه و چاپ و نشر شده بود، مشکل دیگری که کار این برادران را بسوی اغلاق و پیچیدگی میبرد همانا کثرت وفرت اغلاط مطبوعاتی در این آثار بود و حتی اکثر اوقات در وقت خواندن این آثار خواننده بطرف دیگری میرفت و اصل مطلب در انبوهی از اغلاط مطبوعاتی گم میشد، آنها بخاطری ملامت نبودند و نیستند که از آغاز مرحله، ترجمه کتاب تا چاپ آن مجبور بودند تنهای تنها تمام امور مربوط به چاپ کتاب را اداره و بررسی کنند، در حالی که این کار کار یك نفر نیست باید اداره یی کامل ورسیده درکار فکری و فرهنگی اینکار را نظارت و اداره کنند .

مدت سه سال و هشت ما ه این کار ادامه داشت و در طول این مدت چهل شش یا چهل هفت کتاب که به عقیده من هر یك آن شاید در نصاب تعلیمی تعلیمات عالی افغانستان گرفته شود ترجمه شد و اکثر آن از چاپ بر آمد و توزیع شد، مشکلی که این موسسه داشت عبارت بود از عدم هم آهنگی بودجه چاپ کتب و عدم ارتباط با تنظیمهای جهادی و اگر احیانا تنظیمهای جهادی درمورد متوجه میشدند آن را چلنجی باکمیته های فرهنگی شان دانسته دست کمك و دستیاری به آن دراز نمی کردند، بالاخره بعد از سه سال و هشت ماه کار این موسسه نیز نظر به عدم موجودیت سرپرست صاحب کفایت اداری و علمی و عدم دلچسپی رئیس دفتر خدمات آقای ابو القاسم که موجودیت این موسسه را باری اضافی بردوش مکتب خدمات تصور میکرد مسدود شد...

من روزی به سرپرست اولی این موسسه که آقای ابو ابراهیم عراقی و شخصی منور بود در باره وسعت کار این دفتر به بحث نشستم اولین موضوعی راکه باوی مناقشه کردم همین بود که کاری به این پیمانه کافی نیست، باید ازین موسسه یك اکادمی علمی بسازیم، لازم است در پهلوی کار ترجمه علما و دانشمندان مجرب و متخصص را در این موسسه جلب و جذب نماییم تابه ترجمه وتحقیق و شرح متون معتبر اسلامی به لسانهای زنده جهان دست یازند، وی در قدم اول بدون مقدمه گفت : دوران جهاد است، در این مرحله ضروری نیست که کاری به این پیمانه وسیع آغاز گردد، این کار بعدی است ، اکنون باید کار ما در ترجمه و چاپ کتب جیبی منحصر باشد، باز استدلال کردم که میشود- کتب جیبی به پیمانه زیاد و کتب بزرگ به پیمانه محدود چاپ شود چی اشکالی دارد، وی تبسمی نموده و گفت که تا اکنون ادامه کاراین موسسه به همین اندازه یی که جریان دارد در نتیجه اصرار و پافشاری من در شورای مکتب خدمات است ورنه بعد از شهادت دوکتور عبد الله عزام هیچ کسی از اعضای مکتب خدمات به این راضی نیست که این موسسه بازهم به کارش ادامه بدهد!!!

اوراست میگفت: زیرا «درد دیگری آب خنك است» کسانی درد را احساس میکنند که حواله شان شده ویا «جایی میسوزدکه آتش بر آن است » نمیدانم و یا میدانم بنابر کدام مصلحت چیزی گفته نمیتوانم که آخر کسانی که سنگ دوستی امت اسلامی را بر سینه شان میکوبند چرا مشکلات ملت مارا درك نمی کنند، چرا نمی دانند که تفنگ حلال مشکلات ملت مانیست،؟ روزی که بر سر ملت ما آمده است در تحلیل نهایی علتش بجز از فقر فکری و فرهنگی چه شده میتواند؟ چرا نمیدانند که « مجاهد بی فرهنگ تفنگدار بی هدف است» شده میتواند و عین ممکن است که تفنگش بسوی هدف واقعی شلیك نشود؟ آیا چنین نشده است و همین اکنون نمی شود؟ چرا نمیدانند با وصفی که ملت مجاهد ما چهارده سال در سنگر جهاد بر ضد طاغوت سرخ رزمیده اند و با وجودی که تنظیمهای جهادی ماخود شان را درفش داران علم و فرهنگ نیزمعرفی میکنند، اما تاهنوز یك جلد سالنامه جهاد دورانساز مان را در دسترس نداریم؟ آیا این همه بد بختیهایی که امروز وحدت ملت مارا سخت خساره مند ساخته ناشی از آن نیست که رهبران خبیر جهادی ما باوصف داشتن علم و دانش فقط بخاطر بزرگ نشان دادن کمیت تنظیمی شان دیده و نادیده حتی دشمنان بزرگ انقلاب اسلامی رامسلح کردند- اگر در این بخش کیفیت در نظر گرفته میشد و کسانی مسلح میشدند که الفبای فرهنگ جهاد را درست میدانستند، آیا با این سر نوشتی که اکنون رو بروهستیم ، مواجه میشدیم؟ هرگز!

ماچرا ملیشه های جنایتکار رشید دوستم و.... را مورد ملامت قرار میدهیم؟ بخاطر اینکه آنها هرلحظه جنایت می آفرینند، زندگی یك انسان در برابر یك مشت پول به اندازه، یك گنجشك برای شان ارزش ندارد... ناموس رانمی شناسند، با ارزشهای انسانی اساساً آشنا نیستند، می بینیم که در پشت این وحشت که کمتر از وحشت لشکر تتاری ها نیست و شاید تاریخ جهان با آن جدیداً آشنا می شود ، دست فقدان علم و فرهنگ کارفرما است ، کمونستهای جنایتکار برای پوشش جنایات خود شان و توأم با آن پیشبرد اهداف شوم و غیر انسانی شان که بد بختانه بعضی از قهرمان نما های مجاهد را نیز شریك جنایت خود ساخته اند، آنها را تحریك می کنند و از خلای فقدان علم و فرهنگ آنها استفاده نموده زندگی را در خیانت به ایشان تمثیل مینمایند، اگر بتاریخ جریانات جهاد چهارده ساله مان نگاهی نماییم، دیده میشود که بودند و هستند بعضی ازمجاهد نماهایی که با وصف مسمی بودن به نام مجاهد اسلام کار هایی را در سوانح شان رقم زده اند و هنوز می زنند که کمتر ازجنایات ملیشه های ازبك سمت شمال افغانستان نیست فقط به تفاوت اینکه ملیشه های ازبك زاده کمونیزم روسیه و دسپروردگان آن اند و آن ها (مجاهد نماها) مربوط یك تنظیم اسلامی !!!

در این جامیخواهیم شبهه یی را از اله کنم که بر فضای مطبوعاتی جهادی از چهارده سال به این سو حاکم است و آن این که:

* - در هیچ تنظیمی به کسی این حق داده نمی شد که نقایص را صراحتاً مورد انتقاد قرار دهد ، و اگر فقره، جمله ویا

بعضی اوقات مضمونی از قیچی سانسور در امان میماند، توفانی رادر سطح رهبری برپا میکرد و مرتکب این کار به اتهام (اشاعته فحشاء.....) تهدید و سرزنش میشد ورنه بود واقعیتهایی که ما اکنون ملیشه های سمت شمال را به آن متهم میسازیم ، ولی اگر مرد مصلحی برای جلوگیری این عمل زشت بنابر مسئوولیت

ماچرا ملیشه های جنایتکار رشید دوستم و.... را مورد ملامت قرار میدهیم؟ بخاطر اینکه آنها هرلحظه جنایت می آفرینند، زندگی یك انسان در برابر یك مشت پول به اندازهء یك گنجشك برای شان ارزش ندارد... ناموس رانمی شناسند، با ارزشهای انسانی اساساً آشنا نیستند

«امر بالمعروف» قیام میکرد به جرم بغاوت ویادر نظرنگرفتن مصلحت!!!! سرکوب میشد، آخر چرا صراحت داشته نباشیم درحالیکه اسلام صریح است، بصراحت آمده است و بصراحت عمل میکند اگر معاذ الله چنین نباشیم مرتکب اشتباهی شده ایم که بریخش بزرگ دعوت اسلامی خاك انبار نموده گذشته ایم که این جرم است، جرم نابخشودنی و مرتکب آن قابل مجازات، اگر در گرماگرمی جهاد سلسله مکافات و مجازات جریان میداشت ، جلو خود سری هاگرفته میشد و در پهلوی آن ملت ماتربیه میشد رشد می یافت در فضای انقلاب احساس خود سری نمیکرد، ولی متاسفانه طوری که قبلا اشاره شد مافقط در صدد کمیت جبهات جهادی خود بودیم و کیفیت آن را یکسر نظر انداز کرده بودیم سرگذشت جانباز سرفراز، محمد نسیم فقیری، مرحوم محمد کاظم شارقی و عبد الاحد عشرتی را در یك مضمون دیگر توضیح نموده ام و آن سرگذشت واقعي یی است که فراموش هیچ کسی از اهل فرهنگ نمی شود...

درسطح قیادت تنظیم ها کسانی هم قرار داشتند که به بعضی افراد ابن الوقت باج میپرداختند، این افراد در پهلوی این که زبان بسیار آلوده و کثیف تبلیغاتی داشتند شهرت کاذب آنها نیز در جامعه رسوخ به ایشان بخشیده بود و درحالی که در طول چهارده سال موفق به یك کار سازنده اجتماعی و سیاسی نشدند ولی نام آن ها تا اکنون سر زبانها است آنها نه از دانش بهره یی داشتند و نه جریانات سیاسی و بین المللی رامیدانستند چیزی که آنها را در مستوای بلند! اجتماعی جامعه ما قرار داده بود واژه های رکیك آمیز و دشنامهای ریشه دار آنها به بعضی از رهبران جهاد بود ابتذال فکری و فرهنگی بحدی رسیده بود که دانشمندان و اهل قلم راکسی مجال کار مشروع رانمیداد ولی هرگاه رهبر مورد دشنام خبر میشدند که باز در فلان محفل مورد ضرب و شتم قرار گرفته اند شخص مسئوول دشنام را خصوصی میخواستند و دهن شان را از طلا پر میکردند!!!

* کارهای فکری و فرهنگی در سطح تنظیم ها کار ضمنی بود و هیچ یك رهبر عملاً نشان نداد که مبارزه در جهت احیای ارزشهای فکری و فرهنگی اسلام نیمی از مبارزهء همه جانبه اسلامی را شکل و محتوی میدهد... نشرات آزاد و اسلامی مجال آن را نداشتند که از چند ماه و یکسال زیاد بازار داشته باشند، چون منبع تمویل کنندهء آن خشك میشد، آن نیز دیگر از نشر باز میماند، جریده مسلمون که از چند تااشتباهاتش بگذریم ، واقعاً جریده یی بود که با ظرفیت وسیع و نافذ خلاهای موجود اجتماعی ، سیاسی و نظامی مارا خاطر نشان نماید و حتی الوسع این کار را کرد، اما عمرش بسیار کوتاه بود، جراید آزاد دیگر اسلامی اساسا وجود نداشت و اگر وجود داشت از دو حال خالی نبود، یا این که محتوای آن قناعت بخش نبود ویا اینکه در ظاهر آزاد بود ولی در باطن وابستگی داشت ، یاکاری را به پیش میبرد که با نشر اظهارات دو تنظیم رقیب آتش اختلاف رابین آن ها دامن میزد و خود از هردوجانب کریدت میگرفت .

ترکیز فرهنگی تنظیم ها در قسمت چاپ کتب بر این بود که فقط کتب رهبران و بیانیه های آنها را از نوار پیاده کند و بشکل کتاب بر جامعه عرضه نمایند مدیریت های تألیف و ترجمه بجز چای نوشیدن و غیبت گوئی و مقابلهء فکاهی بازی کاری دیگری نداشتند... دوسال قبل از امروز تفسیر تفهیم القرآن بقلم مولینا قیام الدین کشاف از اردو به پشتو ترجمه شد، انتظار آن میرفت که بر علاوه جماعت اسلامی پاکستان تنظیم های جهادی ما به تکثیر آن اقدام خواهند فرمود، ولی یکی از تنظیم ها با وصفی که رهبران آنها تقریظهای بر آن نوشته در چاپ و تکثیر آن اقدام نکردند که در واقعیت امر جفای بزرگی بود که بامؤلف ، مترجم و درمجموع با انقلاب اسلامی در عرصه فرهنگی جهاد اسلامی صورت گرفت و..........

دشمنان شرقی و غربی انقلاب اسلامی در طول جهاد اسلامی ما در صدد آن بودند که به نحوی از انحاء انقلاب مارا ضربه پذیر نمایند و در وقت مناسب بر آن ضربهء کوبنده و نابود کننده وارد نمایند که بالاخرتوانستند بعد از چندین مانور سیاسی ضربه آخری و فیصله کن شان رابه پیکر انقلاب اسلامی ماحواله نمایند، این کار شد و ابتذال فکری و فرهنگی ما بجای کشید که دشمنانی را مورد اعتماد تشکیل حکومت اسلامی قرار دادیم که در طول چهارده سال جنگ در کشتار مردم وویرانی میهن عزیز ما مستقیماً شرکت داشتند و دستهای شان تابه آرنج به خون جوانان نخبهء جامعه ما آلوده است.....

تاریخ اسلامی گواهی میدهد که طی قرون و زمانه ها رهبران جوامع اسلامی همیشه کوشیده اندکه فاصله روانی بین کفار و مسلمانان وجود داشته باشد و این فاصله میتواند هم فرهنگ اسلام را درجامعه تعقیم ببخشد و هم قادر است که ارزشهای اسلام را در روح جوانان ما متبلور و متراکم سازد ، و رسوب دهد این امر است که منجر به دفاع ارزشهای اسلامی در وقت اضطراری میشود و دور از این راه ارزشها باهم میخورند، خلط میشوند و روحیه

غیرت، شجاعت، تهور و صبر و ثبات درجوانان مسلمان میمیرد و در حالات غیرعادی بابی تفاوتی تمام جانب دشمن را میگیرند و ناموس خودرا خود به غارت غارتگران تسلیم میکنند ...

بدبختانه دشمن مکار در آخرین مراحل پیروزی انقلاب اسلامی این فاصله روانی را طی دو تفاهم و یا دوسازش ازبین برد!!!

شهنواز « تنی» وزیر دفاع حکومت داکتر نجیب دست به کودتای دقیقاً پلان شده « کا، جی ، بی» میزند و از طرفی مقامات بلند پایه حزب اسلامی افغانستان راکه افتخار آغاز جهاد را در افغانستان دارد و در واقع بنیانگذارجهاد اسلامی در افغانستان است در جریان میگذارد و هر نقشه یی که با وی هست به آن مقامات تفهیم مینماید که ما در صدد سرنگونی رژیم موجوده در افغانستان میباشیم و سپس از صحنه سیاست گوشه میرویم- قیادت حزب اسلامی افغانستان بدون سنجش این کار از کودتای آنها پشتیبانی اش را اعلام میکند، کودتای فرمایشی آغاز میشود و یا پرتاب چند راکت و ریزش چند بمب حتی در چند متری اقامتگاه نجیب در ارگ !!! اوج میگیرد و در روز دوم با شکست مواجه می شود... ولی جنرال شهنواز تنی با رفقای خیانت پیشه اش در امان مجاهدین است!!!رفت و آمد خلقی های سفاك وجانی به پشاور آغاز می یابد و بادیدن این صحنه که شهنواز تنی در حمایه یك حزب مدعی اقامه حکومت صد درصد اسلامی است ، میگویند: مارا چه شده است که از خویشان واقربای خویش بجرم خلقی بودن شان کناره گیری کنیم.... فاصله روانی بین مجاهدین و کمونیستها کمتر میشود و مسأله« ارتباط قبلی» عام میگردد، مستنطقین زندان جهنمی پل چرخی به پشاور می آیند. افراد خاد و پرچمی های شناخته شده به این جا سرازیر میشوند، ولی نفرتی که قبلاً مجاهدین با آنها داشتند از آن کاسته شده میرود.

اما تفاهم یا سازش دوم:

حزب اسلامی افغانستان یك رز بعد از قرار داد پشاور ٥ ثور ١٣٧١ وارد کابل شد و بیرق فتح را برفراز در و دیوار شهرکابل به اهتزار در آورد، زمانی که کابل به دست پر توان مجاهدین فتح شد - احمد شاه مسعود که تازه به پروان رسیده بود طی بیانات تند و لهجه های تهدید آمیز به رهبران جهاد و جهانیان ابراز میداشت که وی وارد کابل میشود (در حالی که کابل فتح شده بود به آمدن قوای مسعود! به کابل چه ضرورتی احساس میشد؟)

* چون دیگی دیگر از پخش فتنه و به راه انداختن دسیسه پخته شده بود ، حتمی بود که احمد شاه مسعود به کابل بیاید!!!

ائتلاف نا مقدس شمال که پرچمی ها، سازمان ملیشه های منصور نادری پسر سید کیان و ملیشه های ازبك رشید دوستم و شورای نظار احمد شاه مسعود به بهانه این که حزب حکمتیار به دستیاری خلقی ها کودتایی را به راه انداخته و شهر را تسخیر نموده بر کابل یورش زدند در حالی که خادیستها و پرچمی ها قبلا درکوچه ها و خانه های شهر کابل سنگر گرفته بودند از هرگوشه و کنار مجاهدین حزب راموردد آتش سلاحهای سبك و سنگین قرار دادند و از طرف مزار طیاره های دولت ملحد در انتقال ملیشه های رشید دوستم سهم فعال گرفتند و آنها را فوج فوج به میدان هوایی بین المللی کابل فرود آوردند و جنگ در گرفت، حزب با ملاحظه مصلحت آینده که بگذار نقاب از چهره این سازش برده شود از شهر عقب نشینی کرد و در حوالی شهر به سنگر های سابقش بازگشت- جمعیت اسلامی افغانستان طی اعلامیه های متعدد و پی هم به ملت اعلام داشت که کابل راجمعیت اسلامی فتح نمود!!!

* نتیجه این سازش: مجددی که در پوشش قرار داد پشاور به اثر تقاضای کار گردانان همین سازش به کابل رفته بود نقشش را طوری ایفا کرد که پایتخت افغانستان را موجی از وحشت ، بربریت ، غارت، چپاول مال و ناموس ونابسامانیهای که اساسا اظهار آن شرم آور است ، فراگرفت.... همه ایام سپری شدن دوره دوماهه آقای مجددی را لحظه شماری میکردند، وبه امید این بودند که باروی کار آمدن استاد ربانی و کناره گیری آقای مجددی همه چیز درست خواهد شد، ولی این همه از تصورات بیش نبود ، مردم عملاً دیدند که وضع بد تر از بد شد و همه به این مطمئن شدند که جریان راکسی دیگری رهبری میکند، درست است که در ظاهر حکومت اسلامی است ولی قسماً روی صحنه و عمدتاً عقب پرده قدرت در دست کمونستهای جناح پرچم و خلق و ملیشه های آنها است، اگر امیدی به آن داشته باشیم که وضع بهتر خواهد شد ، کاملا در اشتباه افتاده خواهیم بود، زیرا کمونستها دشمنان واقعی انقلاب اسلامی اند، آنها هیچگاه نمیخواهند ، قدرت سیاسی افغانستان به دست کسانی افتد که چهارده سال تمام با آنها جنگیده اند- بادار بزرگ شان امروز به اثر ضرباتی که در مدت چهارده سال جهاد از طرف مجاهدین دیده است عملاً از صحنه ، ابر قدرتی بیرون رانده شده است ، بت کمونیزم باخاك یکسان گردیده و ملل کافر و مسلمان ازشنیدن نام کمونیزم ننگ دارند ...

کمونستها روز تا روز متشکل شده میروند و سازماندهی شان در این اواخر آن قدر منظم شده است که مپرس، آنها آزادانه نشست و برخاست دارند، مسایل را بررسی میکنند و در نقاطی که اردوی شان(ملیشه ها ، خاد و واد) نفوذ و قدرت دارند نقشه های تخریبی شان را عملی میسازند، طوری پیشبینی میشود که اگر امور طبق کام آنها به پیش نرود جهت برهم و درهم شدن اوضاع دست به ترور استاد ربانی بزنند و حزب اسلامی را در ترور وی متهم نمایند و بدینترتیب دو تنظیم بزرگ جهادی را که چندان سابقه خوب دوستانه ندارند باهم بیندازند و در سرتاسر افغانستان خانه جنگی شعله ور شود........

واگر مقام رهبری جمعیت اسلامی افغانستان از تدبر و دور اندیشی اسلامی کار گرفته و کنار تنظیم ها آمد و بقایای کمونیزم را کنار گذاشت به بسیار آسانی ممکن است جلو این فساد گرفته شود، سخن از اعتماد است ، جمعیت اسلامی افغانستان در صفحات شمال افغانستان دارای جبهات نیرومند است اگر کار هایش را باکمونستها یکطرفه کند و با تنظیم های واقعا اسلامی بپیوندد و بامشوره آنها در ساختن حکومت اسلامی به مشوره

بپردازد ، کمونستها توان آن را ندارند که بمقابله برخیزندو اگر مزاحمت کنند سرکوب خواهد شد و اگر خدا نا خواسته تنظیمهای اسلامی راکنار گذاشت و در دامان کمونستها آویخت و به عوض برادران مسلمانش برکمونستها اعتماد کرد مسئوول همه پی آمد ها و نتایجی خواهد بود که برویرانه های افغانستان ویرانه های دیگری ساخته شود....... ما طرفدار آن هم نیستیم که انجنیر حکمتیار امیر حزب اسلامی افغانستان کمونستهای جناح خلق رادر کنار خود گرفته است و به گفتهء جمعیت اسلامی افغانستان به کمك آنها میخواست کودتایی رادر کابل به پیروزی رساند - ودر صدد آن نیستیم که این ادعا چند فیصد باصداقت همراهی و مطابقت دارد، ولی طوری که عملاً دیده میشود، نه حزب اسلامی افغانستان با این مردم (خلقی ها) ائتلاف دارد و نه به قومانده آنها کار میکند ، صرف به آنها پناه داده است وبس- اما اگر بطرف تحرکات سیاسی و نظامی حکومت فعلی که در راس آن استاد ربانی قرار دارد دیده شود، مشاهده میشود که دایره صلاحیت این حکومت تارادیو تلویزیون محدود است ، دیگر ، اگر بر اتحاد اسلامی حمله میشود ویا برمواضع حزب اسلامی ، اگر خانه های مردم به غارت برده میشود و یا افراد باشنده کابل را بنام پشتون سر میزنند، پرچمی های گروپ کشتمند، حزب وحدت، ملیشه های دوستم وممن اند و رئیس حکومت که با این همه گروه ها ائتلافی بنام ائتلاف شمال دارد جزئیترین دخالتی در تصرفات آنها نمی کند و نه قدرت آنرا دارد که آنها را اداره کند، بناء در این دو تفاهم میگویی ویا سازشش مینامی ، آقای حکمتیار نسبت به استاد ربانی دو امتیاز دارد یکی این که از لوث وجود کمونستها پاك مانده و دوم اینکه به آنها اختیارات سیاسی و نظامی نداد، درهر حال، با وصفی که استاد ربانی و انجنیر حکمتیار هر دوی شان دعوای بنیانگذاری نهضت اسلامی در افغانستان را دارند و درجهاد افغانستان نقش تعیین کننده و آغازگر را ایفا کرده اند، چه بهانه یی دلیل شده میتواند که با قاتلان یك و نیم میلیون نخبه ترین فرزندان توحید و رشید ترین جوانان مسلمان افغانستان طرف آیند و آن همه خونها و اشکها را فراموش کنند که در طول چهارده سال جنگ در نتیجه ظلم و استبداد همین جانی ها و سفاکهای وحشی وبی وجدان ریخته شده است ....

این است چهره کریه و منحوس ابتذال فکری و فرهنگی که در آخرین مراحل پیروزی انقلاب اسلامی از گلوی ارزشهای انقلاب گرفت و اکنون در کشمکش مرگ و زندگی دست و پامیزند!!! آیا جای عبرت نیست...... بتاسی از آنچه گفته آمد، تنظیمهای که خود راوارثین برحق انقلاب اسلامی قلمداد می کنند، لازم است تا در رویه ء سیاسی و نظامی شان تجدید نظر کنند و اشتباهاتی که از آنها سر زده است در ازاله و جبران آن جدا بکوشند، مشاجرات جاهلی و ذات البینی را یکسو گذارند و با نشاط انقلابی درجبیره زخمهای ملتی مصروف شوند که چهارده سال جنگ وجودآن را زخمی زخمی کرده است، کشورش یکسره ویران است و به پیغوله مخوفی مبدل گردیده است- با این هم غارتگران مال و ناموس این ملت هنوز هم دست از سر آنها بر نمیدارند، شاید این ملت مدتی به ایشان مهلت بدهند و اگر کاری از آنها ساخته نشد این ضرب المثل شعار همین ملت است که میگوید:

« مال من فدای سرم و سرمن فدای ناموس من» شما خود بیندیشید که امروز ناموس یك نطاق تلویزیون ، مطلبم «نبیله همایون است که مدتی قبل به دست جنرال مجید دوستم جنایتکار و خاین اختطاف بالجبر شد» در امان نیست در حالی که ناموس دولت اسلامی فعلی ما است، حال مردم دیگر افغانستان خصوصا شهریان کابل چه خواهد بود؟ « تلك قسمة خیزا!!!»

برتنظیمهای اسلامی است که علاوه بر تجدید نظر بر روش سیاسی و نظامی شان در قسمت احیای فکری و فرهنگی این ملت از طریق نشرات کتب تاسیس اکادمی های علمی و فرهنگی ، گرچه تاوقت حالت برقراری اوضاع و آمدن امنیت در عقب جبهه هم باشد اقدام بفرمایند ورنه چاپ شدن شهادت در پشاور وجریده مجاهد در مطابع دولتی کابل هیچ کاری رانمیتوانند به شکل تعمیری آن به پیش برد. به افراد نهضت اسلامی نمی زیبد که به عوض مصلحین بزرگ نقش مداری های سیاسی و اکتورهای انقلابی رادر جامعه ، وقتی ایفا کنند که ملت شان در آتش شعله های فتنه و فساد تبار تتار و چنگیز میسوزند و فریاد برمی آورند: «و مالك لا تقاتلون فی سبیل الله..»

قابل یاد آوری میدانم که مجله امید از دو سال به این سو،ومجلهء حریت ازیکسال به این سو، در احیای ابعاد مختلف فکری و فرهنگی جهاد و انقلاب اسلامی کار قابل توجهی انجام داده است ، ولی مشکلات مالی آن قدر زیاد است که تیراژ این مجله ها از دو هزار بالا نمیرود که در مقابل تعداد خوانندگان ما بسیار ناچیز است ، امید واریم که تنظیمهای اسلامی به عوض اعاشه و اباته کمونیستهای خلقی و پرچمی و اجرای معاش ۱٦٠ یکصدو شصت هزار اعضای خاد و واد و بقایای دیگر دولت کمونست معدوم کابل به احیای فرهنگ اسلامی خود توجه نمایند و اجازه بدهند که بجز ازجریده مجاهد جراید و مجلات و نشرات دیگراسلامی نیز درکابل وولایات دیگر افغانستان که متاسفانه تا حال در تصرف انها نیست سرازیر شود، و وفود علما ودانشمندان و مبلغین به ولایات گسیل گردند، مساجد منهدم شده آباد گردند- نظام صلاة نافذ گردد که تا حال هم درکابل که پایتخت افغانستان است کسی به آذان مؤذن گوش فرا نمیدهد!!! و یك کار گسترده فکری و فرهنگی به سطح ملت آغاز گردد، این وحشت زاده کفر و نفاق راکه از سالیانی بر ملت ما حاکم است فکر و فرهنگ انقلابی اسلامی و تصمیم آن درجامعه شکست داده میتواند ورنه مجاهدینی هم هستند که کستهای خیال محمدو گلنار بیگم و احمد ظاهر و کی و کی را در مساجد نزدیك محراب ومنبر میشنوند- اقلا کسی نیست که به ایشان بفهماند - این گناه است- ولی وقتی آذان گفته میشود مسجد راتخلیه میکنند و به هر سو متواری میشوند!!!

د یوی نوی دنیا جوړول

له فرانسوی منابعو څخه – دعبدالکریم خرم ژباړه

په داسی حال کی چی په راتلونکی باندی د باور لرلو دخوښیو په مینځ کی د(په هسپانیه کی دسیوی) نړیوال ننداړتون پرانستل کیږی یو عجیب تضاد دیومزمن مرض په شان دنړی وجود ځوروی ، ورو ورو ټول په دی باور شوی چی بی ثباتی او بی باوری به زموږ راتلونکی جوړوی، دپخوانی شوروی اتحاد رنګیدل چی ځولسیزی یی دلویدیځ یواځینی هدف تشکیلولو دانتظار په خلاف دکامیابی فضا نتیجه رانه وړه، او نه یواځی داچی په عمومه توګه او هره برخه کی یی بریالیتوب له ځانه سره رانه وړو دنورو تشویشونو او ستونځو سبب هم و ګرځید.

« رابرت ګرف» د سی آی ای رئیس وایی: « زموږ په مقابل کی اوس تر پخوا لا زیات له اسرارو ډکه نړی قرار لری».

دبحرانونو زیاتوالی او یو دبل سره دهغوی پیوستون په داسی شکل دی چی دعمومی ګډوډیو او اړو دوړ خطر مینځته راوړی ، یعنی دغرب نوی تکبر او غرور ، تخنیکی او تکنولوژیك بربریت ، رأسیزم ، دپردی نه نفرت .....

خلاصه نړی ورو ورو د شخړو په نوی میدان بدلیږی. ددغو وروستیو کلونو بدلونونه باعث شوی ترڅو نوی قوی او په عین حال کی دوه جهته مینځته راشی. ددغو پیښو څخه ځینو د آلمانونو یو ځای کیدل. د ملګرو ملتونو بحران ، د اپارتاید له مینځه تلل، د افغانستان دجنګ پای، دکمبودیا ، انګولااو سلوادور دجنګونو پای ته رسیدل. دنیکاراګوا، اتوپیا ، الجزایر او چلی بدلونونه) دخپلو اساسی او ژورو اثراتو په دلیل د نړی استراتیژیکه څیره بدله کړی ده . البته ځینی نور انکشافات هم د خپل خاصیت په اساس او پخپل وار سره د نړی په دغه بدلون کی په آرامه توګه خپل رول لوبوی ، لکه د اروپایی ټولنی او یوی نوی اروپا تدریجی جوړیدل ! دغه دبدلونونو عصر په غرب کی خاص ډول تشویش راپیدا کوی چی دغه تشویش په پرمخ تللو هیوادونو کی د یو ډول تبی سبب ګرځیدلی او هم ترڅو چی واکداران او هغه کسان چی نن ورځ یی سیاسی واګی په لاس کی دی ددغه نوی نړیوال حالت واضح صورت رسم نه کړی هیڅوك به ونه شی ویلای چی نوی عصر به څه شی ته ورته وی.« الکساندر کینګ » وایی : موږ په یو داسی خښته کن او اوږده دوران کی ژوند کوو چی دهغه د نوی عصر تشکل را وځی او هیڅوك ویلای نه شی چی ددغه احتمالی ساختمان به ځنګه وی. د قهرمانانو دوران ختم شوی دی او سنی عصر د متقابل تړون، اثر کولو او متأثر کیدلو دوران او د ګډو لانجو دوران دی، ددغه عصر نوی نړیوال نظام باید ټولی برخی په نظر کی ونیسی او هیڅ شی له نظره ونه غور ځوی: سیاست ، اقتصاد ، ټولنیزی چاری بالاخره د کلتور او چاپیریال په هکله مسایل! یعنی د امریکایی هژمونیزم د پاره دکار یوه پراخه ساحه!!

خو لکه چی « اردورچلزنجر» د« کنیدی» پخوانی مشاور وایی: « د خلیج په جګړی کی د بریالیتوب سره سره دمتحده ایالاتو په حالت کی پارادوکس لیدل کیږی ، متحده ایالات ربښتیاهم ستر نظامی قوت دی، خو داسی قوت چی دخپلو جنګونو دتمویل توان هم نلری. متحده ایالات نه شی کولای روښانه راتلونکی ولری اونه شی کولای پر نړی حکومت و کړی»

دواشنګټن تر مشری لاندی دنړی د یوکولو په لار کی د نژادی ، مذهبی او ملی جدایی غوښتنو عقایدو بیا راژوندی کیدل ستر خنډونه جوړوی.

د ا تمایلات او عقاید چی دتعادل ددوران په ساړه محیط کی یخ وهلی وو اوس دچاودیدلو او انفجار په حال کی دی، او دا عملیه د حاضری طوفانی پیړی طوفانی پای تشکیلوی . په دغه نوی متن کی یو جدی خو مبهم سوال مینځته راغلی چی هغه د « رقیب» مسئله ده .

اوس دا سوال مطرح شوی چی اصلی او قوی دښمن څوك دی ؟ څه خواص لری؟ او څوك یی هسته تشکیلوی؟

دغه پوښتنی چی پوره او یا کاله لویدیځ د«کمونیزم» او « شوروی » ځواب ورته ورکولو اوس واضح او روښانه ځواب نلری خو په عین حال کی هر یوه رژیم ته دا پوښتنې د اساسي

سوالونو په حیث مطرح دی. څکه ددغو پوښتنو ځواب به وی چی د راتلونکی امنیتی سیستم او احتمالی بحرانونو د مخنیوی دچارو شرایط او څرنګوالی تعینوی .

اما نور نو دیوه دښمن او یوه رقیب حالت له مینځه تللی دی، راتلونکی دښمن یوی هیولاته ورته دی چی زر مخونه لری.

دادښمن کیدای شی د نفوس د زیاتیدلو ، دمخدراتو ، د اتمی پروګرامونو د ټیټیدلو او عمومی کیدلو ، نژادی تعصب ، ایدز، اسلامی بنیاد ګرایی، دځمکی د اتموسفیر تودیدل، ستر او په لویه پیمانه مهاجرتونه ، د راډیو اکتیف وړانګو .... څخه عبارت وی، ددغه دښمن چی په هره یوه بڼه ظاهر شی مهم خاصیت به یی داوی چی بین المللی شکل به لری، په هیڅ یوه سرحد کی به نه تم کیږی بلکه ټوله ځمکه به تری متاثره کیږی. نړی چی ددوو سترو قدرتونو په وخت کی کوم تعادل درلود هغه یی اوس له لاسه ورکړی ، اوس دغه نړی په داسی حال کی چی ددوو متضادو پدیدو لخوا ټیل وهل کیږی دنوی تعادل د لاس ته راوړلو په هڅه کی ده، دغه متضادی پدیدی دادی: له یوی خوا یوه ډله هیوادونه د پیوستون ، یو ځای کیدلو یا اقلاً ائتلاف په حال کی دی، خصوصا په اقتصادی برخه کی ! او غواړی خپل اختلافات کم کړی. مثلاً د اروپایی ټولنی په شان په شمالی او جنوبی امریکا، شمالی افریقا ، آسیا او ختیځه اروپاکی ځینی هیوادونه د تولیداتو د آزادی تبادلی،د سرحدی قیوداتو د کمولو او رفع کولو او بالاخره د سیاسی اتحادونو په حال کی دی، خو په عین وخت کی دنوموړو اتحادی حرکتونو پر خلاف، څو ملیتی مجموعی ورځ په ورځ دمرکز نه د تښتیدونکو قوتونو په منګولو کی راګیر کیږی او تشدد او خشونت پکښی زیاتیږی، لکه : هند، سریلانکا، چلی ، چکوسلواکیا... یاهم سره جلا کیږی، لکه : اتوپیا، صومالیا او یا انفجار کوی او ټوټی ټوټی کیږی، لکه : پخوانی شوروی او یوګوسلاویا، ځینی کتونکی دغه د اتحادونو او جلا کیدلو ، پیوستونونو او شلیدلو شوکونه دروانی لسیزی اصلی او مهم خصوصیت بولی او وایی چی دغه حالت به دروانی لسیزی تر پایه همداسی دوام کوی او

> « رابرت ګرف» د سی آی ای رئیس وایی: « زموږ په مقابل کی اوس تر پخوا لا زیات له اسرارو ډکه نړی قرار لری».

دځمکی د اوسیدونکو دتوجه او مصروفیت مرکزی ټکی به وی . مثلاً «ادګرمواین» وایی:« د راتلونکو کلونو اساسی پرابلم ، د اتحاد غوښتونکو ، فدراسیون او کنفدراسیون دپلویانو او جدایی غوښتونکو، غوړځنګوناو ټوټی کوونکو قوتونو ترمینځ رنګارنګ شخړی او جګړی دی».

جدایی غوښتونکی قوتونه د « ملی حکومت- (Etat- Nation) دنظریی دبیا راژوندی کیدلو نه انرژی اخلی، ددغی غیر دیموکراتیکی نظریی په اساس دولت باید پر هغی مجموعی یاټولنی حکومت وکړی چی ګډه ژبه او ګډ مذهب ولری، دیوه نژاد څخه وی او هر څه یی مشترك وی .

نو په دغه اساس د تاریخی منل شویو سرحدونو په مینځ کی د یوه هیواد اوسیدونکی د یادوشویو اصولو پر بنسټ سره جدا کیږی، دا حالت یوځل بیا داقلیتونو او دهغوی د حقوقو مسئله راپورته کوی ، اما په دی برسیره یو ډول لاس وهنو او د زور اعمال ته هم زمینه برابروی د مثال په توګه«صربیا» چی د« کروشیا» له جګړی وروسته اوس د ملګرو ملتونو او ټولی نړی د نظر په وړاندی د «بوسنیا» د جذبولو او یا ړنګولو قصد لری ، صرف د صربی اقلیتونو ددفاع تر عنوان لاندی، او همدا علت « ارمنستان » په « قره باغ» او « روسیه » په «کریمیا» کی مشابهو اعمالو ته هڅوی ، عجیبه داده چی عین همدا نظریه چی په ۱۹مه پیړی کی د لومړی نړیوالی جګړی تر پایه ټوله نړی او ارو پا سره څیری کړی وه ، نن بیا غربی اروپاهم تهدیدوی، او تر ټولو عجیبه داده چی داحرکت د اروپا

د یو ځای کیدلو او اتحادفکر نه خپله انرژی تر لاسه کوی، په لویدیځه اروپا کی به اوسنی حکومتونه د ستر واحد اروپا یی حکومت او منطقه یی او سیمه ایزو ادارو ترمینځ دفشار لاندی راشی(داروپاد یووالی په صورت کی به هر ه سیمه او منطقه تقریباً خود مختاره اداره لری یعنی تقریبا هر ولایت !)

دغه سیمی خو لا دپخوا نه خپل خاص سیاسی ا و کلتوری خود ارادیت غواړی ، لکه : « کتلانګ»(په هسپانیه کی) « باسك»، کورس په (برتانیه کی) ، «شمالی ایرلیند»...... په دغو سیمو کی څه سنی څه چپ قوتونه یوه خبره کوی: دنژادی او تاریخی ارزښتونو راژوندی کول! البته تخنیکی او علمی پرمختګونه هم باعث کیږی څوبیلا بیل ملکونه او قومونه سره نږدی شی او په دغه جریان کی خپله خاصه اوسنتی خپلواکی د بیلا بیلو تړونونو په ترسره کولو سره له لاسه ور کوی ، لکه چی په ارو پا کی به د اقتصادی او پولی اتحاد

د هر هیواد پولی واحد دورکیدو او له مینځه تللو له خطر سره مخامخ کړی، او د« ناتو» غوندی تړونونه هم په نظامی برخه کی خپل اثرات پرځای پریږدی، دOCDE دساینسی چارو پخوانی مسوول وایی: « په داسی یوه نړی کی چی هرڅه په تکنولوژی پوری تړلی وی. د نړیوال سیستم د چلیدلو دپاره په بیلا بیلو برخو کی مشخصواو واضحو قرار دادونو او تړونونو ته ضرورت دی، لکه د رادیویی فریکونسیو ویشل، د هوایی لینونو ویشل، د امنیتی چارو گډ تنظیمول .... چی داټول امور په ملی سطح دسنتی آزادیو ساحه په اتوماتیك ډول محدودوی، او په دغه برخه کی خپل اثرات پرځای پریږدی». په دغه ترتیب دحکومتونو دهویت د ورو ورو حل کیدلو او یا اقلاً ضعیف کیدلو سره یو ځای سیاسی کشالی مینځته راځی، په تیره لکه چی وروستیو انتخاباتو وښودل په غربی اروپا کی ، لکه: فرانسه آلمان ، برتانیه، اتریش، ایتالیا، خلاصه هر ځای سیاستمداران خپل اقتدار له لاسه ور کوی، د کلونو کلو نو راهیسی پیژندل شوی او قوی گوندونه خپل پلویان بایلی، په متحده ایالاتو کی په داسی حال کی چی نهایی انتخاباتو ته لږ-وخت پاتی دی ۷۵ فیصده امریکایان هم د« بوش» او هم د « کلینتون» نه ناراضه دی، په جاپان کی دسنا د پاره دانتخاباتو په مقدماتی مرحله کی چی په جولایی کی باید تر سره شی، سیاسی گډوډی راپیدا شوی، حکومت او لیبرال دیموکرات گوند PLD سره وران شوی او د نا امیدی فضایی ایجاد کړی ده ، گوندونه او سیاسی مشران د اوسنی بحران یعنی د امنیت او همکاری دنشتوالی مسوولین بلل کیږی، خلك د اداری فساد، بدی او رشوت ، بی امنیتی او دعمومی خدماتو ناقص عمل کولو او

بورو کراسی نه ستړی شوی او ددعو عواملو د حکومتونو اعتبار کم کړی دی، یو اقتصاد پوه « اندره کوند» وایی:« ددغسی وضعی په مقابل کی دوه اعتراضی حرکتونه وینو ، له یوی خوا د تحصیلی او کلتوری لحاظه رسیدلی او پر حان مطمئن خلك چی کولای شی دخپل ژوند بار پخپلو اوزو واخلی،د آزادی او خود مختاری غوښتنه کوی، له بلی خوا هغه خلك دی چی دامنیت غوښتنه کوی او د مدرنیزم نه مخکی سیستمونودبیا راگرځیدو پلوی کوی، په کومو کی چی ثابت حالت ؤ ، آمر او مأمور معلوم وو او هر چاپه نظام کی خپل خاص او له وړاندی تعین شوی ځای درلود او دهر نژاد او هر قوم پکښی معین او مشخص ؤ ،» دا اعتراضی حرکتونه دهغو کارگری حرکتونوپه ځای مینحته راغلی کوم چی دکمونیزم دورکیدو سره ورك شول، دکار گری حرکتونو دله مینځه تللو په اړه ، تولنپیژندونکی« »رالف دهرندروف» وایی:« دطبقاتی سیاست دله مینحه تللو سره لیدل کیږی چی نور رفورم غوښتنی طبیعی رأی ورکوونکی وجود نلری، داوو شتمنو هیوادنونو زیاتره رأی ورکوونکی (۸۰ -۶۰فیصده) هغه خلك دی چی فکر کوی که اوسنی حالت دوام وکړی ددوی هیلی به آخر تر سره کیږی، دوی دکوم رفورم غوښتنه نه کوی بلکه یواځینی شی چی دوی یی غواړی هغه دادی چی حکومت یی جیبونه ډك کړی او بانکی حسابونه یی په زړه پوری گڼه ورته راوړی» .طبیعی ده په داسی یو حالت کی « سوسیالیزم » خپله معنی او دعمل ساحه له لاسه ور کوی، خو لیبرالیزم هم ددغی موقع نه دگټی اخیستلو او ددغه تش ځای ډکولو لپاره چمتو او تیار نه ښکاری، دغه

سیستم په اتیایمه لسیزه کی د« ریگن» او « میرمن تاچر» تر اداری لاندی دیر ناوړه اثرات له ځانه پر ځای پریښودل، او هغه پرابلمونه چی دغو دوو تنو گمان کولو اقتصادی وده به یی حل کړی هماغسی پخپل قوت پاتی دی، دبی عدالتی ترویج ، دبیکاری وده ، دعامه خدماتو ضعف او د صنعت کمزوری ددغه سیاست ناوړه نتایج دی، دغه سیاست هغه اقلیت ته دجرأت ورکولو باعث شو چی هدف یی صرف دځان مړول او دسرمایو ټولول وو. د۱۹۸۷ کال د اقتصادی بحران په نتیجه کی چی ددغه سیاست زیږنده وه د ورشکستگیو او ستونځو دوران راورسید او چل ولونه او مالی خیانتونه زیات شول، داحالت د« کازنیواقتصاد-Economic Casi-no) خاصه ده ، مثلاً په جاپان کی د لسوسترو سرمایو په ډله کی صرف دری میلیاردران په واقعی تولیدی کار بوخت دی او نور ټول حاشیه یی او طفیلی فعالیتونه لری، زیات شمیر هغه کسان چی په ۸۰ لسیزه کی د ابریال بڼه ځانته غوره کړی وه او دغونی په شکل یادیدل نن ورځ په مالی سترو خیانتونو تورن دی او ځینی یی په جیلونو کی بندیان دی.

اوس ثابته شوی ده چی د« نیولیبرالیزم» قهرمانان صرف غله او خیانتکاران وو او بس! په دغه لست کی د« روبرت مکول» نه نیولی ته « دونلد ترومپ» ، آسترالیایی میلیاردر « الن بوند» ، « مایکل میلکن» او"دوال ستریت"« ایوان یوسیك» پوری ټول شامل دی، دغه انحصاری اقتصاد د نړیوال اقتصادی بحران او په تیره بیاد متحده ایالاتو بودجوی کسر (۴۰۰ میلیارد دالروضیاع) اسباب برابر کړل، او په همدی ترتیب یی په زرهاؤ وړی

سرمایي له مینځه یوړي، خلاصه هغه کپتالیزم چې دستالینی سوسیالیزم سره دجگړې نه بریالی راووت پخپله ورځ په ورځ خپل اعتبار له لاسه ور کوي، دغه سیستم چې په ټولنه کې یې یوه وړه برخه زيات فعال او دهر ډول امکاناتو لرونکی او بله بیکاره اوله ټولنی رټل شوی مینځته راوړی خلك تردې حده ناراضی کړی چې دپخوانیو سیستمونو په ارمان دی، متحده ایالات، برتانیه ، کانادا ، استرالیا ټول په دغه مرض اخته دی حتی آلمان او جاپان چې مصؤون بلل کیدل بی اثره ندی پاتی شوی، مثلا آلمان په تیره بیا ختیځه برخه یې د جدې اقتصادي شکست سره لاس او گریوان دی. دجاپان بورس هم پخپل وار سره د ۱۹۹۱ راهیسی ورو ورو ۴۰ فیصده تنزل کړی دی ، او داسی ښکاری چې مخنیوی به یې هم ممکن نه وی .

پرته له بازار نه بله دنجات لار؟

ددغو ماتو سره سره « نیولیبرالیزم « خپلو خپریدلو ته ادامه ور کوی، دغه طرز تفکر او لار په جنوب کی د سترو سازمانونو او ارگانونو لکه:نړیوال بانك او نړیوال مالی ارگان لخوا تحمیل کیږی، د درانده صنعت اودهغه مربوطه پروژه د پاره انفلاسیون ، د بودجی کمښت،بهرنی تجارت ..... دلازمو امورو په حیث قبول شوی دی چې هرڅه باید ورته قربان کړای شی، دجنوب هیوادونه دیری هڅی کوی ترڅو ځان د نړیوال بازار سره برابر او هماهنگ کړی، « فرانسواریفل» وایی :« دډیموکراسی او بازار غبرگول همداسی چې دکمونیزم نه دنجات لار ده په همدی ترتیب دوروسته پاتو هیوادونو د پاره هم د فلاح یواځینی طریقه بلل کیږی».

کوښښ کیږی څو« بازار د خلاصون یواځینی لار معرفی شی، امریکایی اقتصاد پوه « جینوی ساش» وایی:

« زما پوخ باور دی چې دټولو سترو پرابلمونو او وروسته پاتی توب دحل اساسی کلی دنړیوال اقتصاد سره دځان هماهنگ کولو او په هغه کی دورگډیدلو نه عبارت دی». داسی نظر خپور شوی چې گویا د اقتصاد د اداری د پاره صرف یو سیستم و جود لری او بس!

> پوس ثابته شوی ده چې د« نیولیبرالیزم» قهرمانان صرف غله او خیانتکاران ژاو بس! په دغه لست کی د« روبرت مکول» نه نیولی ته « دونلد ترومپ» آستر الیایی میلیاردر « الن بوند» ، « مایکل میلکن» او"دوال ستریت"« ایوان بوسیك» پوری ټول شامل دی

دا « اقتصاد » ورو ورو په نوی « نوتالیتریزم » بدلیږی ، کو م چې خپل خاص دگمونه لری. د« عمومی بازار» تر عنوان لاندی دا نظریه قصد لری تر څو د ځمکی پر مخ ټول هیوادونه او د انسانانو هر ډول فعالیتونه تر کنترول لاندی راولی، « بازار« ښه ، بد، ضرور، غیر ضرور، ربښتیا، دروغ، خلاصه هرڅه تعینوی او د« ناپیژندل شوی لاسونو» په واسطه هرڅه تر سره کوی، دا ذهنیت مینځته راوړل کیږی چې گواکی که کوم هیواد یاکومه موسسه د « بازار» او دهغه دخاصو قوانینو څخه سر غړونه و کړی نو حتما به د تباهی سره مخامخ کیږی، دغه قوانین د ختیځ په « نویو ځای ته رسیدلو !» هیوادونو کی په خاص تعصب سره عملی کیږی، ولوکه ټولنیزه خساره یی هر څومره درنده هم وی، چې نتایج یی د« میخایل گرباچوف » داعتراضونو نه په ډاگه ښکاری!« دادزغملو وړنه ده په داسی حال کی چې د شوروی اتحاد ۸۰ فیصده خلك دفقر نه په ټیټه سطحه کی ژوند کوی، موږ د درانده او پرمخ تللی صنعت په وده کی لگیا وو».

پخوا به په شرق کی اقتصاد پوهانو ویل: « هرڅه چې دپلان تابعیت ونکړی متهم په نابودی دی» او هغوی چې اوس په لیبرالیزم ایمان راوړی په هماغه ترتیب نن ورځ وایی:« هرڅه چې د بازار د قانون تابع نه وی محکوم په نابودی دی».

دغه قوانین چې په رقابت ، قوت او مهارت باندی مبتنی دی د یو ډول مبارزی فضا او روحیه مینحته راوړی، په دی ترتیب چې باید په کم لگښت سره ډیر تولید وشی، دوروستنیو تخنیکی پرمختگونو له برکته ، وروسته له دی دکموکسانو په استخدام،پر کم لگښت او کم وخت کی زيات تولید ممکن شوی، مثلا په فرانسه کی د کلنی کار د مودی یو دریمه برخه په داسی حال کی کمه شوی ده چې تولیدات دوه برابره شوی دی، په دغه ترتیب سره په داسی شرایطو کی چې د تولیداتو او سرمایو خلق کول زيات شی او بر خلاف کار کم شی نودبیکاری ستونځه په یوه جدی او ډاروونکی پرابلم تبدیلیږی، ستری موسسی او شرکتونه د رقابت په بازار کی لا کوښښ کوی څو د مصرف بار کم کړی یعنی د خپلو کارگرانو په تعداد کی کمښت راولی، په تیره بیا د ساړه جنگ نه وروسته یواځی د وسلو د صنعت په برخه کی هغه کمول چې تر ۱۹۹۵ پوری پیش بینی شوی شمیر یی ۵۰۰۰۰ نفروبرطرف کولو ته په متحده ایالاتو ۴۰۰۰۰ تنو ته په برتانیی او ۱۰۰۰۰ ته په فرانسه کی رسیږی.

په جنوب کی په دغو قوانینو باندی پرند عمل کول سختی ستونځی او مشکلات مینځته راوړی، ځکه چې

د «مکروايکونومی» دقوانينو په اساس او په نظری برخه کی دولتونه شتمن کيږی په داسی حال کی چی خلك ورځ په ورځ دفقر په خوا روان دی .

مثلاً دغی عمليی په دغو نږدی وختونو کی په « ونزويلا » کی ټولنيز اړدوړ او بالاخره کودتا وزيزوله ، همداسی د« پيرو » پيښنی چيرته چی جمهور رئيس ددغی عمليی د ترسره کولو د پاره دزور اعمال ته قصد کړی دی، په الجزاير کی پوځيانو دهغو خلکو د مخنيوی قصدکړی چی دټولنيزو او اقتصادی بی عدالتيو او ستونځو له امله يی اسلامی جنبش ته رايه ورکړه ، گويا د« بازار » د ساتلو دپاره بايد هرڅه قربان شی ، حتی ديموکراسی! دجنوب په هيوادونو باندی د« بازار قوانين» او د« غربی کولوعمليه» داسی تحميل شوی چی هغوی ددغو په مقابل کی خپله اراده بايللی ده او دغه علت باعث شوی چی يو تاريخ پوه وايي:« ټول وروسته پاتی هيوادونه د سرمايي او صنعت مذهب ته را اوښتی دی داسی چی هيڅکله په تاريخ کی او دتمدنونو په تماس کی کوم تمدن د ننني غرب په اندازه بری نه دی ترلاسه کړی» دغرب په وړاندی دغه ځان بايلل په داسی حال کی چی د مصيبتونو سيمی لکه: اتوپيا، سومالی، موزمبيق.... شکل نيسی ، زيات شمير خلك دی ته اړکوی څو د امريکا او غربی اروپا په لور مهاجرت وکړی، دغه کسان چی زياتره په پټه يعنی پرته له پاسپورت او ويزی څخه دغه ملکونو ته راځی په غربی هيوادونو کی چی پخپله له ستونځو سره لاس او گريوان دی(مثلاً، په مجموعی توگه د اروپايي ټولنی هيوادونو کی ۲۰ ميلونه بيکاران او ۴۰ ميلونه ددغو نابلل شويو ميلمنو د بيرته تگ غوښتنه کوی، د چپوگوندونو نه نيولی تر افراطی ښی گوندونو پوری دنوی قانون او ددغو مهاجرينو د بيرته ليږلو غوښتنه کوی .

خلك اوس دغی نتيجی ته رسيدلی چی فکر کوی ورروسته له دی بايد دنويو حقوقو غوښتنه وشی، او کو م انسانی حقوق چی تر اوسه عنوان کيدل نور دبدلون په حال کی دی، مثلاً لومړی د سياسی حقوقو او بيا دټولنيزو حقوقو غوښتنه کيدله حال دا چی اوس ورو ورو دا حقوق خپل ځای د ثقه او سمو خبرونو د ضمانت ، سوله ، امنيت، د اوبو او هوا پاکوالی او د چاپيريال د تحفظ حقوقوته ورکوی .

دچاپيريال ساتنه چی پخوا تضمين شوی او منل شوی حقيقت بلل کيدلو اوس دټولنو او هيوادونو گړ تشويش بلل کيږي دانظر يه چی زموږ. ځکه په خطر کی ده ددغی پيړی د ټولو نظريه جوړوی ، داسی چی دځمکی ټول اوسيدونکی پری متفق دی، اوس چی منل شوی چی اصلا انرژی د اقتصاد دموتور حيثيت لری او پيسی او سرمايه صرف دهغی ظاهری بڼه بيانوی د پولی واحد سکته او پورته کيدل دپرمختگ علايم او دليل نه بلل کيږی، په دغه رابطه ليدل کيږی چی د انرژی مصرف په نړی کی په ډيره بی عدالتی او نا برابره طريقه جريان لری. د World Resura Institit وروستنی راپور په اساس دنړی اووسترو او شتمنو هيوادونو په ۱۹۸۹ کی دنړی ۴۳ فيصده انرژی مصرف کړی ده ، ددغی محاسبی پر اساس ناممکنه ده چی نور هيوادونه هم ددغو ملکونو لار تعقيب کړی، ځکه په دی کميت او کيفيت سره مصرف کول که د ځمکی دټولو اوسيدونکو د پاره تصورشی دځمکی له توان او استعداد نه اوچته بريښی ترڅو داټول آماده کړی.

داوو شتمنو هيوادونو نفوس ټول ۵۰۰ ميليونه دی په داسی حال کی چی دنورو مجموعی نفوس ٤ ميلياردوته رسيږی په همدی علت دی چی د « ريو » دکنفرانس په جريان کی ماهرين په دی نظر دی چی د شرق او غرب پرونی جگړه په هيڅ صورت د شمال او جنوب د راتلونکی شخړی سره د مقايسی وړنه ده ، چی که عاجل اقدام ونه شی دطبعيت او چاپيريال په سربه پيل شی، داول حل دپاره دځمکی دسطحی د اقليم بدليدل او گرميدل د نړيوال سياست د سرټکی تشکيلوی، غربيان بايد په دی پوه شی چی مادی او صنعتی پرمختگ هيڅکله دخوشبختی او نيکمرغی مترادف نه دی.

اوس بايد دا نظر ترک کړای شی چی ويل به يی« تخنيکی او صنعتی پرمختگ پرته له « ښه» نه بل شی مينځته نه راوړی»لکه چی « ادکارمورين» وايي: « زموږ ټولنی فکر کولو چی موږ دترقی او پرمختگ په مرگ باندی دروبڼانی اونيمکرغی راتلونکی په لور حرکت کولو خونن يی دا نتيجه تر لاسه کړی چی بايد لاری ته تغيير ور کړل شی، بايد د ترقی او نيکمرغی مفاهيم نور هم غنی کړای شی هغه څه چی روښانه دی هغه داچی موږ تضمين شوی راتلونکی له لاسه ورکړی».

نو واضح ده چی داصراف دټولنی ځای بايد دتقسيم ټولنه و نيسی، دمادی شتمنيو او لذتونو ددوران د تيريدلو سره ځنگه کيدای شی چی د يو ډول معنويت ، ارزښت پاللو ، کار ، صداقت خلاصه يو، «نوی هومانيزم» زيږيدل حس نه کړو.

بشريت ورو ورو دا درك کوی چی داد ځمکی دساتنی ، دطبيعی منابعو د ذخيره کولو، د انسان د ژغورلو يواځينی لار ده ، آيا رښتيا به وتوانيزو يوه نوی دنيا چی بله ځيره ولری جوړه کړو ؟

* **** ** *

دژورنالست دنده ده چې بې ویرې دحالاتو تصویر وړاندې کړي

دپاکستاني ژورنالست هارون الرشید مرکه:

ښاغلي هارون الرشید د پاکستانیو مطبوعاتو یوه ځلانده خیره ده ، په مطبوعاتو او صحافت کي د اوږدي سابقي او ځانګړي مقام خاوند دي، وخت په وخت یي له مختلفو معتبرو خپرونو سره قلمي همکاري کړي او په سیمه ایزو او خصوصاً د اسلامي نړي په مسایلو کي پوره لاس لري .
له« چھوٹے ستون سے مکالمه» څخه د مطبوعاتو او صحافت په باب مرکه یي د « حریت» درنو لوستونکو ته وړاندي کوو
« اداره»

پوښتنه: تاسودیوه ناراض لیکوال په نامه مشهور یاست، په دی هکله تاسو څه احساسوی؟

ځواب: سبحان الله ! د یوی مرکی دپیلولو لپاره ځومره ښکلی پوښتنه ده ، زما داګومان دی چی زه اوس دومره زیات ناراض او ناخوښ هم نه یم لکه یو وخت چی وم، زه له خپله ځانه خفه وم چی څه می کول غوښتل نه می شو کولی، له دنیا نه خفه وم چی داسی بی لورینی او ناخوانه ده ، انسان د ژوند په دریاب کی بهیږی او وړاندی ځی او ساحل ته رسیږی، فصل رسیدلی او کښتونه له شور اوزوږ نه ډک دی، - له رحیم یارخان نه راغلی یو هلك په دغه بی سر او سامانه او وږی سړار کی حیران پاتی او خفه شو، اوریدلی مو دی چی پخوا به انسان دمعلم او ښوونکی په لار ښوونه مخکی تلو خو اوس هرڅه باید یوازی پخپله تر سره کړی، انتظار ، یوازیتوب ستونزی او کشمکشونه هر څه باید یوازی وګالی، او اوس زما په خیال چی زه له ځنګل نه راوتلی یم نو دا فکر کوم او خوښ یم چی دیوه ناراضه انسان په نامه سره پاتی شوم. زه د مالګی په کان کی مالګین نه شوم او د الله ج شکر دئ چی زه اوس هم د رحیم یارخان د تعمیر ملت ښوونحی هماغه زده کوونکی یم ، د انیس احمد اعظمی شاګرد .

که ددی مسلك له ماحول سره ما سازش کړی وای نو ښایی ماته به لوړاو غوره پوستونه په لاس راغلی وو،خو زما په زړه کی یو خوب ؤ، زه به ټنبل ، لټ او بی پروا یم خو زما هغه خوب لا تر اوسه سلامت پاتی دی، هغه وخت چی زه په اتم ټولګی کی وم دکور نه بهر به په کښتونو کی ګرځیدم، په ښوونځی کی به می د انعام حاصلولو په تمه « بانګ درا » لوست ، له خپل مرحوم حافظ استادمحمد اسماعیل څخه به می درس لوست ، په نیمه شپه کی به می د نسیم حجازی ناول لوست، خپل ماما« داکتر نذیر مسلم» ته به می جیل ته ډوډی ور وړله ، هماغه وخت ما دا خوب ولید ، دیوه سپیڅلی او لار ښوونکی ژوندانه خوب، ماددی لپاره لږه قربانی ورکړه خو هغه خوب می تر اوسه سلامت دی.

پوښتنه : تاسوله مختلفو اخبارونو او مجلو سره اړیکی در لودی خو بیا موله یوی سره هم دغه رابطه پاتی نه شوه آخر ولی؟

ځواب: ددی لپاره چی دا یوازی د روزی ګټلو دنده وه ،څکه چی په هغو دفترونو کی درنړا د تیریدو لاره نه وه ،او له دی سببه هم چی زه د یوه بدلیدونکی مزاج خاوند یم، دنیا می نه وه پیژندلی او په خپل مرض هم نه پوهیدم.

پوښتنه : په کوم اخبار او یا مجله کی دکار په وخت کی زیات نا آرام او پریشانه وی او ستا عکس العمل څه وړؤ ؟

ځواب: زیاتره ستونزی داخبار ددفتر نه بهر وی چی سړی ترفشار لاند ی راولی، زما تر ټولو زړه خوړینی او ستونزمنه مطبوعاتی دوره د راولپندی په یوه اخبار کی وه ، هغه زما د ژوند بدترین دفتر دی که څه هم دهغه اړیکی له دفتری پالیسی سره نه وی ، زه « مساوات» اخبار یادوم چی دیوی اوږدی بیکاری نه دخلاصون په خاطر ور سره همکار شوم ، دا زما یوه

کمزوری پریکړه وه چی بیا اوږده موده پاتی شوه د ۱۹۷۷ دعوامی تحریك دپیلیدو سره زه له دغه اخبار نه ووتم زمونږ لوستونکی د پراخی سینی خاوندان دی، مونږ په دی تیروتنه چاونه رټلو، خوله اخبار نه شلیدل یی دومره وستایل لکه یوه لویه کارنامه موچی تر سره کړی وی، حقیقت دادی چی داڅه لویه کارنامه نه وه دامود خپلی سهوی دجبران یو وړوکی زیارؤ اویس.

پوښتنه: داخبارونو مالکان پخپله آزادی غواړی خوله خپلو همکارانو څخه بیا داتوقع لری چی ددوی دجوړی کړی پالیسی سره سم ګام واخلی په دی باب ستاسو تبصره او تجربه څه ده؟

ځواب: اوس فضا بدلیږی له حکومتی خپرونو پرته چی دمطبوعاتو په چمن کی دیوه خوسا ونډ په څیر ښکاری نور آزادی زور نیولی داد ۱۹۸۵ کال دمارچ میاشتی د فضا دبدلون میوه ده، زه په دی هم سه پوهیږم چی د آزادی لاره اداری نه‌پخپله لیکوال او ژورنالست خپلولی شی، که زه نیغ په نیغه یو مطلب نه شم لیکلی نو لړ. دلهجی او جملو په بدلون خپل مطلب لیکلی شم، که تبصره نه شم لیکی نو د کیسی له لیکلو نه می څوك منعه کولی شی؟ د اخبارونو مالکان همدومره ښه یابد کیدای شی لکه څومره چی د خصوصی او شخصی نورو ادارو خاوندان وی - آن چی دا ریښتیا ده چی دوی ترنورو غوره دی که څه هم په دوی کی ځنی پوره سواد نه لری چی دا کار هم د مطبوعاتو د اتحادیی د شوری کمی دی او خپل فرض یی نه دی پوره کړی.

ددغه اتحادیی زیاتره غړی یا دچپ لاسو ګوندونو او مافیاتر اثر لاندی دی او یا دحکومت ، نو په داسی حالت کی به مطبوعاتی آزادی له کومه شی، د ژورنالستانو اتحادیی غړی ددی پرځای چی د مطبوعاتو د آزادی او صحافتی ترقی لپاره کار وکړی د خپلو ګټو خوندی کولو په هڅو کی لګیادی.

زما تر ټولو زړه خوږښی او ستونزمنه مطبوعاتی دوره د راولپنډی په یوه اخبار کی وه ، هغه زما د ژوند بدترین دفتر دی که څه هم دهغه اړیکی له دفتری پالیسی سره نه وی ، زه « مساوات» اخبار یادوم چی دیوی اوږدی بیکاری نه دخلاصون په خاطر ور سره همکار شوم

وروره! زمونږ لوستی طبقه د لویدیځ تر سحر لاندی راغلی اوس ددوی هیڅ منزل نشته، دوی یو خپلواك خیال نه لری، زمونږ اوسنی پاټکی بیمار دی او باید چی درمل ورته و لټول شی.

پوښتنه: د یوه ژورنالست په حیث د ژورنالیزم عصری رجحانات او تقاضی څه وړ تحلیلوی؟

ځواب :په اخبارونو کی اوس یو څه شوخی راغلی ده ، خو د آزادی نه یی پوره استفاده نه ده کړی ، اخبارونه تر ډیره حده آزادی لری خو بیا دغه آزادی یی د بی پرده ګی او بی حیایی په لاره کی ده ، اوس رنګ او آرایش ښکلی دی خو د یوی ناوی په څیر نه د یوی نخاګری په څیره کی دی.

نن سبا په لاهور کی دیوه سیاسی ګوند غونډه جریان لری ، په دی کی د خلورو ایالتونو او آزاد کشمیر تر (۷۵) زرو تنو پوری ګډون لری خوپه اخبارونو کی له هند نه د راغلیو دووتنو فلمی نجونو خبرونه او راپورونه ډیر دی.

څوك چی اخبار ګوری شرم ورځی، وروره! په دی ګوند باندی انتقاد وکړی خو دومره خو باید واضح کړی چی دا ۷۵ زره کسان د څه لپاره راټول دی؟ څرنګه دری ورځی دلته پراته دی، څه غواړی ، دوی څه ډول نظام غواړی او ددوی فکر هیواد ته څومره ګټه او یاتاوان لری.

دوی په خیمو کی څه وړ اوسیږی ، ددوی مشر څه وړ انسان دی او څه پیغام لری خو په اخبار کی بیا د یوی هندی فلمی تجلی د ویښتانو موډل ستایل کیږی، د هیواد فرهنګی بنیادونه ویجاړیږی او همدغسی ددغو اخبارونو هم .

پوښتنه : په پاکستان کی چی د ژورنالستانو پر اوږو کوم دمسئولیت پیټی ور اچول شوی دی ترکومه حده پوری یی تر سره کړی؟

ځواب : د ژورنالستانو مسئولیت ډیر ستر دی، دغه مسئولیت ډیر حساس هم دی چی ډیر په بی رحمی سره تر پښو لاندی شوی دی .

دښو لیکوالو او ژورنالستانو یوازینی کار نامه داده چی په حکومت انتقاد وکړی ، ابن الحسن غونډی خلك ډیر لږدی چی دټولنی په اخلاقو ، فرهنګ کلتور او عاداتو څه ولیکی، مونږ خو د خپلی ټولنی یو بشپړ تصویر هم نه دی ویستلی، د لار ښوونی مسئولیت خو پرځای پریږده ، زمونږ ټولنه ډیره له ګډوډیو سره مخ ده ، بی هدفه اوله امن نه بی برخی ټولنه ده ، نو ددوی په پوهانو او ژورنالستانو ډیر زړه ترل نه دی په کار .

پوښتنه : د یوه ښه او کامیاب ژورنالست لپاره کوم صفتونه ضروری دی؟

ځواب : زما نظر دادی چی نیکمرغه او دقدر وړ ژورنالست هغه دی چی دفکراو تخیل لوړه قوه و لری چی دپخوانی او نوی عصر سره سره د خپل شاوخوا محیط سره هم بلد وی په یوازی توب کی خوښ وی

اوژوره مطالعه وکولی شی خو دخدای(ج) د مخلوق نه بی نیازه او بی پروانه شی،الفاظ او جملی داسی و لټوی لکه یو جوهری چی په کانو کی غمی لټوی، ساده او د رویش صفته وی ، زحمتکشه خو باید ضرور وی ، پاك ذهن او پراخه سینه ولری، د بل چا د نظراوریدو حوصله ولری ، د خپل ولس دتاریخ نه باید پوره خبر وی په خپله ملی ژبه پوره پوه وی له دی نه علاوه د نړی په مشهوروژبو عبور و لری، له خپل ملت سره همدردی ولری، اوس نو دا باید ووایم چی دا ټول صفتونه په یوه تن کی نشی موندل کیدای خو یوڅو خو ضرور باید ولری ، که هیڅ تیل نه وی نوبیا به ډیره څه وړ بله شی؟ ؟

پوښتنه : له ژور نالیزم او لیکوالی څخه ستانصب العین څه دی؟

ځواب:له خدای (ج) نه غواړم چی ماته یی د عمل لړ. فرصت راکړی هغه درښتینولی د ساتنی او پالنی د احساس را پارولو په لار کی تیر کړم، زما دا آرزو ده چی دغه هیواد خدای ج ځواکمن او عزتمن کړی، په دغه ټولنه کی درد او احساس وده و کړی - د نظر یووالی او نظم رامینځ ته شی د نظروسعت پیداشی له جهل څخه نجات و مومی اخلاقی اقدار پکی و پالل شی د محمد (ص) نوم روښانه شی او په نوی نسل کی دنوی نړی د فتحی جذبه راوښنه شی، قومونه هغه وخت ژوندی پایی چی د لوړ والی او کمال هیلی ور سره وی ، زما او لاد په دی هیواد کی اوسی زما دعا ده چی هغوی دی خدای(ج) نیکمرغه لری او دغه ټولنه دی هم خدای (ج) له هوس نه خلاصه کړی چی د قربانی او ایثار جذبه پکی رااوچته شی او د آزادی او سر لوړی په لوری مزل پیل کړی او د غلامی او سر ټیټی له خوی نه بیغمه شی.

پوښتنه : د یوه ژورنالست په حیث آیا د کیڼ لاسو او چپ لاسو پر اصطلاح قایل یاست ؟

ځواب: اشتراکی نظریات یو حقیقت دی چی زموږ د نړی د میلونونو انسانانوپر ذهن یی نیغ اثر پروت دی(دغه مرکه د روس له ټوټه کیدو ، د ختیځی اروپا له پاشل کیدو اود کمونیزم د بربادی نه وړاندی شوی ده «ژباړن»)

دچپ لاسو نظریاتو خاوندانو په مینځ کی ډیر د قدر وړ ژورنالستان شته او زما په نظر هغوی د زړه له کومی دغه نظریات منلی دی که څه هم دا ډیره سطحی او بی ارځښته نظریه ده ځکه خو تل د بدلونواواوښتونونو سره مخامخ ده .

زه دښی لاسو په مفهوم نه پوهیږم ، الحمد لله زه مسلمان یم او نور هم ددغه سپیڅلی دین په دایره کی دننه لیدل غواړم ، ښی لاسی د لویدیځو اصطلاح ده زموږ د هیواد په شتمنو او مالدارو ښایی اطلاق وکړی خو په ژورنالستانو او نورو کارکوونکو نه .

د مسلمان لاره ، د عدل ، توازن او بدلون لاره ده ، هغوی نه مرتجع دی او نه توند رو او افراطی، په پاکستان کی چی کیڼ لاسی کوم انقلاب او بدلون راوستل غواړی هغه هیڅکله هم نشی راتلای.

هغوی په دښتو کی د چای او په غرونو د غنمو کرلو زیار باسی ، اوس هغوی له ذهنی انتشار سره مخ دی او زیات یی د امریکا ترجمایی لاندی اوس د« جمهوریت » د پولو ساتونکی شوی دی.

پوښتنه : ته په پاکستان کی د یوه اسلامی حکومت جوړول غواړی که د سیکولریستی؟

ځواب : پاکستان د یوه سیکولریستی هیواد په نوم ژوندی نه شی پاتی کیدای له هند سره یی دتوپیر ټکی له منځه ځی، خو د اسلام هم یوازی نوم کافی نه دی اسلام به هغه وخت راځی چی دناپوهی او ظلم جړری وویستی شی، د بشریت درناوی بیرته رواج شی، هوس ختم شی، علم اعتبار ومومی ټولنیز عدالت تامین شی، له خدای(ج) او دهغه له رسول (ص) سره رښتینی اړیکی ټینګی شی، اسلام د یوی نعری او شعارنه دیوه دستور او عملی ژوند نوم دی چی په هغی کی لوربنه ، استعدادمینه، کار او عمل او آزادی وی، د کبر، ظلم اوجهل څخه نجات وی.

پوښتنه : په مطبوعاتو کی تاسو څه بایلودل او څه مو تر لاسه کړل ؟

ځواب : شل کلونه می بایلودل او بالاخره می له ځانه سره ملاقات و شو که په کوم بل ډګر کی وای ښایی زیان به می تردی هم زیات ؤ .

پوښتنه : دژورنالیزم بریدونه او حدود ستا په نظر کوم دی؟

ځواب: د علم، هنر، کمال، او د جذباتو د جوش هیڅ بریدنه وی

از قرن تابه قرن لشکر ظلم است ولی
از ازل تابه ابد فرصت درویشان است

ژورنالیزم د درویشانو مسلك دی ددوکاندارانو نه ، قیود البته پکی شته ځکه بندیزونه د ژوندانه جزدی، داد ژورنالست دنده ده چی بی ویری د حالاتو تصویر وړاندی کړی، دهغه کار د لاری په نخښنه کول دی - البته د یوه لار ښود او لیډر په څیر نه په یوه بل ډول به دا کار کوی - او د خپلی ټولنی د سمسورتیا او ملی ګټو د تامین په لاره کی به ګام اوچتوی.

پوښتنه : که ستاسو په خیال د پاکستانیو مطبوعاتو ځنی غلطی راپه ګوته کړی مهربانی به مو وی ؟

ځواب : د خبرونو خاوندان د پیسو په هوس کی را ګیر دی، شتمن یو تربل زیات بیسواده دی او همدغسی یوتربل زیات د غلامی په خوی روږدی دی په ژورنالستانو کی هم هر ډول ښه او بد کسان شته - ناپوهی او بی هدفی د پاکستانیو مطبوعاتو مرض دی، آیا داهسی تصادفی ګڼلی شو چی ملی او دولتی اداری د

ژورنالیزم او لیکوالی د پراختیا په لوری معقول گام نه اوچتوی؟

پوښتنه : ددی کمبو پوره کول څه ډول ممکن دی؟

ځواب: دا دوبرو ساده اصولو خبره ده ، د خپلو کمزوریو د لری کولو همت باید ولرو د اصلاح تحریك باید پیل شی که له هر لوری وی او د هری اداری لخوا .

پوښتنه : زموږ په هیواد کی چی ژورنالست او لیکوال ته په کومه سترگه گوری آیا ته په دی قانع یی؟

ځواب : آیا له داسی ټولنی نه د لږ وا من کیدو جواز هم شته چی د خبریالانو او لیکوالو د مقام او عزت د اطمینان پوښتنی

هدف چی څومره مشکل دی په عام ډول همدومره مهم او لوړ وی ، شرط یی دادی چی دعزم ، پوهی او استقلال څخه کار واخستل شی اسلام د خدای(ج) دین دی نو هغه به نافذیدلی ولی نشی، د مسلمانانو اهل فکر باید پام وکړی چی آیا ددوی ددین په تصور کی کومه تنده ده ، ددوی په پلان اوطرحه کی څه خرابی ده او یا ددوی جذبه نیمگړی ده او یا داچی دوی هدف ته د رسیدو لپاره د خپل توان او طاقت دکارولو پرځای په نورو وروکو مسایلو کی سرگردان دی،

پکی کیږی. داخو د وطن د ساتنی پوځیان نه دی چی خلك یی مخ ښنکل کړی او ورته کښینی،په دی هیواد کی د ژورنالستانو همدغه امتیازونه هم زیات دی، البته څوك چی د قوم خدمت کوی، قوم یی خدمت نه هیروی، او د قدر پیژندنی لپاره سیاسی شعور ، پوهه او لورینه شرط ده نو آیا زموږ لیکوالانو او خبریالانو دددی کار په را ژوندی کولو کی زیار ایستلی دی؟

پوښتنه : که د مطبوعاتو په ځای تاسو په سیاست کی برخه اخستی وای آیا هیواد ته به د لاسه خدمت مصدر نه وی شوی ؟

ځواب:: هر سړی له خپل ذوق ، حالاتو او غوښتنو سره سم خپل مسلك او دکار ډگر ټاکی، زما زړه اوس هم په دی داوه دی چی زما انتخاب سم ؤ خو دا نه ده معلومه چی ما به هیواد ، ولس، دین او خپلی مفکوری ته څه خدمت کړی وی که نه !

پوښتنه : په مطبوعاتی ژوندانه کی موتر ټولو ستره کامیابی اوناکامی کومه کومه وه ؟

ځواب: په دوو خبرو زه ډیر د خدای (ج) شکر ادا کوم یو داچی له کومی نیمی، یوی سهوی پرته چی ماتر اوسه پوری څه لیکلی د خپل دماغ او ضمیر په لار ښوونه می لیکلی ، دوهم داچی الله (ج) ماته د افغانستان په جهاد کی د قلمی گډون ویاړ را وباخښه ، داهم د ستر رب (ج) لوی احسان بولم چی د واکمنو د نزدی توب هیله می تر اوسه په زړه کی نه ده را اوچته شوی او تر کومه پوری چی دنا کامیو په باب خبره ده نو دهغی لیکه ډیره اوږده ده زه خو څه « فرهاد » نه یم که نه !!

پوښتنه :آیا په خپل مطبوعاتی ژوند کی له کومی داسی پیښی او حادثی سره مخ شوی یاست چی له مطبوعاتو څخه یی گوښه کیدو ته اړ کړی واست؟

ځواب: پاکستان یو نوی هیواد دی او په نوی موقع تر لاسه شوی، دلته هرڅه نوی دی، اداری هم نوی دی، دلته له کار کوونکو څخه د/لا زیاتی وفاداری هیله کیږی او کله کله داسی وفادار کسان هم موندل کیږی چی تر حیواناتو هم زیات د بادار طابع وی، له داسی خلکو څخه می کله کله وحشت واخلی او کله کله زیات تری ویریږم خود ژورنالیزم او لیکوالی پریښودوته تر اوسه نه یم پکی اړ شوی، ژورنالیزم یوه په زړه پوری ځانگه ده\ ، که دلته څه ستونزی او مجبوری وی نو آیا په بله کومه رشته کی نشته؟

په اداری کارونو کی نشته ، په سوداگری او نورو کار او بار کی نشته؟ په سیاست کی نشته ؟ چی طبعاً ضرورشته یوازی دا خبره ده چی څوك آرام او آسوده ژوند غواړی هغه باید دا ځانگه خوښه نه کړی او له یوه ژورنالست سره د آسوده او آرام ژوند هیله‌ډیره نامناسبه ښکاری.

پوښتنه : آیا کله به خپل مطبوعاتی ژوند کی له دوکی ، فریب ، ویرونی او یا طمعی سره مخامخ شوی یاست؟

ځواب : د جبر په دی حاکمه فضا کی خو باید سړی له ځان سره احتیاط وکړی خو د خدای(ج) فضل دی زه ډیر لږ. له ویری سره مخ شوی یم په ۱۹۸۱ کال کی د یوه خبر د خپریدو په وجه چی ډیری خطرناکی موضوع په باب ؤ یوڅه ستونزی خامخا را په غاړه شوی ، خود ضیاء الحق دوره وه د جبر سره سر ، زما په څیر عام خلك چی په کوم گوند پوری اړوند نه وو په امن کی وو، له فریب او خیانت سره به زما په څیر خوار کسان څه وړ مخامخ شی، البته د ۱۹۸۸ کال په عامو انتخاباتو کی د یوه سیاسی گوند د اخبار او څنو بد اخلاقو پلویانو سره مخامخ شوم خو دحافظ په قول: «از ازل تابه ابد فرصت درویشان است ».

د خدای (ج) په فضل می ولیکل خوښه می لیکلی ، د سیاسی څناورو پر خلاف می ولیکل دهغه چا پر خلاف هم چی زه به یی ورته منسوبولم. د لوی الله مهربانی ده چی هیڅکله یی هم چاته زما په باب د طمعی جرئت ورنه کړ. بنایی ددی لپاره چی ځواکمن زما په نزد بی ارځښته

وو، او یا ښایی ددی په خاطر چی الله (ج) په زه په دی نه ازمویلم ، ځنی معمولی کیسی شته خو هغه دلته د یادونی وړ نه دی.

پوښتنه : ددی عمومی نظر په باب ستاسو څه رایه ده چی زمورمطبوعات اصلاً هیجانی موضوعات زیات خوښوی او هغه زیات تبلیغوی او مثبت او تعمیری معاملات له نظره غورځوی؟

ځواب : داخو ډیر بی رحمانه او سر سری بیان دی چی د بشپړ تحلیل نه پرته د یوه په فشار اخته مریض خبره کیدای شی، هوکی خرابی شته ضرور شته خو هغه په یوازی بیان نشی رفع کیدای.

پوښتنه: په هیواد کی اسلام څه وړ نافذ کولای شو؟

ځواب: په سپوږمی څه وړ ښکته کیدای شو؟ دگوتو په شمیر دځو باخبرو ساینس پوهانو پرته ددی پیړی ترنیمایی پوری دا خبره ډیره مسخره ښکاریده وروسته انسان په خلا کی حرکت زده کړ، له ځمکی نه په خلا کی اداره کیدونکی خلایی جهازونه جوړ شول او خلابازانو ته په بله سیاره د ښکته کیدو تعلیم ور کړل شو هر ډول لوړ خوب په یوه ساعت کی لیدلی شو خو دهغه د پلی کولو لپاره کله کله په لسگونو او سلگونو کلونه په کار دی، هدف چی څومره مشکل دی په عام ډول همدومره مهم او لوړ وی ، شرط یی دادی چی دعزم ، پوهی او استقلال څخه کار واخستل شی اسلام د خدای(ج) دین دی نو هغه به نافذیدلی ولی نشی، د مسلمانانو اهل فکر باید پام وکړی چی آیا ددوی ددین په تصور کی کومه تنده ده ، ددوی په پلان اوطرحه کی څه خرابی ده او یا ددوی جذبه نیمگړی ده او یا داچی دوی هدف ته د رسیدو لپاره د خپل توان او طاقت دکارولو پرځای په نورو وړوکو مسایلو کی سرگردان دی، د آرامی ، لوړ والی او پراخی سینی ترڅو د ختیځ او لویدیځ انسانانو په برخه لیک کی اسلام لیکلی لکه څرنگه چی د امپراتوریو له پیښی نه د آزرده او ځوریدلیو قومونو په برخه چی جمهوریت لیکلی ؤ.....د اسلام لپاره قربانی ورکړل شوی، وینی او خولی توی شوی ددی مانی په بنیاد کی دیرژوندونه خاوری شوی او بالاخره پردی مانی جوړه شوی دغه ونه به خامخا بالاخره میوه راوړی خو معلومه نه ده چی تر هغو پوری به څومره ماتی او شکستونه نور هم زموږ په برخه وی.

داسلام د نفاذ له بحث نه پرته زه تاته یو راز وایم ! یو روښانه او نه بدلیدونکی حقیقت دادی چی الله (ج) تعالی به له مانه اوله تاسو نه یوازی د خپل ځان پوښتنه کوی ، لکه د « جنگ» یا « نوای وقت» په دفتر کی چی یو خبریال یا لیکوال یوازی د خپل کار په باب مسئول وی .

که زه او ته پر ځان اسلام نافذ کړو - دروغ ونه وایو ، حلاله روزی و گټو دچا حق ونه خورو ، له ریاکاری نه ځان وساتو، د انسان پرځای پر الله (ج)خپلی هیلی وتړو، بدگومانی ونه کړو- شکنځلی ونه کړو او دخپل لاس له خواری نه یو څو پیسی یوازی یو څو پیسی له ربا پرته کوم ربښتینی ضرورت مند اومحتاج انسان ته ور کړو نو په دی و پوهیږه چی موږ پر ځان او خپله کورنی اسلام نافذ کړ، د یوه تن د نجات لپاره داهم ډیره ده که څه هم د ټولنیز نفاذ ضرورت پر خپل ځای پاتی وی خو په ټولنیز ډول اسلام هم له افرادو څخه پیل کیږی.

پوښتنه : ویل کیږی چی زموږ پر سیاست او اقتصاد د بهرنیو طاقتونو واکمنی ده او دلته هیڅ ډول بدلون د هغوی له خوښی پرته ممکن نه دی، موږ له هغوی نه پرته خپله پالیسی هم نشو جوړولی آیا پاکستان یو آزاد هیواد نه دی ؟

ځواب: ما عرض وکړ چی موږ د غلامی په خوی عادت شوی یو، زموږ آزادی نیمگړی ده که موږ له دغه خوی څخه نجات و موند خپله نیمگړی آزادی بشپړولای شو، ایرانیانوداکار وکړ ، افغانان یی کوی، موږ هم داکار کولی شو، زموږ زړه له دوی نه کمه ده ، موږ د وینو پرځای د خولو په تویولو خپل هدف تر لاسه کولی شو.خو آیا موږ دی ته تیار یو؟!

پوښتنه : مړ دوی روس او مړه دی وی امریکا د شعارونو پس منظر څه دی او آیا له دی دواړونه کوم یو شعار درست دی؟

ځواب : خلك ، کورنی ، ټبرونه او ولسونه د خپلو گټو او خپل ځان دساتنی لپاره جنگونه کوی، کوم چی زیات ځواکمن وی په کمزورو د قبضی هیله من دی، که موږ له خود داری سره سره په خپلو پښو ددریدو هیله ولروکه موږ ټول قوم په یوه نظر او یوه سلا شو او دخپل هدف په لوری گام واخلو نو زما یقین دی چی ترڅو کلونو پوری تر زیات نه زیات شلو کلونو پوری به پورتنیو شعارونو ته موږ هیڅ ضرورت ونه لرو، کمزوری زموږ دننه ده ، بهر نه ده ، که د مریض ددفاع قوت ویښ وی نو هغه به ډیر زر تکړه شی ، هغه به داکسیجن اخستلو ماشین لوټوونکی ډاکتر اوبی رحمه دواجوړوونکی له شرنه پخپله خلاص شی، موږ ته د یوی لوړی هیلی ضرورت دی، دعزم، پوهی ، او پلان ، په آسانه وینا د یوه نظام او هلو ځلو ضرورت دی او بس.

پوښتنه : د مطبوعاتو په باب که کومه نا ویلی خبره لری؟

ځواب: موږ ته د الفاظو ضرورت نشته د ارادی د آرزو او عمل ضرورت دی، د فطرت عناصر په چیغو چیغو دا غواړی چی : په تالاب کی لویدلی انسان وینا او دعاته نه حرکت او خوځښت ته ضرورت لری.

نویسنده: لیلا «خرم»

نقدی بر مجموعهٔ داستانی « باران»

خواننده محترم: مجله حریت نقد حاضر را قبلا در شماره (دهم و یازدهم ماه حمل و ثور) به چاپ رسانیده چون نویسنده کتاب، نقد بر نقد مذکور را به اداره مجله فرستاده اند، جهت اینکه خواننده گان محترم نقد و نقد بر نقد هر دورا مطالعه و به نتیجه برسند نقد اولی را بار دیگر بنشر می سپاریم.« اداره»

مجموعه داستانی« باران » نوشته محترم حلیم تنویر شامل ۸ داستان کوتاه خوب و مقبولیست که بر راه نیمه روشن و نو شناخته داستان کوتاه چون نور امیدی تابیده است.

داستانهای کوتاه محترم تنویر دنباله رو واقعیت گرائی و تحولیست که پس از سالها رویاپروریها، وبه کار بردن سوژه های مضحك بازاری و رمانتیك گونه در داستان به وجود آمده است و دیدژرف وموشگافانه و حساس نویسنده باریتم وآهنگ هنری باتصویر های زنده بی واسطه و گویاداستانهای این مجموعه را مشخص نموده است، باخواندن هر یك انسان با زندگی اش و با حقایق تلخ آن در می آمیزد زندگی اش را باهمه گوشه و کناره وسایه روشنی هایش باهمهء زشتیها وخوبی هایش در برابر خویش مینگرد و انسانهایش را خودش را که جزئی از انهاست آئینه سان در برابر چشمانش مینگرد و آه میکشد، آه میکشد از برای اینه چرا تا حال نتوانسته خود را و محیط خودرا بشناسد و چرا انسان نتوانسته تا حال همه زوایای ظلمانی محیط اش را بانور عذالت روشنایی بخشد و همه مظاهر زشتی و نکبت را از دامان آدمیان مفلوك ، نشسته در تاریکی های ظلمت دور کند.

به گونهء مثال داستان « باران» که بهترین داستان این مجموعه نیز شمرده شده میتواند بیانگر عمق بدبختی ها و تصویر گرحالت زار مردمیست که جز خدای دیگر دادرسی ندارند و جزباران رحمت او دیگر وسیلهء برای ادامه حیات ندارند و همچون گل های خود روی بیابانها سر بر آسمان داشته اند تا مگر ابر رحمت بر آنان ببارد و تن های پژمرده شانرا زندگی بخشد ولی آتش ظلم و تجاوزی که بر آنان رضا کارانه حکومت می کند حتی ابرهایشانرا در آسمان می سوزاند و در روی زمین نیز جائی برای پاگذاشتن به آنان نمی گذارد.

زمینه و عکاسی فضای داستان باسوژه آن انطباق کامل دارد و همه باهم سخت هنری اند چنان که میدانیم دریك داستان جدال و حادثه آفرینی جزحتمی و لازمی به حساب می رود ، داستانی که جدال نداشت داستان نیست، جدال وحادثهء گری که باگذاشتن در انتها به نتیجهءمنطقی خویش برسد، داستان « باران» نیز خالی از جدال نیست بلکه اساس و بنای آنرا جدال و کشمکش تشکیل داده است حوادث پیهمی ومرتبطی که ناشی از جدال محکومین با اجبار طبیعی و تصنعی زندگی است همزمان روبه اوجی می رود که نقطهء انفجار تصادمات است از مبارزه با قهر طبیعت(بی آبی) تادمیدن روح مبارزه باحاکمین ظالم قریه، و جدال مرگ با زندگی که نتیجهء آن بازیاد شدن انسانی در میان انسانهای گرسنهء دیگر است.

این همه رابه انفجار مقابله محکوم باحاکم می برد که علت خشکسانی این جدال راتقویه می کند، اما داستان درست در همین مراحل حساس ومنفجر شونده ناگهان روی قهرمانان را از سمت اوج به سوی دیگری گردانیده و یکبار دیگر روح عجز و خواري و نیاز در قهرمانان مشتعل آن دمیده می شود. درین مرحله از سه تن قهرمانان تنها یکی آن باقی مانده و بدون آنکه سرنوشت منطقی آن روی دگر که در نزدیکی اوج آب شدند و ازبین رفتند واضح شود گرچه « مادر» درطی سخنانش براي اطفال خویش اورا از سرنوشت پدر و خواهر آگاه می سازد اما تاثیر این توضیحات طولانی و در عین حال روایتی در ذهن خواننده بسیار کمتر از آن زمانیست که اگر نویسنده سرنوشتشان را با اعمال و رفتار خود شان و در زبان خود آنان در نقطه اوج به روی صفحه می آوردتاکیدبیش از حد نویسنده بر علت طبیعی بدبختی آنان تاثیر جدال طبقاتی یاد شده در آن ونتایج حاصله از آن را ازبین می برد.

با آنهم به گمان غالب باران با تصویرگری روشن و دقیق دیالوگ های مناسب وفضای زنده و متحرك از بهترین داستانهای این مجموعه محسوب گردیده میتواند، طوالت و درازی آن نقصی است که باید بدان اشاره نمود.

داستان « غم ناشناخته» نیز ازنگاه زمینه سازی وبیان زنده و عمیق زنده گی مردم شهر کهنهء کابل داستان خوبیست ولی نقص عمده، آن این است که تاپایان داستان خواننده ، منتظر حادثه مینشیند و به اشتیاق لا اقل یك حادثه آنراتا آخر دنبال می کند و اما در پایان بدون آنکه به نتیجهء منطقی آن و هدف مخصوص آن پی ببرد و یا پایان آنرا باور کند چشم از سطور آخر آن برمی گیرد.

نویسنده در داستان « دخترگورستان» کوشیده است تا به مسایل روانی افراد بپردازد، درونکاوی نماید وبابیان جهات منفی، زننده و فحش جامعه افشا کاری

نموده و به علل وعوامل آن بپردازد، اما تاجائیکه می بینیم درین هدف خویش چندان موفق نبوده است.

نویسنده هرچه خواسته در برائت قهرمان بدکار داستان طرف واقع شود و از او دفاع نماید نتوانسته علت هرزگی زن« قهرمان» را بامنطق منطبق نماید چه داستان گذشته ، زن نیز بیانگر روح بیباك و لجام گسیختهء اوست و جامعهء افغانی و اسلامی با فطرت و مزاج خاص خود آنرا دلیل موجهء مظلومیت چنین شخصی تلقی نموده نمی تواند و غربت نیز یگانه دلیل بد کاری و بی بندو باری شده نمیتواند، اما اگر نویسنده بر دیوانگی اوتاکید نموده و از نوشتن جملات سنجیده زبانی او خود داری مینمود میشد تاحدی آنرا برای هرزگی اش علت موجه خواند.

همچنان این داستان تانیمه های آن اززبان اول شخص مفرد بیان شده و بعد ازنیمه ها بآن بصورت ناگهانی زاویهء دیدتغیر نموده و از زبان غائب (دانای کل)بیان گردیده است .

« مردیکه خاموش بود» یکی از داستانهای خوب این مجموعه به حساب آمده می تواند نویسنده درین داستان توانسته است تا حد زیادی به هدف خودکه ارائه داستان زنده با تصویر های گویا از واقعیات جامعه است، دست یابد، و بر خلاف داستان خوب دیگر« باران» که دچارگمگشتگی اوج و پایان مجادله شده بود از یکپارچگی حوادث وطرح بر خوردار است.

بیان دقیق و کنجکاوانهء حالت قهرمان و سخنهای ناگفته ، درونش به گونه ایست که خواننده در دنیای اندیشه های اوگام به گام پیش میرود و در عمق پریشانی هایش راه می یابد.

داستان« حق نه نه ره بتی» بازمینه نامناسب و مصنوعی و مفهوم محصور در کلمات طرح های نامرتب ازاصالت خود کاسته است ، مقدمهء آن سخت قرار دادی و کلیشه ای است رو بروشدن نه نه با جوان خندان و بشاشی که دوستان خود را میخنداند و مبدل شدن ناگهانی آن جوان مست به یك جوان انقلابی و سرسخت که بر ضد ظلم واستبداد بیانیه میدهد، آنهم برای پیره زنی که تنها پول سیاهی از او خواسته است ،گنگ ماندن ماهیت انقلابی گری جوان و بعد هم پیدا شدن او با گذشت چند ماه باموهای سفید در برابر زن همه حوادث غیر طبیعی و تصنعی بدون پرداخت واضح و تجربی به موضوعات هستند، داستان اوج ندارد چون که جدال و کشمکش ندارد و نویسنده صرف باچندجمله کوتاه از زبان جوان به مجادله مبهمی اشاره نموده است.

زمینه ، داستان «گناه» نیز نامرتب است و اتفاقات و صحنه ها جاهای مشخص خود را ندارد درینجا نیز باساختن زمینهء مصنوعی نویسنده خواسته است حرفی ازجدال و انقلاب بزند اما نتوانسته به این جدال جهت خاصی بخشیده و به داستان روح بدهد.

ظلم ، جبر، غربت و تنگدستی درهمه زمانها برجامعه ما حاکم بوده و است و حقیقتاً نویسنده ، واقعی کسی است که این همه را ابراز بدارد و با قلم خویش به جنگ این سیاهی های وحشتزای زندگی بشتابد.

داستان نیزطریقهء برای بیان حالات است، داستان عکس هنری همین بدبختیهاست، داستان نقاشی همهٔ حالات زندگی باهمهء عمق وژرف آن است حالاتی که انسان برای درك درست آن احتیاج به تجربهء ناخود آگاه خویش دارد و همیشه در پهلوی علل عام علت خاصی نیز باید وجود داشته باشد تادرك واقعیات وحوادث را آسانتر نماید، به همینگونه در داستان که بیان زندگی است نیز باید برای بیان علت عام جو حاکم برجامعه به بیان و توضیح علت خاصی و مشخصی نیز متوصل شد، چرا اذهان خواننده گان نیز برای درك مطلب نویسنده به طرح یك تجربهء کامل یك تسلسل کامل و یك تصویر روشن ضرورت دارند و نباید دریك داستان از مقدمه های شعار گونه باتکیه کلام های تصنعی و متعدی که حاوی فضا و محیط مسلط بر داستان باشد کارگرفت و صحنه های زندگی را باید طوری در پهلوی یکدیگر بادقت قرار داد که قصد و هدف نویسنده در آن داد و بیدادراه نیندازد و تسلسل قصه را ازبین نبرد تاکیدهای کلی وضمنی ودیالوگی بر هدف عمومی داستانها یعنی غربت به نظر ما اضافی مینماید چه با داخل شدن در فضای هر داستان خواننده به چگونگی حالات ووضع زندگی قهرمانان و افراد آن پی می برد و برجستگی یك داستان نیز در آن است که نویسنده بدون اشاره لفظی به اهداف خویش آنرا بابیان و حالات قهرمانان و طرز عمل آنان بیان بدارد.

نویسنده در اغلب داستانها لغاتی چندی رامکرراً وپی هم در سطور مختلف تکرار نموده است مثلاً: ناشیانه ،دودی زده ، می نماید و..... که این دو آخر ازنگه ترکیب لغوی نیز نقص دارند چه بجای دودی زده باید یادود زده نوشته میشد هم با دودی یابجای می نماید اگر می نمود نوشته میشد خوبتر بود .

طرز نوشتاری بعض از سطرها در برخی از داستانها مثلاً درکوچه های خاطره و دخترگورستان، بیشتر به سبك نویسنده گان ایرانی است مثلاً درجائی(از کوچه های خاطره) نوشتن:« هرکس سود بخوره شکمش می پنده ، گنده میشه آخرش هم میکفه» که ترکیب گنده میشد را بیشتر ایرانیها استعمال میکنند.

یاکلمات نامانوس ایرانی چون « دانشگاه»، « پرسه زدن» و غیره که این دومی برای ماکاملاً بیگانه است.

علاوه برآن تاثیر داستانهای اکرم عثمان و برخی نویسندگان ایرانی به بسیار وضوح وحتی در بعضی مواقع تاسرحد تقلید درین مجموعه به چشم میخورد و احساس میشود که بعضی عناوین داستانها شاید عین عناوین داستانهای اکرم عثمان باشد چون عناوین و زمینه سازی ها وسایه روشنی های داستان خیلی ها آشنا وشنیده شده اند.

ولی چون سندی در اختیار نداریم ازحکم قاطع درین زمینه خود داری مینمائیم.

اما با آن هم داستانهای مجموعهء باران ابتکاراتی راکه در داستان نویسی معاصر افغانی که بچشم میخورند باخود دارد، ازقبیل تصویر سازی های روشن، دیالوگ های مناسب ، واقعیت گرائی ها و غیره ، گرچه در اکثر دیالوگ ها و توضیحات زبان ادبی و عامیانه باهم مخلوط شده اند.

تحرك وزنده سازی قهرمان و موشگافی های حالات ظاهری روانی افراد همه و همه ازصفات این مجموعه به حساب می آیند، به امید آثار گرانبهای نویسنده ، آن.

حلیم « تنویر »

جوابی به :

(نقدی بر مجموعهٔ داستانی باران)

نقد به مجموعه داستاني باران نوشته محترم ليلا خرم را زمينهء خوبي يافتم ،تا درباره اصول نقد و رسالت تنقاد و نقد پذيري سخني كوتاه بيان كنم ، در محور اين اصل ملاحظه كوتاهي به بعضي جملات ايشان كه به مجموعه داستانهاي كوتاه (باران) نوشته اند داشته باشم، نقد موشگافي يك اثر ويانبشته است كه سره و ناسره مطالب آن از هم تفكيك ميگردد برخوبي هاي آن تأكيد صورت ميگيرد كه آنرا تقريظ ميگويند و بر بدي ها اشاره ميشود كه آنرا انتقاد ميگويند.

اما غالباً نقد بمعني انتقاد توجيه گرديده و باصطلاح عام (در خمير موي پاليدن) است يعني اينكه برامري نقد صورت گرفت نقاد حتما در جملات اول ، نوشته را بمعراج خوبي ميبردو بيك بارگي آنرا بزمين ميلغزاند و از هم ميپاشد.

اين رسالت نقادنيست كه در فرو پاشي نوشتارها و بر چسپ زدنهاي كه ناشي از احساس نقاد ميشود، در نقد طوري وانمود نمايد كه حتما فلان اثر فلان نويسنده نامكمل و يا پر از عيب است .

نقاد بايد بداند كه چه معياري ميتواند به پله هاي نقد گذاشته شود، نقاد بايد معيار نقد خودرا اولتر از همه در پله ها بگذارد و با ارزش هاي كه خود در نبشته به نقد اثر ديگر بپردازد و در آنصورت موشگافي يك اثر بدون رأي نويسنده نقد، به خورد خواننده پيشكش ميگردد و قضاوت هم به خواننده واگذار ميشود.

مشكل ديگر هم نقد پذيري استكه متأسفانه در كشور مانه تنها موردپذيرش نبوده ، بلكهٔ نويسنده اثر نقد را توهين بخود تلقي مينمايد و آنرا خصومت نقاد ميداند، در جامعه ما اصلا نقد پذيري وجود نداشته در همه ساحات اجتماعي ، سياسي و فرهنگي نقد پذيري كمتر معمول بوده و عكس العمل هاي آني و احساساتي از آن هويدا است و هر دو طرف نقد كننده و نقد شونده از مواضع ضعيف خود سرسختانه دفاع مينمايد و خود را بر حق ميدانند چنانچه ما اوضاع سياسي كنوني را اگر ارزيابي نماييم و يا بر خورد مطبوعات جهادي را بنگريم لغزشهاي بسي عظيمي را در خواهيم يافت كه ناشي از عدم تعقل و پذيرش واقعيت‌هاست.

نقد محترم ليلا خرم را كه برمجموعه داستانهايم بنام (باران) نوشته اند بر پايه احساسات فردي و يا در (خمير موي پاليدن) است ، چنانچه در نقد داستان باران تناقض گويي موجود است كه در دو پاراگراف متصل باهم نوشته شده توجه كنيد: اگر نويسنده سرنوشت شان را با اعمال و رفتار خود شان و در زبان آنان در نقطه اوج به روي صفحه مي آورد، تاكيد بيش از حد نويسنده بر علت طبيعي بدبختي آنان تأثير جدال طبقاتي ياد شده در آن ونتايج حاصله از آن را ازبين ميبرد. »

جمله دوم:.... طوالت و در ازي آن نقصي است كه بآن بايد اشاره نمود. »

وي از يكسو تقاضا دارد كه حالت داستان هم در ديالوگ بيايد كه واضحاً ديالوگ ، داستان را طولاني ميسازد و از جانبي داستان باران را طولاني ميداند و به نقص آن اشاره ميكند.

در داستان« غم ناشناخته » نقاد مينويسد: « و اما در پايان بدون آنكه به نتيجه منطقي آن و هدف محسوس آن پي ببرد و يا پايان آنرا باور كند، چشم از سطور آخر آن بر ميگيرد. »

من نميدانستم كه نقاد محترم از داستان كوتاه ، داستان فلمهاي هندي را انتظار دارد تا پرسوناژها بكام دل برسند و جشن شادي برپاكند ودنباله آنرا تاكه حوصله خواننده بر سر آيد ادامه دهند.

رينت همينگوي نويسنده امريكايي در مقدمه اثر خود بنام (پير مرد و دريا) مينويسد:« آنچه را كه در داستان كوتاه هميشه مراعات نماييم، كلمه سوال است كه در گره اندازي اخير و در اوج يك داستان ، خواننده بان مواجه ميگردد، خواننده بايد از آن استنباط نتيجه داستان را نمايد.

چخوف نویسنده ابتکاري داستانهاي کوتاه در کتاب خود بنام (آلو بالو) میگوید:

« چقدر لذت آور است که نتیجه داستان را در قضاوت افکار خواننده بگذاریم... »

ابراهیم یونسي« درکتاب (داستان نویسي(بخشي را در همین مورد اختصاص داده مینگارد:

« داستان کوتاه همانست که بعد از ختم خواننده را بخود مصروف نگهدارد و درمورد آینده قهرمانان داستان خو دارزیابي نماید.

رضابراهني درکتاب (طلادرس) بوضاحت تأکید میورزد: قهرمانان داستان را نگذارید که مسخ شده و گره ها در اوج خود بابتذال کشانده شوند، قهرمانان را دراوج داستان نگهدارید....

(داستان غم ناشناخته، دیالوگ مادر و دختر ..... است که در فرجام یك بدبختي جزیك آرزو امید دیگري ندارند و اتکا به معنویت دارند و دخترك میگوید: خدا بابیمه ببخشه که ده غریبي مرد... »

داستان دخترگورستان نقاد قهرمانان داستان را برائت نمیدهد ، و علت بدبختي هایش را تنها فقر میداند، در حالیکه فقر یکي از عوامل بوده ، پیوندهاي ظالمانه و شعب کلتوري، روابط اجتماعي، سرکوبي حقوق زن و بي ارزش بودن جنس زن که تاهم اکنون در افغانستان وجود دارد همه و همه عوامل بودند که از قهرمان داستان « دختر گورستان» یك زن بدکاره ساخته بود.

هیچ پدیده بدون علت نمیاید، اگر فردبدزدي دست میزند، نباید دست او قطع گردد بلکه عامل این دزدي که غالباً فقر است پیدا گردد و فقر خود بخودي بوجود نمیاید بلکه غربت و فقر زاده عوامل دیگر اجتماعي میباشد.

داستان « دخترگورستان» با آنکه از نظر ایشان قابل انتقاد بود اما بر عکس در سال ۱۹۸۷ اتحادیه نویسندگان گویته انستیتوت آلمان جایزه اول داستان کوتاه را در شرق زمین حاصل نمود و بزبان آلماني هم نشر گردید. شاید معیار اصلي درمورد انتخاب داستان کوتاه، اختلاف سلیقه ها باشد ، نقاد محترم ممکن از قهرمان داستان که عملاً درکوچه و بازار وجود داشت ، نفرت داشته و نمیتوانست باور کند که شخص اوعامل بدبختي نیست.

وي دریك بخش از نقد خود مینویسد: طرز نوشتاري بعضي از سطرها در برخي از داستانها مثلاً در داستانهاي درکوچه هاي خاطره » و « دخترگورستان» بیشتر به سبك نویسندگان ایراني نوشته شده است ...» و طور مثال این جملات را ذکر نموده اند: هرکس سود بخوره ، شکمش مي پنده ، گنده میشه ، آخرش هم ،میکفه...» که متاسفانه من یك کلمه از اصطلاحات ایراني را در آن نیافتم، فکر میکنم که نقاد محترم هنوز بازبان عامیانه دري آشنایي کامل ندارند ونوشته هاي پشتو موفق تر نسبت به دري اند و هر آن کلمه را که در ذهن خود نامأنوس یافتند ، ایراني میداند، چناچه کلمه(دانشگاه) را مربوط بزبان ایران میداند.

کلمه دانشگاه یکي از کلمات ترکیبي سچه دري است، پسوند گاه » که غالبا براي مکان استعمال میشود در اکثر کلمات معمول است مانند ایستگاه ، پرورشگاه ، آزمایشگاه، فرودگاه ، باشگاه و دانشگاه و غیره. ازمحترم لیلا خرم خواهش میکنم که یکبار کتاب (دستور زبان دري) نوشتهء پوهاند عبد الرحیم امام و یا (دستور نوشته) تالیف پوهنمل عبد الطیف ناظمي استادان ادبیات و زبان دري را مطالعه فرمایند و اگر بر ایشان مقدور نباشد، بنده در خدمت شان خواهم گذاشت تا در برچسپ زدن کلمات ناب دري به زبان ایراني احتراز ورزند و مشکل زباني شان رفع گردد.

وي در اخیر دلتنگ شده و چسپ ناروایي بر من زده که گویا داستانهاي من متأثرو حتي تقلید از داستانهاي اکرم عثمان ونویسندگان ایراني است.

باید متذکر شوم که داستانهاي این مجموعه چارده سال قبل و شاید هم قبل تر نوشته شده باشد، د ر آنزمان که اکرم عثمان داستان مینوشت ، بنده هم با نوشتن داستان سرو کار داشتم داستانهایم در مجلات(ژوندون) (پشتون ژغ) و برنامهء (رادیویي مجله) همیشه نشر میگردید من تاهنوز متعلم مکتب بودم ولي داستانهایم با معیار داستان نویسي موافق بود، همانگونه که شما امروز داستان مینویسید فکر میکنم وقتي شما داستنهاي اکرم عثمان را مي شنیدید شاید تمامي ارزش هاي نوشته دیگر نویسندگان را در حیطهء فکري خود بوي خلاصه میگرد در حالیکه علاوه از وي ما نویسندگان دیگري چون اسد الله حبیب اعظم، رهنورد، سپوژمي زریاب، مریم محبوب، لطیف ناظمي، بابا کوهي داریم که در داستان نویسي زبان دري ید طولا دارند.

شما شیوه اکرم عثمان را بعنوان یك مکتب داستان نویسي تصور نموده اید در حالیکه معیاري درین زمینه وجود نداشته است بازهم از شما قدرداني میکنم که نسبت علاقه تان تذکري در زمینه ، کتاب من داشتید.

دغیرتونو مورچل

دننگ پر کلیو دبی ننگو سور انگار پریوځ
پر خزانو می دوطن، لوی داړه مار پریوت
لامی نغمه دغورځنګونو چوپه نـه ده نړی !
پر عظمتونو می له مکره ستر غدار پریوت
آخر رسوا شول دهوس دکوځوسترړی یاران
چی سروپیالوته یی له شونډو زوړشعارپریوت
داکړلیچونه خومی لاروه ،خو گیله می داده!
چی زوړ آشنا مـی دپردیو په دربار پریوت
ماوی بهار دآزادی به وی نمانځـمه به یـی
دشمال باد مـی په لمنـه دبـهار پـریوت
چی سورتوپان پرآمووابښت ماویـل روغ پاتی شـو
خو دکابل په ښکلی غیره بل اغیار پریـوت
مسابقه دوحـشتونو ده کـه څـه یی ګنی؟
دروس په پلونو ددوستم دپښو غـبار پریوت
قطبی یړان ولاړل دقاف تر غرونوهم واوښتل
وحشی بچی یی راته دلته په «مزار» پریوت
دامزدوران می دتکبیر چیغی ته څه دی وایه !
چی می په ښو کی ددوی روس غـوندی بادار پریوت
د هیواد غله دی راټول شوی په یوه دسترخوان
زما تکبیرؤ بس په سترګو کی یی خار پریوت
آخر به تـښتی دوحشی ستـم بی رحمه لیوان
دغیرتونو په مورچل کی مو سـالار پریوت

لیلا «خرم»

(تمنا)

آنرا برون بیاورید اي سبزه هاي زرد
آنرا که یکزماني
نامش امید بود
آنرا از لاي بستر بیرنگ هست خویش
از لاي درز هاي تف آلود کوردل
کاندر میان هر یك تان مرزي ساخته
آنرا زپاره پاره، تبدار خاکها
کاندر مسیر آه شما راه میکشند
آنرا زعمق تشنگي ریشه هایتان
کاندرسرابگونهء تشویش مي تپند
بیرون بیاورید
آرا که یکزماني
نامش امید بود
از خوابهاي تازه باران هاي ریز
کاندر شبان ماتم گلبرگ هایتان
تکرار میشدند
ازبیشه هاي ملتهب یاس
آنجا که باد آیهء سبزبلوغ را
با اشعه هاي داغ و توانسوز اضطراب
تفسیر مي کند
آنجا که سوختن
تنها نتیجه عبث اشتیاق هاست
آنرا برون بیاورید اي بیشه هاي خشك
آنرا که یکزماني
نامش امید بود
و اندر شکوه مزدحم ابر پاره ها
و اندر غریو آبي آن جویبار ها
ازاو نوید بود
ازاو نوید بود

دزړه له کومې مننه

فیض محمد

ارمان

نیازی

حضرت محمد

د « حریت» ددوهم نشراتی کال دپیلولو په مناسبت لازمه گڼو چی د جهاد زړور قوماندانان ورور فیض محمد او دهغه د نږدی مرستیالانو قوماندان« ارمان» قوماندان فضل الرحمن« نیازی» او قومانندان حضرت محمد دهغی مخلصانه او صمیمانه مالی مرستی د زړه له کومی مننه و کړو چی د حریت په چلولو کی یی له موږ سره کړی ده ... حریت که په خپله یوه کلنی خپرنی دوره کی دجهاد او ملت د ارمان لپاره د خپل وس په اندازه څه کړی په هغي کی زموږ ددی مجاهدو وروڼو لویه او اساسی برخه ده.

همدارنگه زموږ بعضی نورو دوستانو چی د ځینو ملحوظاتو له مخی د خپلو نومونو اخستل نه غواړی له حریت سره مالی مرسته کړی چی موږ ورته له الله ج څخه د اجر دعا کوو.

د «حريت» پوکلن ژوند د ليکوالو په نظر

قدر منو لوستونکو!

دحريت ددوهم نشراتی کال د پيليدو له امله مو له يو شمير درنو ليکوالو څخه وغوښتل چی زموږ دووپوښتنو ته چی دلته ئی متن خپروو ځوابونه وليکی، موږ له دی محترمو ليکوالو څخه دزړه له کومی مننه کوو چی زموږ دپوښتنو دځوابولو کړاو ئی ومانه.
دادی زموږ د ليك او ددرنو ليکوالانو دځوابونو او څرگندونو پوره متن درته وړاندی کوو.

« اداره »

بسم الله الرحمن الرحيم

محترم........... صاحب!

السلام عليکم ورحمة الله و برکاته!

« حريت » مجله خپل دوهم نشراتی کال پيلوی ، په دي مناسبت لاندينی دوه پوښتنی درته وړاندی کوو، هيله ده چي دځوابولو زحمت به يی ومنی.

١- ديوی ښی معياري خپرونی ځانگړتياوی، مشخصات او رسالت څه گڼی؟

٢- دخپلي ټولني دکلتوری رشد، او فکری- ټولنيزو ظروفو اوشرايطو په پام کي نيولو سره د«حريت» وضعه څه وړ بولی، او هم ئی د ښی کڅو لپاره موږ ته څه عملی مشوری راکوئ؟ .

په درناوی

محمد نذير« بشارت»

دحريت مجلی سرمحرر

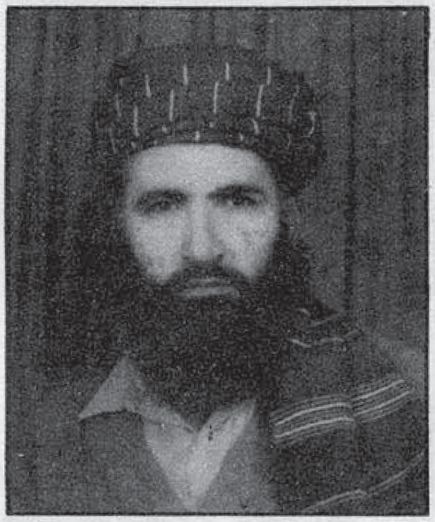

استاد علی« انصاري»

استاذ علی « انصاري»:

برادر محترم بشارت صاحب سرمحرر مجله حريت!

السلام عليکم و رحمة الله وبرکاته

قبل از انکه به پاسخ سوالات مطروحه بپردازم صراحتا ميگويم که مجله حريت باوجود آنکه از عمر نشراتی آن ايام کمی سپری ميگردد اما وقتيکه خواننده به مطالعه اين مجله مصروف ميشود واقعا که به لذت معنوی آن بيشتر قايل خواهد شد، من درحاليکه آغاز سال دوم نشراتی اين مجله جهادی را به شما و همه کارکنان تبريك ميگويم اميدوارم پروردگار بزرگ برادران که در سنگر قلم و فکر مصروف اند درراستای مسؤليت های شان موفق گردند.

١- برای معياری شدن وافاديت يك نشريه خوب به نظر بنده مسايل ذيل در قدم اول مطرح است.

الف: نويسندگان که نوشتار آنها در پرتو عقيده و مسؤليت بوده و شناخت از اجتماع که در آن زندگی دارد.

ب: علاقمندان و خوانندگان يك نشريه خوب و معياری وازديد مشتريان آن طوريکه تجربه ثابت کرده همانا مجتمع نويسندگان متعهد و آگاه يك نشريه است.

ج: هيأت تحريری يك نشري معياری در توجيه اجتماع که در آن زندگی دارد رسالت عقيدتی و فکری دارد.

د: رسالت نويسندگان متعهد و انقلابی منظور از تحرير مضمونش ويا طول و عرض تحرير آن مبتنی بر اخذ حق الزحمه نباشد ، بلکه رسالت نويسندگان متعهد بالاتر ازمحدوده های مادی باشد.

هـ : درصورتيکه نويسندگان يك نشريه رسالت خويشرا درك نمودند به صراحت گفته می توانيم نتيجه آن معياری شدن نشريه ويا مجله يك امر طبيعی خواهد بود.

پاسخ پرسش دوم

رشد کلتوری و فکری مردم با بيشتر به اين معيار طبعی و فطری ارتباط دارد که در بعد رشد معنوی ملت بيشترين کار بايد صورت بگيرد، رشد تقوی و ضوابط اخلاق درجامعه اسلامی از وظايف مهم دستگاه نشراتی است.

من تاجائيکه شماره های محدودی از مجله حريت رامطالعه کرده امانشاء الله که مطابق باظروف فکری انقلاب اسلامی دربين مطبوعات جهادی کشور ما در رديف مجله های دست اول قرار دارد و يقين کامل دارم که به کوشش نويسندگان متعهد آن مجله جايگاه وسيعی رادر ميان توده های مسلمان بازخواهد کرد.

پيشنهاد من در رابطه با بهتر شدن مجله اين است که : مسؤلين وکار کنان آن

نشریه مستوای نشرات و محدوده آنرا سطح ازولایات کشور گسترش بدهد البته منکر آن نیستم که حقایق تبصره ها وموقف گیری مجله درقبال انقلاب اسلامی عمومیت دارد ولی تاجائیکه دیده میشود یك بخش بزرگ مجله به یك محدوده خلاصه شده آرزومندم تا در آینده خصوصا دربخش معرفی چهره های بزرگ جهاد گران مومن درسطح همه ولایات کشور آنچه لازم باشد اقدام گردد، بهتر خواهد بود، در صورتیکه نشریه مربوط یك محدوده جغرافیایی واداری خاص باشد سطح خوانندگان مجله نیز محدود میباشد، ازینکه مجله حریت بدون مبالغه از پیشقراولان نهضت جهادی کشور میباشد کوشش شود ازطریق پروگرا م منظم در امر توزیع آن برای خوانندگان اقدام لازم بعمل آید ، مشوره ها و پیشنهادات من تاجائیکه استطاعت عاری و توان اداری کارکنان مجله ایجاب نماید عملی خواهد بود ولی هیچ گاه بالاتر از قدرت و توان اداری پیشنهاد نخواهم داشت.
والسلام

عبدالاحد «تارشی»

نخست ورود مجلهء وزین حریت را درسال دوم نشراتی اش تبریك عرض می نمایم و از الله تعالی برای شما و همکاران مجله کامیابی و توفیق بیشتر در پیشبرد این وظیفهء نهایت مهم اسلامی و این رسالت بسیار ارزشمند جهادی استدعا می کنم.

دو سوالیکه شما مطرح نموده اید خیلی ارزنده است و ایجاب آنرا می نماید که با تحقیق و تعمق کامل صفحات زیادی وقف جواب آن گردد تاحق مطلب ادا شود ولی قلت بضاعت و کثرت مصروفیت اجازه آنرا نمیدهد لذا با کلمات مختصری می خواهم پاسخ سوالهای تانرا ارائه کنم و امید وارم جوابهای وافی و کافی سائر برادران این نقیصه را جبران نماید.

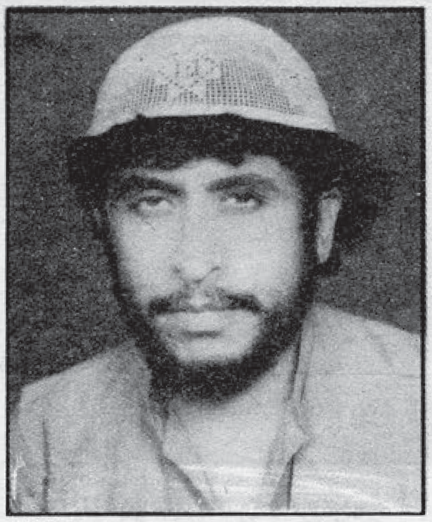

الحاج عبدالاحد "تارشی"

۱- وقتیکه از یك نشریهء معیاری و خوب حرف می زنیم طبعا مقصود مایك نشریهء اسلامی است و چون نشریه یی با این قید مبارك مقید گردد آنگه صفات و مشخصات و رسالت آن بصورت بسیار واضح بنظر می آید و جلوه نمایی می کند بناء ناگفته پیداست که مشخصات یك مجله ویا جریدهء اسلامی عبارتست از : آراسته بودن به همهء صفات نیکویی که اسلام پیروان خود را به آن دعوت کرده است یعنی راستی، راستگویی امانت داری در نشر اخبار ووقائع و مصاحبه ها، اجتناب از مسخ حقائق، تحلیل و بررسی درست وواقعبینانه اوضاع، پرهیز از تعصب و دشنام طرازی، رعایت ادب و عفت قلم، روشنی انداختن ، به ارزش های والای اسلامی و معرفی فرهنگ ناب اسلامی به مردم، دعوت به سوی اسلام، دعوت به وحدت صف بین مسلمانان و بیان اضرار اختلاف و چند پارچگی . و اعمالی ازین قبیل.

و عین همین چیزهائیکه در بالا بر شمردیم، رسالت یك نشریهء خوب و معیاری رانیز تشکیل می دهد.

نقشی راکه یك نشریهء اسلامی در معرفی اسلام عزیز بازی می کند برابر با نقش صد ها بل هزاران دعوتگر است بناء چنین نشریه یی رسالت سنگینی را بعهده دارد و برای پیشبرد وادای آن به تلاش وسعی گسترده و خستگی ناپذیری ضرورت است و این رسالت در صورتی بر آورده می شود که یك نشریهء اسلامی خودرا بامعیارهای اسلام کاملاً منطبق سازد.

۲- مجلهء حریت بامضامین عالی و معیاری و تحلیل ها و تبصره های دلچسپ و مقالات ارزندهء خویش چون ستاره یی در آسمان مطبوعات جهادی درخشیده است و کار کنان مخلص آن همهء مساعی خودرا در جهت بهتر ساختن آن بکار برده اند ولی بنظر من برای هر چه بهتر شدن این مجلهء محبوب لازمست درنوشته ها و تحلیل های سیاسی ازبیطرفی کارگرفته شود و کوشش بعمل آید تانوشته های مجله به عوض آنکه عامل افتراق بین تنظیم های اصیل جهادی باشد عامل اتحاد در بین شان گردد، بخصوص درشرائط فعلی که بدبختانه دو تنظیم بزرگ جهادی ما بدون اینکه مصالح جهاد و انقلاب اسلامی و کشور اسلامی مارا در نظر داشته باشد سخت بجان همدیگر افتاده اند و شعوری ویا لاشعوری پلان های دشمنان اسلام و افغانستان را در عمل پیاده می سازند ، مسؤولیت بزرگی متوجهء نشراتی مانند حریت می باشد که نقش خودرا در ایجاد فضای اخوت در بین این دو تنظیم و سائر تنظیم های مخلص جهادی بازی کند.

الحاج محمد امین« فروتن»:

بسمه تعالی

برادر بسیار ارجمندم بشارت صاحب السلام علیکم و رحمة الله و برکاته.

درحفظ الهی باشید. سوالات دقیق برادر عزیز راخواندم، اگرچه درخود شیمه نوشتن جوابات آن را نه می دیدم مگر بنابر دلایل چند خود را مکلف دانستم که هرچند پاسخ های آن کوتاه و موجز باشد لابد باید به نگارش آن بپردازم، به نظر من هر نشریه خوب، معیاری و دارای اصالت تنها چند کیلو کاغذ نیست که ناشر برای نشر اندیشه های خود و دیگران ازآن استفاده می کند بلکه مهم این است که ناشر این اندیشه ها چگونه میتواند آمانات فکری خود وجامعه رابدون کم و کاست به اذهان ازمردم انتقال میدهند؟

ضمناً هر نشریه خوب باید در پهلوی پایبندی برتعهد خود نسبت به آنچه که بحیث غایه و هدف خویش بیان میدارد متبلور آرمان های زیرین و خدشه ناپذیر توده های ازمردم باشد که مردمیکه وی از بطن آن برخاسته است دارای چه پیامی و آرمانی هستند؟

درباره بخش دیگری از سوال ها لازم می بینم که کلماتی دریک روزنامه نگار و دانشمند ادبیات نقل قول کنم « هرمشکلی خودش یك سردبیر است» بدین معنا که هر« کمبود وناسازگاری» و عدم اتحاد و اعتماد خودش یك سردبیر است زیرا این مشکلات هر یکی در بخش ازشکل کار وقسمتی ازمحصول اثر می گذارد ، یعنی کار یك سردبیر رامی کند. « تاثیر میگذارد» خودش یك بازو است و باعث تغیرات ، کم و زیادها، تقدم و تأخر ، نقص و عیب و خلاف مقصود شدن ها میگردد.

من نه میدانم که تاچه حدودی برمشکلات (سردبیرها) فایق آمده اید؟

من گاه گاهی که به کتابفروشی های شهر سرمی زنم به دو دلیل عمده مجله« حریت» را به دست می آورم اول علاقه مندی و اخلاص شدید و جدی خودم باشما و دوم بخاطر تحلیل های تازه نسبت به جریانات سیاسی و اجتماعی جامعهء خود ما، من

الحاج محمد امین « فروتن»

تاهنوز مجله حریت را به نحو انتقادی مورد مطالعه قرار نداده ام زیرا چون درجامعه ما ارزش ها خیلی زود تاثیر می پذیرد و حفظ علاقه مندی من نسبت به جنابعالی را یك ارزش مهم تلقی میکردم و می کنم لذا امید است در این باب مرامعذور حساب کنید.

برادر وارادتمند شما

محمد امین فروتن

وحید مژده:

نظر در باره مجله ء حریت

مطابقت یك مجله باموازین و معیار ها درسطح عالی، ترکیبی از صلاحیت ها و امکانات وسیع مالی را ایجاب می نماید درمورد نشراتی که مخاطب های شان بیشتر در محدوده های مرزهای ملی محصور اند شاید همه آن معیار هانتواندمورد تطبیق باشد بخصوص درمورد نشرات جهادی که بیشتر مواجه بامشکلات اند، ولی وجوه مشترکی نیزوجود دارد که نباید نادیده گرفته شود مثلاً انتخاب مقالات و مطالب درسطحی که قادر به اقناع خواست های خوانندگان باشد نیز نشر نظم مجله و در عین حال زیبائی قطع و صحافت وچاپ.

نشرات جهادی مادر محیط هجرت توفیق انتشار منظم راکمتر داشته اند زیرا بعلت محدودیت امکانات کار بسیاری از نشرات جهادی آزاد به فعالیت های پیگیرانهء یك یاچند فرد محدود بوده است که گاهی تنگناها موجب تاخیر در انتشار میگردیده است.

حریت نیز بعنوان یك نشریه جهادی از مشکل این تنگناها به کنار نبوده است ولی با وجود این هرشماره آن با انتشار مطالب جالب و مورد توجه اکثریت مردم، خواننده گان راچشم براه شماره بعدی ساخته است و این خود نمایانگر موفقیت گردانندگان

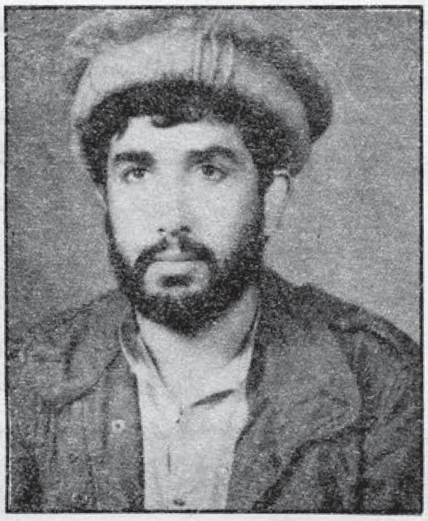

وحید « مژده»

حریت درکار شان است.

من نمی گویم که باهمه مطالبی که در حریت به نشر رسیده بدون کم و کاست موافقم ولی با آنهائی نیزموافق نیستم که وقتی در نشریه ئی مطلبی رامخالف بانظر خویش یافتند برهمه خوبی ها و محسنات آن یکسره خط بطلان می کشند .

نظر من درمورد حریت اینست که این نشریه بیشتر اتکا به انعکاس نظرات و مواضع یك تنظیم خاص جهادی دارد درحالیکه یك نشریه آزاد جهادی باید دایره دید وسیع تر داشته و از انعکاس نظریات و مواضع تنظیم های دیگر غافل نباشد و درکنار انعکاس خوبی هااز انگشت نهادن برکاستی هانیز حذر نکند.

ازخداوند بزرگ برای گردانندگان مجلهء وزین حریت تمنای موفقیت های بیشتر دارم.

ډاکتر فیض الله «کاکړ»:

په عامه توګه د یوې معیاري مجلې رسالت په یوه ټولنه کې دادي چې مجله په جامعه کې داسې یوه اغېزه وغورځوي چې میوه یې د فردي او اجتماعي عدالت تأمینېدل وي ، په هره جامعه کې ډېر یالړ پوهان او علماء شته چې دهغو نظریات او پوهه دنورو د ژوندانه د کړو وړو د لیارو لپاره ګټور او اغېزمن وي،هر څومره چې زیاد دعلمي نظریات عامه طبقې ته ورسېږي هغومره یې مفاد او اغېزه په جامعه کې پراختیا مومي او جامعه د عدالت په لور سوقوي، دیوې معیاري مجلې مشخصات دادي چې دا نظریات پداسې توګه خپاره کړي چې وګړو ته په زړه پوري، عام فهم او قابل داعتماد وي.

نوځکه په ساده ژبه لیکل او دلوستونکو د ذوق مطابق مضامین چې په هغو کې اصلي مطلب(دجامعې رهنمائي او اصلاح) نغښتې وي ټاکل او خپل په راپوړونو او مضامینو کې د صداقت مراعاتول دیوې ښې مجلې خاصې ځانګړتیاوې دي.

اما دیوې خاصې خپرونې ځانګړتیاوې هغه وخت په ځیر څېړل کیدای شي چې دخپرونې هدف یا اهداف مشخص شوي وي.

داچې د « حریت» مجله ځان د اسلامي انقلاب د اهدافو ښکارندوی ا و خپرونکې ګڼي ددې مجلې مشخصات اورسالت باید داوي:

۱- دانقلاب اهداف په اذهانو کې راښه ساتل او د انقلاب اخبار په صادقانه توګه خپرول.

۲- دانقلاب داهدافو بېلابېل اړخونه څېړل او د انقلاب دساتونکو اتلانو درناوی کول، تر څو نور وګړي هم د انقلاب دساتلو لپاره خپل مسؤلیت ته ځیر شي.

کاکړ

۳- دانقلاب ددښمنانو (میرځمنو) دتوطئو (چلوټو) پحقله څېړنې کول او هغه بر بنډول.

٤- هغه بین المللي یا داخلي جریانات چې دانقلاب میوو ته ضرر رسوي هغو ته ګوته نیول او د مخنیوي لپاره یې وړاندیزونه کول.

٥- ځمونږ د انقلابي ټولنې کشالې په ګوته کول او دهغو د حل لپاره مشخصې مقالې خپرول.

ځما په نظر (آندې) د«حریت» مجلې په ډېر لږ وخت کې ډېر لوستونکي تر لاسه کړل او ددې دلیل په اغلب ګمان دادي چې مجله د مختلفو ذوقونو سره سم مضامین لري او په نسبي توګه حقایق په میړانه او زغرده څرګندوي ا و بل داچې دزماني دتغییراتو سره همګامه خوځیږي او لیکونکي یې متعدد او دمختلفو نظریاتو نمایندګان دي.

ددې مجلې دلاښه کیدو لپاره لازمه ګڼم چې څونکات په لنډ ډول وړاندې کړم او هغه دادي چې مجله دې په خپله کرښلیاره کې ځمونږ دجامعې ناوړتیاوې او نیمګړتیاوې درجه بندي کړي او هغه ناوړ تیاوې چې ډېرزیان رسوونکې دي دهغو د اصلاح لپاره دې په نسبي توګه زیاته تره رهنمائي وټولنې ته وړاندې کړي.

دمثال په توګه ځمونږ د مملکت فعلي ضرورت د خلکو وحدت دنظر اودواحد قیادت رامینځ ته کیدل دي.

لیکوالان باید وهڅول شي چې خپله فکري انرژي او فطري ځواکونه ددې ستونځې دحل لپاره متمرکزکړي ترڅو داسې لارې چارې ابتکار شي چې دهغو په واسطه هغسې اغیزه پر عامو اذهانو وغور ځول شي چې حاصل یې وحدت او د واحد قیادت رامینځ ته کیدل وي.

یوه لیاره دا کیدای شي چې مجله په پرله پسې توګه هغسې مقالې خپرې کړي چې دوګړو تفکر یوې هسکې سطحې ته راپورته کړي چې هلته د مملکت عالي اهداف مطرح وي او پاخه لیکوالان او شعراء دا عالي اهداف خلکوته ور خپل کړي.

اوسنۍ سیمه ایزي او دژبو په بنیاد راغونډې شوې ډلې او دهغو فعالیتونه د مملکت دوحدت لپاره ښه ندي، دداسې فعالیتونو ترشا لاسونه او ددې فعالیتونو زیانونه باید مجله په علمي توګه و څېړي او خپلو لوستونکو ته یې وړاندې کړي.

دژبې یاقوم په بنسټ دخلکو ویشل ځمونږ د اسلامي انقلاب دستر هدف سره چې دیوه اسلامي نظام راوستل دي جفاده ، هیله ده چې مجله ددې ستر هدف په ابعادو رڼا واچوي او د ولس وګړي ودې ته را وبولي چې لاسونه سره یو کړي ترڅو یو پیاوړی اسلامي نظام تأسیس او ځمونږ د یونیم میلیون شهیدانو ارمانونه تحقق ومومي.

إن شاء الله

محمد معروف « فروغگر:

مجاهداو پیاوړي لیکوال ، مبارز وروړ د حریت مجلي سرمحرر محترم بشارت صاحب
السلام علیکم و رحمة الله و برکاته :

دقدر وړه! تاسي په خپلو هغو دوو پوښتنو کي چي ماته مو متوجه کړي لیکلي دي چي « حریت» دخپل عمر په دویم کال گام ږدي، زه وایم چي خداي جل جلاله دي دحریت عمر تر ابده لري ، ځکه چي حریت ملتونو ته وقار ښیي، عزت يې ورته په گوته کوي او دا توان ور بخښي چي د خپل شخصیت د تبارز لپاره « زه» یا« موږ» ووایي، حریت دي چي د ملتونو او تقدیرونو په انځول دسعادتونو ښیرازه سباوون تل دگڼان په لوري اوجهت کي گڼي، پوهان وایي چي د پردیو اسارت او غلامي د انسانانو زړه د معني په لحاظ وژني، اسیروگري یا د غلامانو ملت به په ظاهره کي گرځي راگرځي، خو چي په دي گرځیدا باندي ددوي مطلوب هدف نه مرتب کیږي او د بل چا په اشارو ناځي په حقیقت کي ژوندي نه دي، که څه هم د ژوندیو برخه خوري، افغان ولس د حریت ددغسي مفهوم په بیاموندلو سره دتاریخ په هیڅ دور کي جارحو ځواکونو او د عصر تیري کوونکي فرعون صفته په نوم فاتحینو ته دا اجازه نه ده ور کړي چي له دوي څخه ددوي روح واخلي.... وایي چي ناپلیون بونا پارت د افغانستان د فتحي لپاره تصمیم ونیو، نو خپل سلاکاران یې راټول کړل او دهغوی له مشوري سره سم یې د افغانستان په باب دتاریخ پاڼو ته مراجعه وکړه. ترهغه چي دي له تاریخ سره د افغانستان په هکله خبري اتري درلودي، دده ټول جنرالان د تیارسي! په حالت کي وو، مگر کله چي دتاریخ سره له مرکي نه فارغ شو په ډیره پخه لهجه یې خپلو جنرالانو ته وویل چي دا ملك نه ایلیدونکي دي ښه به داوي چي یرغل پري ونکړو او په دي ترگه پرافغانستان باندي یې له حملي نه لاس واخیست !!!نو د حریت ددغو سترو او ایډیالو ارزښتونو په نظر کي نیولو سره په زغرده ویلاي شو چي حریت د ملتونو په اقتصادي ، سیاسي، اجتماعي ، فکري او اعتقادي ژوند کي داسي ټاکونکي نقش لري چي که چیري له دغو ساحو څخه حذف شي ، هره ساحه او هره پدیده خپل ارزښت له لاسه ورکوي، ځکه چي حریت ملتونو ته شخصیت ورکوي او اسارت ددي پرعکس عمل کوي ....ددي لپاره چي موضوع رانه بلي خواته لاړه نشي د«حریت » مطلب ته راځم... په دي کي دهیڅ

محمد معروف « فروغگر»

تردید ځاي نشته چي هره خپرونه او نشریه دهغو رجالو اوفکري شخصیتونو علمي، فکري او فرهنگي محصول او انځور دي چي مستقیما دهغوي تر نظارت او هڅو لاندي د مطبوعاتو نړي ته لاره پرانیزي - موږ ستاسي له لیکنو، تحلیلونو ، تبصرو او انتقادي مضامینو سره ښه اشنایو او دا کار له کلونو را په دي خوا جریان لري، همدغه ستاسي دسرمقالو، تحلیلونو او دخبرونو دښه انتخاب له امله - هغه وخت چي تاسي د شهادت جریدي مسؤول مدیر وي - وچي په هغه وخت کي دشهادت جریدي سره هیڅ یوي جریدي سیالي نشواي کولاي ، خو چي کله تاسي تري ولاړي یا وایستل شوي، نو شهادت ته هم هغه خوند ورياتي نشو لکه چي ورسره مناسب وُ.... زه په جریان کي وم چي تاسي حریت مجله په داسي شرایطو کي د مطبوعاتو بازار ته وړاندي کړه چي فقط څو تنه محدودو کسانو له تاسي سره همکاري درلوده او په ځنگ ځنگ کي لکه چي نوري آزادي خپروني او نشریي له اقتصادي ستونځو سره مخامخ دي اوډیر څله دهمدغو ستونځو له امله د حسرت په دنیا کي له دنیا څخه سترگي پټوي ستاسي مجله هم عین مشکل درلوده ، خوله دي سره سره اوس وینو چي دغه مجله دجهادي مطبوعاتو او فکري فرهنگ په اوچته او لوړه مستواکي قرار لري. په هر تقدیر غواړم ستاسي پوښتنو ته په دي ډول ځواب ووایم:

ترهغه ځایه چي زه پوهیږم « معیار» په مختلفو ټولنو کي دهغي ټولني له فکري جوړښت سره جوت دي دمثال په ډول دبي دینو ډلو تپلو په عقیده«معیار» دلادیني ارزښتونو د لاخپروني او تعمیم مجسم شکل او هیئت دي، موږ پیژنو یوه ډله هغه گمراه وگړي چي د ادبیاتو په پلمه انساني ارزښتونه او رسالت ترپښو لاندي کوي او ما په خپله ډیر ځله له دوي څخه اوریدلي دي چي په اسلامي فرهنگ پوري اړوند متعهد ادبیان- ادبیاتو ته څ؛ نه پریږدي او ټوله ښکلا او په ښکلا او جمال پوري تړلي صفات ټول تري نفي کوي (په داسي حال کي چي داسي نه دي) خوسره له دي هم - د خپلو منحوسو ځیرو دپټولو لپاره جهادي ادبي لنډي کیسي، اشعار، ناولونه او نوري ادبي توټي لیکي اود خپلو برښو او لړلیو ادبیاتو د تبارز ورکولو جرئت نشي کولاي.... داوگړي هغه بې فرهنگه او په پردو پوري تړلي گوډاگیان دي چي دخپلي ژبي داصالت دثابتولو سره سره تر اوسه پوري په دي نه دي بریالي شوي او یاقصدا داکار نه کوي چي په خپله ژبه خپلو خلکو ته دهغوي اصیل اسلامي فکري فرهنگ وړاندي کړي، دپردیوپه اشاره د خپلي ټولني دزړوجاهلي دودونو د راژوندي کولو په بهانه د اسلام مقدس دین دخلکو له نظره لري ښیي او......

خوزموږ په ټولنه کي « معیار» د اسلام نجات بخښونکي دین او دهغه متعالي او له برمه ډك ارزښتونه دي، ددي کلمي له مخي زما په نظر دیوي ښې معیاري خپروني ځانگړتیاوي ، بیلگي، مشخصات او رسالت دادي چي:

الف: په خپلو ټولو فعالیتونو کي اسلامي فرهنگ او تمدن خلکو ته وروپیژني او په عین حال کي د معاصري پیري هغو فتنو ته دخلکو توجه جلب کړي چي ټوله

نړي اوپه ټوله نړي کي بیا اسلامي نړي تهدیدوي ، خلکو ته ددي فتنو دمخنیوي او ځپلو لاري چاري وروښیي او په هغوي کي د مبارزي ، مقابلي ، فکري او علمي توانمندي روحیه راژوندي کړي- او کلاً داسي بیلگي ولري چي خپلي اساسي کرښي او عالي اهداف تعقیب کړي..

ب: اسلامي انقلاب او دهغه تاکتیکي او ستراتیژیك اهداف، خطوط ، نقشي او پلانونه په خپله اصیله بڼه خلکو ته ترسیم کړي او په دي برخه کي داسي فکري او تبلیغاتي میتود ونه ولري چي د غربي لړلي او ورووست فرهنگ د نفوذ مخه ونیسي او پري نږدي چي داد ځنگلیانو او وحشي انسانانو وحشیانه اخلاقي فرهنگ زموږ ځوان نسل دتباهي په لور راکاږي....

ج: ددښمن له فرهنگ سره د مقابلي لپاره په زړه پوري ځوابي مضامین ، تفسیر او مقالي ولري ، کیداي شي په دي باب کتابونه هم تلخیص شي او ځیني نورکتابونه له خپلو بیلگو سره معرفي شي.

د: دمتعهد ادب او شعر لپاره ځاي ورکړي او په دي جهت کي د ادبیاتو او شاعرانو لپاره دتشویق وړ پروگرامونه ولري .

هـ: له ابتذال او دجنگ اچولو - له تگلاري نه په جدي توگه وساتلاي شي، ځکه موږ حیني په نوم اسلامي خپروني لروچي شپه ورځ لگیادي مسلمانان په خپلو کي سره آچوي... منطق له هري هغي وسلي نه چي دجنگ آچولو، شکنځلو او کاواکو او توبوتو په بڼه رابرسیره کیږي، ډیر پیاوړي ، مزبوت او قناعت بخښونکي دي.... داډیرمعقول دي چي په دي باب له حکمت او بني موعظي نه کار واخیستلاي شي .

و: واقعیتونه داسي منعکس کړي چي د اسلامي امت گټي تضمین کړي.

ز: د اسلامي نړي اودهغه دمسایلو په باب اسلامي نهضتونو فعالیتونه ، ستونځي او راتلونکي وځیري.

ح: دنوي نسل دپښووني اوروزني اصول په پام کي وساتي .

ط: په افغانستان کي د اسلامي حکومت دقیام په باب مضامین، مشوري او تبصري ولري.

ي: په افغانستان کي دپردیو لاسوهنو او کمونیزم دبقایاوو تخریبي فعالیتونه او دهغوي دانډیوالانو لړلي اومنحوسي څیري نړیوالو ته افشا کړي ....

۲- تر اوسه پوري چي د حریت فکري او فرهنگي دریځ په پام کي نیول کیږي، ورځ په ورځ د اعتلا لوري پوري یوه په بله پسي شاته پریږدي، خو دلته دیادوني وړده چي حریت د افغانستان د جامعي د فکري او کلتوري رشد لپاره باید نور ډیر څه وکړي دمثال په ډول تر اوسه پوري حریت دتنظیمونو او لاسونو دوراندي ورووسته کیدو په باب په زړه پوري او حیرانوونکي انکشافات کړي، خود حل لاره یي نه ده په گوته کړي، بل داچي : کله چي په کوم مضمون کي دکوم لوري دریځ تایید کیږي او یامعقول بڼودل کیږي بنایي دلایل هم ور سره وړاندي شي که نه نو بیا دحریت « حریت» هم تر سوال لاندي راځي!

بل داچي حریت خپلي ټولي قواوي د افغانستان قضیي ته متوجه کړي، زه نه وایم چي داکار ښه نه دي- اصلا حریت د افغانستان د رېړي ژیړنده ده خوددي په څنگ څنگ کي اسلامي امت هم باید له یاده ونه باسي - دجهادي ادب په باب باید ډیر څه ولري د انقلاب راتلونکي او ددي ویرژلي ملت ددردونو او غمونو د هواري او لري کولو لپاره پروگرامونه، مشوري او پیشنهادونه- دفقهي مسایلو مطرح کول د سوال او ځواب په توگه ا و دنورو علمي مضامینو خپرول - د افغانستان دقضیي دحل لپاره د صاحب نظرانو رایي او نظریي خپري کړي، تاریخ ته مراجعه وکړي اوله هغه نه په استفادي سره د افغانستان سوسیولوژي سیکولوژي او پر اعتقادي ارزښتونو باندي دهغه حرص او دهغو ارزښتونو په ساتلو کي د افغانستان دجامعي قرباني او سربښندنو ته پام وشي....

زه مطمئن یم چي د افغانستان جهادي قیادت اوس د علم او فرهنگ په ارزست پوه شوي شاید هغوي هم له تاسي سره په دي لاره کي مرسته وکړي اوکه نه نو بیا تاسي معذور یاست او دنورو لیکوالو په څیر به په کومه گوښه کي گوښه کیږي!!!

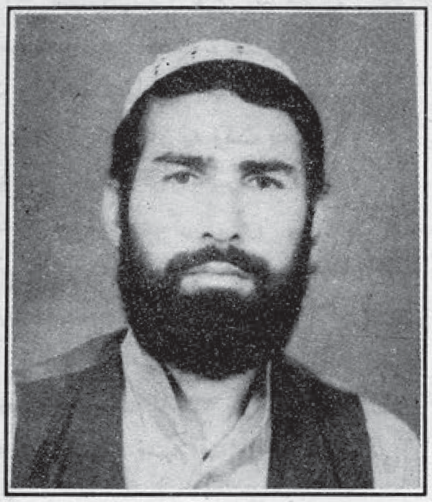

سید عمر « اعزامي»

سید عمر « اعزامي »

محترم سرمحرر مجله حریت!

السلام علیکم و رحمة الله و برکاته:

در رابطه با پرسش اول تان عرض شود که ویژگی های زیادی درکار است تا یك نشریه را برای خوانندگان معیاری ودلچسپ بگرداند که از آ ن جمله چند تای آن در نظر بنده مهم جلوه می کنند.

۱ اهداف و انگیزه های که یك مجمع به انتشار نشریه ای احترام می کند قبل از همه باید مبنی بر تعهد و آرمان خواهی اسلامی، تنویر مخلصانه مردم و رویهمرفته بخاطر ارشاد و رهنمای عامه از کج اندیشی ها و انحرافات گوناگون اجتماعی باشد، مادرجامعه خود بسا نشریه های موسمی را سراغ داریم که فرد ویا افرادی بدون داشتن آرمان و هدف الهی بخاطر رفع حقارت های روانی و یا انتقامجویی های شخصی به انتشار جریده و مجله ای پرداخته اند، ولی بعد از اندك مدتی بدون آنکه از اسباب والتوای نشر آن چیزی تذکر داده باشد ناگهان از آسمان مطبوعات افول نموده است ،

۲- ویژگی دیگری یك نشریه معیاری اینست که گردانندگان آن به صنف، قشر و قوم خاص مطلب تهیه نکند ، بلکه نشریه باید خواسته ها وسلیقه ها و نیاز مندیهای تمام اصناف ، اقشار و اقوام و طبقاترا رعایت نموده و به مذاق آنها نشرات نماید(اگر نشریه به صنف ویا قشر خاصی تعلق داشت، نداشتن این خصوصیت باکی ندارد)

٣- خصوصيت ديگری يك نشريه توجه به موقوف بودن آنست ، نشريه اگر روزانه است و يا هفته وار ويا ماهوار و ساليانه ، بايد بدون فوت زمان به وقت معين آ ن در اختيار خوانندگان قرار بگيرد.

٤- ويژگی ديگر برای يك نشريه اسلامی نشر مطالب مفيد، جالب ، جديد و آموزنده است ، تكرار و اقتباس از نوشته های ساير نشرات كه يكمرتبه از نظر خوانندگان گذشته باشد، خوانند را خسته نموده و در آينده نسبت به آن بی ميل می سازد.

٥- ديزاين و صحافت يك نشريه هم بی تاثير بردلچسپی و ازدياد خوانندگان آن نميباشد ، هر قدر كه يك نشريه با قطع و صحافت زيبا چاپ شود ، بهمان پيمانه خوانندگان زيادی را مرهون خود می سازد.

٦- در صورت امكان ارائه مطالب مستند و مصور و نشر نظرات افراد بصورت مستقيم و مباشر ، نشريه را بيش از پيش خواندنی و مردمی می سازد، انتشار گزارشات يوميه و مصاحبه های افراد از اقشارمردم، نشريه را از انحصار ذهنی هيت تحرير برون نموده و آنرا بمثابه ترجمان نظرات عامه مردم در ميآرد.

به پاسخ . دوم تان بايد گفت كه بنده صرف شماره های اول و دوم مجله حريت را سال گذشته مطالعه نموده بودم تا الحال شماره های ديگر آن در اختيار ما قرار نگرفته است با آنهم بحساب مشت نمونه خروار می توانم بگويم كه مجله حريت خواندنی و مفيد است و به اهتمام گردانندگانش بسوی بهتر شدن ره می پيمايد.

مشوره بنده به كار كنان مجله حريت اينست كه خصوصيات كه در فوق از آن نام بردم رعايت نمايند و مزيد بر آن هميشه بر رای و نظر اهل خبره وقعی بگذارند.

نواب« سليم »:

الحمد لله و كفى و سلام على عباده الذين اصطفى!

وبعد!

محترم او مجاهد وړور بشارت صاحب ه

نواب« سليم»

هيله ده روغ ياست او د انقلاب د فرهنگي سنگر دپياوړی مجاهد په حيث چي كومي ارزښتناكي هلي ځلي كوی دهغی د تداوم توفيق درته د لوی او خير الناصرين خدای څخه غوارم.

محترم وروړ!

څرنگه چي پوهيږی هره نشريه د يو خاص هدف او نصب العين د لاس ته راوړلو لپاره خپريږيو او مرام تر هغه پوری چه ورته ملت كی لازم احترام او همدردی نه وی جلب شوی او د تاتوبی د اكثريت لپاره د منلو ور نه وی گرځول شوی د غير جمهوري او غير ...... هدف په شكل تبارز كوی او په نتيجه كی د هغی د تعميل احتمال په تدريج سره كميږی يو هدف خلكو ته دمنلو ور گرځول او هغی ته لازم همدردی او حمايت جلبول طبعا پدی مربوط وی چه هغه مشخص هدف او مرام څومره حقاني ، مقدس او عالي وی څو تر يوه حده پدی منوط كيږی چه دهدف اومرام اعراض او پيشكش په څه دول او انداز كی صورت مومی ، يعنی د محتوی ، عقلانت او منطق سره سره دهدف دپيشكش بنه هم دهغه د مقبوليت په ليار كی يو فكتور گڼل كيږی پدی صورت چه د نشريی په زړه پوری صحافت او فورمت Format د هغی علمی او منطقی تجزيو او تحليلونو ته خاص مناسبت او سكلا وربښی.

څماله نظره ديوی معياری نشريی بل سه خصوصيت دهغی عام فهمی ده څومره چی د كليشه يی لفاظيو په ځای مطالب او مفاهيم ساده او عام فهمه وليكل شی هومره دهغی مقبوليت او لوستونكی زياتيږی ، دا كار نه يواحی دنشريی لپاره په هره سطحه لوستونكی پيدا كوی بلكه لوستونكی ولو كه څومره فاضل او عالم او ياڅومره يی تعليمی سطحه كمه وی هغه په شوق او انهماك سره لولی.

دريم سه ا و تر تولو مهم خصوصيت البته څما له نظره د نشريی د مطالبو عينيت(Objectvity) ده په لرو تكو ديوی سی او معياری نشريی دری ارخه وی چه هغه سه او سكلی فورمت ، عام فهمي او عينيت او Objectvity ده ، الحمد لله چه حريت دا دری خصوصيته لری او ويلی شم چه له همدی كبله يی سری د جهادی فرهنگ او صحافت يوه بی بها مرغلره گڼلای شی، په حريت كی البته يوه كمی هم شته چه هغه داده چه سری تری په يوه كتنه دا تأثر اخلی چه گواكی دابه يوه منطقوی او سمتی مجله وی حكه د حريت په هنداره كی يواحی او يواحی دپكتيا رجال او دجهاد سرلسكران او شهداء حليری او نور افغانستان يی په شفافو شيشو كی انكعاس نه پيدا كوی ، دحريت په رنگين منشور كی بايد تول ملت ا و تول هيواد و حليری هلته به حريت د افغانستان دكامل حريت پيامبر او سه زيری راوړونكی و گنل شی.

په احترام

محترمه ليلا« خرم »:

د حريت مجلی محترمی اداری څخه په مننی سره چی ماته ئی ددی مجلی په هكله د خپل نظر وراندی كولو فرصت راكړ .د لومړی پوستنی په حواب كی سائي ووايم چی نن ورح نړی د فرهنگی پرمختيا له امله له نشراتو ا و خپرونو څخه دكه ده راز راز خپرونی د مختلفو مشخصاتو سره ، سياسی، فكری ، ذوقی ، ادبی او....

ستاسی په پوستنه كی د(سه) تاكيد شوی نو كله چی وايو سه خپرونه نو دمعمولو مروجو خپرونو څخه يو بيل او متمايز شی ته اشاره كوو.

زما په نظر د يوی سی خپرونی (حه مجله حه جريده ياورحپانه) لومرنی او

اساسي مشخصه او ځانګړتیا دهغو رسالت درلودل دي دهغو هدف درلودل دي او د ویلو دپاره خبرې درلودل، د یو مشخص او معین هدف ترڅنګه د یوې ښې خپرونې عام رسالت باید د خلکو د شعور د سطحې لوړول وي او دهغو په نتیجه کې د یو متحرك او عملي ژوند د پاره د یو هدفمند او آګاهانه ژوند د پاره ددوی هڅونه، خپرونه ښائي دځان سره پیغام ولري.

بله مشخصه چې یوې ښې خپرونې ته مثال راوړلی شو دحق د اظهارشهامت او جرائت دی یعنې سپین ته سپین اوتور ته تور ویل اود شخصي اغراضو او هدفونو نه ځان لرې ساتل.

دحقایقو په رڼا کې صاف اوبې طرفه قضاوت کول، ولو که دا قضاوت د خپرونې دمرام سره هم ټکر و خوري داهغه ځانګړتیا ده چې همیش د لوستونکي ورته پام وي او دهغو په موندلو سره پر خپرونې اعتماد او اطمینان دهغو سره مینه او دحق دبیان جرأت پیداکیږي.

بله ځانګړ تیا چې زما په نظر یوې مجلې ته ډیره مهمه ده هر اړخیز معلومات دي ، معلوما ت دا ندي چې ګوندي په خپرونه کې نشر کړو چې الیزابت تایلورڅوودونه کړي یا بش څو لمسیان لري ، معلومات داڅ چې دنن ورځ په نړۍ کې د واقعیتونو او حقایقو تناسب وښیو او دهغوی تضادونه او پخلاینې را برسیره کړو، ښائي ووایم چې په یوه مجله کې د سالم ذوق په نظر کې نیولو سره ادبي (نه بې ادبي) او ذوقي مطالب هم مهم رول لري که څه هم چې خپرونه کومې شعبې ته مخصوصه وي.

ددوهم سوال په ځواب کې باید ووایم چې نن د افغانستان مظلوم ولس د خپل تشخص دتاریخ په ډیر ګړاوجن او کړکیچن پړاو کې ولاړ دی، افغانان دطاغوتي قوتونو په لاس د خپلې هستی د تباه کیدلو څخه پس د رنځ په یوبل خړوب کې لویدلي دي او داځل ئې ددې هیواد دکامل له مینځه وړلو دپاره ملا تړلې ده داسې چې بیا کله هم څوك د افغان نوم ، هغه افغان چې د خپل ایمان په زور ئې د نړۍ څیره بدله کړه او د نړۍ دخلکو سرنوشت ته ئې تغیر ورکړ، په خوله وانخلي او ددې هدف د پاره د فکري او تبلیغي وسلې څخه پراخه ګټه اخلي، نړۍ نن ټوله ددوی په ساز نڅیږي او موږ دیوې نړیوالې پروپاګندې محاصرې په منځ کې راګیر یو او سترې ذهنونه مو کله کله بالکل ځواب راکوي که څه هم چې خپل دښمن پیژنو مګر ددوست په دوستي هم یقین نلرو هیڅ لوري ته مخ نشو اړولی هرچیرته چې ګورو تیاري دي او په تیارو کې د فریب او چل ول سرې سرې څړیکې اوسیږي. په داسې یوحالت کې دا ملت سر بیره په خپله عقیده یو داسې روحي تسکین ته هم اړتیا لري چې ایمان یې ددې توفانونوله ضربته بچ کړي او لایې پسې مضبوط کړي او دحق په نصرت ئې باور حتمي کړي.

دحریت مجله څنګه چې ګورو د افغان ولس په دې روحي تسکین کې تر یوې اندازې ګټور کار کړی دی او دحق او باطل پیمانې ئې ښې تللې دي خو ددې حالت ددې اوضاع دعواملو دروښانولو د پاره باید د خپل رسالت سره سم چې دشعور لوړتیاده د نړیوال نظم د څرنګوالي په هکله چې د افغانستان کړاوئې یوه بیلګه ده ډیري خبرې وشي ، حریت ښائي دخپل مضبوطیو دپاره د انتقاد دمنلو او بیانولو توان او جرئت نور هم پیدا کړي د اشخاصو دډیر تذکر په ګوته کولو او توصیف نه دې ولوکه فوق العاده خلك دي تر ډیره حده ډډه وکړي یوبل انتقاد چې زه دحریت په ښې مجلې لرم هغه د مطالبو د تصحیح غلطي ده ځکه په ځینو مضامینو کې املائي غلطي ډیري لیدل کیږي چې امید دې ورته پام وشي دادبي برخې په باره کې ساینې وویل شي چې که دډیرو لنډو کیسو پرځای چې هغه هم یو په بل پسې راغلې وي که ډیر بامفهومه ښکلو شعرونوته توجه وشي او یاخو هم د کیسو تعداد په مجله کې کم شي نو ښه به وي ددې هدفمندۍ او په زړه پورې مجلې د اوږد او ځلانده ژوند په هیله.

(لیلا خرم)

محمد زبیر« شفیقي»

دمطبوعاتواوسیاست دډګرزلـــــې سرخیل

محمد زبیر « شفیقی»

ګران او فاضل ورور بشارت صاحب!

دحسادتونو او رقابتونو له ږبوکیو او تو پانونو نه په امان اوسی.

وروره ! باور مې نشي چې زه به هم د لیکوالۍ په ډګر کې ددومره څه خاوند یم چې د یو ی ښې نشریې او یا « حریت» په باب دې څه وویلی شم ، داهم ستا د ځانګړې خلوص او مینې یو لور ګنم چې ماهم د مطبوعاتو په ډګر کې دنظر د خاوندانو په ډله کې شمیرې.

په هر صورت اوس خو یو څه باید ولیکم نو ـــ

ستاسو د لومړۍ پوښتنې په ځواب کې زما په نظر د یوې ښې نشریې لپاره دغه ټکي ضروري ګڼم: د یوې ښې او معیاري خپرونې رسالت دادی چې ټولنه د اصلاح او فلاح په لور تګ ته وهڅوي نو یوه ښه خپرونه بایددهمدغسې سپیڅلې هدف او آرمان لپاره خپرونې ولري * یوه ښه خپرونه باید چې دمعلم ، مبلغ او ډاکتر حیثیت و لري، هم دټولنې دوګړو په روزنه کې لاس ولري، هم د نیکیو د تبلیغ او بدیو د رد او توهین صلاحیت ور سره وي او هم یوه ښه نشریه د ټولنې په منځ کې د بدی ا و بدیو د عواملو په له منځه وړو کې دډاکتر په څیر رول و لري.

*دیوې ښې نشریې یو بل صفت دادی چې تل واقعیتونه روښانه کړي، او دواقعیتونو په روښانولو کې دزر، زور او تزویر د خاوندانو د تهدید، تشویق او تحمیق تر اثر لاندې رانشي.

* دیوې ښې او معیاري خپرونې یو بل

ستر خصوصیت زما په نظر د خپرونی آزادی هم ده ، ځکه چی ډیر ځله وابسته خپرونی د آزادانه ، معقول او روا قضاوت څخه پاتی راځی، وابسته خپرونی به خامخا خپل ټول زور د خپل لوری په درنولو او معقول ښودلو لگوی.

البته ددی معنی دانه ده چی یوه خپرونه باید د حق او باطل ترمنځ هم بی طرفه اوبی لوری وی د ښې خپرونی ځانگړتیا داده چی قضاوت به یې پر حق بناوی او دحق په مورچل کی به دریږی.

* یوه ښه نشریه باید د خپلی ټولنی بشپړه انځور گری هم و کړی او بیا د اعتلا او نیکی په لور د هدایت د مشعل په څیر هم وی چی لاری به په نخښنه کوی او د لاری خنډونه او گړنگونه به رابرسیره کوی.

* زما په نظر د پورتنیو ځانگړ تیاو درلودونکی نشریه هغه وخت منځ ته راتلای شی چی ترهرڅه لومړی د یوه پوه خبیر او با بصیرته شخصیت تر اداری لاندی وی ، د ښې نشریې ترټولو رومبی شرط د ښه مسؤل او چلوونکی موجودیت دی ، چی باید د خپل ولس، اسلامی نړی او ټول جهان له ماضی او حال څخه پوره معلومات و لری، د سیمی ا و نړی له سیاستونو او ورځنیو پیښو څخه بشپړ خبر وی ، د اسلام د تاریخ په باب پوره معلومات و لری، او په لیکوالی کی د لاس په در لودلو سربیره د ښه استدلال ، منطق او ژور تحلیل صلاحیت هم و لری.

* د یوه داسی مسؤل او چلوونکی په څنگ کی بیا یو شمیر نور پوه او پاخه لیکوالان او ادیبان د یوی ښې او معیاری خپرونی د راویستلو تضمین کولای شی.

* دیوی ښې نشریې لپاره داهم لازمه ده چی د یوی ټولنی د افرادو ذوقونه په نظر کی ونیسی او د هرچا له ذوق سره سم یو څه و لری یعنی یوه ښه نشریه باید په خپله غیږه کی د سیاست پر خوږو ترخو سر بیره د علم او تحقیق له غونچو او د شعر او ادب له گلپاڼو څخه هم برخمنه وی ډول ډول ذوقی مطالب پکی وی او دټولنی هرپاټکی د خپلی خوښی څه پکی وموندلای شی.

ا و ددوهمی پوښتنی په باب چی دوه برخی لری باید ووایم چی:

د « حریت» په باب خوکه زه ووایم ا و که نه، که نور څوك پدی اعتراف وکړی او که یی خوله مصلحتونه او.... ور پته کړی خو له دی نه سترگی نه پټیږی چی « حریت » د هیواد او بیا په ځانگړی ډول د جهادی مطبوعاتو په اسمان کی هغه ستوری دی چی مثال یی نه موندل کیږی.

« حریت» زیات پخوانی قالبونه مات کړل او نویی لاری یی و ایستلی، حریت په جهادی مطبوعاتو کی مجتهدانه روش خپل کړی دی وخت پروخت یی دپیښو او حوادثو له لوړو ژورو څخه پردی پورته کړی او ترممکنه حده یی واقعبینانه موضع هم نیولی ده ، د هیواد دوروستیو پیښو د جریان په اړه چی حریت په خپلو وروستیو گڼو کی کوم جرئت مندانه انکشافات کړی دي

ستاری یی نه لیدل کیږی، همدارنگه د« حریت» موضع تر ډیره حده زموږ د ټول مجاهد ملت موضع ده ، د جهاد له ارمانونو څخه دفاع ا و دنړیوال کفر په خلاف د جهاد د جذبی دژوندی ساتلو هیله د « حریت» په پاڼو کی سړی په سترگو گوری او حس کوی . دحریت په پاڼو کی له داسی خطرناکو دسیسو څخه پردی پورته شوی چی تر اوسه پوری دکوم ځواکمن حزب نشراتی ارگان هم داسی جرئت نه دی کړی چی داکار د حریت د چلوونکی شهامت او شجاعت ثابتوی ، خو سربیره پر دی ټولو ښیگڼو دانشی ویل کیداي چی « حریت» سرتر پایه د « حق» په معیار برابره او بلکل بشپړه ده . ځکه « حریت» دانسانی اذهانو محصول یوه مجله ده چی بنایی کله یی د ملت او امت د « حریت» له حریم څخه په دفاع کی څه کمی هم کړی وی او یا داچی « حریت» که هر څومره لوړه مجله و بولونو معیار د لا اوچتولو لپاره نوره لاره هم شته.

زما په نظر که څه هم د حریت موضع د حقانیت پر بنا دیوه ځانگړی جهادی گوند له موضع سره بلکل یوشی ده ، چی دغه یو والی د« حریت» حریت په اذهانو کی مشکوکولای شی، نوښه به داوه چی د څنو مسایلو په باب یی داسی تبصری او تحلیلونه هم در لودلی وای چی د « حریت» پر حریت د شك وریځی نه راخوریدای،که د « حریت» دمحتوی له غوره والی سره لړ د مطبوعاتی غلطیو مخنیوی وشی ډیره به ښه وی ، همدارنگه نور مو که خدای (ج) کول د ملت قربانی رنگ راوړی نو باید چی « حریت» هم په خپلو پاڼو کی د ځوریدلی او مظلوم ملت دځوانانو دروزنی او سیاسی شعور د لوړاوی لپاره که څنی سرگرمی، معماوی او پوښتنی مطرح کړی ترڅو ځوانان ور جلب او بوخت کړی ښه به وی د شعر او ادب برخه هم که لږ زیاتوالی وزغملی شی نوزما په نظر ښه کار دی.

او لکه دنن زمانې هره مجله حریت هم ځني ذوقي مطالب چي ډیرلند وي باید ولري د مثال په توگه ټول مطالب که دوه یا دري پاڼي ونیسي چی په هغې کی ، دوه بیتی ، لندي، چیستانونه، معما، دلویانو غوره ویناوی، لنډ او خواږه مهم معلوماتونه..... او نور.

او په پای کی ډیر گران او قدرمن وروړ بشارت‌صاحب!

تاسو او « حریت» ته داوږده او خواږه ژوند دعاکوم په مینه او درناوی.

محمد حلیم « تنویر »

سالگرد حریت

هر نشریه باتناسب شکل و زما ن نشر آن مشخصهء جداگانه دارد، اما در مجموع مطبوعات ، سه بعد اساسی را بایستی باخود داشته باشد: اطلاع: آموزش و سرگرمي.

روزنامه ها غالبا روی موضوعات اطلاعی و خبری میچرخند، زمان نشر آن هر ورز است و بیان مطالب هم باید تازه و بکر باشد. خوانندگان يك روزنامه بیشتر به صفحات اول و اطلاعی توجه دارند و درین صفحات هم چشم خواننده به عناوین درشت خبری میچرخد و هر آنچه را که جالبتر و با احساس خود نزدیکتر بیابد، تعقیب مینماید بطور مثال اخبار مجاهدین را نسبت به همه خبرهای جهان در هر روزنامه ترجیح میدهیم، روزنامه نگار هم با درك این مطلب و برای اینکه صفحات دیگر روزنامه بی محتوا نماند و

دلچسپی خواننده را جلب کند ، به نشر گزارشات مصاحبه ها ، سوانح و کرونولوژی وقایع میپردازد....

مجلات را در دو بخش ، اطلاعی و اختصاصی میتوان ارزیابی نمود، مجله اطلاعی غالباً مجلات سیاسی اند که بیانگر واقعات و تحلیل وقایع جهان اند طور مثال مجلات (Welt Siegal آیینه دنیا از آلمان Newsweek و Time از امریکا و یا Eisuiw از هالند مجلات آشنا ، با معیار های مشخص سیاسی وقایع را تحلیل و بزعم خود میچرخانند، زیرا تیراژ این مجلات از میلیون هم بیشتر است و میتواند وسیله خوب تغییر اذهان عامه بنفع گرداننده گان نشریه باشد، اکثر مجلات و روزنامه های معتبر دنیا در انحصار سرمایه داران در آمده و بیانگر سیاست آنان اند.

دیگر مجلات اختصاصی اند که مطالب راهم محدود میسازد و خواننده آن هم محدود اند مثلاً مجله خیاطی، موتر، ورزش، خانواده ، کودکان ، مصور دیکوراسیون ، آشپزي، طب، تکنالوژی مدرن ، جوانان و از همینگونه ، معیار درین مجلات به نسبت نشر مطالب آن تعیین شده بوده در یك چوکات محدود و مشخص چاپ میشوند،

در تمامی وسایل مفاهمه طباعی، رسالت نشریه ارتباط به مشخصه آن میگردد که در واقع هر نشریه سعی مینماید در همین محور ، رسالت خودرا به نحواحسن انجام دهد.

مجله ماهانهء حریت یك نشریه خاص سیاسی در مورد افغانستان، از لحاظ شکل ، پشتی مجله خیلی زیبا ودیزاین میگردد اما داخل صفحات مجله ازکاغذ اخباری است که در شکل مجله هم تاثیر میگذارد، مجلات معیاری غالبا باکاغذ نیم جلد دار سفید به نشر میرسند.

محتوای مجله حریت را مقالات سیاسی و تحلیل وقایع افغانستان تشکیل میدهد که برای خواننده دلچسپ و مورد علاقه میباشد. در شرایط فعلی افغانستان حریت بیانگر خوب وقایع افغانستان است و اما اگر مطالب دیگری هم در آن گنجانیده شود

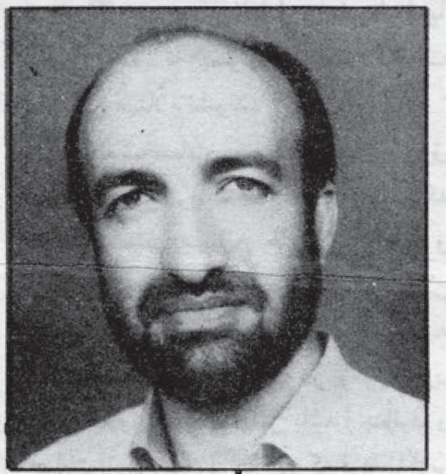

تنویر

ممکن تیراژ را بلند ببرد جهت بهبود مجله تغییرات زیر در مجله آورده شود:

میز مدور که در آن اشخاص خبیر و اهل نظر دعوت میگردند و روی موضوع مشخص به تحلیل و مناقشه میپردازد.

مصاحبه های اختصاصی و کوتاه باجوانب مختلف و اشخاص بانظر ات متفاوت بازنمودن اقتراحات در جهت برنامه ریزی و عمران آینده افغانستان ، سیاست خارجی ، رفع تشنجات ، ایجاد وحدت و مشخص ساختن مواقف جناحهای درگیر.

نشر اخبار جالب وکوتاه ، طنز، شوخی ها و ظرافت های مطبوعاتی ، چاپ کارتون های سیاسی و عکسهای از جریانات سیاسی.

نشر اخبار سیاسی جهان بطور کوتاه و مختصر که گنجایش یکی دو صفحه را داشته باشد.

بمناسبت دومین سال نشراتی مجله حریت بهترین تمنیات خود را به کار کنان مجله بعرض میرسانم ، موفقیت شمارا در دوام و بهبود مجله خواهانم.

برادر محترم حامد:

الف: رسالت یك نشریهء معیاری:

پاسخ عام باین سؤال، همواره تقریباً این بوده که رسالت نشریه ای معیاری بر محور "ارتقاء سطح آگاهی جامعه" میچرخد که با توجه بشرائط کنونی جهان، در مورد هر نشریه و جامعه ای نمیتواند مصداق داشته باشد.

باری، در شرائطی همچون شرائط انقلاب و جامعهء ما نیز که آماج هجوم وسیع و چند جانبهء نظامی، سیاسی و فرهنگی دشمنان قرار داده شده، رسالت یك نشریهء معیاری اسلامی "ارتقاء سطح آگاهی جامعه" است.

حاملین این رسالت در قدم اول باید خود آگاه بتاریخ، جغرافیه، روابط اجتماعی، سطح دانش و بینش، نکات ضعف و قوت، پوتانسیلهای خفته و بهدر رفته، دردها، نارسائیها، حساسیتها، عقائد، مقدسات، پیروزیها، شکستها، باورداشتها و بصورت کلی ثقافت جامعه و کشور خود باشند.

رسالت مطبوعات در جامعهء ما سنگینتر از سائر جوامع است. زیرا اگر در سائر جوامع رهبران سیاسی و فکری اکثراً خود از پیشتازان نهضت بیداری و رشد شعور سیاسی جامعه بشمار میروند و مطبوعات متعهد هم بموازات و یا جلوتر از آنان درین مسیر گام برمیدارند، جامعهء ما ازین ملحوظ دستخوش یك فاجعه گردیده است.

در جامعهء ما که چهره های زیادی بعنوان رهبران سیاسی و فکری شناخته شده اند کار مؤثری در جهت بیداری و رشد و تعالی سطح آگاهی و رشد سیاسی جامعه انجام نداده اند.

رهبرانی هر کدام بنوبهء خود و بیشتر از سلف باعث ایجاد اختلافات، تعصبات، کینه توزیها و حتی خونریزیها شده اند. آنانیکه در اوائل با نفی رهبری جهاد خود را شائسته و مستحق رهبری تمام جامعه میخواندند، در طول جهاد سیر قهقرائی و انحطاطی پیموده و اینك شعارهای راسیستی، ناسیونالستی، سکتارستی و پاروکیالستی سر میدهند.

بگواهی تاریخ باستثناء حکمتیار که عمرش را وقف مبارزه در جهات گوناگونی بر علیه دشمنان گوناگون و متعدد در مراحل مختلف حیات نهضت معاصر اسلامی در کشور ما نمود و افتخار کسب پیروزیهای تاریخی و شکست توطئه های دشمن که بتائید و نصرت و عون ا... قادر عزیز در هم کوبندهء ستمگران و کفار، نصیب ملت مجاهد ما گردید، در روی زمین بیشتر از هر کسی حاصل همت و مجاهدت حکمتیار است، برهان، سیف،

خلوص، نفوذ روحانی، کرم، محاسن، صبغهء اسلامی، جهادی و افغانی دیگران کمتر در خدمت مردم ما بوده و بیشتر در جهت ترضیهء خاطر خطیر اغیار!

ازین جهت است که به اهمیت و ثقل و عظمت رسالت مطبوعات ما افزوده میشود که عبارت از تلاش مخلصانه و مبارزه ای مستمر است در جهت:

۱ - انقلاع ریشه ها و امحاء کامل انواع جهالت، گمراهی، انحراف، کجروی، بیراهه روی، خرافه پرستی؛

۲- رفع اختلافات پارین و نوین؛ تنویر اذهان در جهت تفکیك تضاد از اختلاف سلیقه و تمیز تعصب از علاقه؛

۳ - بر شمردن مدبرانهء نکات ضعف و قوت خود و دشمن؛

٤ - عدم تغافل تحت هیچ شرائط، پوشش و بهانه ای از آگاهانیدن جامعه در مورد دشمنان داخلی و خارجی. نه اینکه بیکبارگی بر علیه همه جبهه گشود، بلکه برخورد با دشمنان ملت بر اساس درجه بندی بدون اینکه دشمن درجه چهار در کنار دشمن درجه یك و رویاروی قرار گیرد؛ حساسیت مردم را بسمت دشمن توجیه نمودن و افشاء مقاصد و توطئه هایش؛

۵ - احیاء ارزشهای معنوی در جامعه؛

٦ - جستجوی طرق بیداری شعور سیاسی جامعه؛

۷ - ایجاد میل و احساس نیاز بفراگیری علم و دانش و صنعت در مردم؛

۸ - زدودن رسوبات و اثرات ارزشهای جاهلی مبتنی بر تعنت و تعصب نژادی، قومی، لسانی، منطقوی، . . . ؛

۹ - بررسی عمیق و علمی و همه جانبهء ابعاد جهاد و طرح ضرورت و نحوهء پاسداری از دست آوردهای جهاد؛

۱۰- تثبیت ضرورت ایجاد رهبری واحد، تأمین وحدت ملی، حفظ تمامیت ارضی، استقرار حکومت منتخب مقتدر مرکزی اسلامی.

ب: مشخصات و خصوصیات یك نشریهء معیاری:

۱۱ - تحلیلها و تبصره های چنین نشریه ای باید همواره در ترازوی "اعتدال" توزین گردیده و از افراط و تفریط قویاً پرهیز گردد تا بسرنوشت اکثر نشرات سازمانی مبتلاء نشوند.

از مشخصات و خصوصیات فوق العاده بارز نشریات سازمانی اینست که بعضاً بناء بر مصالح خاص سازمانی و ایجابات و ظروف زمانی و مکانی، باین "دلیل" که فعلاً "گشودن جبهه ای بر علیه همه مصلحت نیست؛" (که در برخی موارد شاید مقرون بمصلحت نیز باشد) بتأئید و حمایت از دشمنان درجهء دو که فردا ناگزیر از اعلان جنگ با اویند، نیز میپردازند. غافل ازینکه فردا در توجیه و تبریر موفقیت چندانی نخواهند داشت.

این نشریات بدون تحلیل اوضاع آتی، فردا با یك چرخش کامل دائروی، متحد متعهد معتمد و فداکار دیروزی را شیاد، حریف، رقیب و دشمن قسم خوردهء خود میخوانند.

ولی از آنجائیکه درینمورد به خواننده پیش آگاهی نداده اند، نمیتوانند او را به صائب بودن موقف جدید متقاعد سازند. مسلماً وقتی خواننده ای نتواند خود را همدرد و همگام و همفکر و هم شعار در موقف جدید سازمان بیابد، بین او و موضع جدید سازمان خلیجی پدید میآید که در بیشتر موارد با شك و تردید پر میشود. شك و تردیدی که اکثراً منجر بخصومت با سازمانی میگردد که تا دیروز به سمپات و هواه خواه بودن آن مباهات مینمود. زحمت اقناع و تنویر افکار عامه و رفع شکوك و شبهات خوانندگان هم کمتر تقبل می شود.

خواننده و مردم تا از سرگیجی و سردرگمی و سرآسیمگی ناشی ازین چرخش ناگهانی و دائروی در موضع سازمان آگاهی یابند کار از کار گذشته و آب از سر؛ دشمن در کمین کار خود را کرده است و بر "غندی خیر" نشسته!

اگر ادعاء شود که شاید عدم عنایت و توجه بهمین بعد باعث شده است تا نشریات جهادی ما در انجام رسالت خود با ناکامی روبرو شوند، اغراق نخواهد بود.

بخاطر داریم که تحولات اوائل سالجاری --انعقاد توافقنامهء گورنرهاوس پشاور(٤ ثور)، فتح کابل(٥ ثور)، تشکیل دولت ائتلافی، ....، شوکی بر عوام و خواص ما وارد آورد که تا بخود آمدند تاواریش دوستم لقب "برادر حماسه آفرین"، "مجاهد اعظم" و "خالد بن ولید" گرفت و خواستار محاکمهء مجاهدین گردید.

خوانندگان سرخورده ازین وضع جهت دستیابی بپاسخ سؤالات خود ناگزیر از مراجعه به مراجع و منابع دشمن و از جمله بی بی سی، صدای امریکا، رادیو تهران، آل اندیا، . . . اند.

۱۲ - بگفتهء چرچیل تحلیلگر سیاسی واقعی کسیست که بتواند نوری را که در وراء ظلمت قرار دارد و ظلمتی را که در قفای نور قرار دارد، ببیند.

ناشرین نشریه باید دارای این تحلیل عمیق باشند که چه عناصری در چه مراحلی و تا چه مرحله ای در دشمنی و عناد با ما قرار خواهند داشت؛ تحت چه شرائطی نسبت بما موضع "بی تفاوتی" برخواهند گزید؛ در چه زمانی نسبت بما همدردی خواهند یافت و در چه مرحله ای وجوه مشترك بیشتری با مایافته و بالآخره اینکه به تأئید موضع ما خواهند پرداخت و بلعکس؛ و بر اساس همین تحلیل باید درمقاطع مختلف، نحوهء برخورد خاص و مقتضی همان مرحله یا مقطع با جناح مقابل را عیار نموده و به موضعگیری در برابر آن عناصر بپردازند.

۱۳- نباید خوانندگان خود را در شرائطی همچون شرائط محبوسین اردوگاههای کار اجباری مجمع الجزائر گولاگ سائبریا نگهداریم که صرفاً برای زنده ماندن برای یك روز به آنان غذا داده میشود. نباید خوانندگان ما در حالتی قرار داشته باشند که در صورت مطالعهء مقالات "مسلسل" تحلیلی هم صرفاً از وقوع، تاریخ، مکان وقوع برخی حوادث اطلاع یابند و بس. بلکه تحلیلی عرضه نمود که خواننده در پرتو نکات مطروحه در آن، بتواند تا حدودی قادر به پیش بینی وقائع احتمالی بعدی باشد.

در همین پاکستان مشاهده میگردد که فیصدی قابل توجهی از مردم بشمول افراد مستضعف روزنامه میخوانند. ولی آیا

میتوان ادعاء کرد حداقل ده فیصد این روزنامه خوانان قادر به تحلیل وقائع نیز هستند؟

یك نشریهء معیاری باید بگونه ای خواننده را تغذیهء فکری نموده باشد که اگر فردا به نشریه دسترسی هم نداشت، قادر به تحلیل اوضاع و احوال جامعه اش باشد؛ در مورد سرنوشت انقلاب و جامعه اش احتمالات و پیش بینیهائی داشته باشد؛ دارای آمادگی مقابله با خطرات و ناملایمات و جبهه گیریهای وسیع جدید و توانائی استفاده از فرصتهای بدست آمده در جهت تحقق اهداف و تکامل جامعه اش باشد.

١٤ - نشریات ما بیشتر بذکر وقائع گذشته اکتفاء میکنند. آنهم در حد تذکر اسامی بعضی از بازیگران حادثه، محل وقوع و تاریخ حادثه.

شکی نیست که گذشته "چراغیست فرا راه آینده" و برای اصلاح امور امروزی و داشتن آتیه ای بهتر از دیروز و امروز ناگزیر از بررسی و آگاهی از گذشته ایم. اما، نه اینکه هر چه میگوئیم از گذشته بگوئیم (یکی از نشریات جهادی چند ماه قبل، خبر آزادی شهر تیرینکوت را حدود یك سال پس از آزادی، بعنوان "خبر تازه ایکه لحظاتی قبل از چاپ نشریه واصل گردیده"، بچاپ رسانید.) و در مورد وقائع آینده بچند جملهء کلیشه ای و سترئوتیپیك اکتفاء نمائیم که "در شمارهء آینده با شاغلی زید مصاحبه خواهیم داشت یا "بزودی دشمن را درهم خواهیم کوبید" و یا اینکه بدون بررسی عوامل شکست دشمن و زمینه های پیروزی خود مژده دهیم که "سر انجام پیروزی از آن ماست."

١٥ - شعار اینست که نشریهء معیاری باید در خدمت جامعه و عوام باشد. بلی! باید باشد ولی باید دقت داشت که در خدمت عوام باشد نه اینکه عوامزده باشد. باید نبض جامعه را در دست داشته و مطلبی منتشر که اثرات سوء و ناگوار بر ذهن خواننده برجاگذارد. نباید دنباله رو عوام بود که اگر وجود سمبولیك فلان استاد مقدس مآب را دال بر اسلامی بودن این اداره یا آن حکومت دانستند، نشریهء "معیاری" ما هم آنرا اسلامی خوانده و حتی بخاطر اینکه بزعم خودش توجه عوام را جلب کرده باشد مخالفت معقول و شرعی با آنرا بغی بخواند.

١٦ - وسائل ارتباط جمعی غرب که تحت نفوذ عمیق و انحصار وسیع صهیونزم بین الملل قرار دارند، برای کوبیدن و مخدوش کردن چهرهء انقلابیون و مسموم ساختن اذهان در مورد آنان، بصورت ناگهانی و وسیع تبلیغات براه نمی اندازند.

اگر فرد یا دشمن مورد نظر آنها رهبری غیرمتنازع فیه در جامعه و دارای روابط حسنه ای با اینطرف هم باشد، سعی میکنند در قدم اول انتقادات نسبتاً خفیفی را متوجه او ساخته و بمرور این پروسه را تعقیب و توسیع مینمایند تا بتوانند در مورد او شکوك و شبهاتی در اذهان القاء کنند. آنگاه بصورت دقیق و مستمر ترور شخصیت او را با پخش اکاذیب، تهمتها و افتراءات آغاز می نمایند. یعنی بگونه ای عمل میکنند که اگر در آغاز پروسه شنونده یا خواننده ای انتقاد و یا عیب کوچکی را در مورد آن "شخص" نمی پذیرفت، امروز دروغ شاخدار را نیز در مورد او نه تنها بپذیرد بلکه پیش بینی نیز بکند!

وقتی به ترور شخصیت فردی از طریق وسائل ارتباط جمعی نائل آمدند، ترور فزیکی وی دیگر هیچ کاری ندارد، بلکه فشار دکمهء اسلحه ایست و بس! و استعمار توانسته یکی از بزرگترین "موانع" را از سر راه خود بردارد. رهبر قهرمانی که دیروز بفرمانش ملتی بپامیخاست و انقلابها بپا میکرد، امروز اگر به فجیعترین وضعی ترور شود، در اثر تبلیغات دشمن، کسی اشکی برایش نخواهد ریخت بلکه شائستهء چنین عقوبت و مکافاتش نیز خواهند خواند. سرکوبی خونین نهضتهای اسلامی و ملی در آسیا و افریقا بالخصوص در سه دههء پس از جنگ جهانی دوم شاهد برین مدعاست. لذا، دشمن را بعضاً باید از راهی که آمده است، بیرون راند.

استفاده ازین شیوه در برخورد با دشمنان درجه دو الغ و ستون پنجم آنان میتواند فوق العاده مؤثر باشد.

اگر عده ای خائن ملی ایرا بنام "قهرمان ملی" یاد کنند چون مطبوعات غرب او را "قهرمان" خوانده است و بلعکس قهرمان ملی ایرا بنام "افراطی" یاد کنند که حاکمیت صهیونزم را نمیپذیرد، نشان میدهد که نشریات وسائل ارتباط جمعی طرفین تا چه حدی موفق بوده اند.

١٧ - وجود نویسندگان متعهد به اهداف و آرمان نشریه: انتشار یك مجلهء معیاری و دارای رسالت مقدس ستیز با جهالتها، انحرافات و کجرویها از قلم بدستان و نویسندگان مزدبگیر مبتلاء بفقدان احساس و تعهد که بخاطر دریافت امتیاز و مزدکی قلم بدست گرفته، ساخته نیست.

با ورق زدن نشریه ای عنوان فوق العاده مهمی نوشتهء یکی از نویسندگان شهیر توجه ما را جلب کرده و تصمیم بخواندن آن میگیریم. هر چه پیشتر میرویم ارتباط مقاله با عنوان بیشتر فاصله میبابد. بالآخره به نقطه ای میرسیم که اصلاً نمیدانیم مقاله از چه صحبت میکند و با نگاهی بعنوان مقاله متعجب میشویم که چرا چیزی در تشریح، توضیح، توجیه و تبریر آن در مقاله نخوانده ایم.

دلیلش اینست که مدیر نشریه عنوانی را به نویسنده سپرده که در تشریح و توجیه آن چیزی بنویسد. نویسنده قلم بدست گرفته و چیزهائی نوشته ولی از آنجائیکه خودش معتقد یا قادر بدرك آن عنوان نبوده ، نمیتواند در همان رابطه بنویسد یا استدلال نماید و اگر تبصره و مقاله، طویلی هم نوشته ، با در نظر داشت این فارمول که با افزودن هر کلمه به مقاله، پول بیشتری به حق الزحمه اش افزوده میشود.

آنچه یك نویسنده می نویسد باید قبل از همه خود از عمق وجدان و شعورش معتقد بآن باشد و بگفتهء زیبای برادری تبلور افکار و انعکاس نه تنها شخصیت بلکه عقائد خودش باشد. نویسنده باید خود مصداق بارز منشآتش باشد تا بتواند راهی در ذهن خواننده و در نهایت جامعه بیابد. نشریات ما تقریباً همه در شهر محل زیست ناشرین و نویسندگان توزیع میگردد و بجاهای دور دست و نیازمند ارسال نمیشود تا اگر خواننده نتواند چیزی بیاموزد یا بپذیرد، لااقل شناخت قبلی از نویسنده باعث أیجاد شك و تردید او نسبت بنشریه نگردد.

فلانی خان که خود در پاسخ سلام

صبحگاهی فرزندش گد دے (Good Day!) میگوید؛ تاریخ را مسیحی مینویسد؛ کلمات دارای صبغهء اسلامی را از اسامی خود و متعلقینش دور میسازد تا "حساسیت" غربیان را بر نانگیزد و هر کار ملت خودش را "جاهلانه" میخواند تا او را "روشنفکر" بخوانند، وقتی مقاله ای اندر باب "آفات غربزدگی و تجددگرائی" بنویسد، چه اثری بر جا خواهد گذارد؟

شکی نیست که دانشمند و نویسندهء "خوب" زیاد داریم؛ اما، دانشمند و نویسنده ایکه بتواند دانش و نظریاتش را بمردم منتقل نماید، کم. دانشمندیکه چیزکی آموخته تا "دانشمند" نامیده شود نه اینکه بدیگران بیاموزاند، مصدر چه خدمتی خواهد گردید؟ نویسندهء ممتاز ما که در ادبیات و فن نگارش و اطلاعات عمومی سرآمد دیگران است وقتی چیزی مینویسد، دلائل محکمی جهت اثبات ادعایش نمیتواند ارائه کند. زیرا صرفاً باین دلیل مینویسد که پولی دریافت نماید. اینکه خواننده چیزی از آن درمییابد یا نه، دیگر مربوط به او نیست! سطوری را رقم زده و مزدی دریافت نموده و السّلام!

گردانندهء نشریه هم اگر بخاطر نام و نان "مسؤولیتی" را متقبل شده، فقط میخواهد صفحات مجله اش از ۴۰ کم نباشد و بس!

۱۸ - انتشار نشریه کار حداقل یك حلقهء همفکر و آگاه برسالت نویسندگی و معتقد به قداست "قلم" است. قلمی که الله سبحانه و تعالی، بآن و آنچه مینویسد سوگند یاد میکند. تجارب مطبوعاتی نشان داده که در ساحهء فرهنگی بصورت انفرادی و تکرو نمیتوان کار مؤثری از پیش برد. نویسنده ای که دیگر نمیتواند در نشریه ایکه سالها برای آن مینوشته، مقاله اشرا بچاپ برساند، بفکر انتشار نشریهء "مستقل" میافتد تا ثابت کند که به تنهائی هم میتواند نشریه بچاپ برساند، نیازی به توضیح نیست که نتیجهء کارش چه خواهد بود؟

۱۹ - مطبوعات ما بیشتر در موضع دفاعی و پاسیو قرار داشته اند تا حالت تهاجمی و اکتیو. قطع نظر از سال ۵۷ و قسماً ۵۸، در بخش اعظم چهارده سال مرحلهء دوم جهاد مسلحانه، دشمن در ساحهء تبلیغات ما را مصروف دفاع و رد اتهامات وارده بخود ما، ساخته بود.

هر گاه ما تهاجم را آغاز نموده و موفق به افشاء دشمن و اذنابش گردیم، علاوه براینکه فرصت حمله را از دشمن سلب کرده و در موضع دفاعی قرارش داده ایم؛ صفوف خود را نیز از تشتت و تفرق و تمزق ناشی از القاءات دشمن رهانیده و در برابر خصم مشترک بصورت پیکره ای واحد قرار داده ایم.

نشریات جهادی، بجز دو و سه، در طول این مدّت فقط کمونزم و بعضی ساتراپهای روسیه در افغانستان چون ترکی و امین و ببرك و چمکنی و جنرال نجیب را کوبیدند و از دیگران غافل ماندند. (آنهم بیشتر احساساتی تا علمی و تحلیلی. زیرا اگر این عفریت خون آشام را بصورت علمی مورد حمله قرار داده بودیم، امروز پس از آنکه کمونزم در خود روسیه، چین، آلبانیا، کیوبا، کوریا و کلاً جهان با شکست مواجه شد، شورای نظار جرئت و ضرورت ائتلاف با بقایای منهزم و به بن بست رسیدهء آن را در جبل السراج احساس نمیکرد.)

اگر گردانندگان نشریات جهادی براستی میدانستند که چه رسالتی دارند و چه باید بکنند، روسها خالقیار را بحیث معاون به صبغةالله خان و شواردنادزی مسعود را بحیث رهبر آیندهء افغانستان به گربه چوف پیشنهاد نمیکردند؛ ارکان رژیم کابل پس از اسارت بدست مجاهدین در خوست، مدال قهرمانی از جنرال نجیب در کابل دریافت نمیکردند و از همه مهمتر اینکه اوربند در پنجشیر صورت نمیگرفت. اوربندی که انتقال سالم و بدون کوچکترین مزاحمت راکتهای سکد را از طریق زمین بکابل تضمین کرد و بالآخره زمینه ساز ائتلاف سکتارستی شبرغان و معاهدهء ننگین گندمك دوم یا جبل السّراج گردید.

برادران نویسندهء ما هر گاه با انتقاد مجاهدین سنگر مواجه شده اند، گفته اند که "ما در سنگر قلم و تبلیغات با دشمنان میجنگیم." اینك پس از چهارده سال می بینیم که مجاهدین داخل سنگر نه تنها ماشین جنگی-اقتصادی امپراطوری عظیم روسیهء کمونست را فلج ساختند که سقوط دیوار برلین، آزادی اروپای شرقی، انقراض امپراطوری سرخ و شکست جهانی کمونزم را نیز بجهانیان تحفه دادند. اما، در مقابل ما "سنگرنشینان دفاتر نشریات جهادی" نتوانستیم چهره های واقعی کلاه زرینها و کج کلاه خانهائی را افشاء سازیم که حاصل چهارده سال جهاد ملت مظلوم اما ذلت ناپذیر افغان را فرش چکمه های خونین دوستم، مؤمن، ببرك، نجیب، مزدك، دلاور، عظیمی، حساس، نادری، کشتمند و رفسنجانی ساختند.

ج: مجلهء وزین "حریّت":

علاوه بر سائر برادران، حضور برادر بشارت که سعادت گذرانیدن دورهء رشد جسمی و فکری را در دامان جهاد و مطبوعات جهادی داشت و از سالیان اولیهء مرحلهء دوم جهاد مسلحانهء ما، حضوری بی غیبت و درخشش بی افول در آسمان مطبوعات جهادی ما داشت و بعنوان یکی از معدود نویسندگان توانا و چیره دست و خبیر تبارز نمود، باعث شده تا "حریت" در مدت کمتر از یك سال یکی از سه (و اینك دو) مجلهء نسبتاً معیاری در سطح مطبوعات جهادی جا بازکند.

اما، در مورد پیشنهادات باید معروض دارم که:

با توجه به اینکه "حریت" یکی از معدود نشریات باقیماندهء جهادی است، باید مطالب منتشره در آن ازین پس مورد مطالعه و ذوق و نیاز طیف وسیعتری از خوانندگان نسبت به قبل باشد.

۱ - بخشی خاص نسوان داشته باشد تا خواهران مجبور نباشند به فحشنامهء "پیام زن" بعنوان تنها نشریهء موجود رو آورند؛

۲ - بخشی برای نوجوانان و متعلمین حاوی معلومات دینی، ساینسی، اختراعات، اکتشافات، جدول، معما، سؤالات سیاسی، مقاله نویسی با اعطاء جوائز در نظر گرفته شود.

۳ - "حریت" به اوضاع افغانستان بیشتر از دیدگاه نشریات خارجی نگاه میکند تا مسؤولین جهاد و منظمات. گرچه درین زمینه مشکلاتی از قبیل خودسانسوری که از رسوبات دوران استبداد ظاهر خانی و داؤودخانی است در افکار ما باقیمانده است، اما باز هم جوینده یابنده است.

والسّلام

بامید آزادی کامل و استقرار حکومت منتخب اسلامی در افغانستان عزیز

برادر شما حامد

چهارشنبه ۸-۷-۱۳۷۱ پشاور

حبیب الله « رفیع »:

حبیب الله « رفیع »

دحریت مجلی سرمحرر دروند ورور بشارت صاحب متقابل سلامونه می ومنی!

دحریت مجلی ددوهم خپرنی کال په اړه ستاسو پوښتنلیك راورسید، مخکښنی له مخکښنی نوی نشراتی کال درته بختور او له بریالیتوبه ډك غواړم !

زما له نظره هره جامعه خپل معیارونه لری نو ځکه ښه معیاری خپرونه هم هغه گڼم چی د خپلی ټولنی معیارونه په پام کښی و لری او دهغی په رڼا کښی په خوږه ژبه ، صریحه لهجه او دواقعیتونو په نظر کښی نیولو سره خپرونی وکړی او دخپلی ټولنی ملی گټی د نور هرڅا تر گټو وړاندی و گڼی حریت مجله چی ترکومه ځایه ماته را رسیدلی او لوستی می ده ، په اکثرومقالو کښی یی د تحلیل ښه قوت ، منطق او آزاد فکری شته ، ژبه یی روانه ، صفا او صریحه ده خو ځینی داسی مقالی هم پکښی وی چی نه یوازی داچی زموږ په شرایطو برابری نه ښکاری بلکه په نړیوالو سیاسی نورمونو کښی هم نه شی ځاییدلای ، دنمونی په توگه ما د « حریت» په یوه مقاله کښی لوستی وو چی د افغانستان داداره کولو له پاره باید دنړیوال اسلامی غورځنگ د استازو یوه کمیټه جوړه شوی وای اویاهم جوړه شی، داسمه ده چی دداسی سپیڅلی غورځنگ تر منځ باید« همبستگی » وی خو ددی ډول « وابستگی» ځای ښایی په سیاسی قاموس کښی ونه موندلای شو.

په هر حال دا یوه وړه یادونه وه ، د «حریت» د وروستیو گټو برخورد چی په وینو لړلی هیواد له روانو پیښنو سره یی کوی قاطع ، د ملت د ملاتړ وړدی او د ملت غږ پورته کوی، د« حریت» بشپړ محبوبیت او کامیابی به هله وی چی دروانو پیښنو په اړوند د اتل او مومن ملت له غوښتنو او هیلو سره سمه روانه وی اود« حریت غږ» په واقعی معنی لوړوساتی . په درنښت

محمد صدیق « پسرلی»

دجهاد په دوره کښی گڼی مجلی په مختلفو سایزونو، مختلفو نومونو او

محمد صدیق« پسرلي»

مختلفو ډولونو خپری شوی، چی هره یوه یی زموږ په جهادی ثقافت یوه ارزښتناکه اضافه وه خو دحریت مجله علاوه په هغو صفاتو چی نوری مجلی یی لری له ادبی پلوه هم ښه غنی ده .

اتفاقا تر اوسه ایله د حریت دوه گڼی زما لاس ته راغلی دی چی(مشت نمونه خروار) ئی گڼم او د ستاینی وړ یی بولم، البته که ځینی بی مسئولیته مقالی نالوستلی وگڼو نوره دمجلی ادبی سطحه ډیره لوړه او په زړه پوری ده ، زه په دی توگه له فرصته استفاده کوم او دحریت محترمو چلوونکو ته مبارکی ورکوم او لا ډیره کامیابی ورته غواړم .

ستاسو محترمو پوښتنی ظاهراً ډیری لنډی وی خو هره پوښتنه یی ډیر مفصل ځوابونه غواړی چی عجالتاً زموږ له سویی او هم له حوصلی اوچت دی متل دی چی وایی: سلیمان زی که ښه مړونه وای خپلی وزی به یی میږی کړی وای، که موږ ته واقعاً داجوته وای چی د یوی مجلی دکامیابی عوامل څه شیان دی ترهرڅه له مخه به مو خپلی خپرونی ډیری کامیابی کړی وای، بیا هم دومره د تجربی له مخی باید عرض کړم چی لومړی د چلوونکو پرله پسی پاملرنه او وسواس غواړی ، دوهمه دغه لارده چی اوس تاسو نیولی ده یعنی له لوستونکو څخه پوښتنه . په درناوی .«پسرلی»

حکیم « تنهوال»

محترم وورور بشارت صاحب السلام علیکم

دحریت مجله می کله کله لاس ته راځی او په ډیر شوق ئی لولم. ځینی ډیر ښکلی مضامین او په خوږه ژبه لیکل شوی دی ځینی ډیر ښه تحلیلونه پکښی شته خو د وروستی گڼی سرمقاله می ډیره خوښه شوه ، شاید دا می پدی لحاظ خوښه شوی وی چی زه دمتعهدو ، رسالت لرونکو او تنظیمی لیکنو سره دومره ډیر جوړ نه یم ، خدای دی وکړی چی دا خبره په تاسو بده ونه لگی ، لاکن که مونږ غواړو چی زموږ لیکنی او نشرات افغانستان شمول وی او د مستضعفینو دپاره وی نو بیا تنظیمی چوکاټونه ډیر تنگ اومونږ بالاخره دبیگانگی وخواته بیائی.

زه داسی نه وایم چی لیکوال یا هنر مند

حکیم« تنهوال»

اویاهرڅوك یو رسالت نشی لرلای خو د اجتماعی گټو پر بنا باید و سنجول شی او هم د ملی گټو پر بناء او دا دواړه ډیر پراخه دی او د تنظیم چوکاټ ډیر محدود وی، پس دلیکوال رسالت دادی چی هغه هیڅ قسم محدودیت نشی منلای .

گران بشارت صاحب : زه خو دومره لیکوال نه یم او دا څو ټکی می ځکه ولیکل چی ستاسو خواهش می پرځای کړی وی، که زما خبرو خوند در نکړ نو ښښنه غواړم ، په اخر کی تاسو او ستاسو ملگرو ته د لوی خدای نه د زیاتی کامیابی ارزو کوم.

(په مینه حکیم تنهوال)

محمد عارف غروال:

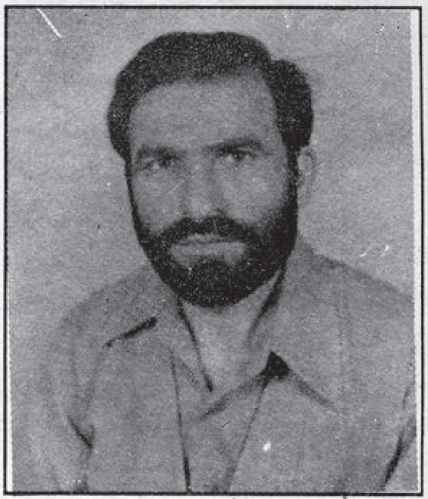

غروال

مجاهد ورور بشارت صاحب: السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!!

د حریت د درندې مجلې ددوهم نشراتي کال دپیلیدو له امله مبارکي وایم او د لوی خدای(ج) له حضور څخه هیله لرم چې د مسلمان او مجاهد ملت داذهانو په روښانه ساتلو کې دحریت د مجلې تاریخي رسالت لاګټور او درونډ ثابت شي.

دحریت مجلې ددوهم نشراتي کال دپیلیدو په اړه کومې پوښتنې چې تاسو عنوان کړې اودهغو په باب مو مشوره غوښتې ده ، دغه کار دمجلې د بهبود په چارو کې یو ګټور اقدام دی چې البته د ورونو او دوستانو مثبتې مشورې دکارونو په لابنه توب کې زیاته مرسته کولای شي.

د حریت درنده مجله د خپل پیل له وخته بیا تر وروستي گڼې پورې چې همدا اوس زما په مخکې پرته ده ماته رارسیدلې او مطالب مې په خورا شوق او ذوق لوستلي دي، چې اکثریت یې دستاینې او لوستنې وړدي، تاسو چې دکوم هدف لپاره د مجلې د خپراوي تیره ایښیده فکر کوم هماغه هدف موقدم په قدم تعقیب کړی او تر هدفه پورې د تعقیب څرک پکې له ورایه ځلیږي ، کوم مطالب چې د افغانستان د جهاد دتاریخ په باب تاسو ددې مجلې پاڼو ته سپارلي دي دتاریخ دمحققینو لپاره د لومړي لاس موادو په توګه یوه ګټوره منبع ګڼل کیدای شي که تاسو وکړای شول خپل خپریدونکي مطالب لاثقه او لا باوري کړئ ، نو په راتلونکې کې به د څیړونکو دکار له اسانتیا سره زیاته مرسته شوې وي.

که څه هم د حریت مجله نسبتاً آزاده معلومیږي او تنظیمي گرایش ته پکې کم ځای ورکړل شوی دی خوکه په دې لاره لازیات له پراخ نظرۍ څخه کار واخیستل شي ، نونه یوازې به دټول مسلمان ملت لپاره د لوستلو وړ یوه معیاري مجله ثابته شي بلکې هر لوستونکی به یې د خپل فکر او آند په تول برابره و بولي چې په هغه صورت کې به خورا زیات لوستونکي ولري او له افغانستان شموله شهرت څخه به برخمنه شي.

زه په داسې حال کې چې ستا تر لار ښوونې لاندې د حریت د مجلې د لا ګټورتوب دوعاکوم له لوی اومهربان خدای(ج) څخه هیله لرم چې دغه مجله زموږ د مسلمان ملت لپاره د لازیاتو خدمتونو مصدر وګرځي ، آمین ، ثم آمین.

توریالی« ځاځی »:

محترم ورور بشارت صاحب!

السلام علیکم و رحمت الله وبرکاته

زه د حریت مجله همیشه مطالعه کوم ، په تیره بیا په هیواد کې د وروستیوتحولاتو څخه را پدې خوا خویی په ډیره خاصه علاقه لولم، ځکه چې زموږ د هیواد د ملي موضوعاتو او سر نوشت جوړوونکو هڅو اوتلاشونو په اړه د لوستلو وړ مضامین خپروي، په دې څو وروستیو ګڼو کې زموږ د ملي وحدت ددښمنانو او د پردیو د لاسوهنو اوله هغوی سره د ځینو ډلو سیاسي حلقو په ارتباط د مستندو رپوټونو نشرول یې دستاینې وړدي .

ستاسې د پوښتنو په هکله ویلی شم چې:

الف: د یوې ښې معیاري خپرونې له

ځاځی

ځانګړتیاو څخه یوه ځانګړتیا د ژورنالیزم اخلاقي معیارونه دي چې یوه معیاري خپرونه باید خپل ځان په دغواخلاقي معیارونو سنبال کړي ، هره معیاري نشریه باید په خپلو نشراتي پاڼو کې له توهین او تحقیر څخه ډډه وکړي.

خپل مخالفین او حتی دښمنان په ناوړه اوناروا نسبتونو او الفاظو سره و نه غندي او په خپلو نشراتو کې د قلم او بیان عفت اوتقدس وساتي .

ب: زما په نظر یوه ښه او معیاري خپرونه باید دا ځانګړتیا هم خپله کړي چې هغه له خپلو ټولو خصوصیتونو سره د هیوا په سرتاسري او ملي خپرونه بدله شي، که څه هم زموږ په هیواد کې د محمد ظاهر شاه ددولت په وروستي لسیزه کې غیر دولتي خپرونو خپلو ځانونو ته د ملي خپرونو نوم ورکړی ؤ خو په ژورنالیزم کې یوه ملي خپرونه هغې خپرونې ته ویل کیږي چې دټول ملت په سطح لوستونکي او علاقمندان ولري او د هیواد په اکثرو برخو کې په دوامداره توګه وویشل شي .

ج: که څه هم ځنې خپرونې مسلکي او

ځانګړې سیاسي تګ لاری لری. د ځنو
مسلکی ادارو او یا سیاسی ګوندونو د
ارګانونو په حیث خپرونی کوی، خو سره له
دی هم که ددغو خپرونو متصدیان او
مسئولین غواړی چی ملی شهرت لاس ته
راوړی باید ځینی معلوماتی او ذوقی
مطالب هم خپاره کړی .

د یوی ښې او معیاری خپرونی یوه عمده
مشخصه داده چی ټولنیزی اوسیاسی پیښی
او بدلونونه لوستونکو ته په خپله اصلی بڼه
وړاندی کړی، خو خپرونه دا جواز لری چی د
هیواد دځمکنی تمامیت او ملی ګټو په
ارتباط ددښمنانو دپروپاګند په ځواب کی
پروپاګند وکړی او ملت د هغوی په وړاندی
را و پاروی او په دی توګه ددین، وطن او
ملی وحدت ددښمنانو سازشونه اودسیسی
رسوا او شنډی کړی .

ه: یوه ښه معیاری خپرونه باید له هرڅه
اول پوه، وارد اوزیار کښه کار کوونکی
ولری او دهیواد دنامتو لیکوالو مرسته جلب
کړی، د خپرونی په خپله ټاکلی نیټه
چاپیدل اود ویشلو انتظام هم د خپرونی د
معیار په لوړولو کی رول لری.

دغه راز که ژورنالیزم د مبارزی او پرمختګ
دنورو قوتونو په څنګ کی د یو اغیز من او
غښتلی ځواك په حیث ومنو نود یوی ښې
او معیاری خپرونی رسالت دادی چی د
خلکو پراخه پرګنی د خپلو بنیادی حقوقو
او آزادی د اخیستو په مبارزه او د ملی
وحدت د ټینګیدو په لاره کی دیوی سالمی
او باخبره ټولنی د جوړولو په مقصد رهبری
کړی، نه داچی د یومستبد دولت او یا دکوم
بل مستبد ځواك له پاره د ملت د مریی
کولو په خاطر مغشوش کوونکی نظریات
تبلیغ او خپاره کړی.

۲: زموږ د ټولنی د کلتوری ودی او د
فکری او تولنیزو ظروفو او شرایطو په پام
کی لرلو سره ((حریت)) تر اوسه زموږ د
مهاجرت د محیط دنورو سیاسی نشراتو په
پرتله ښې خپرونی کړی دی او دټولنی په
فکری وده کی یی د یادوونی وړ قدمونه
پورته کړی دی، خو سره له دی هم د مجلی
یوه زیاته برخه مضامین د خپل« ځان» د
جوړولو په ځای د « جهان»دجوړولو په
باره کی چاپیږی. څرنګه چی حریت یوه

انځور

ځانګړی سیاسی تګ لاره لری او
مشخص سیاسی لوری، نو په دی بنا به
خپلې نړیوالې اړیکې هم ساتی، خو زما
په نظر دا برخه یی باید دومره درنه نه وی
چی زموږ ټول ملی اړخونه تر اغیزی
لاندی راولی هغه هم په دی توګه چی «
حریت» زموږ خلك د یو خاص سیاسی
جریان او سیاسی لوری مجله وګڼی او دوی
د خپلو ځانونو او خپلو ستونځو او خپل
سیاسی او اجتماعی ژوند په ارتباط په
هغی کی څه ونه مومی نو نتیجه به یی
داسی وی چی بیا به خلك هغه ډیره کمه
لولی او ستاسی دسیاسی هدف له پاره به
هم پوره ګټه نشی رسولای .

په درنښت

محمد زرین «انځور»:

دحریت سرمحرر محترم محمد نذیر
«بشارت»صاحب:

سلامونه می و منی:

دحریت د خپریدنګ د لومړی کالیزی له
امله درته خپلی مبارکی وړاندی کوم.
زه فکر کوم که د ژورنالیستیکو او
مطبوعاتی معیارونو په هکله د اوږدو
مباحثو پر ځای په لنډیز سره ددغی
پوښتنی په باب فکر وشی، چی یوه
مجله ، جریده او یا بله موقوته خپرونه
چی دکوم منظور له پاره خپریږی او په
کومه ساحه کی نشرات کوی، دغه «
منظور» یی ترکومه حده پوری تر سره
کړی دی او څومره لوستونکی یی
لوستلو ته لیواله کړی دی؟ نو دهغی
جریدی ، ورځپانی او مجلی د کیفیت
او نشراتی معیار په هکله بیا قضاوت
کیدای شی، هره هغه خپرونه چی د
خپلو نشراتو د اهدافو په ساحه کی
مربوط کسان په زیات شمیر کی
علاقمند کړی او دهغوی د فکری او
ذوقي ودی په برخه کی لازمه مرسته
وکړی، دغسی یوی خپرونی ته موږ په
نسبی ډول بریالی مجله یا جریده او
ورځپانه ویلای شو.

زما په نظر د« حریت» په باب هم تاسو
په همدغسی یو چوکات کی ډیر ښه
قضاوت اودخپلو نشراتو د لا سه
کیدلو له پاره لا زیاتی هلی ځلی
کولای شی.

که زه ووایم چی ما دحریت ټولی ګڼی
په دقت لوستی، نو دروغجن به شم،
البته وخت په وخت می ځینی ګڼی
لوستی او یا می د ځینو ګڼو ځینی
مقالی لوستی دی، زه خپله له سیاسی
او تبلیغاتی لیکنو او مقالو سره زیاته
مینه نه لرم ، بنایی له ادبی اثارو سره
زیاتی علاقمندی به پرما څه داسی کانه
کړی وی، خو د حریت ځینی هغه ګڼی
چی ما لوستی دی ، څو ټکی راته په
کی زیات جوت ښکاره شوی دی،
لومړی دا چی د حریت قطع او صحافت
ډیر ښکلی او د پوره پاملرنی وړ دی او
دغه موضوع د مطبوعاتی کار په لړ
کی زیات ارزښت لری، دغسی یوه
مجله په ډیری اسانی سره لوستونکی
ځانته جذبولی او د خپلو مطالبو
لوستلو ته ور بللی شی، دویمه خبره
داده چی دحریت زیاتره مطالب ډیر
ژوندی، جالب او ژورنالیستیك تهیه
کیږی، دمجلی د مطالبو عناوین ،
تصاویر او نور مطالب داسی جذاب ځای
پر ځای کیږی چی یو څوك یی که په
لومړی نظر هم و ګوری ، خامخا
مجبوریږی چی مینځ ته یی ور ننوځی
او و ګوری چی څه په کی لیکل شوی

دی.
کله کله داسی تر نظره کیږی چی پخوانی هرڅه خراب وو، پخوانیو لیکوالو اومحققینو له یوی مخی بی ارزښته آثار لیکلی دی، حتی د مرحوم استاد حبیبی ، مرحوم استاد کهزاد ،مرحوم استاد سلجوقی او داسی نورو استادانو کتابونه او اثار هم یوازی په الماریو کی د زینت لپاره ښه دی خود اسلامی نهضت د رابیدارولو لپاره څه نه لری، او دا دی اوس مونږ را پیدا شوی یو او دادی اوس به نو غرونه چپه کړو. زه فکر کوم چی په خپلو محترمو مشرانو لیکوالو پسی دا ډول خبری له علمی پلوه دتأمل وړ دی، هغوی په ډیرولږو او محدودو شرایطو ډیر ارزښتمن کار کړی دی، د افغانستان د تاریخ اود افغانستان د فرهنگ او ادبیاتو د تاریخ په باب که څوک څیړنه کوی، هیڅکله له هغو آثارو څخه بی نیازه کیدای نشی،اخر مونږ څه کړی دی؟ په تحقیقی او علمی برخو کی مو د افغانستان لپاره کوم کار کړی دی، کوم غر مو چپه کړی دی چی اوس پخوانی په هیڅ شمیرو ، دوی زمونږ علمی افتخارات دی او خپلو دغو افتخاراتو ته باید دومره په سپکه سترگه ونه گورو. دمجلی دسیاسی موقف، مشخصو سیاسی او فکری کرښو او په دغه اړه د مطالبو د کیفیت په باب خپل ځانته دڅه ویلو حق نه ورکوم، په هغو تاسو له مانه ښه پوهیږی او دخپلو هغو خاصو سیاسی کرنلارو په رڼا کی به یی ترتیبوئ چی په کوم منظور مو د مجلی خپریدل پیل کړی دی.

یوځل بیا تاسو ته دحریت ددویم خپرنی کال دپیلولو مبارکی وایم ، دمنظمو او پرله پسی خپرونو په لړکی مو د بری هیله کوم. په درنښت

محمد زرین انحور

محمد اصف« صمیم»

بشارت صاحب!
ښه دي غواړم د« حریت» دکاروان په یو کلن چلن درته مبارکي وایم دپوښتنو د ځوابولو پر ځای دي پرپوښتنو یو څو ټکي ویل

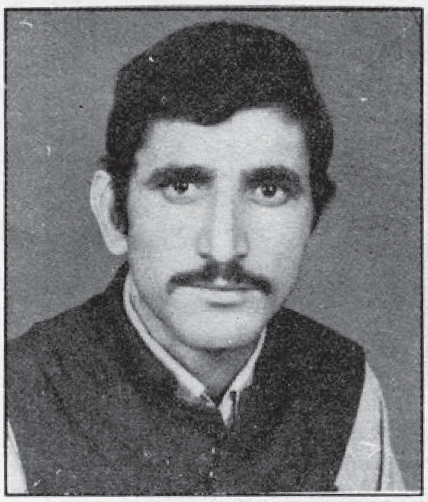

صمیم

غواړم:

۱- عجیبه هوښیاري دي کړي ده چي «د ښي معیاري خپروني ځانگړتیاوي... څه گڼي؟» یعني ته له ځوابوونکي نه داسند اخیستل غواړي ، چي که سبا څوک د ځوابوونکي د نظر په رڼا کي د یوي معیاري خپروني په توگه د « حریت » پرمنځپانگه اومحتوي څه د«خو» گوته بردي، نوته به د مجلي د ژمن او مسؤول په توگه له منځه وتي یي.

تاته پته ده چي داسي درانه پیتي ته زما په څیر له هر پلوه کمزوري انسان څنگه اوږه ورکولاي شي ، چي وخت پروخت د همدي نظر ځرگندوني په تورتجریداو بدنام شوي یم، ان چي بشارت صاحب تا مي هم په خپل نفس نفیس هغه د گلو گوزارونه زغملاي شو، چي د« شهادت » د یوه سرلیک د سمون په باب مي در باندي کړي وُ ،خو تایي ځواب په شنه قلم په دریو مخو کي راکړ، چي« تاهغه وخت «دگلوگوزار پروخت» یوه حق په جانب قیافه نیولي وه ، نوځکه مادرته څه ونه ویل.»

اوس نو ته ووایه چي له گوگل نه داسي بوږ وتلي زړه بیاهم ددي جوگه کیداي شي چي د یوي ښي خپروني د ځانگړتیاوو په ښودانه کي جرأت وکړي؟

۲-دویمه هوښیاري دي داکړي ده ، چي هم استشاره کوي او هم له مستشارنه د شرطونو کرښي تاو وي، چي « د خپلي ټولني د کلتوري رشد او ټولنیزوظروفو او شرایطو په پام کي نیولو سره...»

معني داچي که دا ټولنیز شرطونه دي په پام کي ونیول، نو طبیعي ده چي مطلوب لیکل به کوي، ته ښه وایي ، ته د یوه حساس ذهن خاوند یي، دودي په تمه یي او حق دي هم دي، نو که شرطونه کیږدي هم دي حق دي، خوزمامجبوري هم د خپلي ثقافي ټولني داجتماعي جوړښت زیږنده وگڼه.

بشارت‌صاحب!
زما گډو وډو ته د غوږ ایښودو ډیره مننه او داهم ومنه چي ستا او د« حریت» دهر اړخیزي پرمختیا په هرحال کي هیله من یم،

پاک رب دي د خپلي ځپلي ټولني دسیاسي او اجتماعي حقایقو په انعکاس کي سترگورلره .

په خداي سپارلي
ستاصمیم

له گران صمیم څخه هیله کیږي چي نومړي لیک دحریت اداري ته وسپاري ، ستاسو لیک هم غالباً له ماسره شته د « حریت» په راتلونکي گڼه کي به دواړه دلوستونکو دقضاوت لپاره خپاره کړو

په درناوي
« بشارت»

دسپین غره دمعرکو د اتل شهید جگتورن عبد الغنی خان په یاد

دسپین غر په اور، ودلوخړو او دو دونو پنډی وریځی چورلکونه خوری ، ځمکه لړزیږی ، په گړنگونو کی د بمونو او راکټونو ډنډوکار او درزهار دی هری خواته مرگونه دی چی ناڅی، په هر لوری د ځنکدن دسلگیو او ویشتلو زگیرویو انگازی دی، او بیا په همدی گرمه معرکه کی د تکبیر ملکوتی شعارونه دی چی غرونه زنگوی......

دسپین غره په لمن یوه نابرابره جگړه ډیره په توندی سره روانه ده، یوی خواته پر مختللی جنگی ماشین دی چی مرگونه او روی چی اورونه او روی، چی هستی سوځوی، خوبلی خواته د احداو بدر دغازیانو یادونه را ژوندی کوونکی بنیادمان دی.

دلته! دسپین غره په لمن کی ، دغه نابرابره جگړه بالاخره داوج خطرناك پړاو ته رسیږی.

په ځمکه اوربل دی، له اسمانه اور او پولاد اوریږی او بیا ددغه اورونو او لوخړو په منځ کی ابراهیمیان دی چی دخپل مولا پر عظمت شاهدی وایی.

الله اکبر الله اکبر

د الله اکبر دغه تکبیرونه دسپین غره په کځونو او گړنگونو کی راغبرگیږی نور هم جسگیږی ، نور هم مزبوتیږیاو بدرگه کیږی د اسمان په لوری پورته

کیږی، په ځمکه خوریږی، هری خواته لار باسی ځی چیرته د بری زیری رسوی، چیرته د جهاد او قربانی د لارویو پیغام رسوی، چیرته په ماتو زړونو کی د امید ډیوی بلوی او چیرته په سکوت شویو جوماتونودآذان د آزانگو دراغبرگیدو زیری کوی....

لوخړی او دودونه نور هم زیاتیږی ، درنه جگړه نوره هم درنه شی، دمرگونو نڅا نوره هم گرمه شی، دمرگونو دنڅا په منځ کی دتورو خوړینیو او دودونو په زړه کی یو.... تن خپلیB۱۲ دستگاه ته ناست دی.....

دځوان ترخولی دتکبیر له نعری سره جوخت ددستگاه له خولی نه د اور سکروټی والوزی او بیادشلمی پیړی دنمرودیانو پر لښکرو اوربل شی....

دځوان دتکبیر هره ناره ا و ددستگاه هره لمبه دبری درشل ته گام په گام لاره لنډوی او بالاخره ...... دنمرودیانو لښکر مات شی، دروس زور او به شی ، دسپین غره ناوی اوشیلی دمړو پوځیانو او شړیدلیو ټانگونو له لاشو نه ډکی پاتی شی، دجگړی اتل په موسکا دخپلی دستگاه له څنگه را پورته شی د بری زیری یوله بله سره تیر ا و بیر شی او دخوښیو په څپو کی هرڅوك همدغه اتل ته ور تر غاړی وزی مبارکی ورکوی ، هرڅوك یی ستاینه کوی، هرڅوك یی ډیره ښکلوی... دهغه په سترگو کی د خوښی نورځلیږی خو په څیره یی د حیا پرده راخوره شی ورو یی تر خوله ووزی!

ماخو څه فوق العاده کارنامه نه ده تر سره کړی.....

هوکی! هغه خپل ایمان تردی هم لوړ بولی چی نن یی د روسانو یوگ ستری قوی ته ماته ور کړی ده...

* * * *

ددغی اودی ته ورته په لسگونو معرکو اتل جگتورن عبد الغنی خان دی، هغه عبد الغنی خان چی دسپین غره ډیر گړنگونه او اوږی یی دحماسو له کیسونه ډکی دی.

جگتورن عبد الغنی خان په ۱۳۳۰ هـ ش کال کی د سید کرم ولسوالی د لوړ په کلی کی د غلام شاه کره زیږیدلی خپله لومړنی زده کړه یی د سید کرم په ولسوالی کی ترسره ا و په

١٣٤٣ هـ ش کال دکابل په حربی ښوونځی کی شامل شو. په ١٣٤٩ کی حربی پوهنتون ته شامل او په ١٣٥٢ کی دتوپچی په مسلك کی تری فارغ شو چی سمدستی بیا د ١١ می فرقی دتوپچی په غونډ کی ددوهم بریدمن په رتبه په وظیفه وګومارل شو. په ١٣٥٦ کال دکندهار قول اردو ته تبدیل شو او (٨٠) په توپچی غونډ کی یی دنده اجرا کوله ، په ١٣٥٧ کی د (٩١) قطعی کی دتوپچي دبطریی د قوماندان په حیث وټاکل شو ، جګتورن عبد الغنی خا ن د ثور له کودتا څخه وروسته هم د اسلامی تحریك د اعضاوُ په هدایت خپلی دندی ته دوام ورکړ تردی چی په ١٣٦١ کال کی یی دجګتورنی په رتبه خپله دنده پریښووده او د عملی جهاد لیکو ته راغی.

رومبی جهادی دنده یی د شهید حاجی رحیمی په قرار ګاه کی د ٨٢ ملی متری هاوان د ویشتلو وه، چی څو میاشتی وروسته دحزب اسلامی افغانستان د نظامی کومیتی په هدایت د تنظیم المومنین غونډ ته ولاړ او دمجاهدینو په روزلو یی لاس پوری کړ، وروسته یی بیا د ١٣٦٤-١٣٦٦ پوری د الفتح غونډ دمحاربوی کنډك د قوماندان په حیث خپله دنده اجرا کوله ، شهید عبد الغنی دغه وخت د خپل ایمان جوهر او په دنده کی زړورتیا او مهارت ښه وښودلی شو، په لسګونو جګړوکی یی د روسانو قواوو ته نه جبرانیدونکی تاوانونه ور واړول په دی موده کی څو ځلی سخت ټپی هم شو نوهغه لا ژوندی ۇ ښایی دکایناتو رب به دهغه په لاس دنورو حماسو د جوړولو کار نامی ترسره کولی.

شهید عبد الغنی خان یو کال د الفتح د غونډ د رئیس ارکان په حیث خپله دنده سرته ورسوله چی بیا له ١٣٦٧-١٣٦٩ پوری دتنظیم المؤمنین دغونډ د قوماندان په حیث وټاکل شو.

شهید عبد الغنی خان دځانګړو او خوست په جګړو کی ډیره روښانه ونډه در لوده او د خوست په فتحه کی خوښبار ته دورننوتونکو د لومړنیوکسانو له ډلی نه ۇ چی وروسته بیا دلوګر دسمت دمحاذ عمومی مسؤلیت هم ده ته ور وسپارل شو.

شهید ورور د لوګر په فتحه او دکمونستی رژیم دکابل د امنیتی مزبوتو کمربندونو په تس نس کولو کی د اسلام د غازیانو سرخیل ۇ شهید ورور د جهاد په وروستیو پړاونو کی د داسی رشادت او غیرت مظاهره وکړه چی ساری یی کم دی، هغه نور د فتحی دسمبول په حیث معرفی ۇ په محاذ کی دجګتورن عبد الغنی خان غږ دبری زیری ۇ چی په مجاهدینو به کیده ، ددغه مومن غازی هرګام دنویو بریو او فتحو زیری درلود او هره دتکبیر چیغه یی دالحاد او فساد دیوه مورچل درانړیدو علامه وه تردی چی بالاخره همغه ورځ هم راورسیدله .

هغه ورځ چی نور مؤمن غنی خان د یوه دایمی آرام ا و درانه خوب لپاره تیاری نیوله ، هغه ورځ چی دده پر شونډو یوخوږ اود رښتینی بری تبسم ۇ خو پر یارانو به یی د آسمان دراپریوتو غږ کیده......

شهید جګتورن عبد الغنی خان د ثور د میاشتی په پنځمه نیټه ، بیا هم د فتحی په لور پرمخ روان ۇ هغه روان ۇ ، وړاندی کابل ته، ترڅو پر هیواد والو دوروستی فتحی زیری و کړی، ترڅو د الحاد او فساد وروستی ځالی هم څپی ، خو نور دهغه مسؤلیت تر سره شوی ۇ ، نور ستر رب د الحاد اوفساددوروستیو ځالو ړنګولو ا و دوروستی فتحی دزیری مسؤلیت دنورو غازیانو پراوړو ور اچولی ۇ.

په داسی حال کی چی لمر ډیر ښړنی دلویدیځو غرونو سرونو ته ور نږدی کیده تابه ویل غواړی زر ځان تر غرونو پناه کړی لکه چی هغه ددغی ننداری د لیدو توان نه درلود ، غوښتل یی په یوه ګام تر غرونو واوړی خو داسی ونه شول بالاخره هغه ګام چی فتحی یی زیږولی پرځای ودرید.

هغه د تکبیر ناره چی د کفر په بریځو یی زلزلی راوستلی او ټول کائنات به یی ور باندی زنګول چوپه شوه......

دچار آسیا ولسوالی ته نږدی دجګتورن عبد الغنی خان په مخ کی دتوپ یوه ګولی و چاودیده او دغه نومیالی غازی له خپلو څو تنو نورو مجاهدینو سره ځای پر ځای شهید شو.

ورځ دشپی په توره غیږ کی پټه شوه.... په آسمان دستوریو ډیوی بلی شوی هلته وړاندی دکابل په ښار کی کور په کور دتکبیر ملکوتی نعری وی چی پورته ختلی... خو نن شپه یوه دتکبیر نعره چوپه وه ، دسپین غره دمعرکو داتل ، او دلوګر دحماسو د اتل او نن لکه چی ټول کاینات ددغه ستر غازی په ویر زنګیدل ، دشهید جګتورن عبد الغنی خان په یاد کی چی لایی غورځنګونو ته ضرورت ۇ ، لایی رشادتونو او اتلولیو ته !!!

موږ د خدای(ج) یو اودخدای(ج) لورته ورتلونکی یو.

روح یی ښاد جنت یی مقام دښمن یی ذلیل او د لاری لاروي یی بریالی اوسه.

لمر خپلې وړانګې بشپړې ور تولې کړې دي، دمنګلو لويديځ غرونو سرونه لکه د وينو په درياب کې ورغو په شوي وي ، د آسمان لمنې تکې سرې دي، ته به وايې ددغه کاروان د لارې انځور دی او يا ددې ولس دراتلونکي برخليك يو تصوير.

زموږ قافله همغسې د هوارو غونډيو په غيږه کې پر سرك وړاندې مزل کوي، خوچې څومره وړاندې ځي هومره

هيڅ وړ بنديز او جنجال پکې نه وي ، يو ځای ټول پښه نيولې شي، د لږ شيبې لپاره د پوښتنو غبرونه دچوپتيا پردې و څيرې خود « چوپ شی! » په قومانده بيرته پر فضا سکوت واکمن شي، وروستي هدايات ټولو ته واورول شي، د شهيد او ټپي دپېښيدو اشارې وټاکل شي، د برې او کاميابی نخښې په ګوته شي او بيا په چو په خوله ددعا نه وروسته وړاندې دغونډۍ په لمن کې د

ظابط سليمان په ليچه دخپل شل وزي شپيلی د کلا پر يوه برج ورسيخه کړې اوپه دری وزو سره د خاموشۍ او چوپتيا پنډۍ پردې ټولې تار په تار شي.

همدغه دری وزونه قومانده ده ، همدغه دری ګولی د کفر پر خلاف ددې ولس د قيام عمومي قومانده ده ، او په حقيقت کې همدغه دری ګولی وی چې د کريملن د واکمنی د پاشل کيدو او

ګرنګونه چې حادثوته انتظاروو

دابوهارون ليکنه: وروستی برخه

ګونګوسې او خبرې اترې ورکيږي، يوه مرموزه چوپتيا خوريږي ، هسې چوپتياچې دتوپان د راتلو پيش خيمه وي او د توپاني راتلونکي پيغام ور کوي، د کاروان مخې ته يو دمنځنۍ ونې خاوند پاخه ګامونه اخلي په بنې لاس يې دشل وزی موټی کلك نيولی، شاته نه راګوري، خپله لاره لنډوي، له څو وروکرپليچونو تيريږو او بيا د يوه وړوکی کلي له منځه لاره باسو، نور نو يوازې دپښو ترپهار دی چې په فضا کې اوريدل کيږي، د تيارو پردې هم ورو ورو پرېږيږي، او پاس د آسمان په سينه دستورو څراغونه هم شيبه په شيبه زياتيږي ، د آسمان سينه ورو ورو يوه لوی ښار ته ورته کيږي، يوه لوی اوبنکلی ښارته ، چې دژوندله شوره ډك وي ، چې امن او آرامی پکې وی او

لويی کلا په لوری ور خوځيږو. کلا د تيارو تر پر دو لاندې هيبتناکه غونډی ښکاری ، چوپتيا او سکوت خپل وروستی پړاوونه وهي نور نو د راتلونکي توپان او اوسنی خاموشي او سکوت تر منځ ډير لږ واټن دی، نور ددې ولس په تاريخ يوه بله پاڼه اوريدونکې ده، نور دلته يوبل دور پيليږي او د تير او نوی دور ترمنځ يوازې يوګام فاصله ده ، ګوتې په ماشو نيول شوی او په شميرلو ګامونو وړاندې تګ دوام لرې، هره لحظه دکلا ديوالونه د يوې تورې هيولا په څير لوئيږي ، نور هرڅه پوره دي چې يو نوی دورپيل شي يوازې يوې د تکبير چيغې ته ضرورت دی ، يوازې يوې ماشې راکشولو ته ضرورت دی، او بالاخره دغه کمی هم پوره شي .

زما ښی لاس ته دری ګامه وړاندې

ويجاړيدو اعلان ؤ .

دازموږ د ولس دغوسې او قهر هغه اعلان ؤ چې له تيرو څو مياشتو را هيسې يې په زړه کې ساتلې ؤ ، دا دهغه برميال پاڅون پيل ؤچې ولسونه يې ور سره واخستل او د آزادۍ او خپلواکی پر دهليز يې ورننه ويستل .

بالاخره دغه اسرافيلی شپيلی و پوکله شوه د جهاد دوران جوړوونکی تکبير او چت شو ، د غزا ټوپك و چليده او په فضا کې يې انګازې خورې شوې.....

او بالاخره د مجاهد « ظابط سليمان» دشل وزی وزو پر دغه خاوره د کفر د واکمنی پر خلاف د احتجاج غبرورته کړ دسترګو په رپ کې په فضا کې دنور شغلې او چتې شوې. لکه د آسمان ستوری چې ځمکې ته راکوز شوی وی د کلا له

برجونو نه د اور په څېر ګولی وریږی ، د کلا شاو خواته مرګونه په نخاذی مرګ ډیر نږدی راغلی ، هر څوك یی په سترګو وینی، یوازی یوه ګولی دمرګ زیری له ځانه سره لری، هغه شیبی پیل شوی چی خبری یی خوږی او ساعت یی تریخ وی، خو دمرګ هیبت د « الله اکبر» په تکبیرونو کی ورك شی یایی هغه هیبتناکه ځیره پټه شی ، کله چی د تکبیر چیغه پورته شی داسی احساس کیږی لکه دا پوری را ووری غرونه او غونډی یی چی را سره غبر ګوی، د ګولیو شنهار تم شی ، دماشینګنو کړسهار نور غوږونه نه څوروی ، ګولی وریږی، مرګ اوس هم ناځی ، خوله یی خلاصه کړیده او هره لحظه ددی امکان دی چی پر چا خپلی داړی سری کړی خو نن تر دغه کلا بل ور خلك را تاو شوی دی. لکه هغوی چی په مرګ پوری ملنډی وهی یایی د «ژوندابوه» څښلی وی دګولیو په باران کی ټول عادی ګرځی راګرځی ، زموږ نه لاندی پټی دی چی لړلړ سپینه واوره ور باندی پرته وه او د کلانه نیغ. لاندی یو کلی هم دی چی موږ ته ویجاړ او کنډواله ښکاری هلته د ژوند څه نخښه نه تر سترګو کیږی ، لکه چی اوسیدونکی یی په دی پوه وی چی د بلا ترخنګ اړول له خطره خالی نه وی ، یو ځل ددرنو چاودنو سره د لاندی ویجاړ کلی په منځ کی لمبی پورته شی، او بیا د کلاله پخومورچو او برجونو نه همدغسی پرماشینګنو سر بیره ددرنو وزو حملی جریان مومی ، شپه ورو وروپخیږی او زموږ سترګی له تیارو سره عادی شی.

د کلا له مورچلو نو او برجونو نه پرلپسی باږونه چلیږی ، پر شاو خوا دګولیو باران دی، پر کلا هم له شاوخوانه یو یو وز وشی او همدغسی دغه نا برابر ه جګړه دوام لری، زما ترڅنګ یومانوس غږ اوچت شی:

راځی هلته دروازه ده !

دروازی ته به باروت کیږدو.

یو دوروکی ونی خاوند په سپین میدان ولاړ دی، او په لاس د کلا په لوری اشاره کوی، هغه داسی ولاړ دی لکه چی هیڅ خبره نه وی ، لکه دا د اوسپنو او ګولیو باران چی هسی کومه فلمی او ډرامایی صحنه وی او له حقیقت سره یی هیڅ اړیکی نه وی .

خو چی ابراهیم (ع) په اور کی او یونس (ع)دماهی په ګیډه کی ژوندی ساتی همغه خدای (ج) زموږ هم ساتندوی ږ، د نجی الله پر شا د باروتو پنډه دماشینګن په ګولیو سوری سوری ده ، د حاجی رحیمی جامی ګولیو داغلی دی، دری څلور لاسی بمونه وراندی وروسته چاودیدلی خو یوه ټوټه هم په موږ نه ده لګیدلی، دمرګونو اوهیبتونو په همدغه صحنه کی هم د کړس کړس خندا غږ اوچت شی، همغه عاجز او کرار « نجی الله » په خندا

نن بیا دلته د کفر او اسلام په نوم د جګړی میدان تودږ او هر چا په دی کی دځان خبر ګاڼه چی تر نورو وړاندی وی ، د څه مادی انعام او اکرام خبره نه وه، د کومی چوکی او مقام تلوسه او هیله نه وه ، نه پوهیږم بی له دی به څه احساس ږ چی د خدای(ج) پر دین تنګ ږاو هر سړی په همدغه تنګ د قربانی پر ډګر ددښمن ګولیو ته خپل تندی سپر کړی ږ.

شین دی ته به وایی ټوکی دی، زموږ او دښمن ترمینځ دګولیو اوریدل ، دبمونو چاودل ده ته ټوکی ښکاری په کړس کړس خاندی او وایی:

«......... نږدی ږ چی خبره مو ختمه شی خود خدای(ج) ساتنه ده . »

بس همداسی عادی، زموږ او د کلا د ساتونکو ترمنځ دغه مرګونی ټوکی دوام کوی، حاجی رحیمی د دروازی پر سر بام ته دوه دری د باروتو جوړ شوی بمونه ور غور ځوی او په زورورو چاودنو کی هلته نور بشپړه خاموشی خوره کړی.

* * *

د سهار روښنایی اوس پر تیارو غالبه ده ، زموږ دری واړو ناځاپه دی ته پام شی چی دلته یوازی پاتی یو،

د ملاصاحب نجی الله پګړی ول ول په غاړه کی را لویدلی ده پر شایی د باروتو پنډه ده ، هغه ماته د کلا ددروازی په باب وایی ماته دهغه ایمان غیرت راکوی او ور سره ملګری کیږم، څو ګامه وړاندی حاجی رحیمی دی هغه هم زموږ مل شی او بیا موږ دری واړه د یوه توپك یو څه باروتو سره دروازی ته نژدی کیږو، نور نو دګولیو اوریدل ډیر بی ارځښته دي، ښایی موږ به نه پوهیدو ګولی په شنهار له غوږونو تیریږی. خو کومه پوځی زده کړه چی راکړل شوی وه هغه دلته زموږ هیره ده په همدی کش او کړپ کی د یوی لویی دروازی په مخه کی ولاړ یو ، موږ لا د تصمیم په پوریو کی یو چی د ګولیو او لاسی بمونو په چاودنو بدرګه کیږو،

نور د تکبیر غږونه نشته، چی لږ نور ځیر شو ، نو په دی مو بلکل باورشی چی همدا موږیوازی پاتی یو ، له ناکامه بیرته په شاکیږو دا ارمان مو په زړه بوج شی چی سهار به په کلا کی گرځو ، کلا لا هماغسی د کفر د بریښو تړواك لاندی ده اوس هم د ماشینگڼو باړونه چلیږی او موږ نا امیده بیرته پر شا را ستنیږو، شیبه په شیبه ددی احساس کوو چی په لویه ستونزه کی لویدلی یو، د یوی نابلدی سیمی په منځ کی او د یوه نا پیژندوی چاپیریال په تل کی یوازی پاتی یو، یوازی حاجی رحیمی مولړ او ډیر د زړونو داډ دی، هغه په دی سیمه کی بلد نه دی خو بلکل موږ دوو نورو غوندی نابلد هم نه دی زموږ د کاروان پته نشته ، چی هغوی په کومه ولاړل ، موږ له یوه داسی حالت سره مخامخ شوی یو چی سنجول شوی نه ؤ،نا اشنا محیط ، د شاوخوا کلیو مرموز غوندی وضعیت او د ملگروجلا والی مو په زړونو کی د ژوند د امید دیوی نږدی گل کړی وی او همدغه حالت دی ته اړ ویستو چی ولسوالی ته تر ټولو نږدی د لاری پر سر په رومبی کلی ور ننوزو، له یوه زلمی سره مخامخ کیږو هغه مو د چای لپاره کورته بیایی، ددغه سیمی یو روایتی کور دی، توره له دودونو ډکه خونه په یوه کونج کی نغری دی چی اور پکی بل دی، ددود وتلو لاره نشته د کوټی یوه دیوال ته دوه وزگوری ترلی دی، د زلمی مور د نغری ترڅنگ ناسته ده ، هغه موږ ته ستړی مشی وایی، ورو ورو مو د بیگانگی پردی لویږی او یوله بله په خبرو را شو خو د خبرو په جریان کی یو ځل بیا زموږ په زړونو کی د امید سپرغی ایری ایری شی، تر اوسه به مو ځانونه ژوندی گڼل که نه خو نور موږ ژوندی نه وو ، موږ په خپلوپښو خپل مرگ ته راغلی وو، ما خو همداسی گڼله ځکه چی موږ د خپل دښمن په کور کی ناست وو ، زموږ په مخکی د یوه ملیشایی مور ناسته وه ، دهغه چامور چی تیره شپه یی زموږ په وړاندی په ولسوالی کی مورچل نیولی ؤ ، خو دا بیا زما هسی وهم ؤ، دی ته مو پام نه دي چی موږ د یوی پښتنی په کور کی ناست وو، هغی له یوی خواد خپل زوی د سر دعا کوله له بلی خوا یی پر موږزړه سوځیده او ډاډ او تسل یی راکاوه، د همدغه امید او نااامیدی په منځ کی دوی شپی سبا شوی، دوی شپی چی له کلونو نه اوږدی وی ، له وهمونو ډکی له امیدونو تشی او د ژوند له هوسونو نه بی برخی وی، چی کله به دیخ جومات له ساړه غولی نه په نیمه شپه پاځیدو او د پاس لوی په ونو پټ غره په غیږه کی به مو آرام او راحت کوت او کله به بیا د غره له ځنجنی ځمکی نه د لږ آرام لپاره بیرته پر کلی را غبرگ شوو، په هغه کلی چی ولسوالی ته په پنځه سوه متری کی پروت ؤ ، په هغه کلی، چی دخوست د سرك پر سر ؤ او ځو تنه یی د ولسوالی ساتونکی وو، موږ به په همدغه کلی را غبرگ شوو ، خطرونو به کمین نیولی ؤمرگونو به د هر کنډو تر شاپټ پټونی کاوه ، هر دیوال او کوڅه به راته له خطرو او ټکرو ډکه وه خو د خدای (ج) په دی پراخ جهان کی به زموږ پیښه بیا په همغو وه ، په همغه له خطرونو او مرگونو ډکو کوڅو او لارو......

له دوو شپو وروسته مو د شلیدلی کاروان یو بل زلمی و موند،بس دهغه بیا لیدل او موندل وو او د ټولو مایوسیو اوبی وسیو ځنډل، داځل له موږ نه تښتیدلی خوښی معلم تاج محمد چی د همدی ولسوالی او دکوم لڼه کلی اوسیدونکی ؤ بیرته راوستلی ، دگردی مردی قد او ځواکمنومټو خاوند تاج محمد هغه وخت موږ ولید چی نور مو په زړونو کی دژوندی پاتی کیدو وروستی ډیوی هم په سلگو وی. موږ ته اوس یو دسیمی بلد بنیادم په لاس راغلی ؤ ، دهمدغوهسکو ټیټو اوسیدونکی د همدغو گرنگونو شهباز او د اسلامی تحریك یو مخلص سپاهی، ځکه خو مو د هیلو بڼ یو ځل بیا وغوړید ، موږ د معلم صاحب تاج محمد له موندلو سره سم په دی هم خبر شوو چی « ولسوالی » ته نور زموږ موجودیت کوم پټ راز نه دی ، په دی خبره هغه وخت پوره باوری شوو چی ماښام زموږ د تیرو دوو شپو تیرولو پر ځایونو د ملیشیانو اورونه بل وو. خوموږ ته نور دا خبری ډیری بی ارځښته وی ، نور موږړانده نه وو ، چی ددوست او دښمن تمیز ونشو کړای گرنگ او پاڼ و نشو لیدای، او د خطر او سفر لاره سره بیله نه شو کړای.

زموږ دری کسیزه ډله اوس څلور کسیزه شوه او دکاروان ساروان مو د همدغی سیمی او همدغو گرنگونو او کڅونو یوآشنا او بلدی زلمی ؤ چی شل ډزی یی په اوږه کړ او په درنو گامونو یی د ورکی قافلی په موندلو پسی د مزل بسم الله وکړه .

نن دریمه شپه وه چی له خپلو یارانو نه بیل شوی ووموږ ته خو دا تر ډیره حده پوری روښانه وه چی په جنگ کی ځوك شهید شوی نه دی خو د ټپیانو په باب مو څه نشو ویلی، د قافلی هرتن به مو سترگو ته و درید، دهغوی د صحت او سلامتی په باب به مو فکر

کاوه ، موږ چې سره ورك شوو نو يو دبل پـه قدر ښه پوه شوي وو ، يو دبل د کمبود احساس مو ډيرژور او دروند ؤ ، خو نور مو د بيلتون ديوالونه نړيدل، نور مو يوله بله دناخبرى شيبى پاى ته رسيدلى او زموږ ترمنځ د جدايي غرونه اوبيدل، دشپې تر تور ځادر لاندى موږ د معلم تاج محمد په لار بنوونه په هسکو ټيټو لارو روان يو چې وړاندى گڼه گونه اورو او بيا دلږ ځنډ نه وروسته تر ټولو ورومبى د فخر الدين غږ اوچت شي.

موږ به په همدغه کلی را غبرگ شوو ، خطرونو به کمين نيولی ؤمرگونو به د هر کندو تر شاپټ پټونی کاوه ، هر ديوال او کوڅه به راته له خطرو او تکرو ډکه وه خو د خدای (ج) په دی پراخ جهان کی به زموږ پيښه بيا په همغو وه ، په همغه له خطرونو او مرگونو ډکو کوڅو او لارو.....

د الله (ج) شکر دى داخو......... دي.

په قافله د خوښيو زيرى وشي موږ له يوبل سره غاړه غړى شو احسان الله ، محمد حکيم مکرم، ظابط سليمان.....

يوله بله تر تودى پوښتنې وروسته بيرته د«بل خيلو» په لورى ستنيږو موږ ته وروسته معلومه شي چې موږ درى واړه په شهيدانو کې شمار شوى وو او دوى مو فاتحه اخستى ده ، نن دوى زموږ د لاشونو لپاره راغلى وو، نن دوى زموږ د کسات لپاره راغلى وو خو موږ خداى (ج) نه وو وژلى او په خپلو پښو ورغلوه شپه مو په کيسو اومزله تيره شى، په تيرو درى ورځو کې ډير بدلونونه راغلى ، که مو د جانى خيلو د فتحى وياړ نه دى گټلى نو دومره بى برخى هم نه يو د جانى خيلو جگړى نور ددى ولس دمؤمنو زامنو د غيرتونو او ننگونو کيسو او حماسو لارى خلاصى کړې دي، نور قندهاري پروني قندهاري نه دي هغه له رعبه ډکه ځيره نوره هم له رعبه ډکه شوي ده د هغه په سرو سرو غټو سترگو کې اوس د برى چراغونو هم ځلکو نه کول دهغه په ځيره د وياړاو پرتم يو مرموز نور احساسيده ځکه چې په يوازي ځان يې دوه موټر ژوندي ولجه کړي وو ، دوه منصبداران يې له وسلو سره نيولى وو پنځه ديرش تنه مظلوم هيواد وال يې د کفراو جبر له پوځي خدمت نه ژغورلي وو او همدغه قندهاري د مزدور رژيم د پوځي دريشيو نه د منگلوناوونه ډك کړي وو ، نور به د غرونو په غيږه کې ولاړ ځپيرونه د پخوا په څير لغړ او نمجن نه وي اوس به هر څيږ په سپيرو پوځي دريشيو پوښلي وي دا يوازي د دوو موټرو څو پوحيانو ؟ او څو ميله وسلوخبره نه وه ، همدغسې سوبې پردى سيمه د راتلونکي نقشه کښله ، د راتلونکي اميدواري ډيوى يې بلولى او دلته يې د کفر او جبر هيښتناکه انجام ته اشاره کوله چې همداسې کيدل او همداسې وشول.

* * *

د لمر وړانگي تودى لگيږي، موږ دبل خيلو تنگی په خوړکی ناست يو ، ټول د خوړ په غاړه ډله ډله دلته هلته سره ناست دي.

لس ، يوولس بجې دي، ناڅاپه وړاندى د يوه شپانه چيغى اوچتى شي ، د عسکري موټرو د راتگ خبر راکوي بس هر څوك دسترگو په رپ کې تيار شي ، زه د احسان الله او يوه بل تن سره چې اوس مې هير دى وړاندى ځم، د يوى غونډۍ سرته رسيږو، درى ځلور تنه نور هم دلته را شي نورځوانان چپ لورى ته تر خوړ پورى خواته په ګټو ونوکى تيت شي ، موږ په يوه داسى غونډۍ کې يو چې دواړوخواوو ته يې دموټر لاره ده او لږ وړاندى دواړه لارى سره يو ځاى کيږي، شپون له موږ سره دى وړاندى پر سرك هغه برخه رابنيى چې موټر يې ور باندى ليدلى، اوس دموټرو غږ موږ اورو خو دځنگل له ونواو غونډۍ له کږ ليچونو پناه دى، ناڅا په احسان الله له ځايه جگ شي او وايي:-

داخو ټينکونه دي!

وړاندى دوه درى سوه متره لرى يو پر بل پسې درى ځلور زره پوښونه او دوه زرهدارټانکونه را بنکاره شي، د ټانکونو دنوم اوريدل او بيا د هغوى دروند غږ تر بنى شيبى پورى هيبت خورکړی، خړتانگونه د پولادی پيلانو په څير په دروند غږرا روان دی هيبتناك غږ يې په شاوخوا غونډيو او لرى گرنگونو کې وهمناك غونډى را غبرگيږي.

احسان الله په موږ غږ کوي چې څوك دزي ور باندى ونه کړي او بيا ټول دونو له شاخونو نه پټ پټ د ټانکونو ننداره کوى،ټانگونه نور موږ ته په لس متري کې دي مځکه يې له هيبته لړزيږي، دماشينگنو او توپونو ميلونه يې دمرگ تيار تصوير بنکاري، ناڅاپه يو د پوخ عمر مضبوط بنيادم « مکړم » خپل بوړی په ليچه کړی او په رومبى زره پوښ سترگه پټه کړی د پرله پسې درى ډزونه وروسته يو ځل

کراره کراری شی ، زره پوښونه او ټانګونه ټپ پر خپل ځای ولاړ پاتی شی. ترڅو شیبو پوری یوازی د مکړ دټوپك غرونه په لړی ګرنګونو کی داسی راغبرګیږی لکه دا ټول غرونه او ګرنګونه چی له غازیانو ډك وی ، خو یو څو شیبی وروسته فضا یوځل داسی دټوپکارپر سر واخلی چی ځمکه بنورو وی، دټانګونومیلونه هم د غونډی په لوری را و ګرځی ، د داشکو اوپیکا ماشیندارو ګولی د ونو څانګی را ماتوی او ګولی یی وړاندی تیریږی.....

په دی ډول ورو ورو جګړه توده شی، دټانګونو مخه یوازی په تشو ټوپکو ډب شی او هغوی زموږ د لوستودرسونو پر خلاف زموږ له تشو لاسونو نه په شاشی، ما ته یو ځل بیا د اسلام د غاز یانو تیر داستانونه را یادیږی هغه ځوانان می سترګو ته و دریږی چی په مرګ به یی بیعتونه کول، هغه غازیان چی یوازی به د کفارو په منظمو صفونو ور ننه وتل ، زما دا یقین لا پوخ شی چی دغه تاریخی داستانونه هسی له ځانه نه دی جوړ شوی او رښتیا دی، ماته معلومه شوه چی یو ځل دچا په زړه د ایمان جذبی قبضه وکړه هغه ته بیا له مرګه ویره مفهوم نه لری،یوځل چی دچا عقیده سیخه شوه هغه بیا په مرګ کی هغه سرور غواړی چی نور یی په ژوند کي لټوی، ما په سترګو لیدل چی زاړه او ځوانان به یو تربل دمخه کیدل ، دمرګ غیږی ته یی دځان د ور رسولو مسابقه کوله، دګولیو باران د ونو څانګی ریبلی خو لیدل می چی حکیم به تر احسان الله وړاندی ، ظابط عارف تر تورن غلام محی الدین او سلیمان بیا تر نورو ټولو..... د مشر او کشر توپیر هم نه ؤ کمزوری توب او بوډا توب هم د پاتی کیدو او تم کیدو پلمه او جواز نه شو، نن بیا دلته د کفر او اسلام په نوم د جګړی میدان تود ؤ او هر چا په دی کی دځان خیر ګاڼه چی تر نورو وړاندی وی ، د څه مادی انعام او اکرام خبره نه وه، د کومی چوکی او مقام تلوسه او هیله نه وه ، نه پوهیږم بی له دی به څه احساس ؤ چی د خدای(ج) پر دین ننګ ؤ او هر سړی په همدغه ننګ د قربانی پر ډګر ددښمن ګولیو ته خپل تندی سپر کړی ؤ.

مازدیګر مهال په فضا کی د الوتکو غږ اوچت شو ا و لږ شیبه وروسته یوه هلیکوپتر رابښکاره شوه چی څرخونه یی تر سر تاوول لکه له غوسی نه چی کوتك تر سر تاووی، هلیکوپتر له څو دورو خوړلو نه وروسته دری څلور بی هدفه بمونه و غورځول او چی بیا په دی هم ونه شوه د غازیانو د خوښی او سرور په تکبیرونو کی ددښمن ټانګونو مخ ګرځولی ؤ او نور ډیر وړاندی بښکاریدل چی بیرته په راغلی لاره خوست ته تښتیدل

* * *

په راتلونکو ورځو کی پر شاو خوا ولس الو تکو بیا بمباری و کړی او نور ددی ولس هغه داستان پیل شوچی پل پر پل له ماتمونو رنځونو ، ربړونو ، او رونوویرونو او شهادتونو سره مل ؤ ، هغه داستان چی تراژیدی یی هم درلودی ، حماسی او ویاړ نی هم، هغه داستان چی دبیساری مظلومیت کیسی هم لری او دبی مثاله عظمت او شهامت حماسی هم .

په دغو غرونو او ګرنګونو کی داسی کیسی او حادثی پیل شوی چی د انسان غونی یی په اوریدو زیږه شی، داسی فاجعی وزیږیدی چی دچنګیز او انګریز دستمونو داستانو نه ور باندی هیر شول، او بیا د شهادت او میړانی داسی کارنامی هم ثبت شوی چی نه یوازی ددی ملت د سر لوړی او خپلواکی سبب شوی بلکی د اسلامی امت د عظمت شمله ور باندی لوړه شوه ، اومومن افغان د یوه با شهامته مسلمان ، با غیرته انسان او د یوی خونړی معرکی اتل او قهرمان د تاریخ پاڼو ته راووت ډیر زر د جانی خیلو او موسی خیلو ولسوالی آزادی شوی او بیا...... دادی نن په هیواد کی د تیرو فاجعوعاملین د ولس د محاکمی انتظار باسی.

زموږ مجاهد ولس د بری پرستیج دریدلی دی، زموږ برمیال ملت اسلامی امت ته یو تاریخی ویاړ او عظمت ور بخښلی او زموږ هوډ یالیوغازیانو د تاریخ د ډیروسترو اتلانو ویاړ خپل کړی دی.

نن زموږ مومن ملت د څوارلس کلن اوږده جهاد او قربانی میوه تر لاسه کوی په دغو خوښیو کی د جهاد د هماغو لومړیو شپو ورځو زیات اتلان شته خو ډیرو نورو یی آرزوګانی ګورته هم ور سره وړی دی ، کاش چی ددغی ورځی ډیر ارمانجن نن تر تورو خاورو لاندی په ابدی خوب ویده دی.

کاشکی هغوی هم وای - چی نن یی د فتحی جشنونه لمانځلی وای ، هغوی چی خرڅ شوی افغانستان یی بیرته ګټلی. هغوی چی د وینو په تیلو یی دپاځون لاره رڼا وه او د وینو په سمندر کی یی اولس بالاخره د بری پر ساحل پیلی شو کاشکی چی هغوی هم ژوندی وای..........

«پای»

میاشتني

حریت

داسلامي انقلاب د اهدافو خپـروونکي

زموږ د قیادت تجزیی د افغانستان دتجزیی خطر رامنځ ته کړی،،..

«وقاد»

دشمن از ما در هراس است و ما از همدیگر !

هلته چی دجبر او کفر «سومنات» لاولاړ دی!

دگردیز غونډی دنویو واقعیتونو ترجمانی کوله

نبوی ارشاد

مفلس څوك دی؟

رسول الله صلی الله علیه وسلم له خپلو اصحابو څخه پوښتنه وکړه ی ایا پوهیږئ چی ربښتونی مفلس څوك دی؟ هغوی ځواب ورکړ چی یا رسول الله موږ خو مفلس هغه چاته وایو چی نه پیسی ولری او نه نوره څه شتمنی.

حضرت رسول اکرم (ص) هغوی ته و فرمایل چی زما په امت کی مفلس هغه څوك دی چی دقیامت په ورځ دخپلو لمونځونو ، روژو او زکاتونو سره د پروردگار په حضور کی ودریږی او له دی « عبادتونو » سره یی چاته ښکنځلی کړی وی ، په چایی تور لگولی وی ، دچا یی مال خوړلی وی، څوك یی وژلی وی او څوك یی وهلی وی نو بیا دده دعبادت « لمونځونو ، روژو ، زکاتونو » اجر په همغو مظلومانو وویشل شی، چی کله یی په عبادت د مظلومانو پور، پوره نشی نو دهغوی گناهونه پرده ورانبارشی او بیایی جهنم ته ورگوزار کړی.

« مسلم »

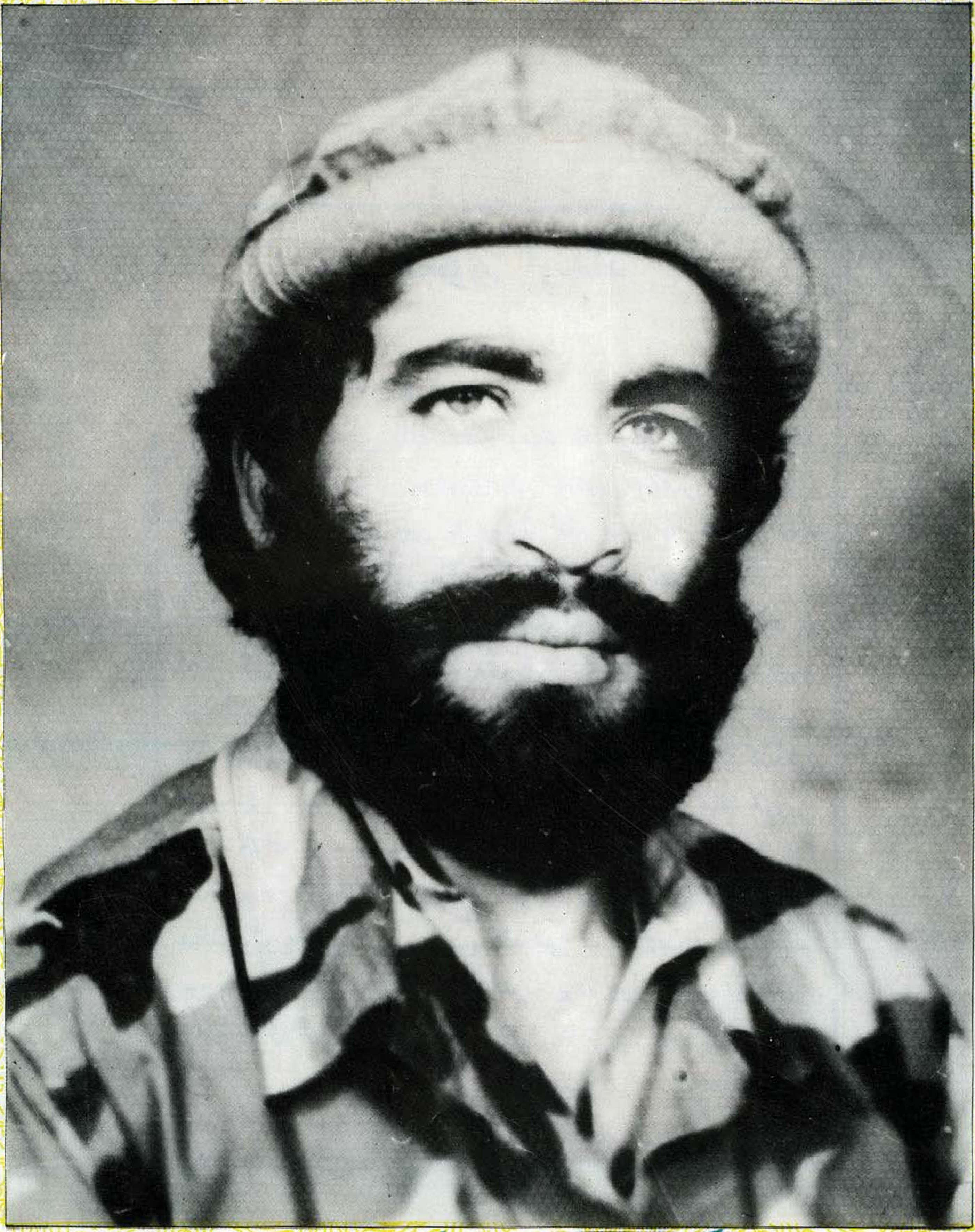

زموږ د جهاد یو گمنام قهرمان چې په گمنامۍ کې یې حماسې جوړې
کړې او په گمنامۍ کې یې د شهادت جام پر سر واړ اوه.

"شهید جگتورن عبدالغني خان"